

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Vasih ZÜLFİKAR

MENÂKİB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64.CİLD)
(İNCELEME-METİN-ÖZEL ADLAR DİZİNİ-TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ 2024

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Vasih ZÜLFİKAR

MENÂKİB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64.CİLD)
(İNCELEME-METİN-ÖZEL ADLAR DİZİNİ-TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Sedat KARDAŞ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Özgür KIYÇAK

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Hulusi EREN

MUŞ-2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Muş Alparslan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Menakıb-ı Hazret-i Hamza (Hamza-nâme 64.Cid) (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini -Tıpkıbasım)” adlı tezimin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

.../10/2024

Vasih ZÜLFİKAR

TEZ KABUL TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Sedat Kardaş danışmanlığında, Vasih Zülfikar tarafından hazırlanan bu çalışma/09/2024 tarihinde başarıyla gerçekleştirilmiş olup, aşağıdaki jüri tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	Doç. Dr. Özgür KIYÇAK	İmza	:
Jüri Üyesi	:	Doç. Dr. Sedat KARDAŞ	İmza	:
Jüri Üyesi	:	Dr. Öğr. Üyesi Hulusi EREN	İmza	:

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVÎ HAYATI VE ESERLERİ

1.1. HAMZAVÎ'NİN HAYATI	19
1.2. HAMZAVÎ'NİN ESERLERİ	19

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. MENÂKIB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64. CİLD).....	21
2.1.1. Eserin Adı	21
2.1.2. Telif Tarihi	21
2.1.3. Telif Sebebi	21
2.1.4 Eserin Hamzavî'ye Aidiyeti.....	22
2.2. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	22
2.3. MUHTEVA	23
2.3.1. Zaman.....	27
2.3.2. Mekân.....	28
2.3.3. Şahıslar Kadrosu	29
2.4. METNİN DİL ÖZELLİKLERİ.....	36
2.5. ÜSLUP ÖZELLİKLERİ	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

3.1. MENÂKIB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64. CİLD).....	45
3.1.1. Nüsha Tavsifi	45
3.1.2. Metin Neşrinde Takip Edilen Yol.....	49
3.2. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	52
3.3. TRANSKRİPSİYONLU METİN	52

SONUÇ	132
KAYNAKÇA	137
EKLER	145

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MENÂKİB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64.CİLD)

(İNCELEME-METİN-ÖZEL ADLAR DİZİNİ-TIPKIBASIM)

Vasih ZÜLFİKAR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sedat KARDAŞ

2024, 215 sayfa

Hz. Muhammed, amcası Hz. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra Suheyb-i Rûmî'ye insanları cihada teşvik etmesi için Hz. Hamza'nın kahramanlıklarını anlatmasını ister. Araplar içinde yaygınlaşan bu anlatılar önce İran edebiyatına daha sonrasında ise Türk edebiyatına geçmiştir. Türk edebiyatında özellikle dinî motiflerle süslenen bu hikâyeler 14. yy'da ilk defa şair Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından yazıya geçirilmiştir. Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini yansıtan *Hamza-nâme*'ler içerik olarak zengin bir anlatıya sahiptir.

Bu tez çalışması ile Eski Anadolu Türkçesiyle mensur olarak yazılmış, Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H. 1191/ M. 1777 istinsah tarihli, 06 Mil Yz A 7599 demirbaş numaralı, 115 varaktan ibaret olan *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin tamamı transkribe edilerek araştırmacıların istifadesine sunulması amaçlanmıştır.

Bu çalışma giriş ve üç temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hamzavî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verildikten sonra, ikinci bölüm olan inceleme kısmında *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin tanıtımı yapıldı. Üçüncü bölümde eserin nüsha tavsifi yapılmış ve eserin metni transkribe edilmiştir. Çalışma, tez hakkında yapılan değerlendirmeleri içeren bir "Sonuç" bölümü, "Özel Adlar Dizini" ve "Tıpkıbasım" bölümleri ile tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Hamza, *Hamza-nâme*'ler, Hamzavî, *Hamza-nâme* 64.cilt.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

**MENÂKIB-I HAZRET-I HAMZA (HAMZA-NÂME 64.VOLUME)
(REVIEW-TEXT-INDEX OF SPECIAL NAMES-EXACTPRINTED)**

Vasih ZÜLFİKAR

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sedat KARDAŞ

2024, Pages: 215

After the martyrdom of his uncle Hz. Hamza, Hz. Muhammad asks Suheyb-i Rumi to tell the heroism of Hz. Hamza in order to encourage people to jihad. These narratives, which became widespread among the Arabs, first passed into Persian literature and then into Turkish literature. These stories, especially decorated with religious motifs in Turkish literature, were written down for the first time in the 14th century by Hamzavi, the brother of the poet Ahmedi. Hamza-names, which reflect the characteristics of Old Anatolian Turkish, have a rich narrative in terms of content.

This thesis aims to transcribe the entire 64th volume of Hamza-nâme, which is written in prose in Old Anatolian Turkish, has the copy date H. 1191/ M. 1777, the inventory number 06 Mil Yz A 7599, and consists of 115 leaves in the Ankara National Library Manuscripts Collection, and to present it to the benefit of researchers.

This study consists of an introduction and three basic sections. After giving information about Hamzavi's life and works in the first part, the 64th volume of Hamza-nâme was introduced in the second part, the review section. In the third chapter, the copies of the work were described and the text of the work was transcribed. The study was completed with a "Conclusion" section containing the evaluations made about the thesis, "Proper Nouns Index" and "Copyprint" sections.

Key Words: Hz. Hamza, Hamza-names, Hamzavi, Hamza-name, volume 64.

ÖNSÖZ

İslam tarihinde, Hz. Hamza; kahramanlığı, cesareti ve yiğitliği ile bilinen önemli bir şahsiyettir. Onun bu şahsiyeti etrafında zaman içinde birçok anlatı teşekkül etmiştir. Hz. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra Hz. Muhammed insanları gayrete getirip cihada teşvik etmek amacıyla Suheyb-i Rûmî adındaki sahabesine Hz. Hamza'nın kahramanlıklarını anlatmasını istemiştir. İlk defa Suheyb-i Rûmî tarafından tertip edilen bu anlatılar, sonrasında Ebü'l Meâlî tarafından 60 cilde kadar çıkarılmıştır.

Hamza-nâme'ler Arap edebiyatında gittikçe yaygınlık kazanarak İran edebiyatına intikal etmiş oradan da Türk edebiyatına geçmiştir. Bu anlatılar Türk edebiyatında dinî motiflerle bezenerek farklı bir hüviyet kazanmıştır. Tarihî olarak ilk başlarda Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında teşekkül eden bu anlatılar zaman içinde çeşitli efsaneler ve mitler eklenerek onun şahsiyetinden çok uzak bir kimliğe bürünmüştür.

Anadolu'da *Hamza-nâme*'ler, ilk defa 14. yüzyılda da asıl ismi bilinmeyen ve yazdığı *Hamza-nâme*'lerden dolayı kendisine Hamzavî ismi nispet edilen Şair Ahmedî'nin kardeşi tarafından yazılmıştır. En son yapılan çalışmalar *Hamza-nâme*'lerin 72 cilt olduğunu göstermiştir.

Çalışmaya kaynaklık eden eser Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H. 1191 (M. 1777) istinsahlı, 06 Mil Yz A 7599 demirbaş numaralı *Hamza-nâme*'nin 64. cildine ait nüshadır. Harekesiz bir hatla ve mensur olarak yazılmış olan bu nüsha, 115 varaktan ibarettir. Eserin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nd. 2496. numaralı katalogda ikinci bir nüshasının olduğundan bahsedilse de (Yelten, 2013a: 158), yapılan başvurular ve girişimler neticesinde bu esere ulaşılamamıştır. Bu yüzden çalışma Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunan tek nüsha üzerine kurulmuştur.

Çalışma giriş ve üç temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hamzavî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verildi. İkinci bölüm olan inceleme kısmında *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin tanıtımı yapıldı. Bu bölümde eserin adı, telif sebebi, yazım tarihi ve eserin Hamzavî'ye aidiyeti ve eserin şekil ve muhteva özellikleri ile ilgili bilgiler ele alındı. Üçüncü bölümde eserin nüsha tavsifi yapılarak, eserin metni transkribe edildi. Son kısımda ise tez hakkında yapılan değerlendirmeleri içeren bir "Sonuç" bölümü, "Özel Adlar Dizini" ve "Tıpkıbasım"ına yer verilmiştir.

Arşivlerde hâlihazırda okunmayı ve çevrilmeyi bekleyen daha nice eserler bulunmaktadır. Bu eserlerin günümüz insanı ile irtibatının kurulması büyük bir önem arz etmektedir. Geçmiş ile bağlantıları zayıf olan milletlerin ve kültürlerin tarih sahnesinden silindiği ve kaybolduğu tarihî olarak aşikârdır. İşte bu çalışma da günümüz insanının geçmişle olan bağlantısını sağlamlaştırmaya yönelik, küçük de olsa bir katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Son olarak yüksek lisansa başladığım ilk dönemden itibaren destek ve yardımlarını esirgemeyen engin bilgilerinden ve tecrübelerinden istifade ettiğim ve bu hayatta daha öğrenecek çok şeyimin olduğunu anlamamı sağlayan başta danışman hocam Doç. Dr. Sedat Kardeş'a, Dr. Öğr. Üyesi Hulusi Eren'e ve Dr. Öğr. Üyesi İhsan Şehitoğlu hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca çalışmam esnasında bana sabır ve tahammül gösteren sevgili eşime ve süreç içinde ilgilenmeye fırsat bulamadığım çocuklarım Hamza Said ve Yuşa Miraç'a da teşekkür ediyorum.

Muş-2024

Vasih ZÜLFİKAR

KISALTMALAR DİZİNİ

As	: Aleyhisselâm
C	: Cilt
H	: Hicri
Hz	: Hazret
M	: Miladi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yy	: Yüzyıl
Yz	: Yazma Eserler

GİRİŞ

Toplumları ayakta tutan önemli unsurlardan biri de tarih içinde inşa ettikleri eserleridir. Bu eserler o topluma ait birçok veriyi günümüze aktarmaya yarayan yardımcı unsurlardandır. Bu yüzden de o günün dünyasını anlamamıza imkân tanır. Çünkü sanat doğayı, insanı, hayatı, kısaca gerçekliği yansıtmaktadır (Moran, 1994: 18-19). Bu sanat eserlerinin başında da yazınsal ürünler gelmektedir. Edebî eserler toplumsal bir olguya dayandığından o eserin dili, konusu, şahıs kadrosu, zemini ve mekânıyla toplumu yansıtan bir ayna görevi görür (Çelik, 2013: 11). Bu eserler toplumsal bir sembol işlevini görerek kendilerinde dönemin toplumsal ve tarihî gerekçelerini ihtiva eden bir belge niteliğini taşımaktadır (Yıldırım, 2019: 240).

Toplumlar kültürel hazinelerini ve miraslarını edebî eserlerle inşa etmişlerdir. Şiir, roman, hikâye gibi vasıtalarla kendi kültürlerini muhafaza ederek başka toplumların da gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Dışarıdan aldıkları ürünleri kendi kültürel değerleri içinde eritip yeni bir inşa süreci başlatmışlardır. Mesela Araplar, Yunan medeniyetinden devraldıkları kültürel mirası sahiplenerek, yine kendi kültürel değerleri ile işleyip geliştirerek dünya mirasına katkıda bulunmuşlardır (Gutas, 2003: 171-178-183).

Birçok kültüre ev sahipliği yapmış Anadolu'da bu toplumların kültürel mirasının izlerini görmekteyiz. Hititler, Frigler, Urartular gibi büyük medeniyetler bunlardan bir kaçıdır. Bu medeniyetler her ne kadar yıkılmış olsa da günümüze bıraktıkları eserleri ile halen hatırlanmaktadırlar. Sonrasında Selçuklu ve Osmanlılar Anadolu'yu yurt yaparak bu devletlerin yerini almışlardır.

Anadolu'da 600 yıl hüküm süren Osmanlı Devleti de edebî ürünler alanında dünya mirasına önemli ölçüde edebî eserler bırakmışlardır. Bu edebî eserlerin çoğu manzum olmakla beraber bir kısmı mensur eserlerdir. Mensur eserler her ne kadar geri planda kalmış olsa da yazıldıkları dönemin özelliklerini yansıtma açısından önemlidir. Bu yüzden “mensur eser” kavramının tarihi gelişimi hakkında bazı açıklamalar yapılması mensur bir eser olan *Hamza-nâme*'lerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Nesir sözlükte nesir, dağıtmak, saçmak sözü çoğaltmak anlamında mastar olup ve nazım dışında düzenlenmiş söz anlamında isimdir, fakat tamamen de sanatsal değeri olmayan özensiz günlük konuşmalar, söz ve yazılar nesir türünden sayılmazlar (Durmuş, 2007: 6).

Mine Mengi nesrin gelişim süreci hakkında şunları söylemektedir;

“Eski Türk Edebiyatı döneminde nesir XIV. yüzyılın başlarından XIX. yüzyılın ortalarına şiirle birlikte devam etmiş bu süreç içinde de genel olarak Divan Nesri ve Halk Nesri olarak gelişim göstermiştir. Divan Nesrinde 1-Dinî- Tasavvufî Türler, 2- İslam Tarihleri, 3- Dinî Destanî türler 4- Hikâyeler, 5- Tarihler, 6- Şuarâ Tezkireleri, 7- Seyahatnâmeler, 8-Sefaretnâmler, 9- Münşeâtlar, 10- Şerhler, Sözlükler gibi türler bulunmaktadır” (2007: 44).

Anadolu'nun fethinden 14. yüzyıla kadar nesir alanında ortaya konan ürünler çok fazla değildir. Bu dönemde mensur eserler daha çok Arapça ve Farsça çevirilerden oluşmaktadır. 14. yüzyılın başlıca eserleri olarak Kul Mesud' un “*Kelile ve Dimnesi*”, Şeyhoğlu Sadreddin Mustafa'nın “*Merzüb-nâme*”si, Darîr'in “*Sîret'ün Nebî*”si ve Hamzavî' nin “*Hamza-nâme*”si sayılabilir (Uzun, 2007: 9). Bu dönemde yazılan mensur eserlerin temel özellikleri genel olarak dinî ve didaktik olmalarıdır (Yelten, 2014: 17).

Selçuklulardan beri halk arasında eski bir gelenek olarak halk meclislerinde hikâyeler, kıssalar, destanlar, dinî ve tasavvufî kitaplar okunmuş, bu sayede okuma ve yazması olmayan halk, yazılı kültür ile buluşarak bu eserlerden istifade etmiştir (Öztürk, 200: 402). *Hamza-nâme*'ler de halk meclislerinde okunan bu tür eserlerdendir (Yelten, 2013b: 183-246).

Hamza-nâme'ler halk arasında oldukça rağbet görmüş, kahvehânelerde, resmî mekânlarda, evlerde, hastanelerde, dükkânlarda heyecanla okunmuş ve dinlenmiştir (Yelten, 2013a: 158-159). Anlaşıldığına göre *Hamza-nâme*'lerin içindeki maceralar ve hikâyeler, halkın merak duygusunu ve heyecanını tahrik ederek çokça okunmasına ve dinlenmesine zemin hazırlamıştır. Kendi döneminde hikâyeye türündeki eserlerin bu kadar rağbet görmesine karşın bu tür mensur eserlerin az miktarda günümüze ulaşmış olması şaşırtıcıdır. Bu duruma, yüksek zümre için eser yazıp onlara ithaf eden ediplerin, halk için eser yazmaya vakit bulamaması sebep olarak gösterilebilir.

Hız. Muhammed döneminde yaşayan birçok şair edebî tarzda, kendi kabilelerinin özelliklerini ve kahramanlıklarını anlatmışlardır. Arap toplumunda bu faaliyetler oldukça yaygındı. Hız. Muhammed, amcası Hız. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra onun kahramanlıklarının anlatılmasını istemiştir. Bu yüzden Hız. Hamza'nın şehit olmasından kısa bir süre sonra Arap edebiyatında onun cesaretini, yiğitliğini ve yaptığı savaşları konu edinen kıssalar ortaya çıkmıştır. Bu kıssalar, kısa süre içerisinde şifahî

Arap hikâyecilerinin belli başlı konularını teşkil etmiş ve yaygınlık kazanmıştır (Albayrak, 1997: 501).

Halk tabakası arasında oldukça rağbet gören destanlardan sonra ozanlar ve şairler, kaynağını İslam ve İran anânelerinden alan başka kahramanlık hikâyeleri anlatmaya başlamışlardır. Bu kahramanlık hikâyeleri İslam anânesinin tesiriyle daha çok Ebu Müslim'in ve Hamza'nın ve Ali'nin şahsiyeti etrafında vücuda gelmiştir. Hatta Türkmenler arasında *Hamza-nâme*'lerin bolluğundan bahsedilir olmuştur (Köprülü, 1980; 253). Bir müddet sonra bu ozanlar yerlerini kıssahan ve meddahlara, destanlar ise yerini menkıbelere bırakmıştır.

Türk destanlarının tamamlanmasından sonra yazılı olarak karşımıza çıkan mensur eserlerden biri de *Hamza-nâme*'lerdir. Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra Araplardan, İranlılara oradan da Türklere geçen bu anlatılar Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında teşekkül eden kahramanlık hikâyelerinin genel adıdır (Yelten, 2021: 104). Bu hikâyeler İslamiyet'in ilk dönemlerine ait tarihi olay ve menkıbelerin efsane kisvesine dönüştürülerek anlatılmasından meydana gelmiştir (Sezen, 1991: 20). İslam edebiyatındaki kahramanlık hikâyelerinin büyük bir kısmı Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında teşekkül etmiştir. Bu menkıbeler Araplar, Acemler ve Türkler arasında çok meşhur olmuştur. Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında gelişen bu menkıbeler Arap, Acem, Hindî, Mala, Cava lisanlarında çeşitli nüshalarıyla karşılaşılan anlatılar Araplar arasında "*Sîretü Hamza*", "*Esmârü'l-Hamza*"; İranlılarda, "*Kıssa-i Emîr Hamza*", "*Kitâb-ı Rümûz-u Hamza*", "*Dâstân-ı Emîr Hamza*", "*Sahipkırân-nâme*"; Türklerde ise "*Hamza-nâme*" olarak bilinmektedir (Albayrak, 1997: 516; Köprülü, 1999: 369; Yelten, 2013b: 180).

Türklere İslamiyet'i anlatmak amacıyla kaleme alınan (Artun, 2001: 114-115) ve Türkler arasında 9. yüzyıldan itibaren anlatılagelen *Hamza-nâme*'ler, Anadolu'da ilk defa Türkçe olarak 14. yüzyıl sonuna doğru, şair Ahmedî'nin kardeşi olan Hamzavî tarafından mensur olarak yazıya geçirilmiştir (Kocatürk, 1964: 190-191). *Hamza-nâme*'nin yazıya geçirildiği 14. ve 15. yüzyıllar aynı zamanda Dede Korkut hikâyelerinin de yazıya geçirildiği destandan halk hikâyeciliğine geçiş dönemidir (Albayrak, 1997: 516; Güzel, 2009: 84-85). Fakat ilk anlatıların başladığı döneme ait herhangi bir metin elimizde olmadığı için ilk yazılı kaynaklara 14. yüzyılda rastlanmaktadır. Bu hikâyeler bazı İslamî, tarihî olaylarla ve birtakım menkıbelerin

efsaneleştirilerek anlatılmasıyla meydana gelmiştir (Sezen, 1991: 20). Bu eserlerin ilk yazarının, Âşık Çelebi, Evliya Çelebi ve Kâtip Çelebi'nin ittifakıyla Hamzavî olduğu söylenmektedir (Kocatürk, 1964: 190; Sezen, 1991: 24).

Hamza-nâme'nin ilk olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmemektedir. Evliya Çelebi'ye göre *Hamza-nâme*'yi ilk olarak Hz. Peygamber'in hikâyecisi olan Suheyb-i Rûmî tertip etmiştir. Evliya Çelebi *Seyahat-nâme*'sinde, Hz. Peygamber'in amcası ve aynı zamanda süt kardeşi olan Hz. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra, Hz. Peygamber insanları cihada teşvik etmek için meddâhı Suheyb-i Rûmî'ye Hz. Hamza'nın gazvelerini ve kahramanlıklarını anlatmasını söylemiştir. Bu şekilde onun kahramanlıkları Araplar arasında adeta destanlaşmış ve şifahî rivayetlerle anlatılagelmiştir. Evliya Çelebi'ye göre Hz. Muhammed'in hikâyecisi Suheyb-i Rûmî tarafından oluşturulan bu ilk anlatılar Ebü'l Meâlî tarafından genişletilerek 60 cilde kadar yazılmış, daha sonra Anadolu meddahları bu 60 cildi genişleterek, 366 cilde kadar çıkarmışlardır (Albayrak, 1997: 516; Kahraman ve Dağlı, 2008: 482; Sezen, 1991: 24).

İslam düşüncesinin hâkim ve baskın olduğu dönemlerde sıkça işlenen kahramanlık hikâyelerinden bazıları Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında vücuda gelmiştir. Öyle ki bu kahramanlık hikâyelerinin asıl kahramanları zamanla unutulmuş yerine Hamza bin Abdulmuttalip geçmiştir (Köprülü, 1980: 344-345). Bazı araştırmacılara göre *Hamza-nâme*'lerin kaynağı "*Tarih-i Sîstan*"da adı geçen "*Kıssa-i Megâzî-i Hamza*" adlı kayıp bir kitaptır. Bu kitapta adı geçen kahraman Hz. Hamza değil halife Hârûnurreşid'e isyan eden İranlı Hamza b. Abdullah'tır. Zamanla Hz. Hamza'nın savaşlarına ait vakalar da bu hikâyelere eklenerek İranlılar tarafından altmış dokuz ile seksen iki cilt arasında değişen *Hamza-nâme*'ler oluşturulmuştur (Albayrak, 1997: 516). Araplar ve İranlılar tarafından meydana getirilen destan konularının Türkler tarafından benimsenmiş olanlarının başında *Hamza-nâme*'ler gelmektedir (Kocatürk, 1964: 291). Türkler bu anlatıları menkıbevî bir tarza büründürerek anlatma eğiliminde olmuşlardır.

Hamza-nâme'ler, "*Sahipkırân-nâme*" olarak da bilinir. İran'da 1073'te nazmedilen fakat yazarı belli olmayan, Hz. Hamza'nın İranlılaştırılmış menkıbelerinin anlatıldığı "*Sahipkırân-nâme*" adlı bu eserde Hz. Hamza, Nûşîrevân'ın sarayında padişahın kızının aşığı olarak gösterilmiştir (Yazıcı, 1994: 208). Bazı araştırmacılar eserin İran kaynaklı olduğu konusunda görüş beyan etmişlerdir. Mesela bu

hikâyelerdeki Hamza ile “*Şâhnâme*” nin Rüstem’i arasındaki benzerlikler dikkat çekicidir (Albayrak, 1997: 516).

Hamza-nâme’ler, özellikle de Türk, Arap ve İranlılar arasında sevilerek anlatılmış ve okunmuştur (Köprülü, 1999: 369). Türk ve Fars edebiyatlarında anonim *Hamza-nâme*’ler’e sıkça rastlanmıştır (Pala, 2002: 202). Arap ve İran kaynaklı iki farklı Hamza’nın hayatlarının birleşmesiyle *Hamza-nâme*’ler Türk kültüründe de farklı bir formata bürünerek zenginleşmiş ve *Hamza-nâme* adında hacimli bir eser ortaya çıkmıştır. Bu anlatılarda Hz. Hamza’nın gazaları anlatılmış olsa da zamanla Hz. Hamza’nın gerçek hayatı bambaşka bir şekle bürünmüştür. Çünkü incelediğimiz *Hamza-nâme*’ye ait çalışmalardaki olayların tarihî olarak bizzat Hz. Muhammed döneminde geçmesi mümkün değildir. Hz. Hamza’nın etrafında teşekkül eden bu anlatılar zaman içinde gerçekliğini yitirerek menkıbevî ve pek çok olağanüstü olaylarla bezeli bir anlatıma dönüşmüştür. Başka dönemlere ait yer ve kişiler ve olaylar Hz. Hamza’nın şahsiyeti ile birleşerek menkıbevî ve destansı bir hal almıştır. Arap kaynaklı olan bu anlatılar, İranlıların yeni unsurlarla zenginleştirmesinden sonra Türklere geçmiş, onlar da bu hikâyelere dinî motifler ekleyerek farklı bir mahiyete dönüştürmüşlerdir (Albayrak, 1997: 516; Çetin, 1997: 84). Ana hikâyelerin arasında kahramanları her defasında değişen kısa hikâyeler bulunmaktadır. Bu ana hikâyelerin asıl kahramanı Hz. Hamza olmasına rağmen bu başka olaylara başka Hamza’lar da dâhil olmuştur. Bu başka Hamzalar her ne kadar başka birileri olsa da aslında kastedilen şahıs yine Hz. Hamza’dır (Çorak, 2019: 100-104).

Fuat Köprülü Araplarda Yemen, Musevî ve Acem geleneklerinin kalıntılarını Kur’an kıssaları ile karıştırarak anlatan meddahlardan bahsetmektedir (1999: 363-364). Arapların, İran ve Hint ile olan temaslarından sonra bu meddahların menkıbelerinde Acem ve Hint kültürlerinin etkisi kendisini göstermiştir. Bu kültürel tesirin altında “*Bin Bir Gece Masalları*” ile birlikte Hz. Ali ve Hz. Hamza ile ilgili menkıbeler de anlatılmaya devam etmiştir (Köprülü, 1999: 363-364). Bunun için *Hamza-nâme*’lerde bir çok kültüre ait kahramanların izlerini görmek mümkündür.

Fuat Köprülü, Türkler’in İslamiyet ile tanışmasından önce halk hikâyeciliği anlatıcılığı görevinin ozanlarda olduğunu ve zaman içinde ozanların yerini âşıkların ve saz şairlerinin aldığını ifade ettikten sonra, bunların İslam geleneklerine ait birçok şeyin Türkler arasında hızla yayılmasına ve birçok eski kavmî geleneklerin de İslamî renge

boyanmasına vesile olduklarını dile getirmiştir (1999: 363). Ayrıca Köprülü, yine önemli bir tespitle bulunarak Türklerin asırlarca Müslüman Acemlerle münasebetleri neticesinde Acem edebiyatının tesirinde kaldığını dile getirmiştir (1980: 116-117). Köprülü, Acem geleneklerine ait birçok unsurun Türkler arasına yerleştiğini, Türk hikâye ve menkıbe kaynaklarının “Eski Türk an’ânesinden geçen mevzular”, “İslam an’ânesinden geçen mevzular” ve “İran an’ânesinden geçen mevzular” olarak üç daireye dâhil olduğunu belirterek *Hamza-nâme*’leri “İslam an’ânesinden geçen mevzular” kısmına dâhil etmiştir (1999: 370). Halk edebiyatı ile Klasik edebiyatın henüz birbirinden kat’i ve vâzıh bir surette ayrılmadığı devirlerde vücuda gelen eserlerin birçoğunun da bu devreye dâhil olduğunu belirtmiştir (Köprülü, 1999: 368).

Nihad Sami Banarlı (1983: 301), Hz. Ali’nin, Hz. Hamza’nın, Ebû Müslim’in ve benzerlerini takip eden yeni Türk-İslam kahramanlarının gösterdikleri yararlılıkların eski İslam ve Türk İslam destanlarının mirasları ve hatıralarıyla birleştiğini ve bunlardan da Ebû Müslim, Hz. Hamza, Hz. Ali gibi kişilerin etrafında teşekkül eden yeni Türk-İslam destanlarının meydana geldiğini ifade etmiştir.

Hamza-nâme’ler millî bir özellik göstermemesine karşın Anadolu halkının İslam dinine karşı büyük bir sevgi ve saygı beslemesi, hikâyelerin hemen hepsinin özünde kahramanlık ve cihat anlayışının bulunması (Uçman, 1997: 91-92) ve bununla birlikte Hz. Hamza’nın cesareti, dürüstlüğü ve daima zayıftan yana olması Türk halkının onu çok çabuk benimsemesine sebep olmuştur (Yelten, 2013a: 151). Bu şekilde *Hamza-nâmeler* giderek *Battal-nâme* ve *Saltuk-nâme* gibi Türk toplulukları arasında sevilerek anlatılan, dinlenen bir ürün haline gelmiştir (Karadağ, 2004: 96).

Hamza-nâme’ler kahramanlık, cesaret ve maceralarla dolu bir anlatıma sahip olduğu için halk tarafından çokça okunur ve dinlenir olmuştur. Geçmiş dönemlerde kahvehânelerde (Kocatürk, 1964: 191; Köprülü, 1999: 202), kışlalarda, özel meclislerde ve daha birçok farklı mekânda okunan veya anlatılan *Hamza-nâme*’lerin sayfa kenarlarına düşülen birçok notta nerede ve kim tarafından okunduğu ile ilgili bilgiler bulunmaktadır (Yelten, 2013b: 183-246). İstanbul kütüphanelerinde bulunan nüshaların bazılarında eserin hangi tarihte, kim tarafından, hangi kahvehâne okunmuş olduğuna dair kayıtlar vardır (Albayrak, 1997: 517). Çalışmamıza konu olan nüshada da kitabın nerede, ne zaman ve kimler tarafından okunduğu ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Osmanlı’nın 1478 yıllarına ait maaş defterlerinde *Hamza-nâme*’yi yirmi dört ciltte

toplayıp okuyan ve bunun için Hamzavî mahlasını alan bir kıssahanın bulunduğu da tespit edilmiştir (Nutku, 2003: 294). Fuat Köprülü, Süleyman Fâik Efendi'nin meşhur mecmuasında *Hamza-nâme*'lerin "*efsâne-i kâzibe*" olarak görüldüğü, edebî açıdan hiçbir değer ve ehemmiyetinin olmadığını fakat halk tabakası arasında gayet meşhur olduğunu, Yeniçeri Ocakları'nda, halk kahvelerinde meddahlar tarafından okunup, anlatıldığını belirtmiştir (1999: 202).

Hamza-nâme'lerin en son yapılan çalışmalara göre 72 cilt olduğu, fakat 40 ve 42 ciltlerinin halen kayıp olduğu tespit edilmekle birlikte, eserin 72 cildinde yer alan "*Hamza-nâme'nin yetmiş ikinci âhir cildir, nakl olunur*" ifadesi eserin bu cilt ile bittiğini göstermektedir (Yelten, 2013a: 151-165).

Hamza-nâmelerin genel olarak hangi edebî tür içinde olduğu ile ilgili farklı görüşler ileri sürülmüştür. Hamza-nâmeler'de mitoloji, masal, hikâyeye, gazavat-nâme, destan ve efsane türünün özelliklerini görmek mümkündür. Bu açıdan *Hamza-nâme*'ler yapısı itibarıyla birçok türün özelliklerini ihtiva etmektedir. Fakat bir tercih olarak *Hamza-nâme*'lerde menkıbe tarzının özelliklerinin çok daha baskın olduğunu söylemek mümkündür. Bu yüzden *Hamza-nâme*'ler, İslam Peygamberinin hayatını anlatan ve "*Siyer*" türü eserlerden doğan menâkıb-nâme tarzı eserlerin Anadolu'da yayılmasındaki ilk basamağını teşkil etmiştir (Güzel, 2009: 84).

Atilla Özkırmı, menâkıb-nâmeleri konu edindikleri kişilere göre iki kısımda inceler. Kırmı'ya göre birinci kısım, din uğrunda savaşan kahramanların yaşam ve serüvenlerinden, olağanüstü güçlerinden söz eden menâkıb-nâmeler'dir. Bu kısımda yer alan yapıtlara "*Kitab-ı Ebâ Müslim*", "*Battal-nâme*", "*Danışmend-nâme*", "*Hamza-nâme*" ve "*Saltuk-nâme*" örnek gösterilebilir. Bu eserlerde destansı özellikler ağır basar. İkinci kısım ise din uluları, ermiş sayılan kişiler ve velilerle ilgili menâkıb-nâmeler'dir (Özkırmı, 1987: 842-843).

Menâkıb sözcüğü, Arapça nekabe "isabet etmek", "bir şeyden bahiste bulunmak" yahut "haber vermek" fiilinden gelen menkıbe/menkâbe kelimesinin çoğulu olup sözlükte; "övünülecek güzel iş, hareket, vasıf ve meziyetler" (Canım, 2013: 141; Kardaş, 2018: 13) ve "tanınmış veya tarihe mal olmuş kişilerin hallerine dair anlatılar ve hikâyeler" anlamında kullanılmıştır (Gülerer, 2013: 234). Bu şahsiyetlerin üstün özelliklerini, meziyetlerini, olağanüstü iş ve hareketlerini destanî-efsanevî özellikler katarak anlatan metinlerde menkıbe/menkâbe tarzına başvurulur (Kardaş, 2022: 277).

Şemseddin Sami, Kâmûs-ı Türki’de menkıbeleri, sözlük anlamı olarak “Bir zatın fazilet ve meziyetine delâlet eden fıkra ve bundan bahseden makale ve risale, medhiye; övünülecek güzel iş, hareket, vasıf ve meziyetler, çoğu tanınmış veya tarihe geçmiş kimselerin ahvâline ait fıkralar, hikâyeler” olarak tanımlanmıştır (Sami, 1430: 1422).

Menkâbe ilk defa 9. yüzyıldan itibaren yazılan hadis kitaplarında Hz. Peygamber’in ashabının faziletlerine dair hadisleri içeren bölümler için kullanıldığı gibi tasavvufun da yaygınlaşmasıyla, sûfilerin hikmetli sözlerini ve faziletli davranışlarını ifade etmek için de kullanılmıştır (Şahin, 2004:112). Hz. Peygamber’in ve ashabının faziletlerini anlatan hadislerin bulunduğu bu bölümlere “*Kitâbü’l-Menâkıb*” adı verilmiştir (Şahin, 2004:112; Canım, 2013: 141). Hristiyan âleminde bu gibi menkıbeler “Açta Sanctorum” (azizlere ait vesikalar) unvanı altında toplanarak neşredilmişlerdir (Toğan, 1999: 48).

Tarikat kurucularının, mezhep imamlarının ve diğer mühim dinî şahsiyetlerin biyografilerini, mücadelelerini, kerametlerini, olağanüstü hallerini anlatmak için yazılan eserlere de genellikle menâkıb-nâme adı verilmiştir (Kardaş, 2018: 12). İslam dünyasında bir insanın erdem ve hünerlerini anlatan kitapların içinde menâkıb-nâmeler oldukça fazla yer tutmuştur. İlk zamanlardan itibaren menâkıb-nâmeler iki tarzda yazılmıştır. Birincisi, dinî kahramanların hayatları cihatları, maceraları ve olağanüstü özelliklerinden bahseden destanî menâkıb-nâmeler, diğeri ise zühd ve takvasıyla meşhur olan velilerden bahseden menâkıb-nâmeler’dir (Pala, 2002: 315). Zühd ve takvasıyla ön plana çıkan menkıbelerin anlatıldığı menâkıb-nâmelere, başta dört halife olmak üzere sahabîler, zahid ve sûfiler hakkında yazılan “*Çehâr-ı Yâr-ı Güzîn*”, “*Menâkıb-ı Ma’ruf-i Kerhî*”, “*Menâkıb-ı İmam-ı ‘Azam*”, cihat, kahramanlık ve olağan üstü özelliklerden bahseden menâkıb-nâmelere ise “*Dânişmend Gâzi*”, “*Hüseyn Gâzi*”, “*Battal Gâzi*” (Göztepe, 2018: 64) örnek olarak verilebilir. Konusu ve muhtevası ile bu gruba *Hamza-nâme*’leri de dâhil etmek mümkündür.

Evliya menkıbelerine bakıldığında hepsinin aynı mahiyette olmadığı, aralarında çeşitli farklılıkların olduğu görülür. Bu açıdan evliya menkıbelerini, hayali ve gerçeğe dayalı şeklinde iki ana gruba ayırmak mümkündür. Evliyâ menkıbelerinin büyük bir bölümü ise gerçek tarihî olaylara dayanır, anlatılanlar belli bir tarihte ve coğrafyada yaşanmıştır (Ocak, 2010: 32).

Menkıbeler ilk başlarda başka isimlerle anılan kitaplar içerisinde yazılmaya başlanmıştır. Bu kitapların ismi müstakil olarak menâkıb-nâme değildir. Mesela “*Târîh-u Bağdâd*”, “*Târîh-i Buhâra*” gibi bölge ve şehirlerin tarihçelerinde buralarda yetişen sûfiler hakkında bilgi verilirken onların menkıbelerinden de bahsedilmiştir (Şahin, 2004:112; Canım, 2013: 142). Arapça, Farsça daha sonra da Türkçe olarak tarikat pîrleri, şeyhler ve halifeleri hakkında yazılmaya başlanan menâkıb-nâmeler Anadolu’da canlı tasavvufî hayatın da etkisiyle 13. yüzyıldan itibaren yazıya geçirilmeye başlanmıştır (Pala, 2002: 315; Gülerer, 2013: 235). Tasavvuf, sözlü bir gelenek olarak aslında yazılı kaynaklara fazla önem atfetmeyen bir ilim idi. Ancak dinî, sosyolojik ve ilmî gelişmeler, tasavvuf döneminden itibaren bu tarz kitapların yazılmasını gerekli kıldı (Küçük, 2011: 185). Yazıya geçirilen bu anlatılar bazen “*Reşehât*” (*Safî Reşahât-ı Aynü'l-hayat*) “*Makâmât*” (*Makâmât-ı Yusuf Hemedânî*), “*Nefehat*” (*Abdurrahman-ı Câmî, Nefefahâtü'l-üns*) (Şahin, 2004:112) bazen de “*Vilâyet-nâme*” (*Vilayetname-i Hacı Bektaş*), “*Tezkire*” (*Tezkire-i Satuk Buğra Han*), “*Kerâmât*” (*Keramat-ı Ahi Evran*) gibi farklı başlıklarla yazılmış olsa da aynı edebî tür içerisine dâhil edilmiş ve birlikte ele alınmışlardır (Kardaş, 2018: 12).

Evliya menkıbelerinin masal, efsane ve destan gibi olağanüstü olayların anlatıldığı edebî türlerden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü menâkıb-nâmeler’in kahramanları gerçek ve mukaddes kişiler olmakla beraber, menkıbelerde onların sadece ruhî değil aynı zamanda bedenî güçlerinin de ne kadar insanüstü olduğu vurgulanır (Küçük, 2011: 190). Ahmet Yaşar Ocak (2010: 33) menâkıb-nâmeler’in özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Kahramanları gerçek ve mukaddes kişilerdir.
- Olayların zamanı ve yeri bellidir.
- Uydurulmuş değildir, olayların gerçek olduğuna inanılan eserlerdir.
- Yarı mukaddestirler ve bir doğma gibi kendilerini kabul ettirirler.
- Konu edinilen veli, hayattayken de öldükten sonra da meydana gelebilirler.
- Biçim olarak kısa ve sade bir anlatıma sahiptirler (Kardaş, 2018:14’ten alıntı).

Mesela tarih içinde bazı siyer eserleri, temelde Kur’an, hadis ve bunların yorumlarından beslenmekle birlikte, olağanüstü unsurların gittikçe artması yüzünden menkıbevî bir karakter kazanmıştır (Kardaş, 2018: 15). Türk toplumunda Alperen Hikâyeleri de çokça rağbet gördüğü için bu anlatılar da gittikçe menkıbevi bir tarza

bürünmüştür (Pala, 2002: 315). Bu Menkıbelerin çoğunluğu mensur olmakla birlikte manzum veya manzum-mensur karışık olarak yazılanları da vardır (Kardaş, 2018: 13). Mesela tarihî seyir içinde mensur, manzum veya manzum-mensur biriçiminde yazılmış olan “*Hacı Bektaş-ı Veli Velayet-nâme*”leri (Ocak, 1996: 471) içinde Ali Nihânî’nin “*Hacı Bektaş-ı Veli Velayet-nâmesi*” manzum yazılmış menkıbeler içinde önemli bir yer tutmaktadır. Kardaş yapmış olduğu “*Ali Nihânî’nin Manzum Hacı Bektaş-ı Veli Velayet-âmesi*” çalışmasıyla bu eseri günümüz Türkçesine kazandırmıştır.

Max Luthi (Luthi, 2003: 316-317) menkâbenin de efsane gibi olmuş olayları anlattığını fakat menkıbelerde dinî özelliklerin daha çok baskın olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Luthi olağanüstülük ve mucizenin kahramanlık göstergesi olduğunu ve menkâbede mutlaka yer alması gerektiğini vurgulamıştır (Gülerer, 2013: 235’den alıntı).

İlk söyleyeni belirsiz olan ve sözlü olarak üretilen menkıbeler anlatma ve yayılma sürecinden sonra düzenlenerek yazıya geçirilmiştir (Gülerer, 2020: 282). Salih Gülerer yaptığı araştırmalar neticesinde menkıbe için yeni bir tanım yapmıştır. Gülerer’e göre:

“Menkâbe, anlattığı olayın doğru ve gerçek olduğuna inanan bir anlatıcının, meraklı grupların mekân ve zaman gözetmeksizin oluşturdukları sohbet ortamlarında, olağanüstü/kutsal güçlere sahip olduğuna inandığı şahsiyetin, (şahsiyetle ilgili olarak zamanla halkın ortak belleğinde oluşmuş) ortaya koyduğu bir veya birden fazla olağanüstülükleri (kerameti) anlatan sözlü kültür ürünüdür” (Gülerer, 2020: 282).

Tasavvufun 9. yüzyıldan sonra İslâm dünyasında yaygınlık kazanmasıyla birlikte ortaya çıkan evliya menkıbeleri, Arap edebiyatında ilk olarak tarih kitaplarında; çeşitli meslek ve zümreden kişilerin biyografilerinin yer aldığı tabakat türü eserlerin içinde yer almıştır (Kardaş, 2018: 12). Bu yüzyıllardan itibaren tasavvuf akımlarının gelişmesiyle birlikte yaygınlaşan menkıbelerin ilk örneklerine bu tabakat kitaplarında rastlanır. Bu kitapların yazılmaya başlandığı 10. yüzyılda çeşitli tasavvuf eserlerinde menkıbelere geniş bir yer verilmiştir. Mesela Sülemî’nin “*Tabaktü’s-Sufiyye*”si, Ebû Nuaym’ın “*Hilyet’ül Evliya*”sı, Kuşeyrî’nin “*Risale fi İlmi’t Tasavvufu*”u ve Hucvîrî’nin “*Keşf’ul-Mahcub*”u bu açıdan önemli eserlerdir (Pala, 2002: 315). Ancak ilk müstakil Menâkıb kitapları 11. yüzyılda görülmeye başlanmıştır. Didaktik bir özellik gösteren ve Arap edebiyatında sıkça görülen bu çalışmalardan “*Devhat’üs-Safa*”, “*Esrârü’t-Tevhid fi Makamat’ş Şeyh Ebi Said*” bu tarz önemli eserlerdendir (Pala, 2002: 315).

Türk edebiyatında yazılan menkıbe veya menâkıb-nâme özelliklerini gösteren ilk eser, 10. yüzyılın sonlarında, Karahanlıların hükümdarı Satuk Buğra Han için yazılmış “*Tezkire-i Satuk Buğra Han*” dır (Pala, 2002: 316; Gülerer, 2013: 238, Şahin, 2004: 113). Daha sonrasında Ahmet Yesevî’nin menkıbelerinin anlatıldığı “*Cevâhiru’l- Ebrâr min Emvâci’l-Bihâr*”, Sadruddîn-i Konevî’nin “*Menâkıb-ı Sadruddîn-i Konevî*”si, 14. yüzyılda bazı meşhur velîler hakkında kaleme alınan Ahmet Eflâkî’nin “*Menâkıbu’l-Ârifin*” ve Gülşehrî’ nin “*Kerâmât-ı Ahî Evran*” ı, 14-15. yüzyıllarda Hacı Bektaş-ı Velî’nin hakkında yazılan “*Menâkıb-ı Hacı Bektaş-ı Velî*”si, 15. yüzyılda Yahya b. Bahşî’nin “*Menâkıb-ı Emir Sultan*”ı, 16. yüzyılda Muhyî-i Gülşenî’nin “*Menâkıb-ı İbrâhim Gülşenî*” ve yazarı belli olmayan “*Menâkıb-ı Kaygusuz Baba*” Anadolu’da kaleme alınmış ve halk tarafından çokça sevilmiş ve okunmuş menâkıb-nâmeler olmuştur. Mesela Hacı Bektaşî Veli hakkında yazılan menâkıb-nâmelerin çok farklı yazma nüshalarının bulunması halkın bu eserlere olan rağbetini göstermektedir (Kardaş, 2018: 16). Menâkıb-nâme geleneğinin Türkler arasında benimsenmesinde ve yaygınlaşmasında İslam dinî, eski Türk gelenekleri, Budizm, İran kültür ve edebiyatının tesirleri görülmektedir (Ocak, 2010: 32).

13.yüzyıldan sonra bütün İslâm dünyasında menâkıb-nâmeler gittikçe yaygınlaşmış ve Arapça yanında Farsça ve Türkçe olarak da yazılmıştır. Farsça menâkıb-nâmelerde kısmen halk arasında teşekkül eden rivayetler, kısmen de yazarların ilaveleriyle kabartıldığı görülür (Pala, 2002: 316). Bu yüzyıllarda yazılan menkıbelerin çoğunda Fars dili kullanılmıştır. Bunda İran edebiyatının ve edebiyat dilinin Farsça olmasının büyük etkisi vardır (Pala, 2002: 316).

15. yüzyıl ve sonrasında Osmanlı sahasında çokça yaygınlaşan ve yüzü aşkın yazılan menâkıb-nâmeler tekkelerin kapatıldığı tarih olan 1925’e kadar varlığını sürdürmüştür (Pala, 2002: 3016).

Menkıbelerde genellikle sanat endişesinden uzak açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Çünkü menkıbelerde velî şahısların üzerinden İslam dininin yüceliğini anlatmak asıl gaye olduğu için sade ve yalın bir dil kullanılarak geniş halk kitlelerine ulaşmak hedeflenmiştir. Tasavvuf klasiklerinin hemen hepsinin mukaddime kısmında kitabın yazılış sebebi olarak bu söylenenlere yakın sebepler dile getirilir (Küçük, 2011: 186).

Nasihat ve öğüt verici menkıbelerin toplum üzerindeki tesiri sosyal bir vakıadır. Toplumda genel kabul görmüş olan büyük tarihî şahsiyetlerin başlarından geçen ibret verici hadiselerin insanlar üzerindeki tesiri göz ardı edilemez. Menkıbeler bu yönü ile toplumlar üzerinde bir nevi okul dışı eğitim görevi üstlenir. Cüneyd-i Bağdadî'ye tasavvuf hikâyelerinin müritlere ne faydası vardır diye sorulduğunda, Cüneyd-i Bağdadî menkıbelerin Allah'ın ordularından bir ordu olduğunu ve Allah'ın onunla müritlerin kalblerini kuvvetlendirdiğini ifade ederek “*Biz sana peygamberlerin kıssalarını anlatıyoruz, bununla kalbini tespit ve takviye ediyoruz*” ayetini delil olarak getirmiştir (Göztepe, 2018: 63).

Menkıbeler birçok tarihî olaya ışık tutacak bir özellik taşır. Olaylar ne kadar şahsî indî yorumlar, abartılar ve olağanüstülükler gösterse de menkıbelerin içinde birçok toplumsal, sosyolojik ve tarihî hakikatleri de ihtiva etmektedir. Tarihî olaylarda saf gerçeğe ulaşmak iddiası ne kadar anlamsız ise menkıbelerden arındırılmış bir tarihe ulaşmak da aynı derecede boş bir çabadan ibaret gibi gözükür (Emecan, 2012: 251). Zeki Velidi Toğan (1999: 49) menkıbelerin abartı ve sahipsiz taraflarının ayıklandıktan sonra tarihî tetkikat için önemli kaynaklar olduğunu vurgulamıştır. Türk tarihçiliğinde evliya menâkıb-nâmelerinin tarihî bir kaynak olarak kullanılması gerekliliğini ilk defa Fuat Köprülü'nün dile getirdiği belirtilmiştir (2004:112).

Hamza-nâme'ler yapısı itibariyle tarih içinde edebî bir tür olarak taahhus etmiş ve menkıbevî bir tarzda yazılmıştır. Bir eserin başka türlerle yakın ilişkisinin olması, birçok eser için söz konusu olduğu gibi *Hamza-nâme*'ler için de söz konusudur. Fakat eser incelendiğinde dinî motiflerin yoğunluğu, keramet ve olağan üstülüklerin dinî mahiyete bürünmesi, eğitici ve nasihat verici bir nitelik taşıması, ana karakterin gerçek ve mukaddes bir şahıs olması, kısa, sade ve edebiyat endişesinden uzak bir dille yazılması *Hamza-nâme*'leri menkıbe tarzının içinde değerlendirmemize olanak sağlamaktadır. Tüm bu özelliklerin yanında *Hamza-nâme*'lerde dini uğruna savaşçı cihad eden bir karakter görmektediriz. Bu yönü ile Hazret-i Hamza bir menkıbe kahramanıdır. Gösterdiği kerametler bir evliyaninkinden farklı değildir.

Menkıbelerin, İslam dininin yüceliğini anlatmak gibi önemli bir gayesini Hz. Hamza'nın şahsiyetinde görmek mümkündür. Çünkü menkıbelerin asıl gayesi böyle mukaddes şahıslar üzerinden İslam dininin yüceliğini anlamaktır. Menkıbeler bu açıdan toplumda eğitici bir rol üstlenmektedir. Bu yönü ile insanları etkilemek ve istikamet

üzere ve onlara erdemli faziletli davranışları öğütlemek amacı ile menkıbeler önemli bir yer tutmaktadır. Menkıbevî bir tarzda yazılan *Hamza-nâme*'lerin bu kadar yaygınlaşmasının insanlar üzerindeki tesirinin arkasında da bu gayeleri görmek mümkündür.

Hamza-nâme'lerde devler, cinler, fantastik ve mitolojik yaratıklar, yeryüzünde varlığı meçhul yer ve mekânlar gibi birçok hayalî unsur iç içe görmek de mümkündür. Fakat menkıbede her ne kadar bu hayalî unsurlar çokça bulunsa da kahramanın gerçek bir şahsiyet olması ve bütün bu olayların gerçek bir kişilik etrafında gelişmesi, anlatılara bir kutsiyet atfedilmiş olması yani mukaddes addedilmesi, kerametlerin gerçekleşmesi, olayların Hz. Hamza gibi peygamberin sahabesi olan mukaddes bir kişinin adı ile etrafında oluşturulmuş olması ve İslam dini adına savaşmış olması, *Hamza-nâme*'leri Menkıbe tarzının içinde tanımlamaya imkan vermektedir.

HAMZA-NÂMELER HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Hamza-nâme'ler hakkında yapılmış çalışmalar genellikle *Hamza-nâme*'nin farklı ciltleri üzerinde yapılmıştır. Tüm ciltler üzerinde derli toplu genel değerlendirmeler içeren bir çalışma bulunmamaktadır. *Hamza-nâme*'ler hakkında yapılan çalışmaları şu şekilde sıralamamız mümkündür.

Tez Çalışmaları

Açikel, F. (2019). *Hamza-Nâme (13. Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Akan, H. A. (2019). *Hamza-Nâme (10. Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Akın, N. Ş. (2006). *Hamzanâme (8. Cilt, Yapı Kredi Sermet Çifter Ar. Kütüphanesi) Metin- İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi SBE.

Akif, Y. M. (2019). *Hamzanâme (5. Cilt I. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Aydın, M. (2017). *Hamzanâme (29. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Balaban, A. (2003). *Hamza-nâme'de Geçen Zarf-Fiil Yapılı Cümleler (1-88 Varak)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.

- Baysal, C. (2008). *Hamzanâme (7. Cilt) Gramer Özellikleri, Metin, Sözlük, İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi SBE.
- Bulut, A. (2016). *Hamzanâme (Hamzanâme 12. Cilt Gramer-Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-Kişi Adları/ Yer Adları İndeksi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Ceyda, B. S. (2008). *Hamzanâme (7.Cilt) Gramer Özellikleri, Metin, Sözlük, İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi SBE.
- Çakmak, Y. (2018). *Hamzanâme (17. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Çay, B. H. (2017). *Hamza-Nâme (23.Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Çopursan, V. Ü. (2018). *Hamza-Nâme (27.Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Datlı, D. (2009). *Hamzanâme (2. Cilt) (Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Deniz, T. (2018) *Hamzanâme (14. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Diñçaslan, M. F. (2016). *Hamzanâme (46.Cilt, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Gramer İncelemesi-Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Dilipak, H. M. (2019). *Hamzanâme (20.Cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Transkripsiyonlu Metin, Gramer İncelemesi, Sözlük, İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Dilovan Saeed, D. (2023). *Hamzanâme (62. Cilt/1b-40b) (İnceleme-Metin-Gramatikal-Dizin-Tıpkıbasım)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi SBE.
- Faraşoğlu, Y. (2016). *Hamzavî'nin Hamzanâmesi (26. Cilt) Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Kahveci, N. (2020). *Hamzanâme (55. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

- Kaplan, S. (2019). *Hamza-Nâme (6. Cilt 2. Kısım) İnceleme- Metin- Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Karadeniz, H. (1973). *Hamzanâvî ve Hamzanâme 1-b/ 20b (Metin-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Karahan, B. (2014). *Hamzanâme: Metin – Dizin (14. Cilt)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.
- Kaya, A. (2018) *Hamzanâme (5. Cilt II. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Kırmit, D. (2017). *Hamzanâme (53.Cilt, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Gramer İncelemesi- Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Kont, M. (2019). *Hamzanâme'nin 12. Cildinin Halkbilimsel İncelenmesi (Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi SBE.
- Korkmaz, A. (2017). *Hamzanâme (20. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Kökyar, D. (2009). *Hamzanâme'nin Otuzuncu Cildi (İnceleme-Metin)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.
- Kumru, Y. (2019). *Hamzanâme (18. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.
- Kurtçu, N. (2006). *Hamza-nâme (16. cilt) Kahramanlarının Türk Destan Edebiyatındaki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi SBE.
- Mamati, Ş. (2019). *Hamza-Nâme-36.Cilt- (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Öncü, Mustafa. (1975). *Hamzanâme 50-a/88a (Metin-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.
- Özal, K. E. (2023). *Hamza-Nâme (25.Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Özkurvurduk, D. G. (2019). *Hamzanâme (34. Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Sezen, L. (1988). *Hamzanâmelerin Halk Edebiyatındaki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi SBE.

Sıvışan, H. İ. (2020). *Hamzanâme (60.Cilt/54'a-105b) Çeviri Yazı Dizin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Korkut Ata Üniversitesi SBE.

Soyal, T. (2018). *Hamzanâme'nin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.

Tarun, S. (2018) *Hamzanâme (33. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Tatlı, Y. (2017). *Hamzanâme (9. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Turhan, A. (2019). *Hamza-Nâme (28.Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Yeşiloğlu, N. (2017). *Hamza-Nâme 46.Cilt) İnceleme- Metin- Sözlük-İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Yıkılmaz, A. (2005). *Hamzanâme: Metin-Dizin. (158b-250b)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.

Yıldırım, M. A. (2019). *Hamzanâme (5. Cilt, I. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Yıldız, R. (2019) *Hamzanâme (60.Cilt/1A-53B) Çeviri Yazı Dizin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi SBE.

Yılmaz, Y. (2018). *Hamza-Nâme (6. Cilt 1. Kısım) İnceleme- Metin- Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.

Zengin, Y. (2021). *Hamzanâme (31.Cild) Metin-İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.

Makale Çalışmaları

Adıgüzel, A. (2021). "Hamza-Nâme Adlı Eserin 72. Cildinde Türk Dil Tarihinin Gelişim Seyri". *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 387-404.

Aksoy, M. (2015). "Hamzanâme Örneğinde Uzun Anlatıların Eğitici İşlevi". *Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri, ICANAS Bildiriler 38, AKM Yay.*, Cilt 1, 81-113.

Çelik, E. (2013). "Edebiyat Eseri Toplumun Aynasıdır: Edebiyat ve Sosyoloji İlişkisi Üzerine". *Türk Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt CIV, Sayı: 738, 59-64.

Çorak, R. (2019). "Hamzanâmelerde Cihad ve Cihad Ahlakı". *İslami İlimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, 99-114.

Çorak, R. (2022). “Hamza-Nâmelerde Alp/Alperen Tipi: Hamzazâde Rüstem Örneği” *Karabük Türkoloji Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 22-36.

Öztürk, Z. (2007). “Osmanlı Döneminde Kıraat Meclislerinde Okunan Halk Kitapları”. *Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, 401-445.

Telli, B. (2021). “Hamza-Nâme’nin 70. Cildindeki Eklerde Dudak Uyumu”. *Bingöl Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 11, Sayı 22, 497-515.

Türk, O. (2015). “Hamza-Nâme Adlı Eserin 72. Cildinin Atasözü, Deyim, İkileme ve Beyitlerin Anlam ve Görev Yönünden İncelenmesi”. *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 7, 325-334.

Türk, O. (2015). “Kitap Tanıtım Ve Değerlendirme: Türk Edebiyatında Hamzanâme Adlı Eserin 72. Cildinin İncelenmesi”, *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 16, 1103-1112.

Türk, O. (2017) “Türk Edebiyatında Hamza-Nâme Adlı Eserin 72. Cildinin Nesir Üslûbunun İncelenmesi”, *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, Cilt 5, Sayı 2, 357-370.

Türk, O. (2021). “Hamzanâme’nin 72. Cildinde Yer Alan Arkaik Kelimeler”, *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*, Cilt 7, Sayı 15, 135-148.

Yelten, M. (2013a). “Hamza-Nâme’nin Yeni Ciltleri Ve Okunma Mekânları”, *Turkish Studies*, Cilt 8, Sayı 9, 151-165.

Yelten, M. (2013b). “Türk Edebiyatında 15. Yüzyıldan Bir Nesir Kesiti Olarak Hamzanâme’nin Hitap Ettiği Zümreler”. *Turkish Studies Dergisi*, Cilt 8, Sayı 13, 179-247.

Yelten, M. (2014). “Hamza-Nâme’nin Nesir Üslubu”. *Turkish Studies*, Cilt 9, Sayı 9, 17-30.

Yelten, M. (2021). “Hamza-Nâme ve Rüya”. *Disiplinler Arası Yenilik Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 104-111.

Kitap Çalışmaları

Aksoy, M. (2009). *Hamzanâme I*. İstanbul: Kriter Yayınları.

Aycın, H. (2007). *Sahipkıran/Nâm-ı Diğer Hamzanâme*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Çorak, R. (2018). *Hamzanâme-Hamzazâde Rüstem İle Said-i Nebîre’Nin Maceraları*. İstanbul: Ketebe Yayınları.

Çorak, R. (2018). *Hamzaname- Sahibkıran ve Hamzazade Rüstem'in Maceraları*. İstanbul: Ketebe Yayınları.

Çorak, R. ve F. Başgöze. (2021). *Hamzaname- Hamzazâde Rüstem'in Cenk ü Cidali*. İstanbul: Ketebe Yayınları.

Korkmaz, A. (2018). *Hamzanâme 20.Cilt*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Köprülü, M.F. (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Köprülü, M.F. (1980). *Türk Edebiyat Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Sezen, L. (1991). *Halk Edebiyatında Hamzanâmeler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Türk, O. (2022). *Hamza-Nâme 72. Cild Üzerine Bir Dil İncelenmesi (İnceleme-Metin- Dizin-Sözlük)*. Ankara: Sonçağ Akademi.

Ansiklopedi Maddeleri

Albayrak, N. (1997). "Hamzanâme". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Hüseyin, A. (1997). "Hamza". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Lammens, H. (1997). "Hamza". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 5. Eskişehir: MEB Yay.

Özkırımlı, A. (1987). "Hamzanâme Maddesi". *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cilt 2. İstanbul: Cem Yay.

Şahin, H. (2004). "Menâkıbnâme." *İslam Ansiklopedisi*. Cilt 29. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Uçman, A. (1997). "Hamzanâme". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cilt 4. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Yazıcı, T. (1997). "Fars Edebiyatında Destan". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 9. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVÎ HAYATI VE ESERLERİ

1.1. HAMZAVÎ'NİN HAYATI

Hamzavî'nin kim olduğu, nerede doğup yaşadığı ve nerede öldüğü hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. Fakat araştırmacılar Hamzavî'nin hayatı ve edebî şahsiyeti hakkındaki bilgileri kendi adına nispet edilen *Hamza-nâme*'lerden yola çıkarak elde etmeye çalışmışlardır. Yapılan araştırmalar neticesinde İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde bulunan *Hamza-nâme*'lerin künyesinde Mevlâna Hamzavî yazılmış olduğu ve ölüm tarihi H. 815 / (M. 1412) olarak belirtildiği ifade edilmiştir (Dilipak, 2019: 4).

Hamzavî hakkında tafsilatlı bilgiler bulunmamasına rağmen onun, 14. Yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir. Babasının adı Hızır olabileceğine dair kaynaklarda da bilgiler bulunmakla birlikte (Kut, 1989: 165), Hamzavî'nin, Yıldırım Beyazıd'ın ikinci oğlu Emir Süleyman'ın musahipliğini yapan şair Ahmedî'nin kardeşi olduğu rivayet edilmiştir (Asım, H.1329; 46; Babinger, 1992: 14; Kılıç, 2018:123). Âşık Çelebî "*Meşâ'irü's-Şu'arâ*"sında şâir Ahmedî'nin *Hamza-nâme*'nin yazarı olan Hamzavî adında bir kardeşinin olduğunu (Kılıç, 2018: 123) onun da Ahmedî gibi Emir Süleyman'ın muhasipliğinde bulunduğunu belirtmiştir (Kocatürk, 1964: 190; Asım, H.1329: 46).

Hamzavî'nin gerçek adı kaynaklarda geçmemekle birlikte, yazdığı *Hamza-nâmeler*'e nispet edildiğinden isminin Hamzavî olarak meşhur olduğu söylenmektedir (Kocatürk, 1964: 190). Âşık Çelebî, tezkiresinde Ahmedî'yi anlatırken "*Hamzavî ile iki biraderdür ve her biri zamanlarında sâhib-i fazl u hünerdür. Hamzavî, Hamza kıssasın yigirmi dört cild üzre cem' idüp ol takrib ile mahlasın Hamzavî idüp*" ifadelerine yer vermiştir (Kılıç, 123: 2018). Âşık Çelebî, halk arasında okunmağa mahsus sade bir eser yazdığından dolayı Hamzavî'yi şairler zümresinden saymamıştır (Köprülü, 1999: 169, 201).

1.2. HAMZAVÎ'NİN ESERLERİ

Hamzavî'nin bir *Hamza-nâme* ve bir de Büyük İskender'in maceralarını hikâyeye ettiği "*İskender-nâme*" ismi ile maruf "*Kıssa-i İskender*" adlı iki eseri bilinmektedir (Kocatürk, 1964: 190; Uçman, 1997: 374). Âşık Çelebi'de tezkiresinde Ahmedî'den

bahsederken Hamzavî'nin bu iki eserinden bahsetmiştir. Babinger (1992: 14) ve Necip Asım (1911: 46) Hamzavî'nin "*Câmi'ül-Meknûnat*" adlı manzum bir tarih eseri yazdığından ve bu eserin içeriği, kaynakları ve değeri hakkında henüz bir şey bilinmediğinden bahsetmişlerdir. Fakat daha sonra yapılan çalışmalarda bu eserin Mevlâna İsa'ya ait olduğu anlaşılmıştır (Yılmaz, 2003: 273; Erdoğan, 2019: 7-8). Yine Necip Asım Hamzavî'nin kardeşi Ahmedî'nin ki gibi bir "*İskender-nâmesi*" olduğunu Taberî gibi diğer kitaplardan iktibaslar suretiyle, ahaliyi cihada ve şevke getirmek için kaleme aldığı "*İskender-i Zü'l-Karneyn*" adlı bir hikâyesi olduğunu bildirmiştir (Asım, 1911: 46).

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. MENÂKIB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64. CİLD)

İncelemesini yaptığımız eser Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H. 1191 / M. 1777 istinsahlı, 06 Mil Yz A 7599 demirbaş numaralı Hazret-i Hamza'nın cenk muhaberelelerini anlatan “*Menâkıb-ı Hazret-i Hamza*” dır.

2.1.1. Eserin Adı

Elde mevcut yazmalar üzerinde bulunan “*Hamza-nâme*” orjinal yazım ifadelerinden bu yazmalara “*Hamza-nâme*” ismi verildiği bilinmektedir. Birçok ciltte üzerinde genellikle “*Hamza bâ-safānuñ*” ifadeleri geçmektedir.

İncelemesini yaptığımız nüshanın üstünde “*Hzret-i Hamzanuñ altmış dördüncü cildi beyân olına ‘adet 64’*” (1b) ifadesinden de anlaşıldığına göre eserin ismi de devam eden *Hamza-nâme*'lerin ciltlerinden 64. Cildi olup bu cildin adı da “*Menâkıb-ı Hzret-i Hamza*”dır.

2.1.2. Telif Tarihi

Elimizdeki nüshanın son sayfasında hikâyenin bittiği kısımda “*bu kitâb Mevlevî Munlâ Sinân oğlu okumuşdur velâkin cümlesi (...) ma'lûm ola, mim, 24 (...) sene Zilkâde 1192*” tarihi kitabın okunduğu tarihtir. Kitabın ön, arka ve iç sayfalarında menkıbenin okunduğu bazı tarihler yer almaktadır. Bu tarihlerden bazıları şöyledir; H. 1192, H. 1199, H. 1301, H. 1200, H. 1201, H. 1216, H. 1287. Fakat kitabın telif tarihi ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

2.1.3. Telif Sebebi

Evliya Çelebî, *Seyahat-nâme*'sinde, Hz. Peygamber'in amcası ve aynı zamanda süt kardeşi olan Hz. Hamza'nın şehit edilmesinden sonra insanları cihada teşvik etmek için, meddâhı Suheyb-i Rûmî'ye Hz. Hamza'nın gazvelerini ve kahramanlıklarını anlatmasını istediğini söylemiştir. Bu şekilde onun kahramanlıkları Araplar arasında destanlaşmış ve şifahî rivayetlerle Türkler arasında menkıbevî bir tarza dönüşmüştür. Bilindiği gibi *Hamza-nâme*'ler önce sözlü kültürde yaşamış sonrasında ise Anadolu'da ancak 14. yüzyılda yazıya geçirilmiştir. Hz. Hamza hakkındaki bu ilk anlatıların Hz. Muhammed'in hikâyecisi Suheyb-i Rûmî tarafından oluşturulduğu rivayet edilmektedir.

Hamza-nâme'lerin, ilk ortaya çıkış gayesinden yola çıkarak 14. yüzyılda yazılmış olan elimizdeki bu nüshanın da aynı gaye ile paralellik arz ettiğini söyleyebiliriz. Buradan da anlaşılacağı gibi bu eser İslamiyet'i anlatmak ve halkta İslamî duyguları canlı tutmak gayesi ile yazılmıştır. Üstelik menkıbelerin muhteva ve şekil özellikleri de bu gayeyi doğrulamaktadır (Küçük, 2011: 186).

2.1.4 Eserin Hamzavî'ye Aidiyeti

Âşık Çelebî Ahmedî'nin kardeşi olan Hamzavî'nin *Hamza-nâme* diye bir eser yazdığını bildirmektedir. Âşık Çelebî, tezkiresinde Ahmedî'yi anlatırken “*Hamzavî ile iki biraderdür ve her biri zamanlarında sahib-i fazl u hünerdür. Hamzavî, Hamza küssâsın yigirmi dört cild üzre cem' idüp ol takrib ile mahlasın Hamzavî idüp*” ifadelerine yer vermiştir (Kılıç, 2018: 123; Kocatürk, 1964: 190). Âşık Çelebî, Kâtip Çelebî ve Evliya Çelebî gibi kaynakların ittifakıyla Türk Edebiyatında bugün mevcut bulunan *Hamza-nâme* metinlerinin ilk müellifi Hamzavî'dir (Kocatürk, 1964: 190).

Elimizdeki eser içerik ve muhteva olarak diğer *Hamza-nâme*'ler ile birebir örtüşmektedir. Eseri yazan kişi ile diğer *Hamza-nâme*'ler arasında çok yakın bir ilişki olduğu aşikardır. Bu yüzden eldeki mevcut nüshanın Hamzavî'ye ait olduğunu söyleyebiliriz.

2.2. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Mensur olarak yazılan bu eserin giriş kısmında manzum bir parça bulunmaktadır (1b). Eserde başka bir manzum parça bulunmamaktadır. Bu manzum parça nasihat içerikli olup hikâyelerin iyice anlaşılıp, dinlenilmesi için bir uyarı niteliği taşımaktadır. Dinleyicilerde merak ve heyecan uyandırmak ve olaya dikkat kesilmeleri için onlardan bu hikâyeye kulak verilmeleri istenir. Bu sayede dinleyicilerde önemli bir olayın anlatımına giriş yapılacağı zannı uyandırılmaya çalışılır.

Girişte manzum parçadan önce “*Hâzret-i Hamzanuñ altmış dördünci cildi beyân olına 'aded 64'*” (1b) cümlesi yazılmıştır. Bu giriş cümlesinden sonra gelen manzum parçanın transkripsiyonu şu şekildedir.

Fa'ilatün / Fa'ilatün / Fa'ilün

- 1 Gel beri ey merdüm-i kâmil gubâr
Tut kulağ leşle bir ol nâm-dâr
- 2 Bil ki buldı luğf-ı bārî'den eşer
Olmadı ol cehl-i tuğyāndan mefer
- 3 'Âkıl olan neşne-i 'irfān olur
Kālb-i cāhil t̄alib-i buṭlān olur
- 4 Cān kulağun açariseñ niyderüm
Vir şalavāt Muştafāya şevkile
- 5 Çünkü buldı dünkü kışsamız karar
Diñle gel bugünkü kışsa'ı iyār
- 6 Cem' idenler kışsanuñ hengāmesin
Böyle yazmışlar hikāyet-nāmesin

Manzum parçadan sonra “(10) *rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı āşār u muḥaddiṣān-ı rūzgār* şöyle rivāyet ve bu yüzden hikāyet idüp bu vecihle ‘ayān u beyān iderler ki” (1b/10, 11) cümlesi ile hikāyeye giriş yapılmıştır.

Mensur olarak yazılan bu eser sade nesre örnek olarak gösterilebilir. Fakat eserde ağırlıklı olarak Arapça ve Farsça sözcüklere de yer verilmiştir. Bu kelimelerin bazen farklı şekillerde, imlâ birliği olmadan yazıldığı görülmektedir. Bu da müstensih hatasının olduğunu göstermektedir.

2.3. MUHTEVA

Hamza-nāme'nin 64. cildinde birçok farklı menkıbenin veya kıssanın ardı sıra anlatıldığı görülmektedir. Menkıbede, olaylar bazen bitmeden veya bir sonuca bağlanmadan “*rāvi eydür*”, “*bu yañadan*”, “*ez-īn-cānib*”, “*el-kışsa*” gibi kalıp

ifadelerle başka bir olaya geçişin sağlandığı görülmektedir. Bu geçişlerde olaylar çoğu zaman menkıbenin ortasından başlamaktadır. Olayların ne zaman, niçin, nasıl ve nerede geliştiği gibi sorular cevapsız kalmaktadır. Okuyucu veya dinleyici kendisini bir anda başlangıcını ve olayların nasıl geliştiğini bilmediği bir kıssanın içinde bulmaktadır. Aynı zamanda 64. Ciltte sonunun getirilmediği kıssalar da bulunmaktadır. Bu başı belli olmayan ve veya yarım kalmış ve bitmemiş kıssalar da büyük ihtimalle önceki veya devam eden ciltlerde bulunmaktadır. Bunun için *Hamza-nâme*'nin 64. cildinde bazı kıssaların bütünlüğü bulunmamaktadır.

Menkıbede anlatılan kıssalar, genellikle yiğitlerin ve kahramanların, Allah rızası için hak ve adaleti tesis etme arayışı ve bunun için yapılan mücadeleleri anlatmaktadır. Hak ve adaleti hâkim kılmak için yapılan bu mücadeleler olağan üstü bir çaba ve gayreti netice vermektedir. Bu kahramanlar gözünü budaktan sakınmayan, tek başına yüzlerce düşmanla savaşabilsecek kadar cesur, korkusuz, her güçlüğe göğüs geren, uzun ve meşakkatli mesafelere gitmekten çekinmeyen ve bunlar için ölümü göze alan aynı zamanda merhametli, hâkperest, dindar, zeki, ferasetli, kişilerdir. Bu kahramanlar mazlumların ve mağdurların yegâne kurtarıcılarıdır, onlar için kendi zevk ve sefalarından vazgeçebilirler. Hiçbir engel onları bu davalarından vazgeçiremez.

Mazlumların yardımına koşan bu kahramanlar mücadelelerinde uzun ve meşakkatli yolculuklara çıkarlar. Dere tepe aşır şehirlerle uğrar, bir köye veya bir mağaraya ulaşırlar. Bu yolculuklarda asıl hedefe doğru yürünürken bazen bir anda başka maceralara da kapı açılır. Bu yeni maceralarda kahramanlar her türlü zorluğa rağmen mücadelelerinden vazgeçmezler. Ne olursa olsun mazlumun ve haksızlığa uğrayanın yanında olmak ve bu uğurda ölümü, yaralanmayı, açlığı ve kendi vatanını terk etmeyi göze almak gerektir. İşte o zaman bu kişiye gerçek manada yiğit ve kahraman denilebilir. Yazar menkıbede yiğitliğin tanımını yaptığı gibi, durum ne olursa olsun insanların asıl hedeflerinden vazgeçmemeleri mesajını vermeye çalıştığı da görülür. Kıssalar bu mesajı kesif bir tarzda işlemektedir.

Kıssalardaki kahramanlarımız bazen hile ile ihanete uğramaktadır. Bir dost meclisinde kendisine zehirli şerbet ikram edilen bu kahramanlar feraset ve kurnazlıkları ile bu durumdan kurtulmayı başarabilmektedir. Bazen de anlık bir gaflet neticesinde elleri kolları bağlanarak esir edilmekte ve aylarca hapis hânelerde tutulabilmektedirler. Yazar, fedakâr dost ve arkadaş kavramını ön plana çıkararak, her türlü tehlikeyi göze

alıp kahramanları kurtarmaya çalışan bu kişilerden de bahsetmektedir. Bu fedakâr dostlar komutanlarını veya Serverlerini canları pahasına sevmekte ve onları buldukları zorluklardan kurtarmak için büyük çabalar sarfetmektedirler. Yazar bu durumu üstün körü geçmez ve bu meseleye büyük bir önem atfeder. Bunun için bu fedakâr dostlar menkıbede bâriz bir şekilde kendini göstermektedir. Zaten dinî unsurların hâkim olduğu menkıbede arkadaşlık, fedakârlık, vefakârlık, arkasını dönüp gitmemek, iyi günde kötü günde dostluk kavramalarını ön plana çıkarması gayet makul görünmektedir. Menkıbede de bu konun önemine de sık sık değinilmiştir.

Menkıbede çoğu zaman ordular karşı karşı karşıya geldiğinde savaş öncesinde teke tek mübarezeler olmaktadır. Kahramanlar döğüşmeye başlamadan önce karşısındaki düşmana Müslüman olmasını, zulmünden vazgeçmesini ve hak sahibi olanların hakkını vermesini istemektedir. Burada kahramanların savaşlarının meşru bir zemine çekilme gayesi açıkça görülmektedir. Kahramanların dinî karakterleri ön plana çıkarıldığı için onların mücadeleleri keyfi ve amaçsız olarak gösterilmemektedir. Onlar din uğruna, hak namına ve mazlumu korumak adına savaş meydanlarına çıkmaktadırlar. Aslında savaşı ve öldürmeyi pek arzulamadıkları imajı verilmeye çalışılır. Fakat menkıbede düşmanın yaptıkları öyle bir anlatılmaktadır ki onların ölümü ve esir edilmeleri mazur gösterilmektedir. Düşmanlar için yapılan tasvirler dinleyicinin kızgınlık ve öfke duygularını harekete geçirmekte ve dinleyiciler kahramanların bir an önce düşmanın üstüne saldırmasını ve mazlumların haklarını almasını istemektedir, çünkü düşman bunu çoktan haketmiştir. Bu yüzden dinleyicide uyandırılmaya çalışılan duygular ile kahramanların yaptıkları aslında bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Bunun için kahramanlara harici bir eleştiri gelmesi mümkün olmamaktadır. Çünkü dinleyici de aynı şeyi istemektedir.

Bazı mübarezeler kısa sürdüğü gibi bazı mübarezeler günlerce devam edebilmektedir. Mübarezelerde binek olarak at, fil, gergedan gibi hayvanlara binilmektedir. Genellikle, gürz, nize, kılıç, balta gibi silahlar kullanırlar. Savaşçılar birbirlerine öyle darbeler indirmektedirler ki karşı taraf bazen buna takat getiremeyip bineğinden yere düşer. Bunun üzerine mübareze yaya olarak devam eder. Silahın kullanılmadığı durumlarda tekme, tokat ve yumruk devreye girerek mücadele devam eder. Bu mübarezelerde kahramanlar bazen zorlandıkları pehlivanlarla karşılaşsa da her zaman galip gelmektedirler. Döğüş esnasında indirilen darbelerden sonra rakibin

ağzından burnundan kan revan olur, sersemleyerek yere düşer veya bir kılıç darbesiyle vücudu ikiye bölünür. Bazı rakipler bir hamlede kolayca öldürülürken bazı rakipler çok dişli çıkabilmektedir. Kahramanlar bu dişli ve namlı rakipleri karşısında yorucu ve öldürücü yaralar alabilmektedir. Mübareze esnasında savaşçılar birbirlerine tahrik edici laflar söylerler. Bu tahrik edici laflardan sonra müslüman kahramanlar her atakta “*Allahu Ekber*”(94b/18), “*‘aleyke ‘avnullah*”(6b/4) veya “*yā Allah*” (9a/2) gibi sözlerle atağa geçerler çünkü onların bu savaşları Allah adınadır. Zaferleri ise Allah’ın yardımı iledir. Allah’a dayanarak yapılan bu hamleler bir kutsiyet kazanır. Bu şekilde dinleyicilerde dinî duyguların galeyana getirilmesi amaçlanır. Kahramanlar bu namlı rakiplerini öldürdüklerinde düşman tarafından adil olmayan biçimde yardıma koşan savaşçılar da kahramanlara saldırmaktadır. Kahramanlarımız bazen tek başına bu ardı ardına yardıma gelen diğer düşman savaşçıları da öldürerek karşı tarafa büyük bir korku salmaktadır. Düşmanlar “*berg-i hazān*” (17b/16) gibi darmadağın olur. Mübarezelere ara verildiğinde elbiseler değiştirilir, yaralar tımar edilir ve akşamları işret meclisleri kurularak moral depolanır.

Kahramanlar mübarezede düşman ordusunun pehlivanını öldürür veya esir ederse bazen savaş daha başlamadan bitmiş olur. Yenilen pehlivanın tevbe emesi ve İslam’a girmesi istenir. Bu teklif karşısında, hem yenilen pehlivan hem de ordusu topyekün İslam’a girmiş olur. Mübarezede yenilen bazı pehlivanlar rakibinin hakkını teslim ederek onun bir bendesi ve hizmetkârı olur. Galip gelen kahramanlar mağlup olan pehlivanları rencide etmeyerek onlara hil’atler giydirerek konumlarına göre payeler verir. Böylelikle mağlup olan kişinin gönlü alınmış ve üzüntüsü giderilmiş olur. Burada İslam adına savaşan kahramanların aslında ne kadar iyi yürekli oldukları ve nefsanî duygularla hareket etmedikleri vurgulanmak istenir. Bu amaçla dinleyicide dinî duyguların harekete geçirilmesi hedeflenir. Kavga ve döğüşler her zaman savaş meydanlarında olmaz sarayda, kalede, evde, hapisanede, çayırılıkta da olabilmektedir.

Menkıbede ara sıra tebdîl-i kıyafet yapılarak düşmandan haber almaya çalışılır. Düşman askerinin şüphelenmeyeceği bir tarzda bilgi toplayan kahramanlar bunu başarı ile yaparlar.

Okuyucuya verilen mesaj her zaman hak ve adalet için mücadele edilmesinin insanlık adına bir görev olduğudur. Bu uğurda cinlerle, devlerle, cadılarla hatta

ordularla bile savaşmaktan ve mücadele etmekten çekinilmemelidir. Bu uğurda yapılacak her faaliyet mukaddes bir mahiyet kazanmaktadır.

Menkıbede devler, cinler, cadılar gibi doğaüstü fantastik karakterler de bulunmaktadır. Bu karakterlerden iyi olanlar olduğu gibi kötü olanları vardır. Bu doğaüstü varlıklar çoğu zaman hilekâr, sinsi ve sihirbaz birer düşmandır. Sihir ve büyü ile Müslüman kahramanları tuzağa düşürme ve öldürme mücadelesine girişmektedirler. Bu acımasız varlıklar Müslüman kahramanlar tarafından çoğu zaman öldürülür veya esir edilir. Esir edilenler arasında, müslüman kaharamanlara bende olup onların hizmetine girenler de olmaktadır. Kötü niyetli olan cin, ifrit gibi varlıkların içinde iyi yürekli zorda kalan müslüman kahramanlara destek verenler de vardır. Açlıktan ölmek üzere olan Müslüman kahramana yemek getiren iyi niyetli bir “*Yusuf-u cinnî*”yi görebilmekteyiz.

Menkıbede ismi geçen şahıslar, zaman ve mekân ile ilgili bilgiler müstakil olarak incelenmiş olup aşağıda bu konularla ilgili geniş bilgiler yer almaktadır.

2.3.1. Zaman

Elimizdeki nüshada olaylar “*ol zamān*” (1b/12) ifadesi ile belli olmayan ve belirtilmeyen bir zaman diliminde Gav-ı Leng’in devlerle aniden karşılaşması ile başlar. Fakat bu sayfadan hemen sonra kopmalar olduğu için olayın ilk gidişatını takip edememekteyiz. Girişte manzum parçadan sonra hikâye şu sözler ile başlar “ (10) *rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı āṣār u muḥaddiṣān-ı rūzgār şöyle rivāyet (11) ve bu yüzden ḥikāyet idüp bu vecihle ‘ayān u beyān iderler ki (12) çünkü ol zamān ol gūllar gelüp*” (1b/10,11,12). Burada olayların hangi tarihte veya hangi bir zaman diliminde başladığı belirsizdir. Olayların başladığı geliştiği ve bittiği anı “*ol gice geçüp andan soñra (4b/13) şabāḥ oldıkda*” (4b/14)” (4b/13,14) kalıp cümlesi ile herhangi bir zaman zarfında gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bu tarzda olayların başlayıp bittiğini ifade eden kısa zaman dilimleri kullanılmıştır; “*üç gün yerak görüp dördüncü gün*” (73b), “*bir nice gün ‘ayş u nuş idüp*” (93b/ 1), “*öyle zamānı bir bağa irişdi*” (104a/ 17, 18).

Bazı olaylar yine belli olmayan bir gün ile başlar ve biter; “*Adilān der bir gün oturup*” (5a/11, 12) “*ol zamāndan berü*” (9b/ 5), “*iki gice üç gün ceng olup*” (14b/ 1), “*hele ikinci gün ‘asr-ı vaḳt oldıkda*” (14b/ 5), “*bunda on gün ‘azīm şoḥbet eylediler*” (73a/ 11, 12), “*yedi gün revāne oldılar yedi gün gidüp sekizinci gün*” (103b/ 19), “*on*

beş gün bunlar leyl u nehār (3) ‘ayş u nūş eyleyüp on altıncı gün” (103b/2, 3), “dörtüncü gün bir sâ‘at sâ‘atden evvel” (24a/ 13).

Olaylar belli bir zaman ifadesi yerine çoğu zaman “*rāvi eydür*” (4b/ 13), (19b/ 6), (25a/ 11), “*rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı āsār u muḥaddisān-ı rūzgār, ile rivāyet ve bu vecihle hikāyet ider kim bu yañadan ol*” (74b/13, 14), (77a/6, 7), “*amma ez-īn-cānib rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı esrār eydür kim bu yaña*” (80a/ 12, 13), “*amma ez-īn-cānib rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı āsār u muḥaddisān-ı rūzgār ile rivāyet ve bu yüzden hikāyet iderler kim ol zamān*” (88a/3, 4, 5) gibi kalıp ifadeler ile başka olaylara ve başka zaman dilimlerine geçiş sağlanır. Bazen savaşlar ikinci vaktine kadar devam eder. İncelenen bu kısımda aktüel yıl ile ilgili bir bilgi ya da içinde bulunulan zamanı belirtecek herhangi tarihi bir olay verilmemiştir.

2.3.2. Mekân

Konusu ve türü ne olursa olsun tüm anlatılarda rast gelinen mekân unsurunun değişmesi ve farklılaşması veya başka mekânlara gidiş insan psikolojisini tekdüzelikten ve aynı mekân içine hapsolmaktan kurtarmak içindir. Dinleyicileri farklı mekânlara çekerek onlara bir nefes aldirmek ve konuyu farklı zeminlere taşımak gayet makul bir yöntemdir. Üstelik aynı mekânda anlatılacak hikâyeler gayet kısır bir döngüye dönüşeceğinden bu tarz mekân değişikliklerinin olması anlatıcıya hem malzeme hem de olayları uzatma imkânı tanımaktadır.

Elimizdeki metinde yer ve mekân isimleri çokça geçmekte ve genellikle dar mekânlar verilmektedir. Neredeyse ismi geçen hiçbir mekânın tasvirine yer verilmemiştir. Metinde geçen en ayrıntılı tasvir Adlan Şah’ın girdiği İvec Kalender adındaki bir devin bağıdır. Bu bağın tasviri Adlan Şah’ın gözüyle şöyle anlatılır; “*ol bāğa geldi nazar idüp (9) gördi bir zībā bāğdur ki olmaz şöyle kim envā‘ dürlü meyveler (10) ile bir olmuş andan bir ferseng miqdāri yer varır içinde (11) envā‘ kuşlar ve cānverler yürür ve müntehā dıraḥtler ki her biri (12) ‘ayyūka irişmiş ‘Adilān Şāh bāğ kapusuna gelüp kapuyı (13) açup içeri girüp ol cānverler ve ol kuşlar ürkdiler” (2a).* Diğer ayrıntılı mekân tasviri de yine Adilan Şāh’ın getirildiği yüksek burçlar ve sedlerle çevrili olan ismi belirtilmeyen şehirdir (106a). Bunların dışında çok ayrıntılı olmasa da bazen, “*bir beter-u beyābānda gidüp*” (64a/ 1), “*berd-i beyābān*” (106b/ 2) “*Server bunda bir ḳal‘a vardur adına Felātūs Āhīnd dirler ziyāde muḥkem (8) ḳal‘adür içinde*

biñ nefer Zengîler olurlar (95b/7), “*gördi bir ‘azîm mağara kapusına*” (49b/ 9) gibi bir iki kelime ile tasvir edilen mekânlar da bulunmaktadır.

Metinde genellikle, kasır, çaygah, mağara, karanlık zindan, saray, ev odası, gemi, künbed, kale, köy, işret meclisleri gibi dar ve kapalı mekânlar yer almaktadır. Dar mekânlar metinde şöyle geçmektedir; “*andan dönüp oturup kaşırda*” (73a/ 10), “*içerü girüp bir kaşır gördi*” (104a/ 18), “*bir çây-gâha irişdiler anda kondılar bir yere geldiler*” (104a/ 1), “(9) *Server gelüp gördi bir ‘azîm mağara kapusına* (10) *gelüp irişdiler Server-i ‘âlem gördi gâyet karañulıkdur* (11) *hemân el vurup meyânında elmâs çıkarup mağâra içine* (12) *yüridi hançerüñ şu ‘lesinden mağâra gündüz döndi*” (49b/ 9, 10, 11, 12), “*andan kendi sürüp zindâna geldi* (22b), “ (5) *Rûze-dâduñ dîvânına geldiler sarâyında* ” (23a/ 5, 6), “*birer kal‘a*” (88b/ 9), “(7) *âhir bir yere irişdi gördi bir ulu tağdır ol tağüñ* (8) *üzerinde dört tağ vardur ammâ her tağüñ depesinde* (9) *birer kâl‘ası vardur ol kâl‘anın ortasında bir* (10) *mu‘azzam şehir var idi adına Hümâniyye dirler idi* (88b/7, 8, 9, 10) “*bir gemiye binüp*” (98b/ 17), “*meclis kurup işrete başladılar*” (57b/ 9) “*bir kal‘a vardur*” (95b/7), “*bir köye irişdi*” (107a/ 12), “*şehre yakın bir köy*” (114b/ 14), “*harâb künbede irdi*” (106b/ 9).

Açık ve geniş mekânlar genellikle; sahil, derya, çöl, şehir, ceng ve mübareze yapılan meydanlar olarak verilmiştir. Bu mekânların ayrıntılı tasvirleri yapılmamıştır. Metinde “*meydân*” (91b/ 1; 93a/ 1) “*sâhil-i deryâya müteveccih oldılar*”, “*giderken bir deryâya uğradılar*” (77b/ 11), “*beyâbân*” (86b/ 2), “*berd-i beyâbân*” (106b/ 2) “*şehir öninde olan meydânda*” (88b/ 15), “*bir şehir*” (96b/ 2), “*bir mu‘azzam şehir var idi adına Hümâniyye dirler idi*” (88b/ 10), “*ol tağda*” (47b/ 13).

Menkıbede günümüzde coğrafi olarak mevcut olan mekânlar da geçmektedir. Bunlar, “*Mekke*” (28a/5; 77b/ 10), “*Hamza Mekmeden geldükde*” (77b/ 10), “*Hindistân*” (77b/ 7, 9, 17), “*Hindüstân, Rum, Yunân*” (110b/ 3) gibi yerler olup metinde sadece isim olarak geçmekte ve olayların akışına herhangi bir katkı sağlamamaktadır.

2.3.3. Şahıslar Kadrosu

Hamza-nâme’nin incelemeye tabi tuttuğumuz 64. cildinde şahıslar kadrosu oldukça kalabalıktır. Şahıslar karakter yapısı bakımından çok farklı özelliklere sahiptir. İçlerinde mert, cesur, yiğit, zeki, ferasetli, kurnaz şahıslar olduğu gibi dessay, fitneci, hilekâr, sihirbaz ve iki yüzlü karakterler de bulunmaktadır. Karakterler arası

mücadelelerde genellikle iyi yürekli olanların kazandığı görülmektedir. Fakat bazen onlar da yenilir, tutsak edilir veya öldürülürler. Fakat en sonunda her zaman iyiler galip gelmektedir.

Karakterlere yüklenen kötü huyların o kişiye bir şey kazandırmadığı mesajı sık sık dile getirilmektedir. Kötülerin ve kötülüklerin elbet bir gün kaybedeceği sonucu dinleyiciye öğütlenmeye çalışılmaktadır. Kurulan tuzakların, şerbetlere katılan zehirli içeceklerin ve yapılan her türlü kötü fiilin elbet bir karşılığı verilmekte ve yapılan kötülükler cezasız kalmamaktadır. Karakterlere yüklenen iyi ve kötü huylar arasındaki çatışma, okuyucuya veya dinleyiciye basit bir şekilde sunulmuştur. Bir kimse iyi ise iyi, kötü ise kötüdür. İyilerde ve kötülerde psikolojik olarak herhangi bir iç çatışma duygusu görülmemektedir. İyi ve kötü huylar hep sade ve yalındır. Bu yüzden dinleyici kimin iyi veya kimin kötü olduğu noktasında herhangi bir tereddüt geçirmemektedir. Fakat kötü huylu olanlardan bazıları iyiliğin ve mertliğin karşısında insafa gelmekte ve daha önce fark etmediğimiz derinlerde saklı olan iyilik duygusu ortaya çıkabilmektedir. Burada iyiliğin ve mertliğin kötülükleri ortadan kaldıracabilecek bir gücünün olduğu mesajı çok sade bir anlatımla ifade edilmiştir. Kısaca iyiler her zaman kazanır kötüler ise her zaman kaybeder anlayışı karakterler üzerinde açıkça görülmektedir.

Menkıbede karakterlerin birçoğu asker, pehlivan ve savaşçı kişiliklerdir. İyi karakterli savaşçılar aynı zamanda dindardırlar. Sürekli Allah'ın adını anıp onun ismi ile yola çıkarlar. Tek gayeleri İslam dinini yaymak ve mazlumları zalimlerin elinden kurtarmaktır. Rakiplerini alt ettiklerinde bile, herhangi bir menfaat düşünmeden onları İslam dinine davet ederek canlarını bağışlayıp affederler. Kötü karakterler ise sürekli şan ve şöhret peşindedir.

Karakterler içinde cadı, dev, gülyabani gibi fantastik varlıklar da bulunmaktadır. Bu doğaüstü varlıklar çoğu zaman kötülere hizmet etmektedir. Bu doğaüstü varlıklardan bazıları iyilerle yaptıkları savaşlarda yenilince hakikati anlayıp, iyilerin yiğitliklerini görüp İslam dinine girerler ve iyilere hizmetkar olurlar. Menkıbede geçen şahıslar şunlardır.

Gâv-leng: Hikâyenin başlangıcında (1b/12) karşımıza çıkan bu kahraman Gav-leng isimli bir devdir. İlk sayfalar kayıp olduğu için bu kişinin izini sürmek mümkün olmamaktadır. Hikayenin ilk kahramanı olan bu dev eserin bitişine yakın en son

hikayede tekrar karşımıza çıkmaktadır. Fakat bahsi geçen yerler yine kopuk olduğu için kendisi hakkında fazlaca bir bilgi elde edilememiştir.

İvec Kalender: Hikâyede Adlan Şah'ın İslam'a davet ettiği fakat kabul görmeyip dövüştüğü kulakları ve burnu gayet büyük ve iri yarı bir gul yani devdir (3b/14-15). Gayet muntazam, süslü, içinde birçok hayvanatın olduğu çok güzel bağın sahibidir (2a/9). Adlan Şah bu İvec Kalender denen dev cenkte yenip zapt eder ve kendisine itaat ettirir (4a/ 3, 4, 5, 6).

Adlân Şâh: Hamzanın oğlu olduğunu belirtmektedir (3a/7-8). Fakat buradaki oğlu ifadesi ile Hamza'nın torunu, akrabası veya yakını olduğunu vurgulamak için söylediği anlaşılmaktadır. Bazen “*Server*” (3b/16), “*‘Adlân-ı Teberdâr*” (8b/5) olarak da adlandırılır

Sârûn Zengî: Zengilerin ulusu ve büyüğü olan bir kişidir (5a/12). Gelgit Abad şehrinin şahı Rûzedâd'ın kızına aşık olup onu babasından istemiştir (5b/2). Rûzedâd kızın küçük olduğunu bahane ederek vermek istememiştir (5b/5)

Meymûn Zengî: (5a/114). Sârûn Zengi'nin kardeşi olup, Adlan Şah'a tabi olmuş onun takdirini kazanmış yiğit ve savaşçı askerlerindedir. Savaş meydanlarındaki kahramanlıkları ile ön plana çıkmıştır. Savaş meydanlarında çıktığı mübarezelerde düşmanları tek tek öldürme başarısını göstermiş akıllı, cesur ve düşmana korku salan bir savaşçıdır. Mübareze esnasında Hûşenk Ra'd Avâz ona “iy dev-î siyâh” (7b/6) diyerek yaptığı hitaptan oldukça iri ve siyahi biri olduğu anlaşılmaktadır.

Rûze-dâd: Gelgit Âbad şehrinin şahıdır. Aynı zamanda Sarık Zengi'nin aşık olduğu kızın babasıdır. Kızı Gülzar'ı, Sârûn Zengi'ye vermek istememiştir. Adlan Şah bunun üzerine ordusuyla Rûzedâd'ın üzerine yürümüştür. Adlan Şah'ın kendisinin birçok yiğidini öldürdüğünü görünce dayanamayıp savaş meydanına atılmış Adlan Şah'a meydan okumuştur.

Gülzâr: Rûze-dâd'ın kızıdır. Sarık Zengi ile evlenmiştir.

Yaray Han, Mahan Han, Tuşi Polad, Şah Tuşi: Rûzedâd'ın askerlerinden olup Meymun Zengi ile savaş meydanında yaptıkları mübareze neticesinde teker teker öldürülmüşlerdir.

Hûşenk Ra'd-âvâz: Rûze-dâd'ın pay-i taht pehlivanlarından biri olup oldukça iri yarı ve güçlüdür. Görenlerin korkuya kapıldığı bir vücut yapısına sahiptir. Savaş

meydanında Meymun Zengi, Kamnun Zengi ve Sarık Zengi kardeşleri teke tek savaşlarda ağır yaralamıştır. En sonunda Adlan Şah meydana çıkıp Hüşenk'i yenmiştir.

Kamnûn Zengî: Sarık Zengi ve Meymun Zengi'nin kardeşidir.

Şerminaz Şil-endâz: Rûzedâd'ın yiğitlerinden olup Adlan Şah'ın Hüşenk'i öldürmesinden sonra meydana atılıp Adlan Şah'a meydan okumuş fakat yenilmiştir.

Karun-ı Pulad-pûş: Rûzedâd d'ın pay-i taht pehlivanlarındandır. Şerminaz Şil Endâz'ın Adlan Şah'a yenilmesinden sonra Rûze-dâd'ın ricası üzerine meydana çıkıp savaşması istenmiştir. Kârûn-ı Pulâd-pûş'ta Rûze-dâd'dan kızını kendisine vermesi karşılığında Adlan Şahı ya esir edeceğini veya öldüreceğini söylemiştir. Bunun üzerine Adlan Şah ile mübareze etmiş fakat yenilmiştir.

Münûcehr: Rûzedâd'ın askerlerindedir. Adlan Şah ile mübareze etmiş ve yenilmiştir. Adlan Şahı hile ile esir edip kaleye haps etmişlerdir. Adlan şah kurtarıldıktan sonra esir edilmişler ve pişman olup müslüman olmuşlardır.

Çâbuk Ömer 'Ayyâr: Ömer Ayyar'ın oğlu olup, Acl-i Ser-firâz'ın habercisidir. Sarık Zengi ve İvec Kalender, Adlan Şah'ın hapisten kurtarılması için kendisinden yardım isterler.

Zennî Bânû: Sârûn Zengî'nin kız kardeşidir. Fakir dervişin aşık olduğu kızdır. İcl-i Serfirâz Bânû'yu Fakir Derviş ile evlendirmek için çaba gösterir ve her türlü tehlikeyi göze alır.

İcl-i Serfirâz: Hamza'nın karındaşdır.

Yûsuf-ı Cinnî: Acl-i Ser-firâz çölde tek aç, susuz ve hi-tap tek başına kaldığı bir zamanda kedisine yemek getiren iyi yürekli cin.

Fakir Derviş: Çölde Acl-i Ser-firâz ile karşılaşp derdini anlatan kişi. Zengin biri iken bazı aşık olduğu kızın yolunda tüm servetini harcamış fakir düşmüş. Aşıklık derdi ile çöllere düşüp dervişlik yolunu tercih etmiştir.

Süheyl Şâh: Süheyl Şah, Süheyl veya Küh-ı Miğferân şehrinin şahıdır. Korucusu, Acl-i Ser-firâz tarafından öldürölünce intikam almak için Acl-i öldürmek için birçok pehlivan gönderir fakat kimse onu öldüremez. Süheyl Şah, Acl-i yiğitlikle öldüremeyeceğini anlayınca yemeğe davet edip şerbetine zehir katmakla öldürmeyi planlar. Fakat işler istediği gibi gitmez Acl kendisine ulaşan bir bilgi ile durumu anlar ve Süheyl Şah'ı esir eder. Süheyl Şah daha sonra pişmanlık diler ve müslüman olur.

Reyhân Şâh: Lika'nın kardeşi olup likaya çok büyük bir kervan göndermiştir. Başına da Verham adlı pehlivanı koymuştur.

Rihâm Ra'd-âvâz (Erhâm) : Likanın pehlivanı olup Sabayile giden kervanın başında bulunmuştur.

Ferdhâm: Reham'ın pehlivanlarından. Acl-i Ser-firâz'ı yakalayıp huzura getirmek için görevlendirilmiştir. Acl-i Ser-firâz ile yaptığı mübarezede yenilerek can vermiştir.

Ber-namî: Reham'ın pehlivanlarından. Acl-i Ser-firâz'ı yakalayıp huzura getirmek için görevlendirilmiştir.

Korucu: Acl-i Ser-firâz, Derviş ve Rüstem, Süheyl'in korusuna geldiklerinde oranın korucusu gelen misafirlere edepsizlik yapmış Acl'de bir yumrukla korucuyu öldürmüştür.

Korucunun Oğlu: Acl-i Ser-firâz tarafından öldürülen korucunun oğlu olup Süheyl'e gidip babasının öldürenlerden intikam almasını istemiştir.

Süheyl Şâh'ın Veziri: Süheyl Şah'ın veziri olup Acl-i Ser-firâz'ı zehirle öldürme fikrini Şah'a telkin etmiştir.

Süheyl Şâh'ın Hatunu: Süheyl Şah'ın hanımı olup Acl-i Ser-firâz'ı zehirlemeden önce bu işin sonunu iyice düşünmesini öğütlemiştir. Acl-i Ser-firâz meseleyi anlayıp Süheyl'i esir edince Acl'in yanına gelerek özür dilemiş ve kocasını serbest bırakmasını rica etmiştir.

Süheyl Şâh'ın kızı Bânû (Sahibe Cemal): Süheyl Şah'ın kızı ve Fakir Derviş'in de aşığıdır. Acl-i Ser-firâz'ın şerbetine zehir katıldığını görüp şerbet kaşığına durumu yazarak Acl'e haber vermiştir. Süheyl pişman olup müslüman olduktan sonra Acl onun kızını Fakir Derviş'e ister ve onları evlendirirler. Evlendikten sonra bir dev tarafından kaçırlır fakat Acl-i Ser-firâz tarafından kurtarılır.

İfrit-i Kırtâs-ı Nere: Derviş'in evlendiği Banu'yu aslında oğlunun ona aşık olduğunu ve onun ile evlenmesi gerektiğini ileri sürüp Derviş ile Banu'yu evlerinden kaçırarak ifrit kılıklı bir devdir. Bunun üzerine Acl-i Ser-firâz durumu öğrenip Kırtas'ın mağarasına gider ve Kırtas'ı yenerek onu müslüman eder.

Yâkut Şâh: Likanın kardeşi olup Acl-i Ser-firâz'ın yakalanması için Tarık Ra'd Avaz ve Zümrüd Şah'ı görevlendirmiştir.

Tarık Erhâm Ra‘d-âvâz: Tarikiye Şah’ı olup Yakut Şah tarafından Acl-i Ser-firâz’ı yakalaması için görevlendirilmiştir. Savaş meydanında önce Süheyl Şah ile mübareze edip onu yaralamıştır. Bunun üzerine meydana Acl-i Ser-firâz girerek Süheyl’i kurtarmış ve Tarık ile mübarezeye devam etmiştir. Acl-i Ser-firâz Tarık’ı yere yatırıp tam öldürecekken Tarık eman dileyip müslüman olur.

Sâtur Dimur: Tarık’ın dilaverlerindedir.

Rezm-efgen: Yakut Şah’ın dilaverlerindedir. Tarık Şah’ın Acl-i Ser-firâz’a yenilip müslüman olmasından sonra Yakut Şah Acl-i Ser-firâz’ı öldürmek için Rezm-efgen’i görevlendirmiştir. Efgan savaş meydanında Acl-i Ser-firâz ile günlerce süren bir mübareze gerçekleştirmişlerdir. Fakat en sonun da Efgan, Acl-i Ser-firâz’a yenik düşmüş Acl-i Ser-firâz’da müslüman olması karşılığında onu affetmiştir.

Said Tavkı: Hamzanın dilaverlerindedir. Giray Han ile mübareze yapıp onu öldürmüştür.

Hâşim: Said Tavkı’nın kardeşi olup Hamzanın dilaverlerindedir. Said Tavkı’da Gûday Han ile mübarze yapıp onu öldürmüştür.

Giray Hân ve Gûday Hân: Ateşe atılacak kızların kardeşleri

Harun Pil-pâ: Sahibü’l-bahr’ın kaybolan kızlarını aramak için gönderilen birliğin başındaki asker.

Süheyl ibn-i Nu‘man: Şehr-i Muazzam’ın şahıdır. Av esnasında Hervem ile karşılaşır ve dövüşmeye başlarlar. Hervem, Nu‘man’ı alt ederek müslüman olmasını sağlar. Süheyl ibn-i Nu‘mân önceleri Hervem’e itaat etse de sonradan bir hile ile Hervem’i bağlayarak bir sandığa koyup denize atmıştır.

İhtiyar Balıkçı: Denize bir sandık içinde atılan Hervem’i bulup çıkararak balıkçı.

La‘lin Kaba: Hervem ile ihtiyar balıkçının balık satmak için gittikleri şehrin şahı.

Lendüha: Şir-i siyahan hüsrev-i hindistân lendüha bin su‘dan lakabı ile meşhur olmuştur.

Rakip Sergerdan: Lika’nın komutanlarından biri olup, La‘lin Kaba’yı yakalaması için görevlendirilmiştir. Hervem mübarzede onu yenip esir etmiştir. Rakib esir olduktan sonra müslüman olup serbest kalmıştır.

Hulkum Şeter Kervan: Lika’nın pehlivanlarından. La‘lin Kaba’nın birçok askerini tek başına öldürecek kadar çok güçlü bir askerdir. Fakat Hervem tarafınan mübarezede öldürülmüştür.

Kiras Merdum Hur: Azim derbend kalenin çok güçlü pehlivanıdır. Hervem tarafından alt edilip müsülman olmuştur.

Şâh-ı Şems: Piristar Afıtab şehrinin şahıdır. Bu şehrin insanları güneşe taparlardı.

Almas bin As Şâhbâz bin Şehnevâz: Tak bin Tutak ve Cemşid Nevaz'ın pehlivanlarındandır. Çok uzun boylu iri yarı, sağlam ve çok kuvvetli pehlivanlardır. Çok iyi dercede kemend atarlardı.

Ken'an bin Sarık: Sarık Şah'ın oğludur. Kendisine söz verilen Şirin Banu'yu almak için babası Sarık Şah, Tarık bin Tak'a elçi gönderir. Fakat Tarık bin Tak teklifi büyük bir öfke ile reddeder ve elçiyi de öldürür.

Târik bin Tâk: Tarık bin Tak kızını, oğlu Kenan bin Sarık'a ister Sarık Şah'a gözdağı vermek için elçiyi feci şekilde öldürerek Sarık Şah'a meydan okur.

Mâlik Ejder: Hamza'nın pehlivanı olup, Zer Azel Cazu'yu öldürmek için yola çıkmıştır. Yolda Zer Azel Cazu tarafından esir edilmiş, Zer Azel Cazu'nun kardeşi de onun bağlarını çözerek güreşmeyi teklif etmiştir. Malik Ejder bir yolunu bulup Zer Azel Cazu'yu öldürmüş onun kardeşi Rüyan Rüyenten'i de güreşte yenip müsülman olması şartıyla serbet bırakmış ve kölesi yapmıştır.

Zülfikâr Şâh bin 'Ankas Sarsarı: Hamza'nın pehlivanlarındandır. Akıllı, yakışıklı, güçlü ve ferasetli bir yiğttir. Hile ile müsülman olan Hezber Şah tarafından zehirlenmek istenmiş fakat o ferasetiyle bunu anlamış ve bu hileden kurtulmuştur.

Hezber bin 'Aver: İsmi verilmeyen bir şehrin padişahıdır. Zülfikâr Şah tarafından İslam dinine davet edilmiştir fakat o bunu kabul etmeyip savşmayı tercih etmiştir. Savaş sonrası Zülfikâr Şah tarafından yakalanıp İslam dinine davet edilmiştir. Hezber bin Aver de hile ile müsülman olmuştur.

Kelale'i Gergedan-ı Geşte: Hazer bin Aver'in pehlivanı olup Zülfikâr Şah tarafından mübarzede esir edilmiştir.

Hâris Nev-cihân: Zergir Zerayim Puş'u mübarezede yenip müsülman olmasını sağlamıştır. Zergir zerayim, Haris ile onbeş gün ceng etmişler sonunda Haris bunu yenip dine davet etmiş ve sonrasında Zergir Zerayimzer Puş'un kızı ile evlenmiştir.

Handan Bânû: Zergir Zerayim Zerpuş'un kızıdır.

Zer Payı 'Ayyâr: Zergir Zerayimzer Puş'un adamıdır.

Tiz Pay-ı 'Ayyâr: Sehrâp Zer Püş'un adamıdır.

Mürde-hûş: Zerde Huş Cazu'unun oğludur. Sihir ve cadılık ilminde çok ilerlemiş biridir.

Gerde-hûş: Mürde Huş'un oğludur. O da atası gibi cadılık ve sihir ilminde çok marifetli olmuştur.

Erde-hûş: Gerdehuş'un oğludur. Gerdehuş da sihir ilminde çok ilerlemiştir.

Zerde-hûş: Erdehuş'un oğludur. Kendisine dedesi zerde Huş'un adını vermişlerdir. Ahter-i Zemin Sultan Ar Samura'nın veziridir. Zerde Huş, Lika ile bir olup Ar Samura'yı öldürüp yerine padişah olarak geçmiştir.

Sultân 'Ar Samura: Ahter-i Zemin'in padişahıdır.

Sam bin 'Ad: Ahter-i Zemin Sultan Ar Samura'nın oğludur. Zümrüd Şah tarafından esir edilmiştir. Zerde Huş'un ricası üzerine serbest bırakılarak Ahter-i Zemin'e şah eylemiştir.

2.4. METNİN DİL ÖZELLİKLERİ

Mensur olarak yazılan bu eser sade nesre örnek olarak gösterilebilir. Bu açıdan eserin dili ve anlatımı sadedir. Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan bu eser sade ve anlaşılır bir yapıdadır. Dili sade olmasına karşın Arapça ve Farsça sözcüklerin çokça istimal edildiğini söyleyebiliriz.

Fakat dönemin lisanına göre hikâyelerin dili gayet sade ve basittir. Sözlü geleneğin etkisi ile olsa gerek konuşma diline çok yakındır. Bu özellik diğer *Hamza-nâme*'lerde de görülmektedir. İncelediğimiz çalışmalarda anlatımın sade olduğu konusunda araştırmacılar hem fikirdirler.

Hamza-nâme'leri anlattığımız kısımda dilinin sade olduğunu ve Âşık Çelebi'nin de kendi tezkiresinde Hamzavî'yi sade bir üslup kullanması dolayısıyla şâirler zümresine dâhil etmediğini belirtmiştik. Zaten yazar halk üzerinde bir etki ve tesir bırakma amacıyla hikâyeleri sade bir dil ile anlatma yolunu tercih etmiştir. Bu yüzdendir ki halk arasında oldukça rağbet görmüştür. Hamza-nâmelerin oldukça fazla yazılmış ve yayılmış olması bunun delilidir.

İncelemesini yaptığımız *Hamza-nâme*'nin 64. cildi Arap harfleri ile yazılmış olup harekesizdir. Metinde noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Dili sade olmasına ve süsülü ifadeler kullanılmamasına karşın Arapça ve Farsça kelimeler yoğunluktadır. Sıklıkla Arapça ve Farsça birleşik isimler ve tamlamalar kullanılmış ve bunlar ile metin

biraz daha sanatlı hale getirilmeye çalışılmıştır. Bu birleşik isim ve tamlamalardan bazıları şunlardır.

Arapça birleşik isimler ve tamlamalar; “*elḥamdulillāh*” (28b/3), “*inṣāallāh*” (32a/9), “*bā- ḥuṣūṣ*” (29b/5), “*ṣāhib-ḳirān*” (31b/13), “*seyl-i ‘aḳīm*” (17b/12).

Farsça birleşik isimler ve tamlamalar; “*tār u mār*” (10b/12; 70b/12), “*zīr ü zeber*” (13b/1; 84b/1), “*nā-ḳār*” (24b/5; 27a/3), “*dest-i bāzū*” (97b/9), “*deryā-yı ‘ummān*” (97b/11), “*gūlzār-ı rūz*” (23b/11), “*ber-ṣikar*” (25b/9), “*ḥāb-ı ḡaflet*” (43b/5), “*nev-civān*” (88b/2; 94b/12; 111b/4).

Günümüz Türkçesinde çok kullanılmayan fakat Anadolu ağızlarında halâ yaşayan ve arkaik diye adlandırdığımız Türkçe kelimeler de yer almaktadır; “*kaçan*” (27b/12), “*barmaḳ*” (2b/3), “*tonları çıkarup bezm tonları giydiler*” (60a/8) “*aḥşam*” (44a/3), “*altun*” (58b/1), “*ana*” (20b/4), “*dirlik düzenlik*” (98b/2), “*don*” (34b/8), “*toy*” (76b/2), “*kimesne*” (109a/8), “*aḡ (-mak)*” (99b/2), “*ḳande*” (109/a) “*yavuz*” (82b/12), “*yigirmi*” (13a/17), “*ḳāḳ-*” (52a/8), “*ḳangı*” (52a7).

Elimizde bulunan *Hamza-nāme*’nin 64.cildinde bazı kelime ve eklerin yazımında imlâ birliği bulunmamaktadır; “*ḡūlun*” (2a/7), “*ḡūluñ*” (2b/2) “*don*” (34b/8), “*ton*” (56b/9), “*yoḥsa*” (81a/2), “*yoḳsa*” (34a/3), “*Hindistān*” (77b/7), “*Hindūstān*” (110b/3), “*ṣehīr*” (96b/2), “*ṣehr*” (88b/10). Çoğul eki “-lar” bazen elifli bazen elifsiz yazılmıştır; “*olurlar*” elifli (95b/8) “*olurlar*” elifsiz (61a/1).

Cümleler genellikle uzun ve birbirine bağlıdır. Bazen cümlelerin uzunluğundan dolayı cümlelerde kimin konuştuğu, kimin cevap verdiği ve aksiyonu kimin gerçekleştirdiği anlaşılmamaktadır.

Bazı kelimelerde iyelik eki kullanılmamış bunun yerine yardımcı ünsüz olan “ñ-n” sesi kullanılmıştır; “*ḳarnuñ toyırdı*” (4a/9), “*sen raḥṣuñ bana vir*” (89a/5), “*etin yidi*” (2b/11), “*sehrābuñ bir olurdı*” (89a/13) “*iskender ṣāhuñ elin öpüp*” (95b/15) “*pādiṣāhuñ oḡlın alup*” (96b/17).

Arabî “nun” harfî ile yazılması gereken -n akkuzatif ekinin de bazı yerlerde kef (ñ) nazal nun ile yazıldığı görülmektedir “*ḡūlun*” (2a/7). Bazen de kef (ñ) nazal nun ile yazılması gereken yerler Arabî “nun” ile yazılmıştır “*kāfirlerin kellelerin*” (13b/13) “*gelesün*” (3a/12).

2.5. ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Yazar hikâyeye manzum bir parça ile başlamıştır. Şiir nasihat içerikli olup dinleyicileri konuya hazırlamak ve önemli bir konuya giriş yapacağını belirtmektedir. Günümüzde birçok görsel yapımda ana konuya giriş yapılmadan önce farklı niteliklerde kısa girişlerin yapıldığı görülmektedir. Toplumumuzda da insanlar bir şey anlatmadan önce çeşitli cümle kalıpları ile dinleyicide merak ve heyecan uyandırmak ve onların konuya dikkat kesilmelerini sağlamak için kalıp cümleler kullanmaktadır.

Girişteki bu parça nasihat içerikli olup hikâyelerin iyice dinlenmesi için bir uyarı niteliğindedir. Dinleyicilerin olaya dikkat kesilmeleri ve kulak vermeleri istenir. Dinleyicilerde önemli bir olayın anlatımına giriş yapılacağı zannı uyandırılmaya çalışılır.

Metinde dinî unsurlar ağırlıktadır. Zaten Hamzanâmelerin yazılış amacı anlatılırken, halkta dinî heyecan ve duyguların uyandırılmasının amaçlandığını ifade etmiştik. Aşağıda da gösterileceği gibi kafirlerin İslam'a davet edilmesi, Hızır gibi din ulularından bahsedilmesi (81b/14), mücadelelerde tekbirlerin getirilmesi (94b/18; 17b/8), Allah'tan yardım dilenmesi (6b/4; 111b/13), hâcet namazlarının kılınması (20a/5), rüyada peygamberlerin (66a/17) ve pirlerin görülmesi (114b/16) gibi unsurlar metnin dinî bir gaye için yazıldığı izlenimini vermektedir. Metinde geçen münacaat ve yakarış cümleleri de bu görüşü desteklemektedir; “*yâ rab bu dem bizler saña şıgındık diyüp*” (18b/16), “*andan el getirüp Allâh Te ‘âlâ hazretlerine, nâz u niyâz idüp vâfir ağladı*” (20a/6,7), “*cân u gönülden münâcâta başladı*” (20a/8), “*münâcâta başlayup yardım taleb eyledi*” (19a/1) “*himmet taleb idüp*”(11b/7), “*Ĥüda-yı rabb ‘ül- ‘âlemînüñ temennâ eyledi ötüp derdiyle zarîlik kılup cân-u gönülden münâcâta başladı*” (20a/7), “*cümlesi birden ‘aleyke ‘avnullâh şadâsı*” (12b/5).

Yazar, anlattığı olayı bitirip başka bir olaya geçiş yapacağı zaman veya ara geçişler için “*râvi eydür*”, “*bu yañadan*”, “*ez- ĩn-cānib*”, “*el-kışşa*” kalıp ifadelerini kullanmıştır: “*râvi eydür ol gice geçüp andan soñra*” (4b/14), “*ammâ bu yañadan bir gün*” (71b/16), “*ammâ kim ez- ĩn-cānib bizim hikâyetimiz bu tarafa geldi*” (96a/12), “*ammâ bu cānibde bizim kışsamız*” [60b/13], “*Meymün Zengîne âferîñ eyledi el-kışşâ* (4) *Meymün Zengî evvel gün* (7a/3).

Anlatıcı metne anlam ve zenginlik katmak amacıyla atasözleri ve deyimlerden sıkça yararlanmıştır, metinde geçen atasözleri ve deyimler şunlardır : “*zor ile*” (5b/10),

“arķa viremedi” (8a/8), “allaķ bullaķ eyledi” (13b/12), “mest olup” (14a/11), “yoķ bahāsına” (14a/9), “deryā gibi ‘askeri” (17b/9), “şalu viridi” (17a/13), “yüz çevirdiler” (27a/1), “āh u vah idüp” (27a/9), “murādına irişdireyim” (28b/5), “kulağuz ol”(28b/4), “kadir-şinās” (29a/6), “kerem eyle”(29b/9), “kendi derdimle yanayın” (29b/9), “ferāğat it”(29a/1), “korķusundan ‘aklı gitdi” (35a/8), “giydürüp kuşat” (37a/10), “giyinüp kuşandı”(37b/3) “yola düşüp” (37b/13), “begni burnından geldi” (38a/7), “ādem gibi” (39b/4), “hasretüñü çıkarup” (43b/1), “ğarķ olmuşdi” (43a/4), “elem çekme” (46a/1), “mudāra idüp” (46a/3), “cān başına şıçrayup” (47b/2), “cihānı görmez oldı” (55b/2), “halāş itmek” (53b/5), “gözden geçürdi” (58b/10), “helāk eyledi” (87b/14), “baş kapusu olup” (88/a), “erlikden dem urup” (110b/4), “karār eyledi” (97b/5), “destūr viridi” (95b/16), “tār u mār eyledi” (70b/14), “zīr ü zeber eyledi” (84b/1), “alaca bulaca oldı” (98b/13), “arż idüp” (53b/13) “aklıñuz başıñuzda ise” (53b/1), “āğāh olup” (53b/13), “icāzet alup” (54b/4), “kendi ‘āleminde”(45a/11), , “hicāb eylemek” (52b/10), “süvār olup” (54b/12), “şāz oldı” (67a/11) , “akılları çāk olur” (62b/2), “baş kaldırup” (71a/4), “ālem dibine gönderdi” (75a/10), “ırzıñ yıkılır” (55a/9), “ganīmet bilüp” (16b/16) “bahane itme” (74a/8), “etekleri tutuşup” (63a/7).

Yazar anlamı kuvvetlendirmek ve dinleyiciler üzerinde daha çok tesir bırakmak için sık sık benzetmelerden faydalanmıştır. Kahramanların, devlerin veya düşmanların fizikî yapıları ve ruhî halleri oldukça canlı tasvir edilmiştir. Betimlemeler adeta günümüzde de yapılan fantastik film sahneleri gibidir. Sayfalar adeta birer film karesini andırmaktadır. Olaylar anlatılırken dinleyicinin çok şey yapmasına olayları anlamlandırmasına gerek yoktur. Çünkü anlatıcı yaptığı tasvirlerle zaten yapılması gerekeni yapmış dinleyiciye adeta bir şey bırakmamıştır.

Metindeki betimlemeleri şöylece sıralayabiliriz: “kafirlerin kellelerin berg hazān gibi” (13b/13), “ol şahraya buluķ kazādan ķān yağmurları yağdırdı” (13b/15), “demet demet deste (10) deste idüp” (13b/10,11), “elma gibi kaldırup yere urdı” (95a/1), “çürük kabaķ gibi tār u mār eyledi” (112b/10), “yıldırım mişāl irişüp Servere havāle eyledi” (8b/8) “gürz birbirine tokundukda pāre pāre āteşler içinde kaldı” (56a/1), “seyl-i aķīm gibi aķup gelen küffāri” (17b/12), “kütür gibi toğrayup” (19a/13), “top tutar gibi” (3b/2) “anañ südi gibi helāl” (29b/8), “ifrit turur ve şapan taşı gibi dişlerin birbirine urup” (43b/9,10), “muğān gibi ağzın açup” (43b/10) “külhān ocağı gibi

gözleri belürdüp” (44a/10), “*yanmış cühüd gibi çalışup*” (45a/7), “*seviniüp gökler gibi bir na’ra haykırup*” (67a/7), “*gergedānıyla yel gibi gelürken*” (92a/14), “*kara tağ gibi zabt eyleyüp*” (92a/14) “*cihān başına degirmen gibi döndi*” (94a/5), “*yekpāre tağ gibi gül*” (93b/16), “*şānki mancılık taşı gibi tokunur idi*” (100b/2), “*şapān taşı gibi*” (101a/14) “*ağzından burnundan kan tūfeng gibi sıçradı*” (101a/16), “*kanların ırmaklar gibi akıdı*” (113a/2)

Metinde dikkat çeken bir husus da hayvanların belli özelliklerinden yola çıkılarak şahısların o an ki durumlarını veya karakterlerini tasvir etmek için yapılan benzetmelerdir. Bu benzetmeler olayların nasıl olduğu konusunda dinleyiciye bir fikir vermekle birlikte, bazen aşağılama bazen de takdir etmek manasındadır. Yapılan benzetmeler şunlardır: “*neheng-i deryā yarar gibi*” (13b/8), “*bre torlak kedisi*” (35b/11), “*fıl gibi ‘azm-i meydān eyleyüp*” (85b/13), “*kırk dāne māhī gibi kişi*” (66b/17), “*rahş kuş gibi uçup tozin dağı göremediler*” (89a/6), “*ejdārha gibi gerindi*” (70a/13), “*kudurmuş kelb gibi ‘azm-i meydān eyledi*” (81b/7), “*gül öküz gibi hār hār soliyup*” (94b/7, 8).

Metinde hayvanlar gerçek anlamında da kullanılmıştır: “*gergedān*” (6a/10) “*ejderhā*” (97a/12), “*mār*” (44a/8), “*fıl*” (93b/14), “*rahş*” (89a/6), “*at*” (114b/1).

Dinleyicilerde en çok dikkat çeken, merak ve heyecan uyandıran olaylardan biri de savaş sahneleridir. Savaş sahneleri oldukça canlı ve heyecanlı tasvir edilmiştir. Bu sahneler o kadar güzel tasvir edilmiştir ki olayın içine girmemek mümkün değil gibidir. Kılıç, kalkan sesleri ve atılan naralar, insanın kulaklarında yankılanır ve kişi kendisini adeta savaş meydanında zanneder (14a), (17b). Kahramanların mübarezeleri çok sert ve çetin geçmekte ve bu mübarezeler akşama kadar devam ettiği gibi (3a), (16a), (50b), bazen de bu günlerce devam eder (14b), (57a), (59b), (76a). Savaş sahnelerinde çoğunlukla gayr-ı müslimlerle yapılan mücadelelere yer verilir. Savaşlarda iki ordunun karşı karşıya gelmesi, kahramanlarının meydana çıkıp er dilemesi (6a), (9a), (17a), (91a), düşmanın ilk önce İslam’a davet edilmesi (15a), (50b), (62b), (75a) gibi durumlar anlatılır. Mücadelelerde yenilen düşmanlar bazen Müslümanların güç ve kuvvetine tahayyür edip Müslüman olur (15a, 50a).

Savaşlarda “*kemān*” (25b/8) “*gürz*” (9b/14), “*tīg*” (12ba/1), “*kılıç*” (37b/8) “*nīze*” (15b/8) “*siper*” (12b/1), “*tir*” (12a/16) “*hançer*” (49b/12), “*miğfer*” (8a/9) “*cebe*” (36a/18) “*cebe-hāne*” (24a/12) gibi savaş terimleri sıkça istimal edilir. Bu

aletlerle yapılan hamleler ve darbeler her zaman sert, kavi ve çok şiddetlidir. Bu darbeler çoğu zaman düşmanın kalkanını ve başını paramparça eder, vücudunu ikiye böler. Yapılan saldırılar çok maharetli ve ustacadır (6b/12), (12b/1, 2, 3, 4), (62a/10).

Savaşlar ve teke tek kavgalar bazen silahsız devam eder, bu sefer devreye, tekme, tokat ve yumruk girer. Silahsız yapılan mücadelelerde sıçrayarak atılan yumruklar, tokatlar ve tekmeler öyle kuvvetlidir ki karşısındakini sersemletmeye veya öldürmeye yeter (38a), (57a), (57b), (99b), (101b), (112b). Akşam olunca da savaşan kahramanlar mücadeleyi bırakıp yaralarını sarmak, dinlenmek ve yemek için savaşı bıraktıkları görülür (14b), (57b), (76a), (94a).

Savaş sahnelerinde müzik ve çalgı aletleri de önemli bir yer tutmaktadır. Okuyucuyu galeyana getirmek, coşku ve heyecan vermek ve menkıbedeki durağanlığı gidermek adına ses unsuru büyük önem arz etmektedir. Günümüz sinema sahnelerinde de izleyicilere verilmek istenen duygular bu seslerle elde edilmektedir. Ses unusunun kullanılmadığı anlatılarda verilecek olan duygu aktarımının veya istenen heyecan dalgasının oluşturulamayacağı açıktır. Menkıbede de, büyük olayların olacağı duygusu bu çalgı aletleri ile verilmektedir. Özellikle davul, savaş başlatıp, savaş durdurmaktadır. Davul çalındığında askerler ya savaşa başlar veya savaşa ara verirler (15b), (69b), (91a). Davul bazen de büyük müjdelere ve beşaretler vermek için çalınır (81b), (82a), (104a). Savaş sahnelerinin dışında iştret meclislerinde kahramanların dert ve sıkıntıyı bir kenara bırakıp bir rahatlama ve keyiflenme havasında olduğu anları belirtmek için de sazlar çalınır, şarkılar söylenmektedir (45b), (49a), (102a).

Kahramanların birbirleri ile olan konuşmalarında nida ve hitap kelimeleri çokça kullanılmıştır. Bu hitaplar kişiler arasında cereyan eden olaylarla ilgilidir. Eğer bir mübaraze, kavga, saldırı veya savaş varsa hitaplar ona göre sert, argo ve tahkir edicidir: “*iy nā-bekār*” (73b/9), “*bre ʔorlaḫ kedisi*” (35b/11), “*bre nā-bekārlar*” (61b/15), “*ey la ʔin*” (49a/9).

Kavga dışında kardeşlik ve dostluk çağrışımı yapan, nasihat içerikli, şaka yollu veya teessüf bildiren hitaplar yumuşak ve cana yakın ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır: “*bre dervīṣ*” (45b/2), “*iy dervīṣ*” (28a/7), “*behey oḡul*” (58b/2), “*yā Süheyl*” (43a/6), “*hay gemi paralanmış*” (65a/4), “*bre küçük beri*” (58a/10), “*hōṣuna gelüp buña gülmekden bayıldı andan eyitdi bre cin yāveri*” (20b/13).

Savaş anında düşmana karşı söylenen sözlerin içeriği ve manası toplumlara göre farklılık arz eder. Müslümanlar genellikle “Allahu Ekber” nidası ile hamle yaparlar. Burada kahramanın yaptığı bu haykırma ve bağırışlar hem kahramanın kendisini psikolojik ve manevi olarak hamleye hazırlama ve karşı tarafa bir korku ve ümitsizlik verme gayesi taşımaktadır. Kahramanlar karşılaşma esnasında attıkları naralar ile fizikî hamlelerden önce düşmanı manen çökertmek ve onun direncini kırmak ister. Yapılacak olan hamle sadece fiziksel değil aslında ruhi ve manevi bir hamledir. Çünkü bu hamleler din uğruna, hak ve adalet namına yapılmaktadır. Elbette din uğruna yapılacak bir hamlenin de o din adına yapıldığını gösteren kelime ve cümlelerin kullanılması elzemdir. Çünkü savaşlar şahsî ihtiraslar, şân ve şöhret için değil, Allah rızası için yapılmaktadır. Bu yüzden müslüman savaşçılar “‘aleyke ‘avnillah” (6b/1), (12b/5), “bre meded” (17b/5), “Allahu Ekber” (17b/8), (94b/18), “yâ allah” (9a/2) sadaları ile hamle yaparlar. Bazen de “Allahu Ekber” ifadesi yazarın kendi heyecanını veya olayın hayret verici olduğunu hissettirmek için de kullanılmıştır (14a/17).

Yazar yergi, ayıplama ve kınama veya alkışlama manasındaki hitaplara da yer vermiştir: “ey nâ-bekâr kimsesiz” (33b/9), “câzû la’în” (49a/8), (71a/5), “âferîñ eyledi” (87b/6), (94a/13).

Daha önce “Hamza-nâme”lerden bahsedilirken bu kitapların 360 cilde kadar çıkarıldığı belirtilmişti. Bir şahsın etrafında bu kadar çok menkıbenin anlatılabilmesi için geniş bir hayal dünyası ile beraber çok zengin bir malzeme çeşitliliğine de sahip olmak gerektir. Bu yüzden yazarın elden geldiğince menkıbe içindeki bir olayı bitirme eğiliminde olmadığı ve yazarın olayları uzatma çabası içinde olduğu görülmektedir. Şahıslar kadrosunun çokluğu, çok çeşitli mekânların varlığı, farklı zaman dilimlerine sık sık geçiş yapılması, olaylara cinlerin, devlerin, cadıların, ejderhaların dâhil edilmesi buna delil olarak gösterilebilir. Bu yüzden yazar, kuru ve tozlu kara parçasının dışında adeta farklı maceralara yelken açacak bir mekân arayışı içindedir. Mekân çeşitliliğinin artması maceraların seyrini değiştirmekte ve yazara zengin bir malzeme imkanı sunmakta ve kısır döngüden de kurtarmaktadır. Bu yüzden yazar, kahramanların maceralarını karadan uzaklaştırıp denize, deryaya ve sulak arazilere getirme temayülündedir. Olayların bu şekilde deniz mekânı çevresine taşınması ve denize ait unsurların kullanılması okuyucuyu tek düze bir hayal dünyasından kurtarma gayesi

taşıdığı da söylenebilir. Eserde deniz ile ilgili; derya (65a/1), gemi (98b/ 17), balık avlama (65a/3), balıkçı (65a/3), ağ (65a3), cezire (97b/12) gibi kelimeler kullanılmıştır.

Yukarıda da bahsi geçtiği gibi yazar olayları genişletme temayülünde olduğu için kalabalık bir şahıslar kadrosu oluşturmuştur. Aynı zamanda menkıbede okuyucuların zihnini tekdüzelikten kurtaracak sade ve yalın “insan” kavramından öte, doğaüstü varlıklara ve olaylara da yer verilmiştir. Menkıbede, anlatılan malzemelerin sınırlılığından dolayı, yazarın maceraları uzatma ve daha geniş bir zemine yayma çabası görülmektedir. Aynı zamanda dinleyicide farklı ruh halleri yaşatmak ve olayları daha da esrareniz kılmak için yazarın, korku, merak ve heyecan unsuru olarak cadı, cin, sihir ve devleri konuya dâhil ettiği söylenebilir. Halk tabakası bu tarz aksiyon sahnelerinden, biraz ürküp korkmaktan ve garip yaratıkların varlığından hoşlanmaktadır. Bu yüzden anlatıcının, olayların gidişatına katkı sağlayacak varlıklardan bahsetmekten çekinmediği görülmektedir. Bu yüzden menkıbede sık sık yılan başlı adam (105a/1) cadı (73a/15), dev (82b/5), cin (25a/13), ejderha (97a/12) gibi doğaüstü varlıklar bulunmaktadır. Mücadelelere konu olan, olağan üstü ve mitolojik özellikler gösteren bu garip ve olağan üstü varlıklar, menkıbeye fantastik bir hava katmaktadır. Bu doğaüstü varlıklar, kahramanlarla genellikle kaba kuvvetle mücadele ederken cadılar ise genellikle sihir ve hile yaparak kahramanları alt etmek isterler (97a/11), (80b/18). Kahramanlar bazen Hızır’dan öğrendiği dualar ile (81a/10) bazen de kendi yetenekleri ve zekası (73b), (98b) ile cadıların sihrinden ve hilesinden kurtulur.

Ayrıca halkın muhayyilesinde yer edinmiş anlatılarda rastlanılan, asırlarca insanlara korku salmış, kendilerinden çekinilmiş ve nefret edilmiş bu doğaüstü varlıkların, en sevilen kahramanları tarafından “bir yumrukla ölmesi” (74a/12) “iki parçaya ayrılması” (8b/17), “yanıp kül olmaları” (81a/6) adeta dinleyicilerin içini soğutmaktadır. Kahramanlar bu yetenekleri ile dinleyicilerin gözünde daha da büyümekte ve onlara duyulan saygı daha da artmaktadır. Zaten menkıbedeki amaç da bu kahramanları elden geldiğince halkın gözünde büyütebilmektir.

Yazar olaylara bir kutsiyet atfetmek için din büyüklerinin isimlerinden de istifade etmiştir: “*vākī’asında Hāzret-i İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām gördü*” (104a/5), (66a/17), “*‘ūlvī şaçlu Hızır-dem idi yıldırım gibi irişüp*” (81a/5,8). Çünkü işin içine bir din ulusu girdiği vakit o fiil artık bir vazife ve bir görev olarak algılanır. Yapılacak iş en baştan

kutsiyet kazandığı için başkası tarafından da kınanamaz ve ayıplanamaz. Bu dinî karakterlerin varlığı bir nevi yapılan işin meşruluğu için bir kalkan görevi görür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

3.1. MENÂKIB-I HAZRET-İ HAMZA (HAMZA-NÂME 64. CİLD)

3.1.1. Nüsha Tavsifi

Üzerinde çalışma yaptığımız *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin iki nüshasını tespit edebildik. Bunlardan ilki Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H.1191/ (M. 1777) istinsahlı, 195x140 - 155x95 mm ölçüsünde, 06 Mil Yz A 7599 demirbaş numaralı *Menâkib-ı Hazret-i Hamza* yazma nüshasıdır.

Diğer bir nüsha ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunan eserdir (Yelten, 2013: 158). Bu ikinci bir nüsha için yazılı, sözlü ve bizzat müracaat ederek yapılan başvurular sonuçsuz kalmış ve bu ikinci nüshaya ulaşma imkanı olmamıştır.

Yüksek lisans tezimize konu olan nüsha yukarıda belirtilen 06 Mil Yz A 7599 Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H. 1191/ M. 1777 istinsah kayıtlı, *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin nüshasıdır. Kütüphane kayıtlarında yazma nüshanın zahriyye varakları dâhil olmak üzere toplam varak sayısı 115'tir. Asıl metnin başladığı ve bittiği sayfa sayısı ise 113'tür. 195x140-155x99 mm ölçülerinde olup, dört köşe meşin kapakları kahverengi kâğıt mukavva cilt ile ciltlenmiştir. Nüsha harekesiz, mensur ve Eski Anadolu Türkçesi gramer özellikleri esas alınarak istinsah edilmiştir. Nüshanın yazı stili nesih olup yazılar, nohudi renk, suyolu filigranlı kâğıt üzerine siyah mürekkeple yazılmıştır. Nüshada hamdele, besmele, salvele ve sonrasında herhangi bir mukaddime ve sebab-i te'lif gibi kısımlar bulunmamaktadır.

Eserin ferağ (temmet) kaydında “*sene zîlq'ade 1192*” yazdığı halde katalog kaydında H. 1191/ (M. 1777) tarihlerinde istinsah edildiği kaydedilmiştir.

Varakların satır sayılarında birlik bulunmamaktadır. Eserin her bir sayfası genel olarak 17-13 ve 18 satırlardan oluşmuştur. Ara sayfalarda zaman zaman 11, 12, 16 ve 19 satırlı sayfalara da denk gelinmektedir.

Nüshada eserin müellifi ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Eser müellif nüshası olmayıp müstensih nüshasıdır. Nüshanın farklı yazım stilleri ile yazılmış olması farklı müstensihlerin kaleminden çıktığını göstermektedir. Burada en az üç ayrı müstensihin varlığından söz edebiliriz. Harf karakterlerinin biçim özelliğinden eserin çok hızlı,

düzensiz ve çalاکalem yazıldığı anlaşılmaktadır. Eserin [1b] ile (2b) arasındaki ilk bir buçuk sayfa farklı hatla yazılmış sonra [2b] den [18b] ye kadar olan varaklar arasındaki yazılar ise daha geniş, iri ve kalın bir hatla yazılmıştır. Eserde (18a)-(66b) varakaları ile (66b)- (104a) arasındaki hat stilleri de kendi içinde farklılık göstermektedir.

Varaklarda, sayfaların tüm (b) taraflarının yüzündeki sol alt köşede bir sonraki varakın başlangıcında bulunan ilk kelimenin yazılı olduğu “*reddâde*” (Erünsal, 2007: 515) “*ayak*”, “*müşir*” veya “*rakabe*” (Bilgin, 2013: 370) ler bulunmaktadır. Bunlar eserin sayfalarında kopma olduğunda bunun tespitinin kolaylaşmasını sağlamaktadır. Nüshada (15b-16a, 43b-44a, 46b-47a, 47b-48a, 48b-49a, 92b-93a) sayfalarında rakabeler bulunmamaktadır. Nüshanın, (1b-2a, 60b-61a, 67b-68a, 69b-70a, 72b-73a, 75b-76a, 77b-78a, 79b-80a, 80b-81a, 81b-82a, 82b-83a, 84b-85a, 92b-93a, 98b-99a, 104b-105a, 105b-106a, 106b-107a) sayfalarının sol alt köşesinde ise rakabe olmasına rağmen diğer sayfanın üst sağ köşesinin satır başı aynı kelime ile başlamamaktadır. Buradaki rakabeler arasında uyumsuzluk bulunmaktadır. Bu da büyük ihtimalle sayfaların kopuk olduğunu göstermektedir.

Nüshanın ön yüzünün iç kapak kısmında siyah mürekkeple, üst kısmı yusuvarlak, dal ve yaprak izlenimi verilmiş, iç içe daireler şeklinde, uzun ve amatörcce bir ağaç resmi çizilmiştir. Bu dairelerin en iç kısmında içinde (...) yazılmıştır. Ağaç çiziminin sağ tarafında üç kez alt alta (...) yazılmıştır. Ağaç çiziminin sol tarafında “*hâlen bu kitâb ‘Alî Pâşâ mahallesinde Dâğıstânlı Hafız Muhammed tilâvet*” yazılmıştır.

Nüshanın, (7b-8a, 15b-16a, 16b-17a, 17b-18a, 21b-22a, 24b-25a, 25b-26a, 27b-28a, 32b-32a, 33b-34a, 34b-35a, 35b-36a, 36b-37a, 41b-42a, 42b-43a, 43b-44a, 44b-45a, 45-46a, 46b-47a, 47b-48a, 48b-49a, 51b-52a, 52b-53a, 54b-55a, 55b-56a, 56-57a, 57b-58a, 58b-59a, 81b-82a, 82b-83a, 83b-84a, 85b-86a, 86b-87a, 87b-88a, 88b-89a, 89b-90a, 90b-91a, 91b-92a, 92b-93a, 94b-95a, 99b-100a, 101b-102a, 108b-109a, 109b-110a, 110b-111a, 111b-112a, 112b-113a) sayfaları, içinde yazılar olan başka kitaplardan kesildiğı anlaşılan küçük müsvedde kağıtlarla birbirine yapıştırılmıştır.

Nüshanın önyüzündeki zahriyye kısmı tezhipsiz olup içinde, bazı karalamalar ile amatörcce ve siyah mürekkeple bir kılıç resmi çizilmiştir. Kılıç resminin olduğu zahriyyede kılıcın altında “*Melik Kâsım tîğ-î (...)*”, “*...Sultân-ı (...)* ya’ni *Melik Kâsım*

dilāver tiğdir”, “*tīğidir*”, kılıcın kabzasında da “*Süleymān*” kılıcın üstüne de “*Melik*” yazılmıştır. Sayfada iki defa ayrı ayrı “*Süleymān*” yazılmıştır.

Yine önyüz zahriye sayfasında kurşun kalemle “*benim efendim bu kitabı Akıyl Maħallesinde Edīb (...) kıṛā‘āt itmışdür ve gāyet hariķā itmışdür 1287/ 1301*” yine aynı sayfada kurşun kalemle bu satırın altında “*bu kitabı Kāra Kādī Maħallesinde ‘Alī Efendi müṭalā‘a eylemişdür*” yazılıdır. Bununla birlikte sayfada bazı karalamalar bulunmaktadır. Arka tarafın zahriye sayfası tezhibsiz olup sadece “*bir oyunbāz Gürcü kıızı ayaklara cak şeyler kırmızı reh-veşi öldürdü bizi düşürdü benim deli göynüm yā nicolur benim hālim*” şeklinde bir yazı yazılmıştır. Eserin arka dış kapağı sarı nohudi kâğıt ile ciltli olup bu kısım boş olup yazı yoktur.

Kitabın arka kısmının son [115a] varağında; “*bu kitāb Mevlevī Munlā Sinañoğlu okumuşdur velākin cümlesi (...) ma‘lūm ola, mim, 24 (...) sene Zilkāde 1192*”, “*destār-ı perīşānımı şarmakdan uşandum farīz oldu baña (...) girdi kātib (...) 1301 sene*”, “*bugün (...) ağlarlar benimçün cümle anda (...) ağlarlar benimçün*”, “*topal ‘Ömer ... kıṛā‘āt itmışdür 18/1200*”, “*evvel senesinde (...) okumuşdur*”, “*bu kitāb hisarda Levhi(?)zade Muhammed Sa‘īd Efendiniñ konağında Seyyid Levhī oğlu ‘Ubeydullah Efendi kıṛā‘āt itmışdür*”, “*(...) kesb itmışdür*” yazıları bulunmaktadır. Yine bu son sayfada silinmiş yazılar ve karalamalar bulunmaktadır.

Nüsha “*Hāzret-i Hāzranuñ altmış dördüncü cildi beyān olına ‘aded 64*” cümlesi ile başlayıp, (115a) sayfasının yarısında menkıbenin son bulduğunu gösteren, “*oldi la‘īn gene izhār idemeyüp yanında olan dilāverlere eydür bugün Pelenk-efgenüñ ecelli irişdi siz anı öldürürsüz didi bu cild bu arada arada tamām oldi mim, sene zilkā‘ade 1192*” (115a) cümlesi ile son bulmaktadır.

Menkıbe, konuya bir beyit ile başlamaktadır. Bu beyitten sonra birçok nüshada rastladığımız birbirine benzer “*rāviyān-ı aħbār u nākilān-ı āşār u muħaddişşān-ı rüzgār şöyle rivāyet ve bu yüzden hikāyet idüp bu vecihle ‘ayān u beyān iderler ki*” (1b), gibi bir giriş cümlesi ile konu anlatılmaya başlanır.

Nüshanın birçok sayfasında derkenar notları da bulunmaktadır. Bu notlar çoğunlukla eserin nerede ve kim tarafından okunduğu ile ilgili bilgileri ihtiva etmektedir.

Nüshadaki tüm derkenar notları şunlardır; “*şar kim okudı bu āyeti okıyandır*” (3b), “*(...) kırmış* (7a), “*5151 h. Aħmed*” (14a), “*(...)Hāsan Ağa oğlu Muştafa (...)*

kıra'at itmüştür (21a) “*Gāv-lengin ve (...) menfüresi hiç sevmem mağrur*” [23b], “1194, 1194, (...) küllābi şākirdānından *İsma'īl okumuştur*” (27a), “*anasını s... (argo kelime) (...) bu kitapda kağıt yoktur*” (31a), “99, 1194, *el-bākī (...)*1294” (35b), “*ben Fellāhān Efendi bu kitābı akçesiz nice virsin sen hemān akçe alma olan* (38a), “*bu beni gül*” (42b) “*gül*” (46b), (...) (59a), “*Tosyalı Muhammed sene fī sene 1199*” (61a), “1213, *gürz Kāsım batmān 7788*” (66b) “*Allah bir bilen peygamberi haķ bilen (...) şeref akıyıp ruḥına Ḥamza Bedi' Kāsım (...) ya'nī ruḥına bağışlı el-fatiḥa ki ne (...) Bedi' (...) temmet tamam*” (72b), (...) (104a), “1145 *sene ramazān*” (105a), “*Bedi' tiğ şekli*” (111a), “*Sultān-ı Ḥaver ya'nī Melik Kāsım Dilāver*” (113a), “*bu kitābı berber Muhammedin dükkānında Dūduḥ Muhammed okumuştur, aḥbār-ı şafa eylemişdür 1216, Dūduḥ Muhammed*” ve yine sayfa kenarında “(...) *eger benim elime geçersen geberdürüm (...) 63 ḥ*” yazılıdır (114b).

Bazı varaklarda küçük mühürler bulunmaktadır. (18a) da sayfa kenarında iki küçük mühür bulunmakta ve birinin içinde “*Yūsuf*” yazmaktadır. (29b) de sayfa kenarına rastgele vurulmuş dört adet küçük mühür bulunmakta mühürlerin içinde “*Muḥammed Emīn Beg*” yazmaktadır. (30a) da silik bir mühür var. (91b) de yine rastgele vurulmuş üç küçük mühür bulunmakta, en üstteki mühürde “1145 *sene (...)* şa'ban” ortadakinin içinde “*Yūsuf*” ve “1145 *sene Ramazān*” yazılmıştır. En altta ise silik bir mühür bulunmaktadır.

Bazı sayfa kenarlarında amatörce çizilmiş lale ve çiçek resimleri (51a, 52a, 53a, 54a, 56a, 66b, 93a), servi ağacı (28b), gemi (61a), terazi (66b), kılıç (111b) ve ne olduğu belirsiz (59b), (109) resimler bulunmaktadır.

Nüşhada olaylar arası veya başka bir konuya geçmek veya ara geçişleri sağlamak için kullanılan kalıp ifadelerin sayfalarda bazen kırmızı yazıldığını görüyoruz: “*el-kışsa*” kelimesi (75a, 75b, 76a, 86a, 87b, 89a, 91a, 99a, 99b, 101b, 102b, 104a), “*ammā bu yañadan*” (101b), “*ammā rāvi eydür*” (75b, 102a), “*ammā*” (84a, 101a, 101a), “*ammā kim*” (93a, 93b), “*bu cānibden*” (81b), “*ez-īn-cānib*” (72b, 74b, 80a, 82b, 88a, 95a, 96a, 99a, 103b), “*rāvī eydür*” (76b, 78b, 81b, 84b, 86a, 90a, 92a, 95b, 95b, 101a), “*rāvīler şöyle rivāyet iderler kim*” (78a), “*rivāyet ider*” (92b), “*me'al kışsa*” (93a, 94a, 95a) kalıp ifadeleri kırmızı yazılmıştır.

Nüşhanın (7b, 9a, 9b, 10a, 10b, 13b, 15a, 22a, 23a, 25a, 29a, 31a, 34b, 37b, 42b, 43a, 44a, 44b, 45a, 47b, 48b, 49a, 52a, 55a, 55b, 56a, 59b, 60b, 61a, 62b, 63a, 63b, 64a,

66a, 72b, 79a, 80a, 80b, 81a, 83a, 104a, 109b, 110a, 111b) sayfalarında silinme, aşınma, su ve mürekkep lekeleri bulunmaktadır. (27a/7) ile (47a/13) satırlarının üstü kalemle çizilmiştir.

3.1.2. Metin Neşrinde Takip Edilen Yol

Çalışmamızda Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda H. 1191/ (M. 1777) istinsahlı, 06 Mil Yz A 7599 demirbaş numaralı Hazret-i Hamza'nın cenk muhaberelelerini anlatan ve 72 cilt olduğu bilinen *Hamza-nâme*'nin 64.cildi transkribe edilerek latin harflerine aktarılmıştır.

Metin neşrinde daha önce klasik edebiyat sahasında yapılan çalışmalardan istifade edilmiştir. *Hamza-nâme* hakkında yapılan tez, kitap, makale çalışmaları ve ansiklopedi maddeleri incelenmiş ve ilgili yerler çalışmaya kaynaklık etmiştir. Metin transkribe edilirken yanlış yazılan kelime ve eklerin doğru biçimi metin içinde gösterilmiş olup dipnotta da yanlış yazıldığı düşünülen kelimeler “*Müstensih tarafından “...” şeklinde yazılmıştır*” biçiminde gösterilmiştir.

Yapılan nüsha incelenmesinde Sedat Kardaş'ın daha önce yapmış olduğu “*Atufi İbretname Metin-İnceleme- Tıpkıbasım*” ve “*Ali Nihanî'nin Manzum Hacı Bektaş-ı Veli Velâyet-namesi (İnceleme-Metin-Sadeleştirme-Dizin)*” kitaplarındaki inceleme yönteminden ve İsmail Ünver'in “*Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*” adlı makalesinden istifade edilmiştir. Metin neşrinde takip edilen yolu maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Metin transkript sayfa numaraları, köşeli parantez içinde siyah bolt olarak [1b] den başlanarak verilmiş, satır sayıları da ayrıca yay ayraç içerisinde (1) şeklinde sırayla gösterilmiştir.
2. Yazma nüshada bulunan derkenarlar dipnotta daha önce bir bütün olarak toplu bir şekilde verildiği için dipnotlarda ayrıca gösterilmeye gerek kalmamıştır.
3. Okunduğu halde anlamlandırılmayan kelimelerin yanına (?) işareti konulmuştur. Nüshada silik ek ve kelimeler “Bu kısım silindiği için okunamamıştır” şeklinde, okunmayan ek ve kelimeler ise herhangi bir yorum yapılmadan parantez içinde (...) bu şekilde gösterilmiştir.
4. Farsçanın bir özelliği olan “vâv-ı ma'dûle” için (˘) işareti kullanılmıştır, “h ˘ āce” (26b) gibi.

5. Arapça ve Farsça sözcüklerin yazılışı konusunda genel olarak İsmail Ünver'in "*Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*" adlı makalesine bağlı kalınmıştır. Mesela "*dest-i bāzū*" (97a), "*berāber*" (53a), kelimeleri sözlükte bu şekilde yazıldıkları için metinde de bu şekilde kullanılmıştır. Bununla birlikte, Farsça birleşik kelime ve ekler (-) işareti ile ayrılarak "*nā-bekār*" (49b), "*nā-çār*" (45b) şeklinde yazılmıştır.
6. Arapça "*elḥamdulillāh*" (28b) "*iṣṣāllāh*" (28a), gibi kelimeler ise herhangi bir işaret kullanılmadan birleşik olarak yazılmıştır.
7. El yazma nüshada -ub, -üb şeklinde yazılmış olan zarf fiil eki çeviri yazıda -up, -üp şeklinde yazılmıştır "*ḥikāyet idüp*" [1b] gibi.
8. Düzlük ve yuvarlaklık tercihleri bakımından günümüz Türkçesi imlâsına uyulmuştur "*gelür*" [2b], "*olduğuna*" [16b] özellikle vurgulanan yerlerde ise "*olduğün*" [91b] şeklinde yazıldığı gibi okunmuştur.
9. İçin edatının yazımında metinde birleşik ise eklenmiş olduğu kelimeyle birlikte "*içün*" [48b], "*başıçün*" [68a] gibi bitişik olarak yazılmıştır.
10. "ile" edatının yazım gereği kelimeyle "-la", "-le" şeklinde bitişik yazıldığı durumlarda araya kaynaştırma y'si gelmiştir. (Seninle, ismiyle, gibi).
11. Ünlü veya ünsüzlü de okunabilen kelimeler metindeki yazıma sadık kalınarak asli biçiminde okunmuştur "*aşl*" [11b/3], "*faşl*" [13a/16].
12. Kapalı "e" lerin "i" li kullanımı esas alınmıştır, "*itme*" [14a], "*iderüm*" [13a].
13. "*tolu*" (98b), "*tağ*" [100a], "*tokunur*" (100a), gibi kelimelerin yazımında kalın "t" muhafaza edilmiş "d" sesi ile yazılmamıştır.
14. Çift ünsüzle yazılan kelimeler (ḥaḫḫ) yine aynı şekilde çift ünsüzle okunduğu gibi yazılmıştır.
15. Sonra bağlacı kelime ile bitişik yazılmış ise (-) işareti ile gösterilmiş "*andan-şoñra*" (87b/16), ayrı ise ayrı yazılmıştır,
16. -İ fiili birleşik yazılmış ise birleşik olarak, "*geçinürdi*" (75b/5), ayrı ise "*turmaz idi*" (70b/5) şeklinde ayrı yazılmıştır.
17. Metinde belirtme hali eki "-i" gelmesi gerektiği halde kelimeler müstensih tarafından "*kimse(i)*" (3a), "*gice(i)*" (13b) gibi hemzeli yazılmış. Çeviri metinde de kaynaştırma harfleri ve hemze işareti kullanılmadan onun yerine "-i," belirtme hali ile birlikte "*kimsei*", "*gicei*" gibi yazılmıştır.

18. Hemze ile yazılması gereken “mā’il, gā’ip” gibi kelimelerin yazımında metne uyulmuş metinde “y” ile yazılmışsa “mayil” (98b/4) “gāyip” (63a/6) şeklinde okunmuştur.
19. Eserde bazen “cim” harfi ile yazılan harfler “ç” sesi ile okunmuştur; “geciip”, “geçüip” (7a/12) gibi. Bu tarz imlâ hatalarının dipnotta gösterilmesine gerek görülmemiştir.
20. Özel isimlerin yazımında ilk harfler büyük yazılmıştır.
21. Metin içi yazım hataları dipnotta “Müstensih tarafından “...” şeklinde yazılmıştır” diye gösterilmiş çeviri metinde ise doğrusu yazılmıştır. Eksik yazılan kelime ve ekler ise köşeli parantez içinde şu şekilde gösterilmiştir; “nāgā[h]” gibi.
22. Çalışmanın sözlük bölümünde metinde geçen kelimeler elde edilebilen tüm etimolojik, Arapça- Türkçe, Arapça-Farsça, Osmanlıca sözlükler ve Tarama Sözlüğünden istifade edilerek oluşturulmuştur.

3.2. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ	Ā	ā
ا	A, E, Ī, U, Ū	a, e, i, u, ū
ث	Ṡ	ṣ
ح	Ḥ	ḥ
خ	Ḫ	ḫ
ذ	Ḍ	ḏ
ص	Ṣ	ṣ
ض	Ḍ, Ḑ	ḏ, Ḑ
ط	Ṭ	ṭ
ظ	Ẓ	ẓ
ع	‘	‘
غ	Ġ	ġ
ق	Ḳ	ḳ
ك	Ḷ	ḷ
و	V, Ū	v, ū
ى	Y, Ī	y, ī
Hemze	’	’

3.3. TRANSKRİPSİYONLU METİN

MENĀKIB-I HAZRET-İ HAMZA

[1b] Ḥazret-i Ḥamzanuñ altmış dördüncü cildi beyān olma

‘aded 64

- 1 Gel beri ey merdüm-i kāmīl ġubār
Ṭut kulaḡ leṣle bir ol nāmdār
- 2 Bil ki buldı luṭf-ı bārīden eṣer
Olmadı ol cehl-i tuġyāndan mefer

- 3 'Ākil olan teşne-i 'irfān olur
Kālb-i cāhil tālib-i butlān olur
- 4 Cān kulağun açariseñ niyderüm
Vir şalavāt Muştafāya şevķile
- 5 Çünki buldı dünki kışşamız karar
Diñle gel bugünkü kışşa'ı ey yār¹
- 6 Cem' idenler kışşanuñ hengāmesin
Böyle yazmışlar hikāyet-nāmesin

(10) rāviyān-ı aḥbār u nākilān-ı āşār u muḥaddiṣān-ı rūzgār şöyle rivāyet (11) ve bu yüzden hikāyet idüp bu vecihle 'ayān u beyān iderler ki (12) çünki ol zamān ol güllar gelüp Gāv-lengin ol hışm (13) üstünde gördükde 'acabā kim ola dirken Gāv-lengin (14) daḥı gözüñ açup karşusunda bir nice gülları gördü (15) kendüye bakup dururlar ta' accüb eyledi ol maḥalde güllar şaşup (16) Gāv-lenginden korkup hemān elinde olan bardakları (17) birağup ardlarına bakmayup kaçup gitdiler andan zār [2a] (1) vardı nişān şordı eyitdi 'İvec Kālander kandedür (2) didi ol bir eyitdi işte ilerüde bir bāğ vardur dā'īma (3) mu'tādı anda varup yatup uyumağdur ḥalā şimdi de (4) andadır ammā luṭuf eyle ey civān girü dön zīrā saña yazıkdur (5) ol sen kıyās eyledüğüñ kimse degüldür diyüp varlığın ta'rīf (6) eyledi 'Adlān işitdükde eyitdi bizümsün elem çekme inşāallāh (7) ben varup 'ünvān-ı ḥūdābirle ol gülun ber-ṭaraf iderüm imdi (8) hemān giñ yerden seyr idüp ol bāğa geldi nazar idüp (9) gördi bir zībā bāğdur ki olmaz şöyle kim envā' dürlü meyveler (10) ile bir olmuş andan bir ferseng miḳdārı yer varır içinde (11) envā' kuşlar ve cānverler yürür ve müntehā dirāhtler ki her biri (12) 'ayyūka irişmiş 'Adlān Şāh bāğ kapusuna gelüp kapuyı (13) açup içeri girüp ol cānverler ve ol kuşlar ürkdiler [2b] (1) bir zamāndan soñra bir mīşe içinde bir künbed peydā oldu meger (2) ol gülüñ başın idi şöyle kim bir kal'anuñ burcuna beñzerdi (3) altmış eriş kaddüyle başı künbed ve barmakları çinār ve kolları (4) çinār dalına ve gözleri külhān ocağına beñzer ağız mağaraya (5) beñzerdi dişleri şāfir taşına ve kulaqları fil kulağına (6) beñzerdi bu

¹ Manzum beyitte vezin aksamıştır.

heybetle iken birbirin tutup iki eline gelmiş almış (7) gelür ‘Adlān Şāh anı görüp hayrān oldu ism-i Hūdā diline (8) alup Hāzret-i İbrāhīm şefī’ getürüp tırdı andan ol (9) ‘İvec Kālendere bakup hayrān olup kaldı nā-gāh ol maḥalde (10) anı gördi kim ol ‘İvec Kālender daḥı ol elinde biri birine (11) urup ḥurd idüp ve derisin çıkarup etin yidi (12) kadının tırup ol bāga ‘azm eyledi ol maḥalde ‘Adlānuñ (13) qararı kalmayup tıra bre nā-bekār kande gidersün diyüp **[3a]** (1) ḥaykırdıkda ‘İvec Kālender der ‘Adlānuñ na‘rasın hemān (2) işidüp ol dem sağ ve sola bakmağa başladı ammā kim (3) kimsei’ görmedikde yine rāhına toḡrı yürüdi (4) beriden ‘Adlān bir na‘ra daḥı urdı ‘İvec der hemān (5) qarşusuna bakup ‘Adlānı gördükde hemān tırdığı (6) yerden bir na‘ra urup eyitdi kimsin ve benden ne (7) istersin dedükde ‘Adlān eyitdi eger beni şorarsan (8) ben Hānzānuñ oḡlıyım bu dem geldüm ki işte seni ben (9) İslāma getürem ve müslümān eyliyem ve bu ḥalkın (10) üzerinden zulmunı kaldıram eger yok dirseñ (11) seni döge döge bağlayup bend idem sen de İslāma (12) gelesün veyahud bir tīg urup başın kesem didi (13) ‘İvec der bu cevāpları işidüp eyitdi merḥaba (14) ḥōş ‘aceb maḥalinde geldüñ zīrā kim ben çokdan (15) ādem etin yimedim bārī şimdi seni yiyeyim diyüp (16) ol dem ‘Adlānder ilerü yürüyüp ‘İvec der daḥı (17) bir taş kavrayup ‘Adlāna atdı ‘Adlān der **[3b]** (1) bī-pāk bī-pervā avucın açup oḡlancıklar top (2) oynadıkdā top tıtar gibi bu daḥı ‘İveciñ taşını (3) tıtdı şöyle kim birbiri ardınca on taş atdı (4) ‘Adlān bunuñ on taşında tıtdı andan (5) ‘Adlān gördi kim ‘İvec tırmaz cümle eydür nevbet (6) nedür bilmez ol dem kendü kendüne eyitdi bu güllar (7) ḥōd ḥayvān şıfat olurlar imdi öyle oldukdā (8) hemān buña kendüsün bildürsüñ gerekdür diyüp (9) bir kez raḥşından şıçrayup zemīne indi andan (10) dāmen-i dermiyān idüp ‘İvecüñ öñün aldı (11) ba‘de bunuñ üzerine ḥaykırup bir na‘ra urup (12) ‘İvec der serāsime oldı ol dem ‘Adlān hemān (13) şıçrayup ‘İvecüñ kulaqların tutup ve zabt (14) eyledi zīrā rāvī eydür ‘İveciñ sāi’r (15) güllara nisbet kulaqları ve burnı ḡāyetle büyük (16) idi ol ecilden Server bunuñ kulaqların muḥkem (17) tıtdı ba‘de zor idüp yüzi üzerine **[4a]** (1) yıkdı andan ḥançer çeküp diledi kim başın kese ‘İvec (2) Kālender eyitdi kim serverini öldürme ol nice ben (3) kuluñ olayım didi ‘Adlān der nola diyüp bunuñ (4) gögsünden kalkdı ba‘de bunu İslāma getürüp (5) Zengīler şehrīne getürdü her kim ḡulı ol heybetle (6) gördiyse korkdılar andan ‘Adlān Şāh gülları (7) ĩmān telkīn eyledi kulaḡına ḥalka geçürüp (8) bende eyledi ammā ‘İveciñ karnu zīyāde aç idi (9) hemān buña ta‘ām virdiler yidi karnuñ tıoyırdı (10) ba‘de ol Zengīler eyitdiler server imdi buña göre (11) ālāt-ı ḥarb gerekdür kim kullana

didiler Server der buña (12) ālāt yapdurup güreş tutmak ve ok atmak (13) ve gürz sallamak ve tîğ çekmek öğretti andan (14) nice günler anda oldılar işte bunlar oturup (15) ‘ays u ‘işret idüp tamām mest oldılar ammā (16) ‘İvec der mest oldıkda Zengīniñ biri ‘İvece daħı (17) tokunmuş oldu ħaṭa ile bu kez ‘İvec Qalender der elem **[4b]** (1) çeküp bir muşt urdı ol dem ol Zengī’i helāk (2) eyledi beriden Zengīler ol ħālī görüp kaçdılar (3) hemān ‘Adlān Şāh der yerinden turup ‘İveci (4) ğavrayup tutdı ‘İvec der dönüp eytdi (5) hāy Server neylersün daħı ben anlaruñ birin öldürdüm (6) imdi bu ādem baña ādem göstereşün de gör (7) kim ben anları nice kırarım didi ‘Adlān Şāh (8) dönüp eyitdi baқа dilāver hele şabr eyle hele (9) bir hüneriñ var ise seni Şabāyıla götürüp Likā-yı (10) Gümrāhiñ ‘askerine ħavāle ideyim hemān sen daħı (11) ol zamānda tek uşanma ādem öldür didi (12) ol dem ‘İvec Qalender de sākin oldu ammā kim (13) rāvi eydür ol gice geçüp andan-şoñra (14) şabāh oldıkda ‘Adlān Şāh Şabāyıda Liķānuñ (15) düğünü var mı ola ve Ħamza Şāhib-kırān (16) Qa‘beden gelmiş mi ola ve evlād-ı Ħamzadan ve nebīrelerinden (17) ve ser-ħalka ve ser-ķaplan dilāverlerinden **[5a]** (1) hīç Şabāyıla gelmişdün ve gitmedün ve derneklerinden (2) kim vardur ve ziyāde dernek kimin üzeründedir (3) göre ammā göre ben seni baña bir ħoşça ħaber getir tīz (4) didi ammā tīz gelesün diyüp buña ışmarladı (5) ol daħı ziyāde çābuk seyyāh idi hemān ‘aynı (6) ile kıra yılan kendü idi el baş üzerine koyup (7) andan çıkup gitdi bu maħalde ‘İvec Qalenderi de (8) Serverden icāzet aldı kim varup o ğulların (9) daħı alup andan gele Server daħı icāzet virdükde (10) ‘İvec der çıkup gitdi beriden ‘Adlānder bir gün (11) oturup ol Zengīler ile meclis kırup ba‘de (12) ‘ays u ‘işret iderdi nā-gāh Zengīler ulusu (13) olan Şārūn Zengī bir āh eyledi ‘aklı başından (14) gitdi ‘Adlān Şāh bu ħālī görüp bunıñ āyā (15) aşlı nedir dedükde ol dem Meymūn Zengī dönüp (16) eyitdi Server bunda bir şehir vardur Gel Git Ābād (17) dirler ol şehriñ şāhına Rūze-dād dirler **[5b]** (1) bir kıızı vardur ğāyetle cemīle ve ħüsn-dārdur nā-gāh (2) Şārūn Zengī işidüp ol kıza ‘āşık oldu (3) ve Rūze-dāda ħaber gönderüp ol kıızı istedi (4) Rūze-dād kırkusundan iķrār eyledi lakin dahi (5) küçükdür şabreylesün diyü ‘illet eyledi işte (6) Server ve aşlı oldur didi birazdan Şārūn (7) Zengīnuñ ‘aklı geldi Server su‘āl eyledi ol daħı (8) öyle cevāp virdi Server de dönüp eyitdi (9) nola hemān ol diyāra varalum eger kıızı iyilikle (10) virmezse zor ile çeküp elinden alalum didi (11) bunlar der ħaz idüp ol dem Zengī ‘asker cem’ (12) idüp burāklar görüp andan ‘Azm-i Gelgit-ābāda ve (13) Rūze-dād Şāh diyüp çeküp gitdiler ba‘de (14) bir gün gelüp Serhad-i Gelgit-ābāda irdiler (15) beriden

eyledi ürküp gelüp Rûze Şâha (16) haber virdiler ol dağı bu haberi işidüp cân (17) başına şıçrâyup tîz ‘asker cem’ine meşğul oldu [6a] (1) beriden ‘Adlân Şâh der bir gün gelüp andan (2) berâber kondı bā‘de bir nâme yazup Rûze Şâha (3) gönderdi nâme der gelüp vüşül bulduğda (4) okudu dimiş ki ben ki ‘Adlânım sen ki Rûze (5) Şâhsın ma‘lûm olsun ki evvelki ikrârınıñ (6) üzerine ĩmâna gelesin yoğsa sen bilürsün hemân (7) dimiş Rûze Şâh bu cevâba kaçıyup buyurdi (8) yarın cenkdür didi küffâr ‘askeri âğâh idüp (9) tedârikde oldılar irtesi yerlerinden kalkup (10) herkes at ve fîl gergedânlarına sūvâr olup andan (11) nazâr bir meydân kılup ‘acabâ bugün meydâna âyâ kim (12) gire ve erlik nişanuñ kim göstere ve bereket yerde anı (13) gördiler beriden tarafından Meymûn Zengî meydâna (14) fîlini sürüp durdı küffâr tarafından der (15) er taleb eyledi Yârây Hân² meydâna girüp muqâbil (16) olup üç tîğ urdı Meymûn Zengî âsân (17) men’ idüp kendüye tîğ ile hamle eyledüğüne gâyetle [6b] (1) elem çeküp ol dem el ‘amûda urup Yârây Hâna (2) bir gürz öyle urdı kim sînesine varınca Yârây (3) Hânûñ başını hürd eyledi İslâm ‘askerinden (4) görüp ‘aleyke ‘avnullâh şadâsı ‘ayyûka irişdi (5) küffâr ‘askerinden giriv feryâd âvâzı kopdı (6) anuñ ardınca Mâhân Hân meydâna girdi buña (7) bir gürz ile urup anı da helâk eyledi mâh (8) Tûşî Pülâd cenge girdi Meymûn Zengîne haylıce (9) sed oldı ve aradan on sekiz hamle haţâ geçdi (10) âhir Meymûn Zengî gâzaba gelüp dâl-tîğ olup buna (11) bir tîğ şöyle urdı kim kemergâhından iki pâre eyledi (12) beriden qarındaşı Şâh Tûşî ol hâli görüp (13) âh idüp Meymûn Zengîne düşnâm virdi yakın (14) geldikde el tîge urup dire tutup Meymûn (15) Zengî kılıçladı beriden Meymûn Zengî der kaçıyup (16) bunuñ hamlesini men’ idüp bir tîğ urdı (17) ol da siperini qarşu virdi kim men’ ide olmadı [7a] (1) tîğ ve siperini dört pâre eyledikden-şoñra kemergâhına (2) varınca iki pâre eyledi ‘Adlân-ı Teberdâr ol hâli (3) görüp Meymûn Zengîne âferin eyledi el-kışşâ (4) Meymûn Zengî ol gün meydânı döndü Rûze-dâd (5) dilâverlerinden birbiri ardınca on beş dilâver (6) helâk eyledi çünki aşşâm oldı tarafından (7) tabl-ı ârâm çalınup ol iki leşker birbirinden (8) ayrılıp ba’de dönüp kondılar beriden ‘Adlân (9) Şâh ol dem Şârûn Zengî ile Şâd Handân (10) dönüp kondılar beriden ‘Adlân Şâh geçüp (11) yerinde qarâr idüp ol şevkiyle ‘ayş u nûşa (12) meşğul oldılar çün ol gice geçüp irtesi (13) yine meydân oldığda hemân Meymûn Zengî fîline (14) sūvâr olup meydâna girüp andan dilâver de (15) na’ra urup beyt var mıdur meydân-ı aşkıñ (16) bu dilâver Serveri işte er işte

² Müstensih tarafından “Hân” şeklinde yazılmıştır.

meydān merdüm (17) diyen gelsün biri diyüp çıkardı rāvī [7b] (1) eydür bu Rūze-dāduñ bir pāy-ı taht pehlivānī vardı (2) adına Hūşenk-i Ra'd-āvāz dirlerdi ol dem hemān (3) meydāna fīlini sürüp gelüp yetmiş sekiz eriş (4) kıddüyle 'azm-ı meydān eyledi irişüp Meymūnuñ (5) öñünü aldı andan üzerine na'ra urup ey (6) rüy-siyāh-ı nā-bekār ne gazzanalursun çağırup (7) bağırsun yoħsa saña bu itdüğüñ işler (8) yanına alur mu dirsin imdi saña bu 'askerde (9) cevāp virür bir merd yok mı kıyās idersün tīz ol (10) amle eyle ben seni saña bildüreyüm dedükde Meymūn (11) Zengī der ayrete gelüp eli nīze ye urup (12) irişüp birbiri ardınca üç nīze amle eyledi (13) Hūşenk āsān men' eyledi andan bu daı (14) Meymūn Zengīne üç nīze urdı Meymūn Zengī (15) daı men' eyledi andan bunlar el kötege urup (16) yek-ā-yek yolından birbirlerine yaı kötekler der (17) urdılar şöyle kim bunlar gün felege dikilince [8a] (1) cenk eylediler iki 'asker bunlaruñ cengine ayrān (2) oldılar āır Hūşenk hemān akıyup andan soñra (3) rahşına meydān virüp ışımıyla irüp ve ol (4) aldırup Meymūn Zengīye bir gürz öyle urdı ki (5) ol da gürz berāber virdi ammā kötek kötege okunup (6) mābeynden 'alev 'alev āteşler saçılıp (7) gürz-der-gürzden ayrılıp Meymūn Zengī ol hālī görüp (8) hāy nā-bekār diyüp başını ilerü virüp ara (9) viremedi azayla gürz inüp Meymūn Zengīniñ (10) miğferini okunup miğferiñ bir cānibi yoğurup (11) āşār mişāl eñsesini eyledi ak çünkü Zengī zamdār (12) oldı ān yüzini bürüdi arındaşı amnūn (13) Zengī ol hālī görüp ırtuğı yerden hemān (14) bir na'ra urup elli beş eriş kıddüyle rahşıñ (15) sürüp Hūşenk-i Ra'd-āvāzını öniñ aldı (16) birbiri ardınca üç gürz urdı ba'de Hūşenk (17) bunıñ amlelerini men' eyledi el kötege urup [8b] (1) irişüp bir gürz urup āmetuni³ daı zamdār (2) eyledi el-ışsa ol bir arındaşı Sārūn Zengī de daı (3) girdi biraz cenk eylediler arada yigirmi amle atā (4) gedi soñra āır Hūşenk anı da zamdār eyledi hemān (5) bu kez 'Adlān-ı Teberdār bu hālī görüp ayruk (6) ararı almayup 'ālem dibinden bir na'ra-i' pehlivānī (7) urup zemīn-i zamān ve arı-ı āsumān lerze ye geldi (8) andan rahşın sürüp yıldırım mişāl irişüp (9) Hūşenk öñi aldı selām virdi Hūşenk (10) 'Adlānı gözine āşlā şalındırmayup nīze ucıyla (11) selāmıñ aldı andan bunlar söyleşerek azgaşdılar (12) cenge başladılar ol dem ellerine nīze ve gürzlerini alup (13) bir faşl eyü ceng eylediler arada yedişer amle (14) atā gedi soñra 'Adlāngördi kim bu Hūşenk (15) āyet mağrūr kimse ol dem akıyup nevbet kendü ye (16) geldükde Hūşenke bir gürz urup gergedān (17) boynuna bırağup bī-hūş eyledi andan yek mesīh [9a] (1) üzre

³ Müstensih tarafından "amet" şeklinde yazılmıştır.

rahşın çevirüp kol şunup Hüşenk (2) kemeründen kavrayup yâ Allâh diyüp zor-ı evvelde (3) Hüşenke kıyup kolunuñ üzerine aldı andan (4) zemîne urup kafâdârları irişüp bende (5) çeküp ‘âlem dibine getürdiler beriden ‘Adlân (6) yine tekrâr na‘ra urup er taleb eyledikde hemân (7) Şerminâz-ı Şil-endâz meydâna girüp ‘Adlâna berâber (8) oldu yakın geldükde düşnâm virüp ba‘de (9) ‘Adlân der gâzaba gelüp ey nâ-bekâr beter ol turma (10) hamle eyle seni saña bildüreyim dedükde Şerminâz (11) hemân el gürze urup üç gürz urdı (12) Server men‘ idüp gördi Hüşenkden (13) bu ziyâdedir ammâ râvî eydür bu Hüşenk (14) gerçi Rûze-dâdıñ şol kol pehlivânı idi (15) ammâ kuvvetde ol kadar degül idi ve hem erligüne (16) göre şandali çekmezdi nihâyet Rûze-dâdıñ (17) anasına hîdmet⁴ itmiş idi ve kendüsüne dağı **[9b]** (1) çok hîdmet itmiş idi ol ecelden Rûze-dâdıñ (2) atası mürd oldıkdâ atası yerine tahta (3) cülüs eyleyüp bu dağı ricâ ile şol kol (4) pây-ı tahtıñ almış idi soñra şoldan şağa (5) geçüp ol zamândan berü şağ kol pây-ı tahtında (6) oturur idi soñra Kârûn-ı Pülâd-püş (7) nâm bir dilâver gelüp hüşn-i ihtiyârıyla Rûze-dâda (8) bende oldıkdâ ol maħalde Rûze-dâddır⁵ (9) gördi kim Kârûn-ı be-nâm pehlivândır bu kez dağı (10) Hüşenki şağdan şola koyup şağ kol (11) pehlivânlığın Kârûna virmişdi ammâ Hüşenk (12) her kanda egilse Rûze-dâdıñ pây-ı tahtı yadı (13) olunurdu hele söz çok çünkü Şerminâz (14) ‘Adlâna üç gürz urdı Server der men‘ (15) idüp gâzab ile bir gürz öylesine (16) urdı kim bendüni gergedânıñ beli kırılıp (17) zîr u zeber oldu ‘Adlânder rahşından **[10a]** (1) şıçrayup piyâde oldu hemân dem Şerminâzıñ sinesinde (2) bulunup bende çekdi kafâdârları alup (3) andan ‘âlem dibine gönderdi andan ‘Adlân (4) yine rahşına süvâr olup ba‘de na‘ra urup (5) er taleb eyledi Şarûn cihân-süz nâm bir (6) dilâver fîlin sürüp ‘Adlâna berâber oldu (7) bir faşl cenk idüp âhîr ‘Adlânder gâzabına (8) gelüp bir nîze urup kemere ilişdikde nîzeyle (9) rahşından kopup yere urdı ve bende dağı (10) çekdi anuñ ardınca bir dağı girdi aniden (11) bir gürz ile yıķup bende çekdi ol gün (12) ‘Adlân gün kûbbe-i felege dikilince Dürdâd (13) dilâverlerinden yetmiş iki dâne Serveri birer (14) lu‘bla esîr eyledi iki taraftan bunlar hayrân (15) oldılar ‘Adlânder tekrâr na‘ra urup yine er (16) taleb eyledükde birbirlerine bakup teklîf başladılar (17) râvî eydür ki bu Rûze-dâdıñ üç yüz **[10b]** (1) pehlivânı var idi bu kez Rûze-dâd gördi kim (2) ‘Adlâna kimse herîf olmaz bu kez cihân pehlivânı (3) olan Kârûn-ı Pülâd-püş dilâvere dönüp (4) yüz tutup ey dilâver sen meydâna var ola kim (5) şu nâ-bekârı katl idesün hiç olmazsa (6) bârî esir

⁴ Müstensih tarafından “hizmet” şeklinde yazılmıştır.

⁵ Müstensih tarafından “Rüz-dâd” şeklinde yazılmıştır.

idüp getüresün zīrā gayret (7) beni helāk eyledi bu kadar dilāverlere daḥı (8) vücūd
 virmeyüp bend eyledi sā'irleriniñ (9) gözi bu nā-bekārdan qorqđı meydānına (10)
 girmege kimse cür'et idemiyor eger sen daḥı (11) buña herif olımazsan taḥkik ben de
 bilürüm (12) ki bu nā-bekār bu 'askeri tār u mār ider gāyet (13) elemünden ve 'ār u
 gayretinden ağladı hemān (14) ol dem Qārūn-ı Pülād-pūşı Rūze-dādıñ (15) bu
 mülāyenet görüp Rūz-dāde özi (16) göynedi andan buña teselli virüp (17) Şāhım Liqā-
 yı himmetünde ve senüñ eyyām-ı devletinde **[11a]** (1) meydāna girüp dōñe dōñe bend
 idüp ḥuzūrına (2) getirmez isem bir daḥı erenler ḥuzūrında er 'ayb (3) olsun diyüp vāfir
 lāf u güzāf urdı ba'de (4) andan eyitdi ey iy Şāh-ı 'ālem Ḥānım yol ki fedā ammā (5)
 benim daḥı sizden bir ricām vardır gerçi size (6) söylemege ḥicāb iderim ammā artuq
 şabra (7) mecālim qalmadı dedükde Rūze-dāde dilāver (8) ol nedir söyle eger təcım
 taḥtım daḥı dilersen (9) nişfi seniñ olsun dedi Qārūn du 'ā⁶ (10) idüp şāhım taḥt sizlere
 mübārek olsun (11) lakin senden anı dilerüm ki ben kuluñı bu dem (12) ḥākdan getirüp
 beni dāmādlığa kabul idesin (13) zīrā ben kuluñ bu kadar zamāndır ol (14) nigāruñ
 'aşkıyla zār u giryānım dedükde ol dem (15) Rūze-dād eyitdi iy dilāver bu ḥuşuşda (16)
 gam çekme şol nā-bekāriñ yā başını veyāḥūd (17) kendüñ tutup getir Liqā-yı bed-
 likānuñ ben de kel **[11b]** (1) başı için kızumı saña virürüm bu cümle daḥı (2) duran
 begler ve dilāverler Şāhid olsun (3) didi zīrā Qārūnuñ bu āşl-ı lāf u güzāflarına (4)
 inanup elinden bir iş gelür kıyās idüp (5) kızın ikrār eyledi Qārūn daḥı şād olup (6)
 gönlünden işte aldım nigārı diyüp ba'de (7) dest-būs idüp himmet taleb idüp andan (8)
 raḥş sürüp 'Adlāna berāber oldu yakın (9) geldükde yāveler söyleyüp herzegūyluga
 başladı (10) beriden 'Adlān bu ḥāli görüp gāzaba gelüp (11) şöyle kim eleminden
 gözleri dünyāyı görmeden (12) kaldı Server-i 'Ālem bunuñ üzerine hemān (13)
 ḥaykırup behey la'īn sen bu dem cāniñdan (14) uşandın mı nedir bu seniñ yedüğüñ
 herzeler (15) tīz ol ḥamle eyle lāzım geldi kim seniñ vücūd-ı (16) nā-pākıñ şāḥife-i
 rüzgārdan qaldurayum (17) dedik de la'īn şöyle qağdı kim gözleri oyup **[12a]** (1)
 ḥörözına döndi hemān dāl-tiğ olup ba'de (2) Server-i 'ālemi dire tutup çaldı Server siper
 (3) virüp men' eyledi la'īn alamadığına qaқыyup bir (4) tiğ daḥı urdı Server anide men'
 eyledi (5) beriden Qārūn der gāzabından qudurmuş (6) kelbe dönüp hemān ölüm eri
 olup ba'de (7) toğrı yoldan bir iş idemedi hemān (8) ḥileye sālİK olup birbiri ardınca der

⁶ Müstensih tarafından "dū'ā" şeklinde yazılmıştır.

(9) beş kerre kılıçladı Server dürüst yolından (10) men' idüp ammā la'īniñ böyle eyledüğüne (11) ziyādesiyle kaçıyup behey mel'ūn hemān (12) bu dem kanuna mı şuşadıñ diyüp bir na'ra (13) öyle urdı kim Qārūn la'īn şaşup andan (14) elinde olan tīg zemīne düşdi beriden (15) dilāver dağı tīrin eline alup bir kerre yā Āllāh (16) diyüp dire tutup bir tīr öylesine urdı ki (17) Qārūn der hāy nā-bekār diyüp cān havliyle **[12b]** (1) tīg ve siperin karşı virdi ammā ne fā'ide tīg siperin (2) dört pāre idüp andan kellesine andan sīnesine (3) sineden eger hānesine varınca iki şakḳ (4) idüp zemīne bıraḳdı beriden İslām 'askeri de (5) görünce cümlesi birden 'aleyke 'avnullāh şadāsı (6) yerle 'ayyuḳı pūr eylediler Rūze-dād bu (7) hāli görüp 'aḳlı gitdi küffārın hōd (8) feryādı āsumāne peyveste oldu Rūze-dād (9) 'Adlān-ı Teberdārın böylesine tīr uruşına (10) hayrān olup bir zamān kendüsün yitürdi (11) ammā bu taraftan 'Adlāntekrar na'ra urup (12) ba'de er taleb eyledükde ayruḳ Rūze-dādın (13) 'inan ihtiyārı elden gidüp bir kez ra'd (14) var bir na'ra urup yıldırım mişāl raḫşın (15) sürüp 'Adlān Şāhın öñin aldı (16) iy nā-bekār ḳolın ḳopsun ādem olan hīç (17) bir dilāvere kıyar mı dedükde 'Adlān eyitdi **[13a]** (1) ey dilāver şormak 'ayb olmasun bu 'askerde size (2) kim dirler ve kim olduḡuñuzu bilelüm dedükde der (3) Rūze-dād dağı kendünün kim olduḡuñ haber (4) virdi 'Adlāndönüp iy dilāver zāhir (5) gördün bu huşuşda suç kimindir ve ben hōd (6) meydānda şabāhdan berü cenk iderim kaç (7) dilāverin öldürdüm ammā neyleyüm ol la'īn (8) helākin istedi baña bu kadar herzeler söyle (9) di ben de aña gerçi bir tīr urdum ve ālāt (10) ḫarbiyle sekiz pāre iyledüm ammā sen benim yerimde (11) olaydın on altı pāre iderdün diyüp (12) ol mel'ūnuñ eyledüğü bed-zebānlıḳları (13) hep ḫaber virdi Rūz-edād gördi kim (14) ḳabāhat Qārūnuñ imiş gönlünden eyitdi (15) maḫal olmuş diyüp andan soñra bunlar der (16) cenge başladılar bir faşl birbiriyle eyü cenk (17) idüp el- kışşa yigirmişer ḫamle ḫaḫā geçdi **[13b]** (1) āḫir 'Adlān iḳdām-ı şarf idüp bir gürz öyle (2) urdı kim raḫşın beli kırılıp zīr ū zeber (3) oldu öteden küffār 'askeri Şāhlarınıñ (4) yıkılduḡını görüp bir kezden na'ra urup (5) yürüyüp Rūze-dādı ḳapup 'ālem dibine (6) getürdiler andan 'Adlānı ortaya alup cenge (7) āḡāz eylediler 'Adlān ol hāli görüp ba'de (8) kendüsün 'askere urup neheng-i deryā (9) yarar gibi yarup bunları demet demet deste (10) deste idüp kırmaḡa başladı şöyle kim (11) gāh tīgle gāh nīze ile ol be şamār 'askeri (12) küffārı allak bullak eyledi ādemi ādemle (13) atup kāfirlerin kellelerin berg-i ḫazān gibi (14) döküp ol şahrāya bulut ḳazādan (15) ḳan yağmurları yağdırdı bu taraftan (16) Zengīler leşkerinin Şāhı Şārūn Zengī (17) ve ḳarındaşı

Meymūn Zengī bunlar da na‘ralar **[14a]** (1) urup cümle Zengīler ‘askeriyle hamle kıldılar ol (2) iki ‘asker birbirine qarışup toz-ı gerdūnı yordu (3) Hūrşīdūñ yüzün dutup ‘ālem-i zūlumāt (4) oldu oğul atayı ve ata oğul qarındaşı hōd (5) qarındaşı fark itmeden kaldı atlarıñ ğıjğırması (6) ve erenleriñ na‘rası ve muħannesleriñ hāy hūy ve (7) kılıçların çāk çākından cihān pūr aşup (8) ol gün o şahrāda pāzār-ı cān kerem olup (9) kelleler yoķ bahāsına şatıldı cenk der qarışup (10) işte gelüp āhşām irişdi herkes ceng (11) meyinden mest olup ba‘de kendülerden der (12) gidüp cengdür giciye ulaşıp andan iki (13) cānipden meş‘aller yakup gicei gündüze der (14) döndürdiler iki cānīpden ğālip mağlūp (15) bellü olmadı dilāverler ise cengeden (16) mest olup her biri gicei gündüzden fark (17) itmezlerdi Allāhu Ekber ol ceng sā‘at **[14b]** (1) sā‘at ziyāde olup iki gice üç gün (2) ceng olup ‘Adlān-ı Teberdār ‘askerinden (3) beş biñ iki yüz ādem hāke düşdi ammā (4) Rūze-dādīñ ‘askerinden ise tamām otuz (5) biñ ādem helāk olmuş idi hele ikinci gün (6) ‘aşr-ı vaķt oldıķda iki taraftan ṭabl-ı ārām (7) çalınup ol iki ‘asker der hikmet-i hūdā hemān (8) mestlik ‘āleminden bīdār olup gözleründen (9) ğaflet gidüp ṭabl-ı ārām şadāsı işidüp (10) ol dem tīglerini ğılāflarına koyup rahşlarınıñ (11) ‘inānīñ keşīde kılıp bār-ġāhlarına geldiler (12) rezm ṭonların çıkarup bezm libāsların giyüp (13) zaħmlu olanların zaħmın şarup andan herkes (14) şāhları dīvānına cem‘ olup beriden Rūze-dād (15) melūl maħzūn tahtında qarār eyledi ve bu (16) taraftan ‘Adlān-ı Teberdār manşūr muzzaffer (17) bārgāhına gelüp ba‘de İslām dilāverleri daħı **[15a]** (1) gelüp birbirine ğazāların kıtluladılar andan ‘Adlān-ı (2) Teberdār emr idüp basāt ‘ayş gelüp meclis (3) kırup ortaya bāde-i ğül-fām döşenüp andan (4) sīm belgelü sākīler ellerine bāde ile memlū sürāhīlerini (5) alup serverlere elden ayak şundılar (6) tamām şarābīñ buħārı başlarına āğub kelleler (7) germ ve hātırları nerm oldıķda herkes teşnedār (8) olup ol dem ‘Adlānemr eyledi Hūşenk ve (9) Şermināz ve Şārūn Cihān-sūzı ol gün (10) cengde tutulan yetmiş dilāverleri meydān-ı (11) siyāsete çökerdiler ‘Adlān-ı Teberdār bunlarıñ (12) cümlesine luṭuf ile İslāma da‘vet eyledi (13) bunlar da hidāyet-i haķķa irişüp bunlar daħı (14) bir uğurdan Liķāya la‘net idüp cümlesi (15) Müselmān oldılar ‘Adlān şād olup (16) bunlarıñ bendlerini alup hil‘at giydürüp (17) mertebelerine ğöre şandelyeler virdi bunlara **[15b]** (1) ‘azīm rü‘āyetler luṭuflar eyledi bunlar da Serveriñ (2) bu seħāvetine taħsīn eylediler ba‘de her biri yerlü yerinde (3) qarār eylediler andan meclis tāzeleyüp sabāh oldıķça (4) ‘işret eylediler çerper-i seherden ğördiler kim (5) düşmen tarafından ṭabl-ı ceng āvārı cihānı tutdı (6) cāsūsar der gelüp

düşmeniñ ikdāmın haberdār (7) eylediler ol iki ‘asker yerlerinden tırup (8) silāhlarını giyüp gürz nizelerin ellerine alup (9) çārpālarına sūvār olup ba‘de birbirlerine karşı (10) ālāylar ve şaklar bağlayup ol maħalde tarafeynden (11) meydān açılıp bu dem meydāna kim gire dirken (12) bu mahalde Mūnūçehr kendüsi meydāna girüp (13) ‘arz-ı hüner gösterüp ‘Adlānı da‘vet eyledi (14) ‘Adlān daħı raħş sürüp muķābil (15) oldu ve selām virüp redd-i selāmdan (16) soñra birbiriyle söyleşürek azğaşup cenge **[16a]** (1) başladılar birbirlerine ol kadar kötekler urdılar (2) kim iki ‘asker bunlarıñ cengine hayrān oldılar (3) gerçi ‘Adlānbunıñ hamlelerin men‘ iderdi (4) ammā taħsīn iderdi ol dem Mūnūçehr ğayrete (5) gelüp ‘Adlāna bir gürz öyle urdı kim ‘Adlān (6) gerçi men‘ eyledi ammā kıaddi ham-ender-ham olup (7) başı at başına berāber oldu bunıñ zūr-ı pā zūsına (8) taħsīn eyledi gönlünden Haķķ Te‘ālā (9) ğazretlerine nīyāz idüp bunun İslāma gelmesin (10) taleb eyledi ol gün beyn-eş-şalātın olunca (11) ceng idüp ‘Adlānel ucuyla tutardı (12) Mūnūçehr ise almak kaşdına hamle iderdi (13) āħir gördi kim āħşām daħı yaklaşdı hemān (14) ğayretle buña bir gürz öyle urdı kim derd-mend (15) Mūnūçehr de gürzini berāber virdikde gürz (16) gürze tokındıkda Mūnūçehriñ kolları buña (17) tākāt getirmeyüp arkaya aldıkda ağızından **[16b]** (1) burnından kan revān olup tozdurup (2) yüriye düşdi Server gürzin der zabt (3) idüp geçüp kendi ba‘de raħşın başını (4) çevirüp meydān başından döndükde (5) Mūnūçehr kendüsin güciyle zabt idüp kendüsin (6) ol halde gördükde kendü kendüye böyle (7) iş olduğuna zīyāde ğāzaba gelüp (8) hele dilāverlik kuvvetiyle kıaddin rāst kılup (9) andan raħşına mehmüz urup tozdan (10) taşra çıkdı ammā öteden Rūze-dād der (11) Mūnūçehrden ümidi kesdi idi ol dem (12) şıħhatinde gördükde şād olup tırdı (13) beriden Mūnūçehr ol ğāzabla raħş sürüp (14) ‘Adlānıñ üzerine geldikde göz (15) karardup kol kıaldırup ‘Adlānıñ der (16) kemerin muħkem tutdı ba‘de fırsat ğanīmet bilüp (17) iki eliyle bir zūr şöyle eyledi kim olmadı ‘Adlānı **[17a]** (1) ‘Adlānı zerre kıadar yerinden aparamadı tekrār (2) iki kerre daħı zūr eyledi olmadı gördi (3) āħir şalu virdi çünkü növbet ‘Adlāna degdi (4) ol dem Mūnūçehriñ kemerine dest urup (5) yā Mūnūçehr ğāfil me-bāş benim zūrım birdür (6) diyüp bir kez yā ma‘bud diyüp zūr-ı evvelde (7) kıapup kolınıñ üzerine aldı ba‘de raħş (8) başın çevirüp ‘askere der toğri (9) revāne oldu Şārūn Zengī der öñine (10) irişüp ‘ālem dibinde Mūnūçehri zemmīline (11) urdı uşup Mūnūçehri bende çekdiler (12) ‘Adlān-ı Teberdār yine meydāna girüp andan (13) er taleb eyledi artuķ kimesne meydāna girmedi (14) bu kez ‘Adlān raħşından inüp kendü (15) eliyle zīr ü zeber

tengini müstahkem idüp ba'de (16) süvār olup diledi kim Rūze-dādīñ der (17) 'alemlerine irişüp serni-gün ide Rūze-dād [17b] (1) ol hāli gördükde bildi kim kendi 'askerinde (2) buña ğarīm olur yok göñlünden bunu fikr (3) eyledi kim bari ceng-i mağlūbe arasında bir (4) iş ola diyüp hemān dem ol fikr ile (5) bir kez şağına şolına na'ra urup bre meded (6) ne tırursuz komañ şol nā-bekārı ola (7) kim çokluk ile hağkından gelesiz diyüp (8) bir kerre sancağ diretüp Allāhu Ekber ol (9) deryā gibi 'asker-i bī-pāyān 'Adlānīñ daĥı (10) üzerine gürleyüp her taraftan tīg gürzler (11) çeküp Serveri araya aldılar dilāver der (12) bir kerre Hamza-var na'ra urup o seyl-i 'aķīm (13) gibi aķup gelen küffārı tōra vardı (14) andan 'Adlān der tiĝin 'üryān idüp (15) kendüsi de küffāra urdı bir anda bunlarıñ (16) kellelerin berg-i hazān gibi dōkmege başladı (17) bunları allağ bullağ idüp bu kez küffār [18a] (1) Serverden kōrkup öñünden kaĉarlardı (2) ammā bu maħalde küffār 'askeri üşindi idüp (3) tekrār Serveri ortaya aldılar beriden der (4) Şārūn Zengī ve Meymūn Zengī karındaşı (5) Kamtūl Zengī cümle Zengībār 'asker ile bunlarda (6) yürüyüp Servere kařadār oldılar küffārıyla (7) cenge başladılar bu dem yine bir 'azīm ceng (8) oldu ammā ne fā'ide küffār 'askeri ğāyet (9) ile çokluk olmağla Rūze-dād ise tırmaz (10) idi her tarafta el şalup ve istimālātlar (11) virür kendüsi de taħtından aşığa inüp (12) eginine ālāt-ı hazīñ kuşanup andan bir yaħşī (13) gergedāna süvār olup cenge girdi ba'de (14) 'askeri de şāhlarıñ cenge girdüĝin (15) görüp cümle ğayrete gelüp ol maħalde (16) bir nice bin tīr-endāz mel'ūnlar el tīr u kemāna (17) urup andan 'Adlān-ı Teberdāra teber-i bārān [18b] (1) eylediler bir nice yerde daĥı zaħm urdılar (2) Server gördi zebūn oluyor küffār (3) 'askeri de dōrt canibin kuşadup (4) bu kez Serveriñ hūd-zaħm ziyādesiyle (5) olmağla cenge iktidārı olmayup āħīr (6) la'ınler daĥı birkaĉ yüz yerden kemendler (7) atup neylediler ise eyleyüp Serveri (8) çeküp raħşından yıkdılar ba'de hemān (9) üzerine üşüp 'Adlān-ı Teberdārı (10) hemān bende ideyim dirken nā-ğāh daĥı (11) bir taraftan gördiler kim bir 'azīm toz (12) zuhūr idüp belürdi şöyle kim havāya (13) direk direk olup çıkardı hemān (14) beriden Zengīler der bu maħalde küffār 'askerine (15) yardım geldi şanup nā-ümīd olup (16) yā rabb bu dem bizler saña şığındığ diyüp (17) kendüleri Hağğ Te'ālā hazerine teslīm daĥı [19a] (1) idüp münācāta başlayup yardım taleb eyledi ammā ol toz (2) yıĝını irişdikde bitüp gördiler kim öküzden bir sehm-nāk (3) na'ra zāhir oldu bre bu na'ra kimin ola didiler ammā bilenler (4) gördiler ki bu na'ra 'İvec Kalendar ğülüñ na'rasıdır ĉünkü (5) 'İvec Kalendarūñ na'rasın Şārūn Zengīñūñ kulağına (6) irişdi bu kez gördi

kim hemān ‘İvec on biñ ‘askeriyle (7) ve yigirmi oğlıyla ‘İvec Qalender bir kez cem ‘ idüp kendüsin küffāra (8) ‘askerine urdı ammā ne fa’ide bunlar irişince küffār irişüp (9) ‘Adlān Şāhı hān nā-hāh bende çekdiler ve bir yügrük gergedān (10) yükledüp cān atup ‘Adlānı alup kal‘aya girüp (11) qapularını muhkem bend eylediler beriden ‘İvec küffāra ‘askerin (12) yarup ‘alemlerin oturup bir hamlede bunları perīşān idüp (13) tār u mār eyledi ve bunları kütür gibi toğrayup beş ādem bir yerde [19b] (1) qalmayup qaçup şahrālara düşüp ve kimi de qal‘aya esīr oldu ol (2) bī-hesāp küffārıñ yağma ve gārat idüp getürüp ‘Adlān (3) Şāhıñ bār-gāhı önünde bir nice yerde depe depe idüp bu qadar māl (4) yıqdılar ve dağı manşūr muzzaffer dönüp gelüp qondılar ammā ‘Adlān (5) Şāh küffār elinde esīr ol qal‘ayı muhaşara idüp perīşān qarār (6) eylediler ammā rāvi eydür Münüçeħrin bir ‘Ayyārı var idi (7) Münüçeħr ise esīr olaldan beri gözedüp fırsat gözlerdi bu maħalde (8) çünkü ‘Adlān Şāhuñ eleminden idi Münüçeħri gözetmekde ferāgat (9) idüp şöyle hāli qomışlardı ‘Ayyār bu halde fırsat bulup (10) gelüp Münüçeħri qurtarup getürüp gitti İslām begleri (11) birisi bu āhvālden haberi olmadı çünkü işitdiler zīyāde (12) melūl oldılar çünkü şabah ‘İvec Qalender tanımayup (13) sār⁷ ir⁷ ‘asker bir uğurdan yerlerinden turup hişāra yürüyüş [20a] (1) eylediler ve ziyāde ikdām idüp bir haylī şakladılar ammā qā’il olup (2) qanħına bir çāre idemediler ammā bu maħalde ‘İvec Qalenderi tenhā urup (3) bir şu kenārına gelüp ol şudan ğusl idüp ābdest alup (4) bāl oldu andan gelüp bir āqaç sāyesinde yalnızca iki rek‘at (5) hācet namāzın qıldı andan el getürüp Allāhu te‘ālā ħazretlerine (6) nāz u niyāz idüp vāfir āğladı ve ‘Adlānuñ ħalaş olmasın (7) ħüda-yı rabbül-‘ālemīnūñ temennā eyledi ötüp derdiyle zarīlik (8) kırup cān [u] gönülde⁸ münācāta başladı işte bir de bunda Liqā (9) rāvī eydür bu tarafda Çābuk ‘Ayyār dağı Rüstem-i ‘Ālem-şāh (10) yanında gitmişdi ol maħalde nā-gāh ol yere çıqa geldi (11) dağı gördi bir ‘asker qal‘a muhaşara idüp turmayup ceng (12) iderler dağı Çābuk de sürüp ‘Adlān Şāh ‘askerine geldi (13) āhvāli şordı bunlar da Çābuki bilüp āğlaşup ‘Adlān [20b] (1) Şāhuñ esīr olduğı bir bir haber virdiler andan sürüp Şārūn (2) Zengī ile ‘İvec Qalender qatına geldi ‘İvec Qalender Çābuku gördükde (3) hōşuna gelüp buña gülmekden bayıldı andan eyitdi bre cin yāveri (4) qaç günlük toğdıñ anandan bellü anan seni eksik toğurmuş (5) ne beg küçük cin olursun qanqı cihānda cinnīsın ben sencileyin (6) ufacık cin görmedüm didi Çābuk bī-

⁷ Müstensih tarafından “sāyir” şeklinde yazılmıştır.

⁸ Müstensih tarafından “cān gönül” şeklinde yazılmıştır.

ihtiyār gülüp yok (7) ben cin degülüm âdem oğluyum didi ‘İvec Kalendar eyitdi ben şimdiye deg (8) hiç yoğ ise on bin âdem yidim ammâ hiç senin gibi küçük (9) âdem görmedüm ammâ eger ‘Adlân Şâh baña âdem yimege and virmemiş (10) olaydı şimdi ben seni bir dem göreydim nâşıl âdemin idi (11) süre göreyim Çâbuk eyitdi ‘Ömer ‘Ayyâr oğlı Çâbuk ‘Ayyârım (12) didi bunlar eyitdiler şol ‘Ömer ki Hamzanuñ ‘Ayyârıdır anım oğlisuz (13) didi Çâbuk eyitdi belî işte şimdi bildüñüz didi bu kez **[21a]** (1) Şârün Çâbuku bildükde yerinden turup Çâbuk ‘Ayyârıñ (2) ayağına düşdi eyitdi ey Çâbuk senüñ atañ ‘Ömer ‘Ayyâr hişârlara (3) girüp âdemler kırtarmış sen dañı bu gün ‘Adlân Şâhı kırtaruñ (4) olmaz mı ol qor dilâver serâ-yı berdeye vardıkda saña ne iyilik (5) ider hiç bilür müsün imdi benim ‘ahdım olsun evvelince saña (6) kâdîr olduğum kadardan ziyâdesiyle ihsân ideyim didi (7) Çâbuk eyitdi ben iyilügüzdan geçdüm baña kimesneniñ iyilügi (8) gerekmez nihâyet bir sözüm vardır anı kabul idersenüz (9) ben dañı varayım ‘Adlân Şâhı size kırtarayım ve hem kal’a size (10) aşinalık ile alivir vireyin ve sizüñ eliñüze vireyin (11) isterñüz cümle düşmanlarıñuzu dañı birbir tutup virem (12) didi bunlar dañı bu sözden iken Şârün Zengî şâd olup (13) Çâbuk ‘Ayyârıñ ayağına düşdiler imdi her ne buyurursañ **[21b]** (1) bizim kâtımızda kâdîr olduğumuz kadar sözüñ cânımıza mînnet ve başımıza (2) devletdür didiler ol dem Çâbuk ‘Ayyâr eyitdi ey dilâverler (3) ol zamân ki atam ‘Ömer ‘Ayyâr Hamza Şâhib-kırân ile geldikde serâ-yı berdeye (4) geçüp oturdukda babam ‘Ömer ‘Ayyâr sultân-ı ‘ayyârân kürsisinde (5) bâdebâ ‘Ayyârıñ şandalyesidür ol da anda otura ve cümle begler (6) ve pehlivânlar yerlerinde oturup Sa’di Şehriyâr ve dañı hilâfet tahtında (7) otura dañı Lendühâ Serkaplan yerinde otura ve Pelenk-efgen (8) ve Peleng-püş otura sancâk Ezrâk-püş otura Rüstem-i ‘Âlem-şâh (9) ve Bedî’üz-zamân ve Melik Kâsım ve Rüstem-i Cihângîr ve Ğazanfer Şâh (10) ve Hâşim ve Melik Muzaffer Ahen Kaba Rezm Hübe-i zinde Erc-i (11) Zinde Erc-i Bulğârî ve Fužalan Şâh ve Şîrevî Nâmdâr (12) ve Hâriş Nevcivân ve Tül Zengî ve Kırtâs Mîşe-i Cerrañî ve ‘Adlân-ı (13) Şâh-ı Teberdâr otura işte bunlar cem’ oturalar el-kışsa **[22a]** (1) cümle Hamza oğulları ve oğlı ve pehlivânları ve cümle begler dañı (2) gelüp oturduklarında benim babamdan alacağım üçyüz (3) biñ altun atamuñ nikâhı ve nafaqası vardır anı taleb eyleyim (4) gerekdür benim ol mañalde baba (...) ⁹ idecekdür ol (5) mañalde gerçek vardır diyüp bu huşûşa eger sizde tanuqluk (6) virirseñüz varayım ‘Adlân Şâhı şimdiden size kırtarayım (7) didi andan Şârün Zengî

⁹ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

eyitdi bakka ‘Ayyār hemān biz tanıqlık (8) virürüz didi Çābuk ‘Ayyār yok siz degül
buña Melik Kāsım (9) Bedī‘üz-zamān ve Rüstem-i ‘ālem-şāh ve Sa‘du Şāh ve ‘Ömer
Ma‘dī ve (10) Kērb Gāzī ve Sancāk Ezrak-püş tanıqlıkdur dedükde bunlar da (11) nola
biz de tanıq olalım didiler andan Çābuk ‘Ayyār āhşām (12) olunca bunlar ile böyle oldı
āhşām oldıkdā yerinden tūrup (13) kākup kāl‘a dibine vardı gördi ki bir yerden şu
çıkır **[22b]** (1) çıkdı sürdi ‘İvec Kāleder yanına geldi andan Şārūn Zengīye ve
Meymūn (2) Zengīye ve Sālūnk Zengīye el-kışsa on beş Zengīye varınca alup anlar ile
(3) sürüp ol yere geldi bunlara eyitdi imdi sen kapu yanında tūruñ (4) ve baña muntazır
olñ bunlara eyitdi imdi sen kapu yanında eger pehlivān (5) na‘rasın dañı siz işidesüz ol
zamānında gelūñ didi ol tünelden¹⁰ (6) Çābuk içerü girüp tolaşup kāl‘a üzerine çıkdı
bakup (7) gördi ki cümle kāfirler meşt olup yaturlar ‘İveci ol arada (8) kemend ile
yuğarı çekdi anda ‘İvece eyitdi gel imdi girelim (9) diyüp sürüp dañı zindāna geldiler
‘İvec eyitdi gel imdi (10) sen abem tūr burada oturun baña yine şimdi gelürem didi (11)
andan kendi sürüp zindāna geldi miftaħı eline alup zindānı (12) açup içerü girdi çağırup
kanı ‘arabıñ oğlı mār-hūra (13) didikde ‘Adlān Şāh bunı kändil ile bakup gördi **[23a]** (1)
Çābuk ‘Ayyār der şād oldı na‘ra urmağ diledi ammā yine şabr (2) eyledi andan Çābuk
‘Ayyār bunıñ yanına gelüp bendine aldı (3) hālaş eyledi andan kākup ‘İvec Kāleder
yanına geldiler (4) ba‘de Çābuk ‘Ayyār ol dem ‘Adlān Şāh ile rūze-dadıñ (5) dīvānına
geldiler sarāyında kendüye münāsib alāt-ı harp bulup (6) geyinüp kuşandı andan sürüp
kāl‘anuñ kapusı geldi (7) gördi kim kapuda aślā bekçi yok cümlesin serhōş olur (8)
nizeleriyle yaturlar hemān ‘Adlān Şāh na‘ra urup haykurdı (9) ol turrede olan serverler
ol dem içerü kāl‘aya koyuldılar (10) andan ‘Adlān Şāh ve ‘İvec Kāleder dañı varup
Rūze-dadıñ (11) sarāyında Rūze-dadı bulup tūtdılar andan bunı muħkem (12) bende
çekdiler andan şehrāyine ‘asker ile ceng yürindiler şehr (13) hālefi bu hāli görüp hayrān
oldılar dañı gördiler hāl böyle cengin **[23b]** (1) fāydası yok āhır gördi kim olmaz hemān
bir uğurdan cümlesi (2) amān diyüp çağrışdılar ‘Adlān Şāh dañı bunlara emān virüp (3)
ol dilāverlere tenbīh eyledi artuğ kırmeñ diyu bunlar da artuğ (4) kırmağdan el çekdiler
çünkü şabāh oldı geçüp tahta oturdı (5) andan buyurdı varup münūcehr ile Rūze-dadı
kayd u bend ile (6) huzūrına getürdiler ol dem ‘Adlān Şāh bunları luğuf ile ĩmāna (7)
da‘vet eyledi bunlar da muħalefet itmeyüp Likāya la‘net idüp (8) ol dem ikisi de cān u
göñülde Müselmān oldılar ba‘de cümle (9) leşkeri da‘vet eylediler anlar da muħalefet

¹⁰ Müstensih tarafından “dünel” şeklinde yazılmıştır.

itmeyüp gördiler (10) şâhların Müselmân olmuş bunlar da cümlesin Müselmân oldılar (11) ‘Adlân Şâh bu hâle ziyâde şâd oldu ba‘de Gülzârı Rûze-dâddan (12) dileyüp Şârûn Zengîye nîkâh eylediler Şârûn kan (13) qarındaşı Zennî Bânûyî o meclisde nikâh idüp virdiler râvî [24a] (1) eydür ol gülzârdan dağı güzel idi Münüçehr dağı gördi kim (2) gülzârdan dağı güzeldir ziyâde hazz eyledi andan Çâbuk ‘Ayyarı (3) taşrada olan beglere göndere hazz eyledi Çâbuk (4) ‘Ayyarı taşra çıkup beglere gelüp âhvâli haber virüp müjde (5) eyledikde ‘Adlân Şâhuñ halaş olduğı Rûze-dâduñ (6) Münüçehrüñ cümle ‘askeri birle âhlâm geldüklerin ve kal‘a (7) fetḥ olduğı haber virdükde cümlesi şâd olup kal‘aya (8) geldiler biz ikinüz Rûze-dâduñ ‘Adlân Şâh buyurdi ‘askeri (9) yoqladılar gördiler kim cümle ‘askeri tamâm dört kere yüz biñ (10) müsellaḥ dilâverler cem’ olmuş ‘Adlân Şâh şâd olup (11) andan Rûze-dâd ve Münüçehr hazîne açup bu kadar ‘askere ‘ulûfe (12) virdi ve cebe-hâne açup ulaşırdı ba‘de üç gün (13) muḥkem yeraḳ görüp dördüncü gün bir sâ‘at sâ‘atde ol [24b] (1) aradan göç idüp qandasın Şehr-i Şabâyıl diyüp yola düşüp (2) gitdiler ammâ bizim hikâyetimiz bir yañadan ‘İcl-i Ser-firâz a geldi râvî (3) eydür meger ol şebîhün gicesinde ‘İcl-i Ser-firâz dağı arkasından (4) na‘rasın işidüp üzerine ḥamle eyledükde dağı diledi kim arkasında (5) qalmamış ‘İcl-i Ser-firâz dağı bu kez nâ-çâr neylesün berd-i beyâbân¹¹ yolın (6) tutup bir bertaraf çıkup gitdi şöyle kim giryân [ü] nâlân¹² tek ve tenhâ (7) bir gün bir gice alıḡar birle çeküp gitdi ammâ qandasın kendüḡün (8) bilmezdi bir gün bir gice dağı gitdi olmadı bir abadanlıḡa irişmedi (9) âḡir üçüncü gün gelüp bir şehre irişdi ol gün bir aḡaç dibinde (10) inüp qarâr eyledi dağı zebûn olup yürimekten qalmış idi (11) ol arada hemân atınuñ yuların alup ota şaldı (12) ol arada bir büyük şü var idi kenârına gelüp (13) dağı zaḡmların şarup şarmaladı qarunı aç idi ve hem [25a] (1) ziyâde yorgun idi ol arada yatup qaldı ikinci gün (2) gelüp başınuñ ucundan göz açup uykudan uyanup bakup (3) gördi başı ucunda birisi nefîs ta‘âm ile bir kile arpa buldı (4) şâd olup yerinden turup varup ol şudan yüzine (5) yuyup ba‘de gelüp ol sinîniñ başı ucuna oturup muradı (6) üzre ol ta‘âmdan yiyüp pâk qarınñ toyurdi Ḥaḳḳ Te‘âlâ (7) şükr eyledi anda ol evvel arpa alup pâk yanına gelüp yarusın (8) atına aşdı zîrâ bir uğurdan virmeḡe qorḳdı zîrâ üç (9) gün arpa ve ne buḡday ve ot yememişdi ba‘de yine gelüp oturup (10) oturdi raḡşdan hazz idüp arpasın yidi andan atına şuyı (11) virüp andan şâd oldu ammâ râvî eydür

¹¹ Müstensih tarafından “berd-i biyân” şeklinde yazılmıştır.

¹² Müstensih tarafından “giryân nâlân” şeklinde yazılmıştır.

meğer ‘İcl-i Ser-firāz bu (12) maħalde oñ arpa ile ol evvel ol birisi neffis ta‘āmi ol arada (13) getirüp başı ucından koyan Yusuf-ı Cinnī idi kendünñ k̄ayın [25b] (1) atasıdur üzerine iki mü’ekeller k̄omışdı dā‘īm gözedürlerdi bu (2) maħalde başına böyle hāl geldügin gördüklerinde bu ta‘ām ile (3) ol arabayı tedārik idüp getirüp k̄odılar andan ağaç dibinde (3) birkaç gün ‘İcl-i Ser-firāz ile ol arada şu der hātır ayağına (4) gele yürür ‘aceb bundan eyü devlet olur mı böyle ğurbet maħallinde (5) hele birkaç gün gelüp bir şehre oturmadan yerinde oturup (6) gelüp bunda diñleneyüm diyüp oturup eglendi bir miq̄dār (7) eyüce oldı kez yine maħalde karnı yine acıkdı ol dem yerinden (8) t̄urup t̄ir ve kemānın eline alup yerinden t̄urup ‘acabā şol (9) tağda ve şahrada hiçbir şikār idecek yer var mı gezindi yine (10) eyitdi hele birkaç gün daħı şöyle oturayım bu acılıka taħammül (11) ideyim diyüp şabr eyledi kendi kendüyle düşünüp evvelki devleti ve (12) saltanatı hātırına gelüp oğulların ve beglerin ve yārānların hātırına [26a] (1) getirüp ve biraderlerin daħı hātırıyla getirüp ağladı hele işte (2) benim hālīm böyle şükür Allāhu te‘ālā ya ki elħamdulillāh günden güne ben eyüce (3) olayorum ammā ‘aceb anlardañ hālleri nicedür diyüp kendüsüne (4) bir ‘aceb hāl bürenüp eline dest-mālın alup yüzine tutup oturup (5) tatlu tatlu ağlayup göz yaşların döküp t̄ururken nā-gāh ol (6) maħalde bakup gördi kim toz kendi cānibe gelür bir hōş bakdı gördi (7) bu gelen kimesne piyāde ve yalñızdur ‘acaba kim ol dirken yakın geldikde (8) gördiler ki bir dervīşdir ol da yakın geldikde ‘İcl-i Ser-firāz a selām (9) virdi selāmın alup ba‘de sū‘āl idüp eyitdi ey dervīş (10) kimsin didi ol da bir faķīrim diyüp getirüp torbasın ‘İcl (11) öñine k̄odı içinde vāfir ni‘metleri var idi ol dem yidiler (12) Server daħı Hūdāya şükürler eyledi andan bu dervīş eyitdi (13) ben de şuña bir sū‘āl ideyim etmek yedügüm nāşıl kimsedür didi [26b] (1) döndi dervīş eyitdi ey yigitler şāhı küstaħlık olmasun (2) ne kişisin didi k̄andan gelüp ve k̄andan gidersün dedükde (3) Ser-firāz eyitdi ey dervīş evvel hele sen söyle göreyim sen (4) ne kişisin didi dervīş eyitdi ey dilāver bunda bir şehri vardı (5) şöyle kim pādişāhına Süheyl dirler bir kıızı vardur (6) adı e-i Cemāldür ve ben daħı ol şehirdenim ve benim atam h̄ācedür (7) şöyle kim daħı māl varlığında daħı hemtā-yı der-kayd ve bu (8) Süheylñ kıızı daħı çıkarup baña atam sağlığında (9) nāmzād eylemişdür ‘akıbet bir gün atam vefāt eyledi benim (10) yanıma ol bizim şehriñ müttekinleri yetkinleri üşüp baña hemdām ile (11) mu olup ve yüz bir gülüp tamām her vecihle ni‘metim (12) yeyüp akçam harçlık der ben daħı ¹³ nādānlık sebebiyle atamñ

¹³ Müstensih tarafından “dāhı” şeklinde yazılmıştır.

(13) cümle mālını hebā eyledim āhir kār-ı cesīm almayup Fülüs [27a] (1) Āħmere muhtā oldum Őoŕna bu yārenlerim benden yüz evirdiler (2) ki ve gōrdükleri yerde görmezlige urmaa başladılar (3) ben de ‘ārımdan ne ideceğim belli idüp iřte nā-ār olup (4) yola girüp pāk yuyıl bir ‘alā nūrlā ā’ın olup (5) alender-meşrep oldum ve olanlarım ardıma dūřdiler (6) bend-i řehr apusına geldüm nā-gāh kıızı gōrdüm ‘aşık oldum (7) ol dem iki taşı alup başıma başıma biraz dōgdüm (8) andan gōgsüme urup āřufte-i hāl olup böyle nālān (9) ve serger-dān āh u vāh idüp gezüp yürürken nā-gāh bir gün (10) bir dervīř ābā buse öpüşüp benim hālinden şordı (11) ben de gōrdüm bir müberri kelām kimesnedür ve sözleri bend-i naşıhatdür (12) gōrdüm bende buňa bu sırrı açup bir faşldır derdimden [27b] (1) beyān eyledim bu daı tamām beni dinledi uřāra sōzüm arşulamadı (2) tamām bende sōzüm tamām eyledükde Őoŕna dōndi baňa (3) eyitdi ey gözüm ‘aşık imdi eger sen bu derde dermān (4) isterseŕ bir kimseden almaa illā Ĥamza-i řāhib-ırāndan olur (5) didi ben de iřte ol dervīřden er bilālden beri Ĥamza-i (6) řāhib-ırānı isteyü giderüm ve ola kim ol řāhib-ırān (7) ‘ālemiŕ devletinden bu müşkil iřim āsān vecihle fetħ olup (8) şolum yürüyüşe irişe ve bu faır fenādan hılaş olup (9) bu murādıma Allāhu te‘ālā irgüre didi imdi iřte benim cümle (10) āhvalim saňa sōyledüm imdi sen dāhı ne kişisin luşuf (11) ile baňa hālīŕ rāř söyle didi ammā ‘İcl-i Ser-firāz ol (12) dervīřden açan Ĥamza nāmın işitdi hemān ihtiyārı (13) elden gidüp ol dem aqladı bunıŕ aqladuın görüp [28a] hāy güzel ‘aşık neyledüŕ niün böyle idersin ve saňa noldı (2) ben senden bir nesne istemezüm yā sen niün böyle aqlarsın diyiŕiz (3) ki sen benden ziyāde belālara uramışsın anca didi andan andan (4) ‘İcl dervīř bu sözleri işitdikde ol dem fikre varup (5) biraz endişeye taldı andan eyitdi Ĥamza Mekkeye gitdi ve ‘askeri (6) hālā periřān oldu dirsem gāyet ile ma‘kūldur diyüp (7) ol dem dönüp eyitdi ey dervīř ben iřte dimişler ki (8) Süheyl şehrinde Ĥāce Mün‘im olı Kārdan Süheyl kızına ‘aşık (9) oldu saňa meded istekle yürür diyü haber virmişler arındaşımdan (10) serverlerine aŕdı eyitdi sizler dengim vardur ki varup ol (11) dervīř bulup murādına irgür diyü hıdmetine başı iline didi (12) bir kimse cevāp vermedi ol maħalde ben eyitdim imdi icāzetüŕüz (13) ile ben varayım inřāallāh bu hıdmeti yerine getüreyim didim [28b] (1) arındaşım daı nola var imdi göreyim seni bu hıdmeti yerine (2) getüreyim didim ben de bu yola dūřüp iřte bira gün (3) idi kim seni arayup gezerdim hele elħamdulillāh te‘ālā seni buldum (4) gel imdi

baña kulağuz ol yūri gidelūm ol kıızı saña (5) her ne vecihle olursa alivireyim ve seni bu muradına iriřdireyim (6) didikde dervīř ben ĩhtiyār gūldi eyitdi behey dilāver (7) kıızın atasınıñ elli biñ ‘askeri ile ve bu kadar nāmdār (8) pehlivānları vardur yā sen yalıñuz bir başıñla bunlaruñ (9) kankı birine cevāp virūp ĩaklarından gelūp ol kıızı (10) baña aliviresin ve dađı ĩamzanuñ da ‘aklı yoğ imiř ki bu mařlađata (11) seni gōnderesin ne kadar hūnere mālīksin ki bir başıñla bu ‘azīm (12) iři ‘uhdūña alup edā iderūm diyū da‘va idersin (13) bu mūřkile kārduz bunıñ ‘uhdeñesinden gelemezsen gel **[29a]** (1) ferāğat it yok yere başıñ gavgāya uđrar belki bir ‘azīm (2) ĩūzūn uđrayasın ve baña da iyilik ideyim dirken bir zararın¹⁴ (3) tođuna hemān böyle sōyledūkdan ziyāde hazz eyledūm baña (3) sōz kifāyet ider zīrā bu kadarca sōzūñle ĩatırım teselli (4) bulup kifāyet ider zīrā bu (...) ¹⁵ hemān (5) imdi kendi ‘ālemīñizde oluñ didi ‘İcl-i Ser-firāz eyitdi (6) ĩayır dilāver ma‘lūm oldu ki sen kadir-řinās degūlmūřsūn ve bir (7) de bu kim olduđum sen dađı bilmemiř ‘acep degūl zīrā sen (8) dađı sen benim hūnerlerim gōrmediñ ammā sen gelūrsūñ de ĩōř (9) gelmezsen de gelme imdi bu iř yalıñız varup edā iderūm lakin bu iř bařa iletidikde řoñra seni arayup bulmak (10) baña āzīm kayd olur imdi ĩunki ben seni buldum bulmamađ (11) gerek idim elbette ben bu iři inřādan bařa ĩıkarurum **[29b]** (1) ve hem seni řalıvermem řimden girū elimden de iyilikle de ve kemlikle de ĩalāř (2) olınmazam seni bile alup giderūm ve seni Bānū ile ber-murād itmeyince (3) řalı verirūm zīrā ben seniñ ĩok iyilūđūñ gōrdūm didi dervīř (4) eyitdi ĩōř gūzel dilāver eliñden gelūrse kim ne dir ben mi istemem (5) bā-ĩuřuř ma‘řūkıma iriřūp ber-murād olam lakin bu seniñ (6) řaruñ degūldür bu bir emr-i ‘azīmdür gel ferāğat eyle ĩunki bir sōzdür (7) sōyledūñ hemān eylemiř kadar olduñ ve eger ni‘metūñ yedim dirsen (8) yūri var saña anañ südi gibi ĩelāl olsun tutañ ol dađı (9) eskiden kıala atam mālī idi kim sāyir mālīlarım gibi cevrandım (10) kerem eyle beni ben kavğasız başım ve kendi derdimle yanāyın (11) tek hemān saña da bir ĩazer irmesūn ve baña da bir dađı tekrār (12) derd üstüne bir derd dađı olmasun didi ammā ūstād eydür (13) bunlar iřte keř-a-keřte nāğā[h] bu mađalde añsuzdan **[30a]** (1) bir toz peydā oldu ne ola diyūp ol řarafa bađa dūřdiler toz (2) der yakın gelūp iriřdikde gōrdiler dōrt altın başlı ‘alem (3) zāhir oldu dōrtbin eriñ niřānesidir bunlar gelūp (4) iriřdiler ‘İcl-i Ser-firāz gōrdiler dōrt yüz kıatār miđdārı (5) deve yūklü kıatār olup ol dōrt biñ ādem ile ol araya (6) gelūp ĩayme ve ĩargāhların kıurup kıarār eylediler ammā rāvī (7) eydür meger Liķānın

¹⁴ Müstensih tarafından “zarar” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵ Bu kısım silik olduğu iĩin okunamamıştır.

arındaşı Reyhān Őāh bu drt yz atār (8) māl ykledp Kh-i Ertāsibeden Őabā ile
 Liāya drt (9) bi ādem ile ve Rehām adlı bir behlivān bu adar ādeme server (10)
 idp gndermiŐdi ol idi kim gelp ondular unki ‘İcl-i (11) Ser-firāz daı bunları grdi
 dnp ol dervīŐ ‘aŐıka (12) eyitdi ey dervīŐ var Őunlardan bir aber Őoruuz ne kişilerdir
 (13) ve andan gelp anda giderler bir Őaıh aber olup tz gel didi [30b] (1) dervīŐde
 nola diyp ‘askerden yaa revāne oldu yakın geldikde (2) aralı idp aırup eyitdi hāy
 illāllah dost gzel (3) ‘aŐıklar ‘ıŐk ola didi biri eyitdi dervīŐ henz buldu (4) geldk
 Şimdi var sehlinizi yine gel bizden bir bāde dilenelim didi (5) dervīŐ ol aradan srp
 bir ayrı aymeye vardı anda da (7) Őeydullāh eyitdi yz virmediler bir ayme daı
 vardı gene Őeydullāh (8) diyince zālimin biri bu dervīŐin gtne bir degnek urup (9)
 onmad ammā dervīŐ bu kez ‘arsızlıa başladı bir apuya (10) daı vardı el-ışsa
 cidd[] cehd sa‘y balg idp ne ise (11) taarcıımı ni‘met ile tldurub ba‘de aber aldı
 kim li (12) arındaŐın ‘askeridir Liāya māl gnderir hemān dnp (13) ‘İcl-i Ser-
 firāz a gelp ol ta‘ām oninde oyup andan alduı (14) aberi beyān eyledi ‘İcl-i Ser-
 firāz eyitdi imdi dilāver tz [31a] (1) ol alı tedārik grelm ve sen de tedārik gr bu
 arada arada turup (2) kend muŐalilerine muayyedler iken buradan var git seni
 grmesnler (3) zrā grcek olurlarsa hāy bunlar b-bezzarlardır bunlara (4) raŐı ve
 libās eydr diyp tama‘ idp seni helāk itmesnler (5) didi ve hem atn ‘İcl-i Ser-
 firāz eyitdi sen elem ekme ben bundan (6) gitmem nāl ‘askeri taıdp ol māl ben hep
 almayınca (7) zrā ki saa kızı alıvirem ki dedgn ki māl ara itmee ok (8) mal
 gerekdr imdi zrā hāzır māl elimize girmiş iken nin (9) ben bu adar māl or
 giderm diyp bunlar der bu keş-ā-keŐde (10) ammā ol yaadan Rehām Ra‘d-āvāz daı
 gelp ondi (11) ve gep bārgāhında arār eyledi sāyebān elinden nazar (12) idp
 grdi kim arŐularında bir der at sāyesinde bir b [31b] (1) iken nev-civān gep
 oturup bu kez Őeydullah iden dervīŐ ol (2) cem‘ eyleduı ta‘ām getrp ol civānun
 oninde od bu da (3) bir ādem gnderp eyitdi varn Şol aacın altında Şol (4) dervīŐ
 ile oturan civān ne Őekill civāndur Őoru baa (5) aber getrn didi ol arf daı nola
 diyp ‘İcl-i Ser-firāz dan (6) yaa revāne oldu beriden dervīŐ oturduı yerden (7) grdi
 kim bir ādem gnderdiler geliyor dnp Ser-firāza eyitdi (8) ben saa dimedim mi ki
 var tz ol başın alup ı git sen (9) meyyit olmadan işte gr başına be ne belā getrdn
 didi (10) ammā ledel herf bunlara yakın geldikde selām virp eyitdi (11) hāy ne
 kiŐilersz bunda byle tenhā yalıuz ne otursuz ve (12) andan gelp anda gidersiz

ve hem şol raḥşı kanda bulduñuz (13) dedükde ‘İcl-i Ser-firāz eyitdi ben Ḥamza-i Sāhib-kırānla qarındaşım [32a] (1) Ḥamza Likāya ḥaber gönderüp ḥarāc istedi zümürd Şāh daḥı (2) nola diyüp mühlet istedi ol da işte bu yakında ertāsyā (3) da benim qarındaşımdan māl gelecekdür geldikde saña vireyim didi (4) Ḥamza eyitdi ḥōş¹⁶ güzel ammā ne fāyda māl gice gelür dirsün (5) imdi eger istersen var gör kendüyi ādemlerüñ de sen istedüğüñ (6) ādemi gönder qarşu varup ol mālı yolda qarşu (7) lasun getürün ādemlerüñ ellerinden alup saña yeterce (8) getürsün didi ol daḥı işte beni gönderüp ben de gelüp (9) çünki sizi buldum inşāallāh işimiz rāstdır imdi sen daḥı (10) var söyle var rehām ra‘d āvāz olan dilāver olmalı (11) baña getürsün ben de alup Ḥamzaya getüreyim eger yoḫ ben saña (12) māl virüz dirse görün ol mālı almağa da elem çekmem var (13) hele söyle kendi bilür ve hem baña niçün bildürmedüñüz diyüp [32b] (1) soñında ğadr bahāne olsun didi çünki ol süvār ‘İclden bu sözleri (2) işitdi kaḫkaḫā ile gülüp hāy kişi çoḫça da‘vaya bu ol (3) mālı Rehāmiñ elinden alıcaḫ hemān sen misin yoḫsa saña beñzer daḥı (4) birkaç biñ ādem var mıdır didi imdi bu söz ki söyledüñ nice (5) seni igende ‘aceblim zīra igenden ḥāli degül bir bu söz ki söyledüñ (6) mecnūnsun veyahūd Rehāmuñ ne güne dilāver olduĝın bilmezsin (7) diyüp hemān dönüp Rehāmdan yaña divāne oldu ammā beriden (8) dervīş ‘acele itdi birāder bu ādemiñ sözi yerindedür zīrā (9) didüĝi gibi taḫkīḫ sen mecnūn beñzersin zīrā ‘aḫlı yitiren (10) olan ādemden böyle söz gelmez işte göz göre bir bāĝıñ (11) bir tāpū yalatiñ götüne şoḫarsın hele ol bunlarüñ elinden (11) kendü başını kırtarandan soñra bu āşl sözleri söyle didi (12) ammā beriden ol kimesne daḥı Rehāma varup ‘İcl-i Ser-firāziñ [33a] (1) sözlerin söyledi Rehām ğazaba gelüp ḫanī şunda bir merd yoḫ mıdur ki (2) varup şol civānı baĝlayup ḥuzūruma getüre didikde hemān ol dem (3) dilāverlerden Ferdḥām adlu bir merd-güzün yerinden turup (4) icāzet olursa ben ḫuluñ varayım ol nā-bekārı baĝlayup (5) ḥuzūruña getüreyim didi Rehām buña icāzet virdi Ferdḥām (6) raḥşına süvār olup ‘İcl-i Ser-firāz dan yaña revāne oldu (7) ammā bu tarafda dervīş daḥı gördi kim bir süvār daḥı kendülerden (8) yaña geliyor döndi süvara eyitdi n‘acep ğarīp ādem olur (9) ḫorḫmayup şol gelen ādeme şöyle bī-ma‘nā sözler söyledü ki (10) didi süvār eyitdi yā niçün ḫorḫarum bu kadar ḥāzır māl (11) elimize girdi sen seyirci ol şimdi eger ol mālı aluram (12) bir miḫdārını senüñ düĝünüñe ḥarca iderüm didi dervīş (13) eyitdi hele ben geçdim ḥarc ve

¹⁶ Müstensih tarafından “ḫoş” şeklinde yazılmıştır.

havāyicden¹⁷ eger bu kadar ādemın [33b] (1) elinden kendi başıñ kırtarabilürseñ ben de bildim ki taḥkīk (2) dilāver yigit imişsin didi andan Ser-firāz gördi kim ol erhāmıñ (3) gönderdügi dilāver yakın gelüp irişdi hemān bu da yerinden (4) şıçrayup cübbe ve cevşenini giyüp rahşına süvār olup nīzesin (5) eline alup tırdı dervīş eyitdi hā şimdi ‘aqlıñ geldi (6) imdi ol tırma ol süvār o şimdi yürü bir cānibe alup (7) yürü vir eger yaña dirsen ben bir dervīş (...) benim işim (8) kolaydır benim nem alacak diyüp bunlar bu sözde iken nā-gāh (9) ol süvār gelüp yetişdi süvār selām virüp ey nā-bekār (10) tīz ol cūdālıñ seni bağılyup Rehā’a getürdüm ve hem kırkma (11) anda vardıkda seni dilek ideyim ben seni yine kırtarurum (12) ammā eger saña gel Liķāya secde eyledi ki sen de ašlā ‘inād itmeyüp (13) Liķāya secde idüp Rehāmuñ kılluğıñ kabul eyleyüp başdan [34a] (1) çıkarsın dedikde Server ey nā-bekār ne herze yersün tīz (2) ol Liķāya la‘net idüp Allāhı bir bilüp gelüp rahşım öñünde (3) piyāde olup rikābım öp yoqsam seni şimdi ašlā cihāna gelmedüğine (4) dönderürüm didikde Ferdḥām ğazaba gelüp hemān el nīze ye urup (5) irişüp bir nīze şındı Ser-firāz kol şunup nīzesin (6) top dibinden kavrayup zabt eyledi ve çeküp elinden (7) alup kendi nīzesiyle buna öyle bir nīze urdı kim bir kāb (8) beş kadar arkasından yılman gösterdi çeküp nīzesin (9) aldıkdā ferdḥām āh idüp atından inüp yıkılıp cān (10) virdi ol maḥalde Ser-firāz dervīşe eyitdi ey dervīş (11) gel yeter piyāde gezdüñ şu ata bin sen de süvār ol didi (12) dervīş eyitdi gel Allāhı severseñ beni baña ko nem ḥālim (13) baña yeter ben anı neyleyeyim dedikde Ser-firāz yok elbetde [34b] (1) binersin didi yok elbetde binmem siz et yimegi kıyın bunlaruñ yoldaşları (2) öldürdüñ göreym sen bunlara nice cevāp virirsin (3) didi ammā çünkü öteden Ferdḥāmuñ helāk olduğın gördiler (4) Ferḥād şöyle ğazaba geldi kim cihānı göz görmeden kıaldı ammā (5) rāvī eydür bu maḥalde Erhāmuñ bir pahlivānı var idi nāmına (6) Ber-nāmī dirlerdi Erhām Ra‘d-āvāz buña eyitdi ey (7) dilāver yürü var şol na-bekarı bağılyup baña getür cümle atı (8) donı ve silāhı hep seniñ olsun ammā saķın öldürme (9) dedikde der sayḥa getür benim añınla işim çokdur dedikde ol daḥı (10) süvār olup irişüp ‘İcl-i Ser-firāz uñ öniñ aldı na‘ra (11) urup yakın geldükde dir tıutup Servere bī-hicābe tīğ (12) ‘üryān idüp yakın geldükde dire tıutup Servere (13) bir tīğ ḥavāle¹⁸ eyledi ammā beriden Server daḥı dāl-tīğ [35a] (1) alup biri tīğ ile ve biri gürz ile Servere

¹⁷ Müstensih tarafından “ahvāyicden” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸ Müstensih tarafından “ḥavāle” şeklinde yazılmıştır.

amle idince yeisini (2) beriden men‘ virp grz grzine berber virp bunlaru (3) amlelerin tamm men‘ eyledi ora cbir kh-ten rahın uvvetiyle (4) geldi kim yan yana trke trkee gep meydn baına ıka Ser-firz (5) hemn teber destek idp meynından bir tg urup belinden (6) iki pre eyledi el-kıa serv-i ‘lem kırka yakın pehlivnları (7) helk eyledi amm bu maalde ol dervı ‘ık bu hli grdkde (8) korkusundan ‘aklı gitdi ve reti bevn eline urup yzine ve (9) gzine balık srp ve iki deve kemklerin eline alup birbirine (10) urup aağ yuarı ırayup bak kırk yıllık dvne (11) dndi bir bu dvne ancak grenler kendsn diyeler ve bir fakrdr (12) gre u dvne ancak kemkler ile oynar ko bunı incinme (13) diyeler ve anda dilerse gitsnler diyeler diy byle iderdi amma **[35b]** (1) rv eydr bu maalde teden Erhm Ra‘ad-vz bu hli (2) grdkde tz emreyledi on adem bir uğurdan yryp (3) Serveri ortaya alup on yerden zerine amleler eylediler (4) amm bunları dağı iinde biri bakp dervıın bu hlini grdkde (5) murdın bilp zerine haykırp ey n-bekr hramzde alla (6) ret uğrusı byle hrm-zdelik idp dervılık (7) retiyle geldn ahvlimiz ab-gn ksd-i ‘m dilenp ahvla (8) vkf olup gelp n-bekra gv idp bunı bizim zerimize (9) havle eyledn kend gir ekilp imdi byle idersin ve (10) hem dağı dvnelige urdın reti bu helk oldıka (11) bu bir dvne diyp kimse seni incitmesn demek istersn (12) yle mi bre trlağ gidisi senin ahvlın ma‘lm oldu (13) ben senin hkında geledm hele bu n-bekrı ele getreyim **[36a]** (1) ora seni bulmak olaydır gresin ki sen del misn yosa (2) ulu musun dedkde ol dem dervıın ‘aklı gitdi (3) andan dnp eyitdi vallhi ‘ık ben gedm geenden ve (4)ıklıktan veıklık okdan terk eyledm didi amm bu maalde Erhm (5) Ra‘ad-vzın gnderdği ol na‘ra dilverler kil-i Ser-firz (6) ortaya alup amleler itmilerdi Server de hemn bir kere (7) na‘ra urup kendsn bunlara urup dl-tg olup (8) andan hemn ol drt bin kffr ‘askerne bir yol virp (9) bir tkunu tkur kim bir sa‘t miğdrı olunca ol drt (10) bin ‘askeri tr u mr idp kimin kırp kimin aırp (11) bunlara bir fen virdi ki olur degl bunlar da diler ki aru (12) turmak bil degl hemn brgh-ı nıghların ve cnne-i hrghları (13) birağp ap be dnesin biri de almadı ba‘de **[36b]** (1) Server-ilem geldi ol maalde dnp meknına evvel ol dıraht dibine geldikde (2) dervı aru gelp merhab afern ey Server uvvetli (3) olsun ite bildm seni ki bahdır dilver imisin amm bu develeri (4) ve bu ykleri ykletmen deveciler yoğdur didi Server (5) bu civnı iitdikde ol

devecilere çağırıp eyitdi hāy (7) deveciler kande gidersiz gelün işte bu (8) şandūklardan yüz şandūktan biri sizün olsun didi çünkü ol deveciler (9) bu sözi işitdiler hemān dönüp gelüp tırdılar dervīş eyitdi āferīn ben daḥı şimdi bildim ki eger murād idersün (10) ol ma‘şūqum olan kıızı ele viresin didi Server eyitdi (11) hele sözi ço tīz ol ‘üryān ol didi bu da ne ğarīb (12) kıışsa bu kadar māl eliñe girdi ve daḥı toymadıñ beni daḥı (13) şoymam nihāyet dilerüm ki bu yitügi uram didi dervīş [37a] (1) eyitdi vay ben ‘āşıklıktan geçdüm beni niçün öldürürsün didi (2) ser-firāz şoyın ğusl eyle didi dervīş ağlıyoraḥ (3) şoyındı ğusl itmege başladı ‘İcl eyitdi ne ağlarsın dervīş (4) eyitdi nice ağlamayayñ sen kı beni öldürüyorsun demekde ‘İcl güldi (5) imdi şol püşt-māl ḥarāmdır didi yā şol püşt-māl ile daḥı hele (6) silsin pāk ol dedi dervīş eyitdi bu püşt-māl ḥarāmdur didi (7) Server eyitdi yā bana söyle tīz ol bu ğazā mālıdur dedi (8) ol dem daḥı dervīş nā-çār şoyındı yundı yere gelüp evi (9) püşt-māl ile silinüp yine kendünün esbābların giymek istedi (10) Server kıomayup dervīş ol dem başdan başa geydürüp (11) kıuşatdı şöyle kim buña muraşsa‘ tīğ muraşsa‘ siper virüp ve (12) kıatı ḥarīr libāslar ve kıaftānlar daḥı virdi yollu yolınca (13) bunı giderdükde soñra bir raḥşa süvār idüp andan ol arada [37b] (1) lāzım olacaḥ kadar meşalihleri bulunandan daḥı ğörüp ba‘de cemī‘ (2) yükleri yükledüp getürebildükleri kadar alup gitdiler ammā (3) ‘İcl-i Ser-firāz daḥı giyinüp kıuşandı andan āta binüp diledi kim gideler (4) meger ol şıngun ‘askerde bir iki yüz miḥdarı ādem piyāde (5) idi bunlar eyitdiler var ğorelim kıonaḥ yerinden atdan ve kıatırdan (6) ola kim bir nesnecik bularuz diyüp sürüp geldiler meger Rüstem (7) adlu bir kışı bunlarıñ öñince gelurdi nā-ğāḥ Rüstem ‘İcl rast (8) geldi ‘İcl der bunlara kıılıç çeküp tīz Müselmān oluñ yoḥsa (9) cümleñüzi kıılıçdan geçürürüm didi bunlar da bre biz çokdan Müselmān (10) olduḥ diyüp gelüp Serverün elini öpüp du‘ālar eylediler (11) andan dilāver eyitdi varuñ imdi her biriñüz birbir at (12) tutuñ üzerine biniñ didi varup bir at bulup süvār (13) oldılar andan ‘İcl-i Ser-firāz yola düşüp birer at bulup [38a] (1) süvār olup andan ‘İcl-i Ser-firāz yola düşüp revāne oldılar (2) ammā bu dervīş cümleden öñce gelüp şabāḥ vaḥtinde Süheylīñ (3) kıorusına irişdi bunlar der gelüp kıondılar kıorucu geldi (4) dervīş elinde idi at dervīş alup bir zīr getürüp (5) sürüyüp yüzi ğözi dervīşīñ alup birisi oldu ve başı (6) bir kaç yerde delik delik oldu ḥālī ğörüp irişüp kıorucıya bir (7) muşt urdı beyni burnından gelüp başı tār u mār oldu (8) oĝlı ol ḥālī ğörüp feryād u figān iderek gelüp (9) Süheylīñ öñinde dād çağırıp āhvālin ‘arz eyledi (10) ve babam öldürdiler didi Süheyl eyitdi üç yüz dilāver (11) varsun ol ādem her kande ise tutup

huzūrıma getürsünlar (12) sen daḥı babañ yerinde öldür didi andan emr olundu (13) çāvuşlar da varup gitdiler ol mürġ-zār süvarup **[38b]** (1) irişdiler gördiler ḥāyme kurulmuş yeraḳ sāye-bān altından bir nev-civān (2) oturmuş ammā bu nev-civānda bir heyb ve şalābet vardır ki yüzine (3) dīvler baḳamaz andan bunlar der hele bir pāre ilerü gelüp Serveri (4) temāşā idüp andan birbirine bre sen ilerüye sen var söyleyecek (5) idiñ yā şimdi ne oldu kim diyüp birbirlerine girdiler ammā (6) bu maḥalde daḥı öteden ‘İcl-i Ser-firāz sāye-bān altından (7) oturduğu yerden seyr idüp tururken bunların āhvālin gördi (8) eyitdi bre şoruñ görüñ şunlar ne isterler didi ol maḥalde (9) beriden bunlardan hele ğayret gelüp sāye-bān önüne gelüp (10) bir öpüp du‘a eylediler andan Server süvār idüp ne haber (11) ādemlerine ola (...) Şāhınuñ ḳorusıdır nā-gāh bir (12) kaç kere ḳorucunuñ oĝlı geldi atasın öldürdükleri (13) haber virdiler ol da ziyāde elem çeküp bizi gönderdiler **[39a]** (1) gelüp sizüñ kim olduğıñuzu bilevüz ve siz daḥı bu ḳorudan (2) kalkıp bir āhir yere ḳonasız imdi Şāh ḥazretleri sizi da‘vet (3) eyledi buyurıñ gidelüm bir pāre görüşüñ didi ‘İcl eyitdi (4) imdi eger benim daḥı kim olduğum bilmek murād idersüñ şöyle (5) bilesüz ki ben Ḥamza-i Şāhib-ḳırānuñ önüne irişdükde Ḥamzadan (6) bizi dilek eyledi aldı Ḥamza beni gönderdi ki bunuñ murādı her ne (7) ise ḥāşıl idim işte altun ve la‘l ve cevāhir direk ḥadd-i (8) ḥesābı yok şöyle kim eñ deñisi bir diyārede bu ḳadar idi (9) bunlardañ cümlesin Süheyl gönderelüm ol da iḳrār eylesün (10) Ḥüdā birdür ve Ḥüdānuñ birliğine iḳrār idüp ve Müselmān olup ve (11) Liḳāya la‘net ide ve kızı bu civāna virsün idi bu (12) sözlerüm paḳ ile ḳabul idüp tutarsa ḥōş biz daḥı **[39b]** (1) mālī teslīm idelüm zīrā mālımız çok çok olduğu ecelden bu ḳarbān (2) serāya ḳonamaduk gelüp bir ḳorida bir تنها yerdür diyü ḳonduk ammā (3) eger anlarda iz‘an olaydı belki ol ḳorucu da helāk (4) olmayaydı gelüp bize ādem gibi söylemediler ve edebizlik eyledi (5) çün helāk oldu didi andan buyurdi o lakin iki ağaya (6) on biñ altun virdiler ve böyle gelen ḥidmetkārlara beş yüz (7) altun virüp daḥı cümlesine fāḥir ḥil‘atlar geyürdiler andan (8) bunlar da du‘a idüp bunları gönderdi gelüp Süheyl ser-firāz (9) didüğü sözleri ve eylediği ra‘iyyeti beyān eylediler ol dem (10) Süheyl vezirine eyitdi söyle imdi nice idelüm vezir eyitdi (11) nice itsek gerek eger didüğü gibi gerçek ḥamz ḳarındaşı (12) veyāḥūd oĝlun ise aña kimse cevāp viremez imdi biñ (13) ḥile idesün ki şerābına yāḥūd (...) dār ḳatup ḥabl ile **[40a]** (1) tutup ba‘de diledüğü gibi ḥaḳḳından gelesün yoḥsa ğayrī ḥāl eylesin (2) anlarlar söylemezsun didi hem şimdi yerince müte‘ayyin ādemler gönderelüm (3) gelün ziyāfet idüp dāru virüp bend ideyim

dedükde Süheyl Şāh (4) vezīriniñ bu sözleri ma'kūl görüp dañı irtesi tīz ādemler (5) gönderüp Serveri da'vet eyledi ammā beriden Süheyl Şāh içeri (6) 'avreti katına girup 'İcl-i Ser-firāzıñ geldügin söyledi 'avret (7) eyitdi şakin zinhārla düşm itmek olmaz zīrā Hamza-i (8) Şahib-kırān 'ālimdür ve dañı buña beñzer bir hikāyet vardur İskender-i (9) Zūlkarneyn zamānında bir böyle naşīhata on dīnār ve on dīnārlik (10) naşīhata yüz dīnārlik naşīhata biñ dīnār virirlerdi (11) ol māhalde İskender Şāh dañı biñ dīnār virdi birinden aldı (12) ol kişi eyitdi naşīhatım budur ki her işi āşlın görüp şonın (13) fikr idüp andan ol işi işlege mübaşeret idesüz didi İskenderün [40b] (1) eline bir zahmet vāki' oldı kaşd itmege başladı meger bu İskenderün (2) bir düşmanı var idi ol çırākı başısına dimiş idim ki (3) her ne deñlü filōrī dirseñ saña vireyim tek hemān neylersin eyle (4) bir zehrlü neşter şuña bir kan alvirsiñ ki helāk olsa (5) didi cerrāh eyitdi dañı söyle göreyim virirsin herīf eyitdi on biñ (6) altun vireyim didi cerrāh nola diyüp ol demden bir āğūlu neşter (7) alup geldi kim kan ala ol dem yine fikre vardı ol bend hātırna (8) gelüp ol neşteri çıkarmış iken yine şakladı bir ğayrı neşter (9) dañı çıkarup la kan aldı İskender āşlın sū'al idüp (10) hāli ma'lūm andan eyitdi ey bend viren kişi senün benden on (11) biñ altun deger imiş didi imdi sende her işiñ şonın (12) fikreyle didi Süheyl eyitdi biz dinimizi ve milletimizi terk itmezüz (13) didi yārendaş vezīr varup ser-firāzı da'vet eyledi sizi [41a] (1) Şāh ister buyuruñ didi Ser-firāz buña hil'at giydirdi ba'de (2) kalkup gitdiler gelüp Süheyl Şāha buluşup Şāh bunu yanına aldı (3) ammā şerbetine zehr katup murād eylediler ki içürelere Süheylin kızı (4) bu hāli görüp şerbet kaşığına yazdı evvel olan āhvāli (5) i'lam eyledi ammā Süheyl Serverün hātırın şordı ni'met çekdi (6) andan şerbet getürdiler Süheyl kendüsi taşra çıkdıkda Ser-firāza (7) bakup şerbet kaşığında āhvāl yazılmış dañı gördükde (8) hayrān olup andan hidmetkārlarına eyitdi kalkuñ Süheylli (9) baña çağıruñ eger gelmezse tutup zorba tutup bağlayup getürün (10) didi yerince ādemler Süheylün katına geldiler ey Şāh buyuruñ sizi (11) Ser-firāz ister didiler Süheyl şimdi varmam dedükde bunlar hemān (12) yapuşup sürüyüp şāhı Serverün öñüne getürdiler Server Süheylün (13) geldügin gördükde eyitdi ey harām-zāde ben saña ne kemlik eyledüm [41b] (1) hela kime kaşd idüp şerbete zehr katasın dedükde Süheyl eyitdi hāşa (2) dilāver benim hāberüm yokdur ve bu söz münāfik sözidür diyüp yalandan (3) and içdi Ser-firāz eyitdi çünkü öyledür ben seniñ sözüne inandım (4) ve bu şerbetde zehr yokdur dirsın al imdi evvel sen iç nihāyet (5) şoñra ben içeyim didi bu kez Süheyl gördi iş işden geçdi (6) artuk cümlesi

fāş oldu rāvī eydür meger Һarāmzāde bir nice dilaverleri (7) pür-silāh idüp şaklayup hazır baş Һarañulukda Һururken (8) İşārete baҺarlardı ammā bu maħalde Süheyl eyitdi ey nā-bekār ‘arab-zāde (9) sen öylemi kıyās idersin ki ben Һālā başlu başıma bir vilāyet (10) şāhı iken saña Һidmetkār olup senüñ bendeñ olam imdi (11) evvel olmaz bre ne Һurursız tīz olıñ gelüñ şu nā-bekārı Һatlı (12) eylüñ dedikde ol dem ol puşuda olan dilāverler yürüyüp (13) elleründen yalıñ tīğlar Serverüñ üzerine her Һarafdan [42a] (1) Һamleler eylediler Server ve bu Һālī görüp hemān yerinde Һurup (2) içlerinden biriniñ elinden tīğın Һamle iderken Һabzasundan (3) Һutup elinden alup hemān bunlara urdu Һılıcı bir dem de bunlara (4) fenā virdi ve Һırup tār u mār eyledi bu maħalde Serverüñ Һulları (5) daħı ol aradan segirdürüp derħāl varup Serverüñ yerağın (6) cebe ve cevşenini getürüp Servere giyüp silāh-puş olup (7) tevāba‘id bunlara bir kiriş gerdi kim bunları kütür gibi toğrayup (8) Süheyl Şāh bu Һālī görüp murād eyledi kim Һıç başın ala gide Server (9) na‘ra urup ardına düşüp irişdükte diledi kim bir tīğ ura (10) iki pāre ide ammā yine fikr idüp eyitdi belki nigār diye kim (11) siz benim babam niçün Һatlı eyledüñüz diyü dervīşe (12) varmaya denü daħı nigārıñ Һātırı gözedüp ol dem hemān (13) elinden Һılıcın çevirüp bunıñ iki dalınıñ ortasına bir Һılıç [42b] (1) arkası ile urup zīr ü zeber eyledi ve Һutup bende çekdi şehir Һalkı (2) bu Һālī görüp amān dilediler Server daħı amān virdi bu kez bu Һaber (3) Süheylıñ Һātünına irişdi ol da Һaşra gelüp Serverüñ önünde yüz (4) urup amān diyüp barmak götürüp Müselmān oldu ve Süheylı (5) ricā eyledi andan Süheyl de Müselmān oldu luţuf ile Server ma‘zūr (6) olsun bilmedüm Һaşa eyledüm bu suçumdan geç diyüp ‘özürler diledi (7) Server daħı ‘özri Һabul idüp suçın ‘afv (8) eyledi andan emr eyledi dervīş Süheylıñ aldı Server andan Süheylıñ serāyına (9) gelüp gitdi eliyle Taht-ı Süheylı cülūs itdirdi ba‘de kendüsi gelüp (10) pāy-ı tahtında oturdu andan Һüddāmlar gelüp ol dīvānda olan (11) leşkeri Һaldırup pāk eyledüler ba‘de şād ile meclisler Һurup (12) işrete meşğul oldılar tamām nīm-mest oldıkdā emr eylediler şehir Һalkı (13) gürüh gürüh gelüp Serverüñ önünde imāna geldüler çünki ol gice geçüp [43a] (1) şabāh oldu cümle erbāb-ı dīvān cem‘ olup gelüp Һarār eylediler (2) ol maħalde daħı dervīş gelüp Serverüñ emri üzre tahta (3) Һıkup vezīr şağında Һarār eyledü ammā Һoca āşık sīm (4) vezīr içine ğark olmışdı görenler bir ulu şehzāde yā bir şehriyār (5) kıyās iderlerdi bu maħalde yine meclis ārāste olup ‘işrete (6) başladılar herkes keyf geldükde ol dem Server Süheylüñ yüzine (6) baҺup eyitdi yā Süheyl senden ricā iderüm ki bu civāna Һızıñu (7) Allāhuñ buyuruğı üzerine ve Һazret-i

İbrāhīm ‘aleyhi’s-selam şerī’ atı üzre (8) nikāh idüp viresün dedikde Süheyl der rāzī olup Dervīş (9) kıızı nikāh eyledü andan yedi gün düğün idüp sekizinci (10) gün gicesi dervīşi gerdege qodılar dervīş ol gice (11) murād alup murād virdi ba‘de dervīş çokdan hasretlik çeküp (12) ‘aşıklık canına kār itmiş idi bunca zamān birbir çekdügi [43b] (1) hasretiñi çıkarup bir özge ‘ālem eyitdi hele dervīş derd-mend hāba varup (2) yatup uyudu nā-gāh bir ‘aceb qorqulı vāktī’ gördi uyku pür içinde (3) bekleyüp göz açup döşek üzerine otura vardı andan (4) gördügi düşüñ fikrin iderek ve nigārıñ yüzine bakup gördi (5) nigār ol evvel nergis gözleri süzüp hāb-ı gāfletden ve kendi (6) şafāsından mış mış uyurdu dervīş bī-ihtiyār nigārı (7) uyurken birkaç būsēsün alup tırurken nā-gāh başı ucında bir (8) gümbürdi peydā oldu ol dem bī-çāre ‘āşık başı ucına (9) bakup gördi yüz yigirmi erīş kadlu bir ‘ifrit tırur ve şapan (10) taşu gibi dişlerin birbirine urup muğān gibi ağızını açup (11) dişlerini kıcırup tırur dervīş bu hāli gördükde qorqusından (12) ‘aklı gitdi bu kez diyü buña eyitdi ey nā-bekār sen kimsin bunda (13) ne yürekle geldüñ benim oğlımuñ ma‘şūqāsın elinden alduñ [44a] (1) ve dağı (...)¹⁹ istersin (2) imdi yok gidenüñ dervīş olmaz göz göre ben saña oğlımuñ (3) dağı ma‘şūqāsın gözüm bakarken şokup çıkardığıña rāzī (3) degülüm ve hem qomam da āhşāmdan beri çaldığıñ yeter tek (4) eti hāzm eyle ammā hele senüñle nice yüzüz hemān burada (5) bir uğurdan kaldırup durup bu küye ağızıma atup bu da (6) bir uğurdan kaldırup deryā āteşe mi atayın yāhūd deryā-yı (7) muhīta mı şallayın yoħsa cezīre-i mārāna mı birağayın anda (8) olan ejderhāları ve mārālara gıdā olasın imdi tız (9) söyle seni ne ‘azāb ile dağı helāk ideyin diyüp (10) bu kere muğā gibi ağızın açup külhān ocağı gibi gözleri (11) belürdüp ve ol ş (...) taşılar gibi dişlerin birbirine (12) urup mağara gibi ağızını açup dişlerin mücerred idüp [44b] (1) tırur dervīş bu hāli gördükde qorqusından ‘aklı gitdi (2) bu kez bī-çāre dervīşin ‘aklı gidüp āh idüp kendüsünden (3) kat‘-ı ümīd idüp düşüp düşüñden aşuru yıkıldı (4) diril diril ditreyüp gözleri beliri qaldı ammā bu la‘īn ol dem (5) bir eline kıızı alup ve bir eline dervīş alup getürüp mekānına (6) getürdi kendi oğluna haber eyledi oğlı der şād oldu (7) gelüp atasınuñ elin öpdü dervīş gördükde şorup (8) āhvālinden bildükde soñra öldürmek kolay lakin hābe (9) girdikde gerek olup bu gıdī torlağa başıñ ucında (10) eline bāl mumı virüp tıtdururken bunıñ gözi qarşusunda (11) nigārı şafālanasın ve benim intikāmımı al bu vecihle (12) bu ışığı kendüsünden alasın zīrā bu nā-bekār ‘aceb renk (13) virmişdür ben bunla gelüp kız için düğün itdüğün

¹⁹ Bu kısım silik için okunamamıştır.

[45a] (1) haber aldım belki yalan ola diyü birkaç gün mukāyyed olmadum (2) idi soñra bana yine haber geldi kim bre Dervīş yoħsa ışık (3) Nigāruñ (...)²⁰ bozmuşdur ol kim yüzine irişesin didiler (4) benim de cān başıma şıçradı hemān cān atup geldim ne gördüm (5) bu gīdī Işık Nigār ile gönülcen şoyunup bir döşege girüp (6) (...) torlağ zerdestesin eline alup Nigāra dermeyüp (7) ve epey yanmış cühüd gibi çalışup şöyle zerdeste urdı ki (8) şakırdısından olduğı avānuñ içi (...) (9) oldu gitdikde bir istihāsi var ki yakına varmağa (10) korkdum zīrā gözi kızmış gīdīnūñ gözleri de cihānı (11) görmez olmuş āşlā beni kırmış gidsin kendi ‘āleminde (12) Nigāruñ safāsın şorar bende fikr idüp hele uyutdılar (13) ikisinūñ bir uğurdan kıyayım didim yine hemān gözine [45b] (1) açup tırup döşek üzerine Nigāri öpüp yine edā eyledi (2) maşlahata başlaya ‘ākıbet şabr idemeyüp ikisinde koyup (3) getürdüm hele birden çalmana komadum didi andan direk (4) oğlı kıızı getürüp taht üzerine çıkarup ‘avretine emr eyledi (5) kıızı ‘aqlını başına getürüp öñine ta‘ām koyup ve şerāb (6) koyup ve şerāb koyup bir nice dīv ‘avretleri andan dervīş muħkem bende (7) çeküp haps eylediler ammā beriden Bānūnun bu hāl ziyāde (8) gücine gelüp elem çeküp hayrān oldu ol dīv ‘avretlerine (9) varup her biri ādem rād kızlarından ne ceng-i sāzende (10) kızlar getürüp oturup düğün tedārikine meşgūl (11) oldılar ol gelen sāzendeler dağı korkularından ellerine (12) sāz ve sözleri alup çalup çağırmağa başladılar kıızı (13) görüp bildiler gene kendü şāhlarınıñ kıızıdur bu kez [46a] (1) görüp bu kez Nigāra teselli virüp elem çekme Şāhım (2) Ser-firāzına senūñ haberūñ alduğda inşāallāh gelüp sizi (3) ve bizi kırtarur hemān gerekdür ki sen de dağı bunlara mudāra (4) idüp birkaç güne degin ola kim bu mel‘ünlardan mühlet (5) alasın diyüp kıızı açmazdan tesellī idüp naşīhat (6) eylediler kıız dağı bu kez eline cām alup nā-çār bunlara mudār (7) idüp her birine gülüp ‘işrete başladı ammā Kırtās (8) diyüp oğlı Kırtās Nere hemān bu gice gerdek olurum (9) diyüp ayak başdı bu haberi kııza dediler diledi kim kızuñ (10) yüzün izeler kıız ağlayup eyitdi benim şehzāde-i ‘ifritden (11) kocam yoğdur ol da ben anı isterdüm ammā atam Allāhdan (12) bulsun ki beni öyle bir torlağ lāyine virdi imdi (13) ben de şehzāde ‘ifritden ricā iderüm ki baña üç gün [46b] (1) mühlet virsün ve hem mādām ki ol ‘İcl-i Ser-firāz didikleri (2) dilāver sağdur bize huzūr yoğdur imdi şehzāde ‘ifritden (3) ricā idem ki beni isteyüp dilerse Ser-firāziñ başı (4) kesüp getürdün ben de dağı evlence aña rām olup hīç (5) bir vecihle hizmetten yüz çevirmem dedi Kırtāsūñ anası (6) varup bu sözleri kocası olan Kırtāsa

²⁰ Bu kısım silik için okunamamıştır.

eyitdi (7) işte Nigār şöyle dedi ol da oğluña ziyāde ‘āşık (8) imiş ammā hep kıyāmet babasınun imiş ve ben anı cāniyla isteyüp (9) dilerüm ammā babamun der yanına gelüp beni ol işe alup (10) Ser-firāzdan havf iderüm ve hem diler ki üç gün mühlet (11) virüp ‘İclün başın kese ben de aña rām olam yoḥsa (12) şöyle ben aña rām olamam eger yok diyüp nikāh iderse (13) kendü kendüyi helāk iderüm dedi Kırtās-ı Nere daḥı [47a] (1) oğlını da‘vet āhvālin i‘lām idüp oğlından gerçek (2) şanup üç gün mühlet viridi andan daḥı eyitdi (3) hele şimdi düğün tamām olsun bu kadar nerde Şāhları (4) geldi bir ḥōş ziyāfet idelüm düğün tamām oldıktan (5) soñra ‘İclün daḥı başın keseyin diyüp şart eyledi (6) andan gelüp āhvāli nigāra didükde nigār da şād oldı (7) ḥaḳḳa münācāt-ı ḳalbden ḥalāşlıḳ diledi işte bunlar (8) da bunda ammā ez-īn-cānīb rāvī eydür çünki (9) dervīşi öñce gerdege koyup ‘İcl-i Ser-firāz ile kızuñ (10) Süheyl Şāh gerdek-ḥāne ḳapusınun öninde bu kadar (11) begler ile dolup sarāyına gelüp oturdılar andan (12) tekrār ol gece meclisler ḳurup ‘işrete oturdılar (13) tamām ol gice şabāḥdan daḥı meclis ḳurup şabāḥ oldıktan [47b] (1) gördiler kızuñ ḳaşırında feryād ḳopdı Süheyl Şāh içerden (2) olan feryādı ol dem daḥı işittikde de cān başına şıçrayup (3) yerinde feryāduñ āşlı tīz görüñ dedükde gördiler kızuñ (4) ḥādimleründen ve cāriyeleründen bir ḳaçı yalın ayak başı (5) ḳaba saçların taḡıdup yüzlerini gözlerini yırtup (6) feryād iderek gelüp Süheyl öñünde başlarına ḥak (7) koyarak ağlayu nigārıyla der dervīşin nışf-ı ellide (8) nā-bedīd oldıḳları el-ḳışşa bāḳīsın bilürsün diyüp (9) ağlaşdılar ol maḥalde ‘İcl-i Ser-firāz Süheyl eyitdi ey Şāh-ı (10) Cihān ḥiç kızuñu senden evvel bir kimse istedi mi Şāh eyitdi (11) belī dilāver ne bellidir buna gelince çok kimesne istedi ve (12) eṭrāf-ı ektāfī Şehzāde şehre odunı ol taḡdan (13) kesüp getürdiler ol taḡda Kırtas adlu bir dīv [48a] (1) vardır adına Kırtās dirler birḳaç kere ol gelüp (2) kızımı benden oğluna istedi ben eyitdim neden lāzım geldi kim (3) sen benim kızımı benden oğluna dilersin ḥiç dünyada bu (4) olur mı ol la‘īn eyitdi yok elbet de virirsin zīrā (5) benim oğlum anı görüp begenüp ‘āşık olup baña eyitdi yā vir baña (6) ol kıızı alıvir yoḥsa kendümü öldürürüm diyüp ‘aybın (7) eyledi imdi ey Şāh eyitdi ey Şāh revā degüldür ki kızuña (8) benim oğlum helāk ola anıda öyle bil ki mādam ki ben sağım (9) anı insān veyahūd bu cinnīden yerine aldurmam ve hem (10) iyilikle daḥı virmezsun bir gün gelür mezeyā alur giderüm ve (11) senün vilāyetün yakup ḥarab iderüm tāc u taḥtuñ (12) bāde virürüm dedi çünki bu la‘īnde ben de bu cevāpları (13) işitdüm āḥir ḳorḳumdan murad idüp ey nere biz senün [48b] (1) oğlundan kızım şaḳınam nihāyet anıñçün böyle virem

ki kızım dağı (2) eyi degüldür zīrā küçükdür ve ko bir pāre büyüsin didim ol (3) eyitdi civānlar dağı öyle küçükdür imdi benim oğlumuñ kuvvetinin (4) büyüp didi zīrā meşhürdür kızlar hemān erkek kuvvetiniñ (5) tīz büyür dimişlerdür didi ben de gördüm kendüm geldi ol zamān (6) biri işte tamām üç yıldır didikde ‘İcl-i Ser-firāz eyitdi taḥkik (7) var ise bu iş anda ol la‘īndür imdi gelüñ baña ol (8) la‘īniñ mekānın gösteriñ ola kim varup ol la‘īnleri (9) baña gösterüñ ola kim katl idürdi Serveri olup (10) ol tağdan yaña revāne oldılar tamām tağıñ etegüne gelüp (11) irişdikleri Server eyitdi imdi sen burada (12) tırup beni ḥayır du‘ādan unutmañ diyüp gözdedüñ (13) diyüp hemān kendüsi dāmen-i dermiyān idüp ve gözedüñ [49a] (12) diyüp hemān kendüsi (...) ²¹ dermiyān idüp tīg (2) gürzini ve siperini eline alup piyāde ol dāğa toğrı (3) tırmanup gitdi beriden Süheyl Şāh yañlarına du‘āya meşgöl (4) oldılar ve muntazır olup tırdılar çünkü ‘İcl tağıñ kalesine (5) çıkdı nā-gāh ol arada da kulağına taḥl-ı neḳḳare ve zurna (6) cenk cağān bürüdi nā-gāh anı gördiler kim bir taraftan bir (7) gül-i beyābāni peydā oldu Server ilerü varup çıkarup (8) tura didi gül dağı ol na‘rasımıñ heybetinde serāmise (9) oldu tura varup ‘İcl yakın gelüp eyitdi ey la‘īn (10) nedür bu tağda olan saz ve ve söz āvāzın nedür bunıñ (11) bunda bu saz ne arar dedükde ol gül eyitdi düğün (12) vardur bunda kırtās nere dirler bir dīv vardur (13) bir oğlı vardur adına kırtās-ı ‘ifrit dirler [49b] (1) Süheylüñ bir kızı var imiş anı ben ādem-zādeden bir dervīş nāmında (2) bir civān ol da tamām gerdek oldıkda ikisi bir yerden kapup (3) bunda götürdi işte şimdi kızı üç gün mühlet almış bir (4) düşmānı varmış anı öldürmençi kābil olup gelir de ölmem didi (5) dīv de şart eyledi kim düğün tamām oldıkda ol düşmen ol da (6) ba‘de kız bunlara bu kınā çalup mudār eylemiş kızuñ bu tedārikün (7) taḥsil eyledi andan ‘İcl kol şunup ol güli tıtdı (8) arkasına süvār olup korqusından Serveri alup ol (9) maḳāma gönderdi Server gelüp gördi bir ‘azīm mağara kapusına (10) gelüp irişdiler Server-i ‘ālem gördi gāyet karañulıkdur (11) hemān el vurup meyānında elmās çıkarup mağāra içine (12) yüridi ḥançerüñ şu‘lesinden mağāra gündüz döndi (13) zīrā ḥançer üzerinde gögercin yumurtasından ziyade şecer ağı [50a] (1) taş var idi çünkü Server bir ḥaylī yer gitdi gelüp bir divān (2) ḥāneniñ orta yerinden bir zer-i ḥālişden düzülmüş bir taht (3) Şāhı kurulmuş üzerinde Kırtāsın da yüz yigirmi eriş (4) kaddüyle uzanup mest evkār yıkılıp yatur Server der hemān (5) bunıñ kırtāsın olduğın bilüp ilerü gelüp ol tahtına (6) çıkup ve başı ucına gelüp bunıñ başına bir depme urdı dīv der (7) bekleyüp göz açup

²¹ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

yerinde tırdı bu ne hayāl ola dīv (8) baķup başı ucından Serveri gördükde elinde yalıñ tığ (9) ayak üzre tırdı çünkü gördükde böyle gördi ey (10) nā-bekār hani sen bunda ne ararsın siz bunda kim getürdi diyüp (11) sıçrayup yerinden tırdı karşıda tırdı (12) hemān gürzin kaķub Servere bir gürz urdı (13) dilāver-i ‘ālem gürzini berāber virüp men‘ eyledi andan **[50b]** (1) bunıñ kuvvetine taķayyür eyledi andan yaña yek olup āhşām olunca (2) cenk eylediler āhşām olduķda Server bunı bende kemerinden kaķup (3) yere urup bende çekdi andan İslām da‘vet eyledi Kırtās da (4) muķālefet itmeyüp Müselmān oldu Server şāz oldu neydin (5) aldı andan Kırtās nereye eyledi varup Bānū ile Dervīş (6) bendden çıkarup getürüp bunlar da ilerü gelüp baķup Server (7) gördilerinde şād olup şardı ba‘de ol arada çok (8) māl ve tavar bulub ele alabildikleri kadar alup sürüp ol aradan (9) Süheyl katına geldiler Süheyl görüp şād oldu andan (10) ādemler gönderüp ol gārıñ içinde ol bī-hesāb māl (11) ve esbābı develer ve kaķırlar yükledüp taşıtıp Süheyl (12) kātına getürdiler andan dönüp şehre gelüp daķı nigārı (13) yine dervīşe virüp anda kendüler oturup ‘işrete meşğul **[51a]** (1) oldılar işte bunlar bunda ammā ez-īn-cānib rāvī eydür bu (2) tarafta ol zamān ki Erhām Ra‘ad Āvāz ki gelüp dört (3) kaķār deve yüki māl ile şabāyına giderken ‘İcl-i Ser-firāz (4) rāst gelüp ‘İcl-i Ser-firāz ile cenk idüp bunların (5) ba‘zı kurup ve ba‘zıları ol māl karāvānı bırāķup (6) kendileri kaķup gitdilerdi bir gün gelüp Şabāyile irişüp (7) Liķā dīvānına girüp daķı āğlaşup feryād eylediler āhvēli (8) ‘ilām eylediler eyitdiler ey Şāh şöyle bilesün ki Hamzanuñ (9) karındaşı ‘İcl-i Ser-firāzı bize rāst gelüp cümle elimizden (10) alup behlivānı kaķt eyledi didiler ammā berüden bu hāli (11) Liķā karındaşı Yāķūt Şāh didiklerinde Yāķūt Şāh ziyāde (12) melül olup tiz nāme yazup Liķāyı Zümrüd Şāha gönderüp (13) āhvēli ‘ilām eyledi çünkü Zümrüd Şāh haber gönderüp **[51b]** (1) āhvēli beyān eyledi eyitdiler anlar hōd cümle kırılıp gitdiler idi (2) yā ol nice kaķup kurtulmuş dedi Bāhtegān eyitdi ey Şāh yā sen (3) anların kaķkı sen öldürdüñ imdi bunı böyle bil ki anların her (4) biri hemān Hamzanuñ gelmesine baķarlar dedi bu kez Zümrüd Şāh (5) eyitdi bre ol nā-bekār şimdi kaķdadır eyitdiler Süheyl (6) katında der hemān ol dem buyurdu Şāhı (7) Süheyle nāme yazup virdiler kim ‘İcl-i Ser-firāzı tutup (8) bu cānibe gönderesüz ve bir nāme daķı Tārık Ra‘d-āvāza (9) gönderdi kim Tārıkiye Şāhıdır siz daķı varasız ol evvel (10) küh-ı Mıgferān Şāhı Süheyl katında bir herif var imiş (11) ‘Arab Hamzanuñ karındaşı imiş tutup getüresüz bunlar der (12) bu nāmeleri birer cirid atlu ve şıgā yedler kılıçlar ādemler ellerine (13) virüp ‘İcl ile gönderdiler çünkü nāme

biri Tārīka [52a] (1) vāşıl oldu o kayd-ı nāmeniñ mefhūmı bildikde hemān yerinden (2) turup tīz tedārik görüp yola girüp ‘azm-ı Süheyl diyüp (3) gitdi günlerden bir gün haymeleri kurup karar eylediler irte (4) dīvān olup Süheyl bir nāme yazup gönderdi dağı kendüsün (5) bildürdi Süheyl dağı alup okudu gördi içinde gelüp (6) benimle bir olasın ve ‘İcl-i Ser-firāz dārū virüp tutup (7) bende çekesün eger yok diyüp ‘inād idersün ve kanun mātar (8) olasın demiş Süheyl kaçıyup nāmei ‘İcl-i Ser-firāz gösterdi (9) ol da yırtup elçinüñ üzerine atup elçiyi haķaretle taşra (10) sürdi elçiler gelüp Tārīka āhvāli bildirdükden soñra (11) Tārīk ğazaba gelüp cenk çağırtdı ol gün ol (12) gice tarafında tedārik ayırup meydāna gelüp birbirine karşu (13) şaf çeküp tırdılar tarafından meydān açıldıkda ‘aceb meydān [52b] (1) kim gire dirken hemān Süheyl meydāna girüp Tārīkı meydāna da‘vet (2) idüp na‘ra urup cevelān eyledi Tārīkıñ dilāverlerinden (3) Şātūr Dimūr Cebe ‘azm-i meydān eyledi Tārīk da dilāverlerinden (4) Şātūr ol gün güneş kubbe-i feleke dikilince bunlar birbirine (5) er gürzler urdılar āhir Şātūr Cebe bir gürz urup (6) ol da gürz berāber virdükde gürz gürzden kopup (7) haķa idüp Süheyliñ başına tokunup başına bir zaħm urdı (8) Süheylüñ yüzi gözi kan bürüdi ammā Süheyl kendüye (9) böyle hāl olduğına dağı ziyāde elem çeküp ve ‘İcl-i Ser-firāzdan (10) hicāb eyldüğünden hemān zaħmına bakmayup dāl tīg (11) olup irişüp vire tutup bir tīg Şātūr Dimur Cebe (12) şöyle urdu kim sīnesine varınca iki pāre eyledi hemān (13) Tārīk Erhām Ra‘ad-āvāz na‘ra urup dağı irişdi beriden [53a] (1) ‘İcl-i Ser-firāz dağı meydāna rahşını sürüp irişüp Tārīkıñ (2) öñine alup Süheyli meydāndan çıkarupdılar andan bunlardan (3) söylerşürek azğışup cenge başladılar ol kadar cenk eylediler ki (4) aralarından yigirmi dört hamle hattā geçdi āhir Server kaçıyup (5) bir gürz urup rahşını sürüb el kemere idüp kabul koluna (6) aldı ve başınuñ üzerinde çevirüp yere urdı andan (7) kendüsün zemīne şalalup bunıñ gögsüne bulundu diledi kim (8) iki elleri kafāsında bende ol maħalde Tārīka hidāyet-i (9) Haķ irişüp eyitdi dilāver amān bildüm ki diniñ haķdır (10) la‘net ol Liķāya (...) bunca zamāndır bizi rāh-ı dālālete (11) bıraķdı şimdi cümle gözi karar yok yere niçün kırılırsuz (12) denk yoħsa şimdi siz bilürsüz ol Liķā bir kizbdür imdi (13) ben allāhı bir bilüp bu dilāverüñ yanına girdüm imdi [53b] (1) ‘aķlıñız başıñuzda ise Liķāya la‘net idüp ola Server ser-firāz (2) idüp öñünde Müselmān olup muṭī‘ oluñ yok diyüp ‘inād (3) iderseñüz ikimüz olup sizüñ cemi‘ñüz bile kırār (4) didikde bunlar gördiler fī‘l-vāķi‘ cevābı yerinde hemān bir uğurdan (5) çağırup eyitdiler ey dilāver biz seniñ kuluñuz ol da (6) bizim Ħamza ile cengimüz seni hālāşı itmek için

idi çünkü (7) sen Müselmân olduñ sen kanda iseñ bizler de anda diyüp (8) cümlesi bir uğurdan Müselmân oldu gelüp Ser-firâziñ (9) öñünde başı kodılar kulluğa kabul eylediler andan Süheyl (10) Şâh ile Târîk Erhâm Ra'ad-âvâz 'İcl-i Ser-firâz bu bir şādılığa meclis (11) kurup oturdılar ammâ râvî eydür bu yañadan bu tapar (12) Yâkût Şāha irdikde zehr yutmuş kelbe dönüp andan (13) bir nāme birle Liķā la'īne 'arz idüp bu bizden āgāh [54a] (1) olup eleminden çatıla yazdı ammâ şüret tā şüretā benzer (2) aldurmayup kimseye bildirmedi ammâ mel'un eleminden içi içi (3) giderdi ol dem dönüp eyitdi bu da hikmetdür böyle olsa (4) gerek ammâ murādım yine yerinden cümlesinde kahr itmekdür diyüp (5) bu kötü herzeleridir ba'de emr eyledi tiz bir nāme yazup (6) bir süvār ile Rezm-efgen süvāra gergedān süvāra gönderdi (7) nāme vāşıl oldukda zīnhār eğlenmeyüp yerden de karar (8) idüp andan bre bu 'İcldür ki ben kalkup aña varam (9) ammâ hele Liķānızda hōšnūd gerekdür diyüp hemān altmış (10) üç eriş kaddüyle yerinden turup kendüsün güm gül (11) pōlada ğarķ idüp yüz seksan biñ eriyle ve yigirmi (12) şandalī-nişīn dilāverler ile 'azm idüp gitti günler de (13) bir gün gelüp irişi 'İcl ve Tārūķ ve Süheyl ile muķabil [54b] (1) oldu Süheyl Şāh dañı 'askeri āgāh eyledi irtesi şabāh (2) ol iki bölük 'asker rahşlarına süvār olup meydān kenārına (3) gelüp alay bağlayup turdılar ol maħalde hemān bu yañadan (4) tartup 'İclden icāzet alup 'azm-ı meydān eyledi Efgene (5) berāber oldu söyleşerek azğışup cenk idüp hemān ele (6) nize gürz urup bir faşl cenk idüp aralarında on (7) iki hamle hata geğdi aħir Efgene ğazaba gelüp bir gürz urup (8) tartup dañı gürz berāber virüp merdāne men' eyledi (9) amma ki altından olan rahşınıñ beli tākāt getürmeyüp (10) kırıldı Efgene gözini zābt idüp gitdi ol dem beriden (11) hemān 'İcl ser-firâz ol hāli görüp 'azm-i meydān eyledi (12) Tārīķa kulları beriden yetiştirüp meydāna çıkardılar (13) zīrā ki 'İcl meydāna girdüğünden bildiler ki ayruķ kimseye meydān [55a] (1) virmez kendüsi ele getürmek diler ve hem içlerinden hadd ü zātından (2) Serverden ğayrī Rezm-efgene cevāp virir kimse bu ğayrī çün (3) Server-i Ser-firâz Rezm-efgenin öniñi aldı söyleşerek az (4) ğışup el nize ve gürze urup bir faşl eyü cenkler eylediler (5) aradan beş hamle hata geğdukde soñra ba'de Server eyitdi (6) ey dilāver işte gördüñ hāliñi gel imdi hemān rahşınıñdan (7) inüp rikābım öp ve Liķāya la'net idüp Müselmân ol (8) eger yok dersen sen bilürsüñ 'ırzıñ yıķılır ammâ 'ırzıñ (9) dañı yıķılmadan ola saña 'ırzıñ yıķılır ammâ 'ırzıñ dañı (10) yıķılmadı olsa saña eyü didikde Rezm-efgen eyitdi (11) behey nā-bekār eger bunda ziyāde nesne kādır olaydıñ çokdan (12) beni ālūde iderdiñ işte küşlük

zamānı oldu şabāhdan (13) bu zamāna dek cenk iderüz şimdiye dek neye kādīr olduñ
[55b] (1) şimden soñra neye kādīr olsañ gerek didikde Server gözleri (2) eleminden
cihānı görmez oldu yā öyle mi diyüp hemān nevbet (3) kendüye geldükde rahşına
meydāna virüp irişüp bir nīze (4) öyle urdı kim Efgenden siper göbegine gerçi çarpdı
yolından (5) bir qarış miqdārın irdi ammā nīze sipere tokanup siperden (6) āteşler çıkup
kolları bu gelüp sīnesine kapandı az kaldı (7) bir haṭā ola yazdı hele ne hāl ise şavurdu
ammā bu kez (8) Serverüñ ne gürz dilaver-i ‘ālem olduğın bildi nevbet (9) Efgene
geldükde ol da bir nīze öyle urdı kim Server (10) dañı gerçi siber virüp men‘ eyledi
ammā ḥaylī begendi göñlünden (11) Rezm-efgen taḥayyür eyledi andan gene nevbet
‘İcle geldükde (12) el gürze gene urup bir gürz şöyle urdı kim Rezm-efgen (13) dañı
kendüvi gürzini berāber virüp gürz birbirine toķundukda [56a] (1) pāre pāre āteşler
içinde kaldı dost düşman ‘İcliñ (2) öyle gürz uruşına ḥayrān oldılar Rezm-efgen (3)
dürüst yoldan men‘ idişine taḥayyür eylediler ‘İcl geçüp (4) gürzi zabṭ eyledükde Rezm-
efgenden kaddüni rāst (5) kılup tozdan taşra çıkdı ve ol kimse ile irişüp (6) Server de
tozdan taşra çıkdı ve ol kimse ile berāber (7) virüp arkaya aldıkda arkasına eger
ḥānesine başı (8) bindüğü rahşınıñ başına eger ḥānesine başı bindüğü (9) rahşınıñ berāber
alup Serveri toz bürüye (10) düşdü Rezm-efgen geçüp gitdi meydān başından (11)
dönünce ‘İcl kaddini rāst kılup irişüp bu da Efgen (12) bir gürz dañı urdı işte bunlar der
ol gün meydānı (13) ṭuddı bu iki dilāverler birbirlerine ol kadar kötek urdı ki [56b] (1)
dost düşmen bunlaruñ cengine ḥayrān oldu andan bunlar (2) der gāh gürz ile ve gāh nīze
ile birbirine bir nesne idemediler (3) āḥir tīg ḥamlesi eylediler tamām olup virdiler
birbirlerine üçer (4) tīg hamle eylediler iki taraf da bār-gāhlarına gelüp qarār eylediler
(5) Efgen bār-gāhında qarār eyledi andan meclis kurup ‘işrete (6) başladılar zamāndan
soñra Efgene sū’āl idüp ‘İcl-i Ser-firāz (7) nice gördüñ dedükde Efgen dahī vāfir erligin
medḥ eyledi (8) bu yañadan ‘İcl dañı bār-gāhında ‘işret idüp Rezm (9) tonları da
çıkarpup bezm tonları giyüp andan şoḥbet itdiler (11) tamāmet olduķda Süheyl Şāh
Rezm-efgeni sorup Server nice sen şol dilāver ile dedükde ‘İcl eyitdi (12) Şāhın ḥaḳḳını
ḥaḳḳını yitirmek olmaz kim degül ancak (13) olur dañı el-kışsa çünki şabāh oldu ol
güneşden [57a] (1) berüküne bir iki dilāverler meydāna birbirlerine muķābil (2) olup
āḥşām olunca cenk eylediler işte bu üslüb üzre (3) üç gün cenk idüp dördüncü gün
seherden yine meydāna (4) girüp Rezm-efgen ‘İcl bir gürz urdı men‘ eyledi (5) ammā
kendi bildi ki ne çekdi ammā dünyāda kakyup hemān (6) irişüp bu da aña bir gürz öyle

urdu kim gürz gürzden (7) ol maħalde Rezm-efgen yerinden ŧurup ŧıçrayup hemān (8) muŧtını dögüp Servere muķābil olduķ da bir muŧt (9) urdu Efgen de men´ idüp āħir bunlar der yaña yek (10) olup piyāde yer yüzünde muŧt muŧta oldılar ammā (11) Server gördi kim āħŧām ola yürür eger yine muķayyed olmazsa (12) bu gün de faŧl olmazlar āħir dilāver hemān ğayrete geldükde (13) bir muŧt urdu Rezm-efgen de ŧıçrayup Servere bir muŧt [57b] (1) urdu Rezm Server de el ayasın ķarŧu virdikde devrest (2) virmeyüp bir muŧt gelüp üst ķaŧına rāst gelüp ķaŧın (3) yardı ķanı yüzün bürüdükde Server elem çeküp dāl ķılıç (4) olup Rezm-efgen de geķince Server bir tīĝ urup omuzın (5) baŧından dört parmaķ ķadar zaħm urdu Efgen de ´İcl de (6) döndi ikisi daħı gelüp ķondılar bār-ĝāhlarına gelüp (7) ķarār eylediler andān zaħmların ŧarup ba´de def´-i ĝam iķün (8) meclis ķurup ´iŧrete baŧladılar ķünki ŧabāħ oldu (9) ol gün ŧarafeynden cenk olmayup herkes āsüde hāl (10) oldılar andan dīvān yemeĝi gelüp yendi ba´de meclis daħı (11) ārāste olup oturup ´ayŧ u nūŧ itmekde ammā (12) bu tarafda rāvī eydür Ćābuk ´Ayyārın daħı nā-ĝāh yolu (13) ol araya iriŧdi gördiler leŧker ķonmiŧ yerinden [58a] (1) ħaber alup tamām bildi kim ´İcl-i Ser-firāz der hemān sürüp ´İclün (2) divānına gelüp ķarŧusunda ŧura vardı ´İcl Ćābukı (3) gördükde bir tırık ķıyāfet gördükde ħayrān olup (4) bī-iħtiyār Ćābuku böyle gördükde ĝüldi andan yanında (5) olan dilāverlere ĝoŧterdi bunlar da baķup ĝülüŧdiler (6) ammā Ćābuk baķup Serveriñ böyle kendüye ĝüldüĝin gördükde (7) eyitdi ey ŧāħ benim atam Mekkedür ben anı isteyüp geldüm ammā anı (8) bilmedüm dedi ´İcl-i Ser-firāz daħı baķup gördükde bu (9) hemān ´aynıyla ´Ömerdür bu kez Ćābuka eyitdi bre küçük beri (10) gel ĝoreyim sen Mekkede kimün oĝlısın dedükde Ćābuk (11) eyitdi Sulţānım ben ķuluñ Mekke de babamuñ oĝlıyım dedükde (12) ĝülüŧdiler ħōŧ ĝüzel bildük babañ oĝlısın ammā (13) babañ adı nedür dediler Ćābuk eyitdi babam Ĥ´āce ´Ömerdür [58b] (1) didi iŧte anda anamuñ on iki biñ altun nikāhı (2) vardur anı istemeĝe geldüm didi ´İcl eyitdi behey oĝul (3) ol seniñ anañ didikleri ´Ömere vaķt olur ki elimiz ile (4) aña ķıķarup virdiĝimiz altunı alımauz ne ķanda ķaldı ki (5) sen at gel ħaķķını alasın didi andan ´İcl dönüp (6) eyitdi ey ´Ayyār gel ķünki ´Ömerün oĝlısın gel imdi (7) sen de benim ŧol yārem baķ gürz lazım der zīrā²² ´Ömer bu āŧıl (8) nesnelere tīmār itmeĝi bilürdi didi Ćābuk eyitdi (9) nola Server diyüp geldi yāresin baķdı andan el (10) urup ķoynından ´Ayyār nāme ķıķarup ĝözden geķürdi (11) tamām ´ilācın bulup varup ne ise merhem düzüp (12) ĝötürüp bakılup ħōŧ

²² Müstensih tarafından “zīra” ŧeklinde yazılmıŧtır.

oldı andan Çābuk eyitdi (13) işte saña on biñ altun vireyim al didi Çābuk eyitdi [59a] (1) baña altun gerekmez kerem eyle hemān babamda olanı on biñ (2) altun şehādet itmek gereksin didi ‘İcl-i Ser-firāz eyitdi (3) ey ‘Ayyār ben on biñ altun viririm sen almazsañ da (4) atamda on biñ altun atamñ nikāhı vardur gel aña (5) şahidlik eyle dirsın bu naşıl sözdür didi Çābuk (6) ‘Ayyār eyitdi ey Server baña altun gerekmez zīrā ben cerrār (7) degülüm eger ben bu yolda altun cem‘ iderüm belki Kārūna (8) mālİK olurđum imdi benim murādım altun degüldür (9) şöyle kim yüz biñ altun virsüñ maqbülüm degüldür (10) sūd illā benim gönlüm tesellī itmek dilersüñ baña şehādet (11) idesün ki babamda anamuñ on biñ altun niķāhı (12) vardur diyesin ancak murādım budur didi Server eyitdi (13) hōş güzel tutam işte ben şehādet eylemişüm ammā bilüñüz [59b] (1) benim şehādetimle olmaz didi Çābuk dağı dönüp Kā‘imi ve Bedi‘i (2) dağı Rüstemi ve Halīfe ve Lendühā ve sāyir şehzādeleri añdı (3) bunlar da şahidlerdür dedi ‘İcl-i Ser-firāz bunları işitdükler (4) āh idüp ağladı andan itdi gözüm nūrı Bedi‘ ve Kāsım (5) ve çok sevdiğim Halīfe bunlar şehādet iderlerse ben dağı (6) Allāh tanık olsun ki şehādet ideyim didi andan Çābuk (7) bunuñ dest-i haṭibi aldı ba‘de irtesi evvel iki leşker (8) sū‘āl sūvār olup Rezm-efgen meydāna girüp ‘İcl-i Ser-firāz (9) taleb idüp ol da meydāna girüp ‘İcl-i Ser-firāz on iki (10) gün cenk idüp āhir birbirine kemend atdılar Rezm-efgen (11) üç kere zōr idüp Serveri üç adım bend girüsine (12) sürdi andan Ser-firāz dağı işte mehmüz idüp ol (13) sebep ile esb-i Süleymānı zabṭ eyledi Rezm-efgen [60a] (19) ol ḥamlesi men‘ nevbet kendüne geldükde bir gürz raḥşına mehmüz (2) urup tā ziyāde gösterüp bir cānibe şöyle itdi kim Rezm (3) gibi dilāveri altmış üç erīş kaddüyle bir küre cesed gergedānıyla (4) gāh dizi ve gāh arkası üzerine sürüp tā sancāķ dibine (5) alup gitdi itüp ol arada bende çekdi iki tarzda (6) ol iki leşker ol hāli gördükde dönüp kondılar āşlā (7) muhālif itmediler ba‘de Server dīvān idüp sordı Rezm (8) ṭonları çıkarup bezm ṭonları giydiler andan herkes gelüp (9) yerinde karar eylediler andan Server emr eyledi tīz varup (10) bend ile Rezm-efgeni meydān-ı siyasete getürdiler Server (11) emr eyledi boynın urun diyu Efgem bu hāli gördükde emān (12) diledi Server de şalı virdi gelüp Müselmān oldu iki yüz (13) biñ ādemle ĩmāna gelüp Servere de kul oldılar andan soñra [60b] (1) Server dağı buyurdi leşker cem‘ idüp yeraķ görüp dört (2) kerre yüz biñ mükemmel ve musellaḥ ve kendi bir er hāzır idüp Çābuk (3) eyitdi imdi var Şabāyile bize bir ḥaber getir görelüm Ḥamza-i (4) Şāhib-kırān ve evlādları ve sāyir begleri geldi eger gelmiş kimse (5) var ise tīz gelüp bize bir ḥaber

getür didiler ve biz dağı (6) ol aradan varup liđ üzerine varup dağı intikāmımızı (7) alalım didiler andan Çābuk eyitdi imdi gider varlısa (8) düşün söz öñüme gidelüm didi bunlar da der Çābuk ‘Ayyār (9) ‘Ömerden taşra çıkarup Çābuk dağı bunlara veda ‘ idüp (10) ‘azm-i Şabāyil idüp revāne oldu işte Çābuk gitmekte (11) (...) ²³ (12) (...) ²⁴ ammā bu cānibde bizim kışşamız (13) Melik muzzaffer geldi İhn Kāsımuñ ve Bedi ‘İñ ve bākī şehzādelerüñ perīşān [61a] (1) ol civānları gösterür onlar dağı ‘aşık olup bī-ķarār olurlar (2) ba‘de uyanup birbiriyle müşāvere iderler kim yerağ ħāzır idüp Şāhib-ķırān (3) olan Ħamzaya gideler nā-gāh ol kızlaruñ ķarındaşları bu (4) āĥvālden ħaberdār olup ikisin de bağlayup Şāhib‘ül-baĥruñ öñüne (5) getürdüler ol dağı emr idüp bunları keşān-berkeşān sürüyüp (6) āteşe atmağa götürürler biz dağı ol āĥvāli bilüp ayruk ķarārımız (7) ķalmayup ol kızlaruñ bī-günāh āteşe atacaklar açup böyle feryād (8) iderüz didiler Sa‘īd Tavķı der bu cevabı işitdikde kızlara özi (9) göynüp dönüp ķarındaşı Hāşimüñ yanına gelüp işdüğün (10) ħaber virdi birāderine dirsın şol kızlara eger ol gelmiş olaydıķ (11) bir dermān iderdüñ didi işte bunlar bu sözde iken nā-gāh bir (12) kaç sūvariler bir taraftan gelüp irişdiler ħatūnlar sūvārları göricek (13) sūkūt oldılar beriden Sa‘īd Tavķı ve Hāşim dağı bu rivāyetüñ (14) Hervem ²⁵ dīvāne dağı bileydi ol sūvārların ikisi (15) bilā-ķayd pehlivānlardır meger ol āteşe atılacak kızlaruñ ķarındaşları (16) idi birinüñ adına Girāy Ħān ve birinüñ adına Gūdāy Ħān dirler (17) idi meger bunlar dağı ol işe giderlerdi kim kız ķarındaşların evde atalar [61b] (1) rāvī eydür meger Şāhib‘ül-baĥriñ bir kızı dağı var idi bu ħāli (2) görüp bunlara ziyāde acıdı yerinden durup pederi Şāhib‘ül-baĥriñ (3) Baĥriñ ayağına düşüp minnet eyledi hele kız ķarındaşların (4) āteşe atılmağdan men‘ eyledi meger bu Şāhib‘ül-baĥruñ köyüne yakın (5) bir köy dağı var idi ol kızlar ve bu yigitler olurdu (6) ol idi kim bunlar varup Şāhib‘ül-baĥrdan kız ķarındaşların (7) ķurtarmađa giderlerdi bunlar ol arada Sa‘īd Tavķı ile Hāşimi (8) görüp ‘acabā bunlar kimdür ola diyüp her bir ādem gönderüp Serverlerin (9) ķimler olduđuñ sū‘āl idüp ol dağı gelüp Server (10) kimlersüz ve bu arada oturmağdan murāduñuz nedir didiler Sa‘īd (11) Tavķı eyitdi bizim kim olduğumuz sū‘āl olunur ise ol (12) nāmı dillerde destān olan Ħamzanuñ oğullarıyuz var söyle (13) ol dīlāverler gelüp Müselmān olsunlar yōĥsa bizden zarar (14) görürler didiler ħerīfler bu ħaberi alup gelüp Serverlerine (15) dedükde bunlar ġazaba gelüp olsun bre nā-bekārlar ben size Ħamza

²³ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

²⁴ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

²⁵ Bu isim müstensih tarafından bazen “Hervem” şeklinde yazılmıştır.

(16) oğlu olmağı göstereyim diyüp hemân Girây Hân bunlaruñ (17) üzerine hücum eyledi bunlar bu hâli görüp hemân Sa'îd Tavkı [62a] (1) yerinden turup rahşına süvâr olup Girây Hâna muķabil oldu Server (2) buña selâm viridi ol da 'aleyke alup eyitdi nâ-bekâr kimsüz ve bize (3) niçün öyle cevâp gönderesin dedikde Server eyitdi nâ-bekâr (4) benim kim idigüm saña didiler niçün muķalefet eyledüñ didi Girây (5) Hân eyitdi sen ve baban Hamza kimdür diyüp söyleşürek cenge (6) başladılar aralarında birkaç hamle hıta geçdikden-şoñra girây hân kaķıyup (7) dâl-tîg olup yıldırım mişâl irişüp Servere havâle eyledi (8) Sa'îd Tavkı âşlâ sipere muķayyed olmayup kılıçlar başına yakın (9) indikde kol şunup kılıcın elinden alup ve çevire getirüp (10) buña bir kılıç öyle urdı kim kemerine varınca iki pâre eyledi Girây (11) Hân der yıkılıp cân viridi meger bu tarafından Hâşim daķı Güdây Hânla (12) cenk iderdi gördi kim qarındaşı Girây hânı iki pâre eyledi (13) bu da Güdây Hâna bir tîg urup iki pâre eyledi kafâdarları ol (14) hâli görüp bunlaruñ üzerlerine hücum eylediler bunlar daķı öyle tîg (15) dövüşdiler kim iki âdem güciyle kırtıldı Serverler der bunları târ u (16) mâr etdikden şoñra gördiler kim taķuñ başından bir iki dâne süvâr (17) peydâ oldu bir demde gelüp irişdiler rahşlarından inüp Serverleruñ [62b] (1) ayaķına düşdiler Serverler gördiler kim iki dâne kızlardur kim felek (2) mislün getürmez bak 'aķılları çâk olur Server der bu kızlara (3) kimsiz diyü sü'al eyledükde kızlar eyitdiler bizler Şâhib'ül-baħruñ kızlarıyuz (4) bir gice bir vâķı'a görüp bize eyitdiler sizler evlâd-ı Hamzadan (5) Hâşim ve Sa'îd Tavkı nâm dilâverleruñ naşibi olursuz lakin İslâma (6) gelün diyüp bizi Müselmân eyledi ba'de sizleri bize gösterdi (7) biz de cânla 'âşık olduk yâ biz ol Serverleri ķanda bulur dedük (8) eyitdiler filân semte varıñ dedi ben daķı uyanup gördigümüz vâķı'ayı bir (9) birimize naķl itdik ve birbirimizle müşâvere idüp bir gice halk (10) uyurken birer rahşa süvâr olup ol didikleri tarafa revâne (11) olduk işte hele şükür kim sizi bulduķ diyüp Serverleruñ (12) elin öpdiler bunlar da bânuları gördükde cânla 'âşık oldılar (13) andan ol arada bir aģaç sāyesinde oturup 'ayş u nüşa (14) meşgöl oldılar bânular dutup eyitdiler Serverler burada 'ayş u (15) nüş itmeniñ zamânı degüldür kırdum pederimin Şâhib'ül-baħr bizim (16) gitdigümüz duyduķda ardımızca âdem göndere şoñra güç olur (17) didiler Serverler der evvel kızlardan bu cevâpları işitdikde eyitdiler [63a] (1) ey bânular şimden-gerü elem çekmek eger dünyâ tolusu 'asker ola sizi (2) bizim elimizden almaģa ķâdir olmaya diyüp bunlar der oturup şafâlarında (3) oldılar ammâ ez-în-câhib bu tarafından irtesi şabâh oldu (4) ol kızlaruñ hâdimleri yerlerinden turup bânuları

yerlerinden (5) bulmadılar gelüp āhvāli Şāhib'ül-baħra ħaber virdiler ve eyitdiler (6) Şāhim bu gice bānūlar ġāyip olmışlar yerlerinde yok bilmezüz nice (7) oldılar didiler ol dem 'ül baħrın etekleri tutuşup ol (8) etrāfı arayup bulmadılar āħir ol arayanlar dönüp giderken (9) Serverlerün 'işret eyldüğü yere uğradılar anı gördiler kim (10) bānūlardur bir tarafından tozlar belürdi bu kez bānūlar der Serverlere (11) eyitdiler ey dīlāverler ħāzır oluñ ġāfil me-bāş işte bizi (12) isteyen ādem geliyor didiler Serverler der yerlerinden turup (13) ba'de raħşlarına zīr ü zeber tengin mustaħkem idüp қolan (14) virüp süvār olup ol toz gelen tarafa nazar idüp didiler (15) beriden ol tozdur yakın gelüp meger bu gelenlerün serdārlarına (16) Hārūn Pil-pā dirlerdi baқup gördiler kim Serverler (...)²⁶ (17) kızlar ilerüde āşlā kendülerden ħavf itmeyüp tururlar Hārūn-ı **[63b]** (1) Pil-pā der dönüp yanında olanlar da eyitdi işte bānūları bulduk ammā (2) bu yanında olan ħerifler 'acaba kimlerdür ola zīrā göre birden (3) āşlā pervāları yok ammā her kim olursa olsun şimdi (4) bizler bu nā-bekārları bend idüp Şāhib'ül-baħr öñüne iletelüm diyüp (5) bā'de bunlar der bir uğurdan Serverler daħı üzerine at diyüp (6) ħamle eylediler beriden Serverler daħı ol ħāli görüp (7) ikisi daħı dāl tīg olup kendülerin ol 'askere (8) urup bunları demet demet idüp kırmağa başladılar (9) aradan nücüm sā'at geçmeden küffār 'askerin yüzlerin döndürüp (10) Hārūn Pil-pā üzerine bıraktılar berüden Hārūn Pil-pā (11) ol ħāli görüp bre ne yabane söyler bu nā-bekārlar bu қadar (12) ādem iki kişiden 'āciz mi oldıñuz yazıқ siziñ erkeklüğüñüze (13) giri turuñ bu dem ben varup anlaruñ ħaқlarından gelim diyüp (14) raħşın sürüp Sa'īd Tavқıya muқabil olup cenge başladılar (15) işte bunlar bunda ez-īn-cānib biz geldük bu tarafından Hervem (16) dīvāne hikāyetine rāvī eydür ol zamānki sultān-ı berdaı zemīn (17) meger ol gice şebī-hūn gicesi cengden çıkup gitdi **[64a]** (1) bir beter-i beyābānda gidüp deryā kenārına irişdi birkaç (2) dāne ħ'āceler²⁷ gelüp her dem dīvāna yoldaş oldılar bunlar (3) der bir miқdār giddiler ammā Hervem dīvānedan çıkup zaħmet (4) gördiler āħir gördiler ki olmaz yine bir gice Hervemi (5) bırağup çeküp gittiler ammā yol bilmeyüp bir tepeye (6) düşdiler beriden Hervem dīvāne uykudan uyandı (7) gördi ol kendüye yoldaş olan bāzergānlardan (8) kimesne yok kendüvi bırağup gitmişler Hervem dīvāne der (9) ħomurdanuraқ raħşına süvār olup çeküp gitdi (10) ammā bu daħı tepeye düşdi birer bāyır gidüp gördi (11) bir yigit durmayup şikār ider meger ol yigidiñ ādına (12) nu'mān

²⁶ Bu kısım silik olduğı için okunamamıştır.

²⁷ Müstensih tarafından "höcalar" şeklinde yazılmıştır.

dirler idi hervem dīvāne der ilerü varup eyitdi (13) buña ne kişisin diyü sü'âl eyledi ol kimesne eyitdi (14) her kim olursam olayım saña lâzım mı benim kim olduğum bilmen (15) didi ba'de na'ra urup Hervemüñ üzerine yürüyüp (16) bir güzr urdı Hervem de şalıgın berāber virüp men' eyledi (17) el-kışsa bunlar der birbiriyle biraz ceng eylediler āhır Hervem **[64b]** (1) dīvāne der bunu ālūde eyledükde ol yigit ĩnşāf idüp (2) Müselmān oldı meger ki yigidin şehrine şehri mu'azzam (3) dirler idi ve ol şehriñ Şāhına Süheyl ibn-i Nu'mān (4) dirler yiñe işte Hervem dīvāne anı başup kendüye (5) kıl eyledi Süheyl ibn-i Nu'mān der bunu alup sarāyına (6) getürdi bunu ziyāfete meşgül oldı aradan bir iki (7) gün geçecek bu tarafından Hervem dīvāneyi birağup giden (8) bāzergānlar der gelüp ol şehirde der Hervem dīvāne-i nu'mān (9) Şāhıñ yānında göricek ta'accüb idüp gelüp Hervemüñ (10) öñünde du'alar idüp ve ayağına düşüp yalvarup (11) kerem eyle Server bizim itdügümüze kalmañ didiler Hervemüñ (12) dağı bunlara özi göynüp suçların bağışladı ammā (13) beriden Süheyl bin Nu'mān der dutup kendü kendüye eydür (14) bunuñ gibi dīvāne herife ben nice kıl olim hemān bunu (15) bir hāliyle itmek gerekdür diyüp ba'de herveme şerbet ile (16) dārü virüp 'aqlın aldı ve hervemi şoyup bende (17) çekdi andan bir şandüğa koyup deryāya getürüp **[65a]** (1) atdı Hervem dīvāne dağı deryā yüzünde birkaç gün (2) gidüp āhır rüzgār bunu bir kenāra getürdi (3) meger ol arada bir ĩhtiyār balıqçı ağın atup balıq avlardı (4) deryāda ol şandüğü görünce hāy gemi pārelenmiş (5) içinde māl olmak gerek diyüp çırnığa binüp varup (6) aldı kenāra çıkardı göñlünden eyitdi 'aceb bu şandüğda (7) ne var ola diyüp fikr iyledi şimdi ben bunu açmadan (8) Şāhımıza iletüp teslīm idüp biraz ĩhsānın alayım (9) didi ammā yine eyitdi bu şandüğü baña allāh virdi (10) içinde her ne var ise benimdir Şāha getürüp virmek (11) āhmaqlıqdır diyüp şandüğüñ kapağın açdı meger Hervemüñ de (12) āklı başına gelmiş idi ol maħalde şandüğ içinden taşrā (13) çıkdı ol pīr Hervemi görünce ta'accüb idüp eyitdi (14) ey Server seni bu şandüğa kim kodı didi Hervem de (15) bildüğü üzre āşlın haber virdi ol pīr eyitdi ey (16) dīlāver benimle balıq avla aqdan gökden kādır olduğum (17) kadar saña urube iderüm diyüp dīvāneye bir eski balıqçı **[65b]** (1) küpesi virdi bunlar balıq avlanmağa başladılar ammā (2) hıçbir şey' çıkmadı Hervem dīvāne eyitdi baba bir kerre ağı (3) ben de atayım didi andan ağı eline alup atdı dīvānenüñ (4) bahtına ol kadar balıq çıkdı kim demek olmaz koca (5) şād olup bir eşekle balıkları yükleyüp şehirde (6) şatup saña da ri'ayet ideyim didi bunlar yola girdiler (7) giderken dīvāne bir ağaçlığa uğradı dur baba şundan (8) bir deste çöp ideyim diyüp

sürüp vardı bir (9) ulu ağacı dibinde kıparup dalın buğaın kesüp (10) bir ‘azîm deste çöp eyledi omuzına urup revâne (11) oldılar ol pîr gördükde hayrân oldu ta‘accüb kuvvete (12) mâlik imiş âferîn didi hele bunlar şehre geldiler (13) balık emîni gelüp birkaç balık aldı dîvâne görüp (14) virmemek istedi ol pîr îşâret idüp gücüyle (15) men‘ eyledi biri dağı râst geldi meger bu da bâcdâr (16) idi dîvâne bre şol herîfler benimle bile mi çekdiler (17) derdin diyüp virmedi pîrdür diye gördi olmadı **[66a]** (1) herîf de zör ile almağ eyledi dîvâne kükreyüp (2) bunuñ başına bir müşt urup helâk eyledi bre (3) şol herîf dîvâne midür diyü üzerine yürüdiler kim (4) tutalar dîvâne birkaç dânesini dağı öldürdi gördiler (5) olmaz öñünden şavulu virdiler koc ‘aklı gitdi (6) hele bâzâra varup didiklerinden çok ziyâdeye şatdılar (7) andan durmayup dîvâne’i alup obaya geldi herîfiñ bir kaç (8) dâne ‘üryân büryân çocukları var idi babası (9) birâz nevâle alup getürdi bunlar sevinüp oynamaga başladılar (10) Hervem dîvâne dağı bunları gördükde kimlerdür diyü sū’âl (11) eyledükde pîr eyitdi benim oğullarımdır yâ bunlara niçün (12) oraya alıvirmezsin didi pîr eyitdi âkçem yokdur (13) bu günde senüñ sebebüñ ile biraz elimize akça girdi (14) didi Hervem dîvâne olsun ben saña kızılca çok bulurum (15) didi uşacıkları biraz oğşadı nâ-gâh gavgâ belürdi (16) meger ol şehriñ şahına La‘lîn Kaba dirler idi (17) bir gice Hâzret-i İbrahîm ‘aleyhi’s-selâm düşünde görüp **[66b]** (1) olmuşdı bu haber Liqâya vardıkda andan Liqâ gâzaba (2) gelüp yüz biñ ‘asker ile Râkib Serger-dân dirler (3) bir dilâveri serdâr idüp göndermişdi kim La‘lîn (4) Kabayı tutup bende çeküp Liqâya ilete ol mağalde (5) Râkib Serger-dân dağı yüz biñ ‘asker ile çıka geldi (6) beriden La‘lîn Kaba Şâha haber geldikde cân başına (7) şıçradı tîz şehirde hâzır bulunan ‘asker ile tedâriklerin (8) görüp şehirden taşra çıkdılar halk da gulguleye (9) düşdi Hervem dîvâne uşaklar ile oynarken bunu (10) görüp eyitdi baba nedür bu gavganuñ âşlı didi ol (11) pîr âhvâli beyân eyledi Hervemüñ öldürdüğü âdemler araya (12) gitdi dönüp baba gel biz de seyr idelim belkî bunlardan (13) saña çok kızılca alıvireyim uşaklarını giydir didi pîr (14) eyitdi hey oğul neñe lâzım seniñ bunda şafâımızda olalım (15) didi dîvâne yok ben giydirem diyüp îbrâm eyledi ol koca da (16) nâ-çâr olup nola gidelüm didi zîrâ Herveme gâyet (17) muhabbet itmişdi andan bunlaruñ yanına kırk dâne mâhî gibi **[67a]** (1) kişi seçilüp Hervem ile varalım seyr eyliyelim didiler Hervem ile şehirden (2) taşra çıkup başka kırk kişi Hervemiyle alây olup karar (3) eylediler çün iki leşker birbiriyle muqâbil olup şâflar birbiri (4) meydân düzeldüp ol dem Râkib Serger-dân leşkerinden Hılküm (5) Şütür-gerdân adlu bir kâfir

pehlivān meydāna girüp La'līn Kābā (6) 'askerinden birbiri ardınca elli bir ādem öldürdi anı görüp (7) delü Hıremüñ eñsesi kızup gerinüp sünüp gibi (8) bir na'ra haykırup hemān piyāde irişüp ol elindeki deste (9) çöp ile bir deste çöp ile yükletdi kim Hülküm Şeter Kervān (10) fīliyle yap yaşşı eyledi bir dağı yüz otuz kāfir helāk (11) itdi La'līn Kābā şāz oldı āhir Rākib Serdān kendü 'azm-ı (12) meydān eyledi irişüp Hıremiyle cenge tırdılar arada on altı (13) halden soñra Hırem dīvāne kaçıyup na'ra çıkarup irişüp (14) hāy diyince serger-dān kemerinden kapup yere urup bağladı (15) andan önüne katup döge döge bit-ta'accüble yanına götürdi balıkçılar karşı (15) varup Server bunı neylersün didiler eydür ayağına ve dağı (16) boğazına demür taqup balıkçılık öğredürem didi yārānlar gülüşdüler (17) ol maħal La'līn Kābā şāz u ferāh Hıremüñ yānına gelüp **[67b]** (1) şad hezār āferīn idüp eline ayağına düşüp Hırem ve rākib (2) alup şehre geldiler ol dem Rākib de İslāma gelüp Müselmān (3) oldı iki 'asker bir oldı on gün oturup 'işret kıldılar (4) rāvī eydür La'līn Şāhıñ bir maħbūbe kızı var idi Hıreme (5) nikāh idüp virdi günlerde bir gün bunlar oturup 'işret (6) iderken Hırem eydür ben Süheyl bin Nu'māna giderim anuñla biraz hayırlı (7) işim vardur hem anda yerağım şalıgım ve gergedānım vardur hem anı ziyāde (8) göresim geldi didi La'līn Şāh eydür ey pehlivān bu yolda bir 'azīm (9) der-bend kal'a vardur ol kal'a da bir pehlivān olur adına kirās merdum (10) hūr dirler ziyāde pehlivāndur andan hazer eyle didi rāvī eydür Hırem (11) dīvane yapayalıñuz yerağ girüp ol kal'aya varup ol Kirās (12) Merdum-ħuri bir darb ile yıqup Müselmān eyleyüp cümle elli biñ (13) 'askeri dağı Müselmān olup 'azm-i Süheyl (14) bin Nu'mān idüp gitdiler bir gün bu haber Süheyl bin Nu'māna irişüp (15) ziyāde havfa düşüp galebe dīvān idüp nice idelüm didi (16) vezīrleri ve begleri ile müşāvere eyleyüp āhir hile gerekdür didiler (17) sen var şahib içre git biz Hırem İstikbāl idelüm Şāhımız (18) kaçdı diyelüm dīvānda zehirli şerāb virüp helāk eyleyelim didiler bu **[68a]** (1) gelüp Müselmān oldılar tīg-i Hāşimden amān buldılar andan (2) soñra Hāşim ve Sa'd ve Hırem dīvāna Çābuk 'Ayyarı der āgūşı (3) idüp siyāh-ı 'arabdan ve pehlivānlardan sū'āl eylediler Çābuk (4) dağı Bed'i Kāsım Rüstem-i 'Ālem-şāh Rüstem cihāngīri Gāv-lengi ve (5) cümle 'arab beglerin kim Çābuk rāst gelüp her birine ber-vecihle (6) buluşmuş idi haber virdi Hırem eydür yap yalān söylerse (7) didi Çābuk eydür tıyduğum dīn haqqıçün diyüp kāsım yād idüp (8) toñların çıkarup gösterüp ve 'alametlerin haber virince hāşim (9) tekrār turup Çābukuñ gözlerini öpüp bağına basdı eytdiler (10) yanımızda her ne murādıñ varise dile didiler

Çābuk eydür benim (11) murādım oldur kim sizden diledi kim eger tıtarasıñuz hōş (12) ve eger tıtmazasıñuz yine siz bilürsüñüz didi Hēvrem eydür (13) kızuñ erüñ başıçün evvel ben şehādet iderüm didi Hāşim eydür (14) nola ben dañı şehādet ideyim didi sa'd eydür civān anlar iderler (15) ben dañı iderim didi andan oturup 'ayş u nūşa meşğül (16) oldılar andan Hāşim eydür yā Çābuk varsuñ bize Şabayıldan (17) bir haber getürsüñ atam kardaşlarım ve beglerden anda kimse gelmiş midür (18) didi Çābuk nola diyup revāne oldı anlar anda kaldılar **[68b]** (1) 'ayş u nūşa başladılar ez-īn-cānib çün Çābuk 'Ayyār Şabāyla revāne (2) oldı rāvī eydür meger İskender-i Hazerānī dañı şebīhün gicesi (3) leşkerden cüdā düşüp zahmdār bir tarafa revāne olup gitmiş (4) idi yedi gün gidüp sekizinci gün 'ale's-şabāh bir şehire gelüp (5) irişdi ol şehire perestār-ı āfitāb dirler idi Şāhlarınıñ (6) adına Şāh-ı Şems dirlerdi bunlar güneşe taparlar idi çün (7) İskender Şāh şehir önüne irişdi nā-gāh şehriñ kapısı açılıp (8) içerden ol kavm Şāhları ile taşra çıkdılar seher zamānı (9) ellerinden birer çanāk dolu şu ile şafā olup tırdılar çün (10) güneş ziya virdi toğrı ol kavm Şāhları ile ol kavm yek-bār (11) ol şu ile çanakları başlarından aşığa döküb güneşe secde (12) eylediler andan kalkup ol arada kondılar bārgāhlar haymeler kurdılar (13) 'ayş u nūşa oturdılar İskender Şāh-ı Hazerani dañı (14) varup bunlaruñ karşusunda bir ağacıñ dibinde oturdu (14) rahşını ota şaldı bu yañdan Şāh-ı Şemsiñ bārgāhından (15) ol maķām görüniyordu kapucı tā'ām alup İskender (16) Şāha eylenüp önünde kodı İskender Şāh ol tā'ām (17) yirken nā-gāh bir 'āzīm ğavġā ğalebe peydā oldı ol kavm ol **[69a]** (1) ğavġayı görüp kaçup kal'aya girdiler māl (2) Ezrākıñ yerinde bırāġup gitdiler İskender Şāh (3) bakup gördi kim bir süvār gelüp irişdi (4) İskender Şāha kimsin didi benim adıma İskender (5) Şāh dirler ammā senüñ adın nedür dedükde (6) ol dañı sa'ddür diyup cenge başladılar (7) Şems-i Şāh görüp ol kapucıya eyitdi (8) ol civān kimdür şorduñ mı dedükde (9) kapucı yok Şāhım şormadım didi ammā kim (10) bu taraftan İskender Şāh Sa'dı yıkup (11) Müselmān eyledi Şems-i Şāh görüp (12) şād oldı Sa'd eyitdi Server bizler (13) dört kişiyüz eger kim anları dañı (14) başarsañ ġāyet merdsin didi ba'de (15) İskender Şāh nola diyup ol aradan (16) durup kendiler bir araya irişdiler kim (17) İskender Şāh Sa'ddan vehm idüp **[69b]** (1) hīç uyumadı andan Sa'ddān dañı and (2) idüp eyitdi dilāver benden saña zarar (3) yokdur diyup varup kendüsi bir ağaç (4) dibinde yatup uyudu İskender Şāh (5) dañı bakup uyudu yarından bunlar (6) yine kalkup yola divāne olup giderken (7) kulaķlarına kus-i ġarbi āvāzı (8) geldi İskender Şāh nedür bu dedükde

(9) Sa'd eyitti Server ol didi kim dilâverlerdür (10) birbiriyle işte cenk iderdiler (11) didi İskender Şâh ilerüye yürüyüp (12) bakup gördi kim ol iki dâne (13) pehlivânlar ki birine 'Adnân ve birine dahı (14) Muḥīt dirler idi birbiriyle bunlar der (15) cenk iderlerdi Sa'd ilerü gelüp (16) bunlar da âhvâli bir bir söyledi bunlar der (16) gülüşdiler Sa'd dahı hele görürsiz didi **[70a]** (1) eyliyim kim senüñ raḥşuñ yoḡdur kim seni bindürevüz didi Şehzâde (2) eydür ğam degül ben de yürürüm diyüp revâne oldılar bir miḡdâr (3) gidüp Şehzâdenüñ ayakları ḡabardı ayruḡ yorulmayup (4) ḡaldı Güyâ Mereş anı görüp Şehzâdei omuzuna alup getürüp (5) giderken bir toz zâhir oldu nola 'aceb dirken yakın irişdiler (6) râvî eydür meger bu gelen Tûl Sergîn didikleri La'în idi kim Elçüb (7) Şişñizi alup bend ile Zümrüd Şâha gider idi ḡaza ile Güyâ (8) Mereş râst geldiler birbiriyle buluşdılar Güyâ Mereşe beriden ḡaber aldı (9) ol kişi didiğim buña Tûl Sergîn dirler ziyâde kişidür (10) üşte 'Arab Ḥamzanuñ bir pehlivânı vardur adına Elçüb Şişñiz (11) dirlermiş anı dârü ile tutdı alup Liḡâyı Zümrüd Şâha (12) gider diyince çün Güyâ Mereş ol ḡaberi alup Elçüb gördi mest-i (13) ejdârha gibi gerindi sündi deste çöpin eline alup ḡayḡırup (14) der 'azm-i meydân eyledi irişüp bunlarıñ sırrı râhîni alup (15) bir na'ra urup ey la'înler cân almadan ḡanda ḡalâş idersüz (16) benim bende'i Efgem de Güyâ Mereş destân-ı ḡâk-pâ-yı Ḥamza-i Şâhib-kırân (17) diyüp oñların alınca bunlar ḡayrân olup ol dem meydân (18) açdılar yol üzre şâf çekdüler Sergîn la'în fîl sürüp **[70b]** (1) Güyâ Mereş berâber oldu ammâ çün bu yañadan bend içinde Güyâ Mereş (2) destânıñ na'rasın Elçüb Şişñizi işitti ḡayrete gelüp (3) cihân-ı Sulṡân Şişñizi irişüp iki dizi üzerine gelüp (4) zör eyleyüp bendelerin pâre pâre eyleyüp 'azm-ı meydân eyledi Tûl (5) Sergîn dahı meydâna Güyâ Mereş ile muḡâbil olup ṡurur idi dahı (6) hemân Elçüb Şişñizi irişüp bir kerre havaya tönüp töğüp ayaklarında (7) sermüzeleri yoḡ idi bir depme ile urdı kim Tûl Sergîn gibi (8) fîlinden zîr ü zeber ide yazdı tûl dönüp Güyâ Mereş eydür (9) yâ bu kişi senüñ ḡarındaşuñ mıdur didi Güyâ Mereş belî ḡarındaşumdur (10) didi Tûl eydür yâ bu küçük sen büyük âşıl nedür diyince âşıl budur (11) diyüp Güyâ Mereş irişüp bir deste çöp ile urdı kim tûluñ (12) kellesi târ u mâr oldu andan kendü tûluñ leşkerine urup (13) bir anda leşkerini şoyup târ u mâr eyledi bu ḡadar esbâb u eşḡali (14) biraḡup ḡaçdılar Güyâ Mereş cümle esbâb u eşḡali mâl ve ḡazîne ve atlara (15) yükledüp elçüb ile ve şehzâde ile cümle süvâr olup Güyâ Mereş (16) dîvâne piyade çoban omuzuna urup oñlerine düşüp revâne (17) oldular 'azm-i Sârıḡ Şâh eylediler günlerde bir gün şehire irişdiler (18) Güyâ Mereşin ḡadûmun

ol kırk piyâdeler işidüp karşı gelüp buluşdular **[71a]** (1) Şehzâdenüñ atasına haber oldu Serverleri ve leşker birle tîz durup (2) süvâr olup istikbâl eyleyüp Güyâ Mereş ile ve Elçüb ile ve oğlu (3) Sârık Şâh ile görüşüp şâd oldılar nüzül ni‘metler gönderüp (4) nice günler yediler bir gün Güyâ Mereş-i Deşt-bân baş kaldırup (5) Elçüba eydür gel varalım Kâsımuñ kanını ol la‘în ‘anķâşden (6) alalım didi andan bir kavm gördiler kim bu pehlivân yigit dayım Elçüb (7) ‘izzet idüp hizmet kıılır bir derecede kılı gibi hizmet (8) ider ta‘accüb eyleyüp aşlımı şördılar bildiler kim Şişñizi (9) diyârınuñ pâdişâhıdır şâhib-i tabl ve ‘ilm-i hayl hışımdur (10) andan Şehzâde bunlaruñ kim olduğın bilüp eydür ey Serverler (11) gelüñ evvel bunda birer mâl vardır gelüñ aña varalım ol (12) Serverlerüñ hâlleri nicedür reml eyleyüp görelüm didi (13) bunlar der sürdürüp remmâle geldiler niyyet idüp kur‘a şaldılar (14) remmâl râf eline alup kalem alup ekâl mücebince bozup çizüp (15) yazup gördi bir zamân tefekkürden soñra başını şaldı dönüp eyitdi sizler ne kadar sü‘âl idersüñüz (16) hep bunlar şağlar sâlimler ammâ bir derece de tâli‘leri (17) kuvvetdedür kim anlara kimse mükâbil olunmaz diyüp murâdlarınca **[71b]** (1) haber viridi bunlar şâz oldular andan oturup şâz u hurrem (2) oldular ‘ayş u nûşa meşğül oldular meger bu Şehrân-ı Sârık (3) Şâh bir kâdına nişânlu idi atasına ol nişânlu kızuñ Tâk (4) bin Tütâk dirler idi Cemşîd-nevâzuñ karındaşı idi bunlarıñ (5) iki karındaşlar Tâk bin Tütâk ve Cemşîd-nevâz bunlaruñ iki pehlivânları da (6) var idi birine Elmâs birine Es dirler idi birine (7) Şahbâz bin Şeh-nevâz dirler idi bunlaruñ altmış eriş (8) kâdderi var idi ol pâdişâhlaruñ dağı kırk beşer eriş (9) kâdderi var idi ammâ ol pehlivânlar ziyâde kuvvetlü ve heybetlü ve (10) şalâbetlü pehlivânlar idi ikisi dağı kemend-endâzlar idiler ammâ (11) ammâ ol Tâkâ bin Tütâk şil-endâz idi Cemşîd Şâh tir-endâz (12) idi meger bunlar işitdiler kim Sârık Şâh varmış (13) Müselmân olup leşkeriyle Likâdan yüz döndürmüş didiler (14) bunlar çün bu haberi işidüp ziyâde gâzaba gelüp leşkerleri (15) cem‘ idüp şehirlerinden taşra çıkup bârgâhlar kurup (16) yerağ görmek üzre oldılar ammâ bu yañadan bir gün Sârık (17) Şâh oğlu Ken‘ân bin Sârık eydür ey devletim ammâ gel şimden (18) soñra Târik bin Tâka haber gönder benim nâm-zâdem Şîrîn Bânü **[72a]** (1) göndersin eger virürse hōş ve eger virmezse aña göre (2) (...) ²⁸ olalım diyüp bu minvâl üzre mektüb yazup (3) âdem gönderdiler zîrâ kim icmâlen hareketlerinden haberdâr olmuşlar (4) idi ve dimâğlarında olan nâdir tolmışlar idi çün (5) elçi bunlara geldi Tâk bin Târik gâzaba gelüp elçiye hakâret (6) idüp burnın

²⁸ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

ulağın kesüp haber gnderdi kim ey nā-bekārlar (7) siz varup Liķādan yz dndrp grnmez Tañrıya (8) ul olduņuz biz sizi ovduķ ızdı dilersz bir iş (9) idelm size kim cihānda dāsitān olsun diyp cevāb (10) gnderdiler n haber Sāriķ Őāha geldi ziyāde avfa (11) vardı dir dir ditredi Gyā Mereş Őāh eydr ey Őāh (12) nin orķarsın Saruk Őāh eydr ey pehlivānuņ (13) bir arındaşı vardur adına Cemşid Őāh-nevāz dirler ayrı (14) atadan ana bir arındaşıdur bir pehlivānı vardur (15) bir pehlivānı vardur adına Elmās bin Es dirler altmış (16) erış addi vardur kemendine tağlar pāyidār olmaz ve bu (17) Tāriķ Őāhuņ dağı bir pehlivān vardur adına Őahbāz (18) Şeh-nevāz dirler dağı altmış erış addī vardur [72b] (1) ziyāde pehlivāndur hem tır-endāzdur Cemşid Őāh Şil-endāzdur (2) ve Tāriķ Őāh da tır-endāzdur (...) ²⁹ (3) Tāriķ Şil-endāzdur Cemşid Şil-endāzdur bunlaruņ (4) yzer biņ mkemmel pehlivānları vardur didi andan Gyā Mereş (5) Elba eydr Sultānım nedersiz nice eyliyelim didi Elb eydr (6) zerlerine varup cezāların virelim didi andan Elb (7) buyurdı leşker grdiler yz biņ leşker āzır idp (8) ol aradan gdiler yz biņ ‘asker ile andasın (9) Tāķ bin Tāriķ diyp revāne oldılar bir gn gelp (10) irişdiler Tāķ bin Tāriķuņ şehrine irdiler grdiler kim (11) Tāķ bin Tāriķ arkasın şehre virp onup āzır (12) muheyyā turur leşker-i Sāriķiyye dağı yz biņ mkemmel er (13) ālay gelp Tāķ leşkerine muķabil ve muķārin onup (14) serā perdeler urup arār itdiler ammā ez-īn-cānib bu yañadan (15) n Tāķ bin Tāriķ grdi kim zerine Sāriķiyyeden Sāriķ (16) Őāh geldi leşkeriyle muķabil ondı tiz bir nāme yazup (17) arındaşı Sheyl Pādiřāhı Cemşid Őāha gnderdi ve (18) eyitdi benim arındaşım ma‘lm ola kim Sāriķiyye Őāhı ve oğlı [73a] (1) anda olan ‘ādilere tiğ koyup bir nicesin ldrp (2) alanı amān dilediler zirā kim Mālik Ejderi dilāver bāđuņ (3) apusın alup durur idi eger murād eylese hep ırar (4) idi bunlar amān dileyp Mselmān oldılar andan dnp (5) ‘Aķārib zerine gelp Mālikn elinde n-ālde tiğ (6) grp ‘Aķārib dağı Mselmān olup merdum-urluđa (7) tvbe eyleyp cmle tevāb‘leri ile Mālikn ayağına dkldler (8) imāna geldiler Mālikn oğlın ve arındaşların şalı virp (9) ‘zrler dilediler andan dnp oturup aşırda şoşbete (10) başladılar ve bir nice ‘ādiler ile arındaşları varup (11) leşkeri alup anda geldiler bunlar bunda on gn ‘azim (12) şoşbet eylediler bir gn ‘Aķārib Fıl-r āh idp ağladı (13) Mālik eydr nin ağlarsın ‘Aķārib eydr yā bu yağında (14) bir cāz olur adına Zer-āzāl Cāz dirler benim ile āyet (15) dşmendir baña ok cefālar eyleyp

²⁹ Bu kısım silik olduğu iin okunamamıştır.

diyārım virān eylemişdür (16) eger ol la‘iniñ haqqından gelürseñ eyü şevāb hāşıl idüp (17) cihānda erlik ve serverlik-nām saña besdür didi Mālik (18) Ejder hayr ola inşāllāh elem çekme didi bari Mālik [73b] (1) üç gün yerağ görüp dördüncü gün ‘Aqaribden birkaç dāne (2) klagüz diledi kim Cāzūya gide ‘Aqarib eydür yā Server (3) klagūza hācet yoğdur yolda rāst anda vardur ve (4) hem yolda heb deñlü miller vardur didi bes Mālik Ejder (5) süvār olup revāne oldı on ikinci mile temāşā (6) iderken kendi on iki mile irişdikde de Mālik ol gice (7) anda yatdı uyudı çün uyandı Mālik kenduvi bende (8) gördi āh eyledi bu belā baña neden geldi ola diyince nā-gehān (9) Zer-āzāl Cāzū zāhir olup eydür ey nā-bekār ‘arablar ya‘nī (10) bu bahtiyār zemīn diyārında size muqābil olur kimse yoğ mıdur (11) diyüp söylerken nā-gāh Cāzūnuñ qarındaşı Rūyān Rūyen-ten (12) Cāzū çıka geldi kız qarındaşı Zer-āzāl eydür bu şahış (13) kimdür didi Zer-āzāl bu ‘Arab Hamza pehlivānı Mālik (14) Ejderdür didi andan Rūyān Rūyen-ten eydür yā qarındaş ben (15) dilerüm kim varup ‘Arab Hamza leşkerin seyr eyliyem hele bunı (16) eyü getürdün didi andan oturup şarāb açdılar ešnā-yı (17) kelāmda Rūyān Rūyen-ten baş kaldırup Mālike eydür yā (18) ‘Arab sen pehlivānlık bilür mısın didi Mālik eydür hele biraz [74a] (1) bilürüm didi Rūyān gelüp eydür yā hemşire bu ‘arab kıyu (2) vir bunuñla cenk ideyim bunı erkeklikle ben nice tutarum sen temāşā (3) eyle diyincek Cāzū Mālikūñ bendlerin aldı Mālik şükür (4) ber-Ĥudā eyleyüp eydür evvel Cāzūnuñ işin tamām idüp (5) ber-dāht ideyin andan qarındaşın bulam zīra la‘īn (6) yine sihr itmeye baña diyüp ilerü geldi ammā Rūyen-ten eydür (7) yā Mālik hele gel otur biraz şarāb içelüm sen de ‘özür (8) bahāne itmeyesin qarım açdı beni başduñ dimiyessin didi (9) Mālik nola luţufdur diyüp (...) oturdular biraz şöhet (10) eyeldiler Mālik Ĥudānuñ luţfuna hayrān olup birazdan kerem (11) olup Mālik meclisde öteberi iderken kolpalayup Zerā-zel (12) Cāzūnuñ kellesine bir muşt ile urdı kemergāhına (13) varınca Ĥurd eyledi anı görüp qarındaşı Rūyān Rūyen-ten (14) hāy ‘Arab neyledüñ diyüp durup Mālike muşt (15) havāle eyledi Mālik dağı red idüp bunlar cenge tırdılar (16) rāvī eydür bu Rūyān Rūyen-ten ziyāde pehlivān idi (17) cāzūluğ dağı bilürdi ammā ihtiyār eylemezdi benim işim (18) erlikledür diyü bāşş iderdi bunlar ikisi öyle olunca [74b] (1) ceng-i ‘azīm eylediler āhir Mālik gayrete gelüp (2) Rūyān Rūyen-teni kemerinden kapup yere urdı muhkem bağladı andan (3) öldürmek diledi Rūyān Rūyen-ten Müselmān olup (4) Mālike bende oldı andan tırup revāne oldılar (5) leşkere geldiler ‘akarıp qarşu varup bunları görüp (6) buluşup görüşüp oturup şöhetinde oldılar (7)

andan Şabāyile ādem gönderüp haber ricāsında oldılar (8) andan ‘Aḳarib Fīl-hūr elli biñ leşker düşürüp (9) elli biñ daḫı Mālik Eşterüñ var idi elli biñ (10) daḫı Rūyen-ten cem ‘ idüp yüz elli biñ ‘asker ile (11) bir gün ḳalḳup ‘azm-i Şabāyīl idüp gelüp bir hōş (12) mürg-zāra ḳondılar haberde muntazır oldılar ammā ez-īn-cānib (13) ammā rāviyān-ı aḫbār u nāḳilān-ı āşār u muḥaddisān-ı rūzgār (14) ile rivāyet ve bu vecihle ḫikāyet ider kim bu yañādan ol (15) gice kim ‘arab leşkeri şanup tār u mār oldılar Zūlfikār (16) Şāh bin ‘Anḳāş Şarşarī daḫı kendü leşkeriyle cengden (17) bir yaña ṭop olup ḳıḳup revāne olmuşlar idi on (18) gün beyābānda gidüp ‘azīm ıztırāb çekdiler on birinci [75a] (1) gün bir şehre irişdiler pādişāhına Hezber bin ‘Aver dirler (2) idi aña elçi gönderüp dīne da‘vet eylediler ḳabul itmeyüp (3) yüz elli biñ ‘asker ile şehrenden ḳıḳup Zūlfikār Şāhı (4) ḳarşulayup muḳabil oldılar bir pāy-ı taḫt pehlivānı var (5) idi ziyāde merd-cihān geçinirdi adına Kelāle-i Gergedān-geşte (6) dirler idi altmış sekiz erīş ḳaddi var idi el-kışsa (7) üç gün ‘azīm muşaf olup āḫir Kelāle-i Gergedān-geşt (8) meydāna girüp ḳoḳ ādem aḳdardı Zūlfikār Şāh (9) berāber gelüp biraz cenk eylediler āḫir Zūlfikār Şāh (10) anı yıḳup baḳladı ‘ālem dibine gönderdi andan ḡayrı daḫı (11) seksen pehlivān daḫı baḳup baḳladı āḫir Hezber Şāh (12) fīline çengāl urup irişüp Zūlfikār Şāha berāber (13) olup bir nücūm sā‘at dövüşdiler ammā rāvīler eydür (14) Zūlfikār Şāh ziyāde pehlivān idi ve ḡūzīde-i devrān (15) idi Ḳāsım Bedī‘üz-zamān āḳrān idi āḫir maḫāl virmeyüp (16) bir ḡürz urup her bir Şāhı yıḳup baḳladı āḫşām (17) daḫı olup durdı iki leşker döndiler ḳondılar Zūlfikār (18) Şāh oṭaḒına gelüp ol seksen esīr ile herbirin [75b] (1) Kelalei hep meydān-ı siyāsete götürdiler buyurdı kim dīne da‘vet (2) eylediler bunlar muḫalefet itmeyüp īmāna geldiler Müselmān oldılar (3) ammā ḫile ile Müselmān oldılar bendelikler eylediler andan Zūlfikār (4) Şāh bunlaruñ bendini alup bunları nevāḫt eyledi bunlar (5) ḫidmet eyleyüp nüzū u ni‘met ḳaydunda oldılar ammā rāvī eydür (6) aradan bir nice gün geçdi bir gün Hezber Şāh vezīriyle müşāvere (7) idüp Zūlfikār Şāhı şehre ziyāfete da‘vet eyledi ta kim (8) Zūlfikār Şāhı ṭuta ammā rāvī eydür bu Zūlfikār Şāhı (9) Şar Şarı ziyāde pehlivān idi ve hem pehlivānlıḒından ‘aḳlı daḫı ziyāde (10) idi ve ḫüsündār civān idi ziyāde fehm ü ferāset şāhibi idi (11) bildi kim Hezber-ber bin Şāh kendüye ḫiledür ol diḒel gice olup (12) da‘vete icābet idüp durup şehre vardı el-kışsa (13) Hezber-ber Şāh ba‘de ṭa‘ām īşāret eyledi dārūlu şerbet (14) Zūlfikār Şāha şundılar Zūlfikār Şāh ḳarīne-i ‘aḳıl (15) ile bildi kim bu şerbet dārūludur yāḫūd zehr-ālūdedür ol dem (16) cām eline alup Hezber-ber Şāha eydür baña baḳın gel saña ne diyeyim (17) didi

Hezer-ber Şāh aldurmayup ilerü varınca Zūlfikār (18) Şāh yakasın koruyup al şu cām nūş eyle didi Hezer-ber Şāh [76a] (1) kat yerüñ ka‘rına girüp gitdüm şandum didi çün Zergīr (2) ḥamle idüp geçüp gitdi Ḥāriş daḥı irişüp bir gürz ile (3) urdı kim Zergīr Zerāyim daḥı men‘ eyledi ammā begendi rāvī eydür (4) bunlar āḥşām olınca ceng eylediler āḥşām olup dönüp kondılar (5) ol gice ārām idüp irtesi yine ceng eylediler tā (6) āḥşām olınca āḥşām dönüp kondılar el-kışsa bunlar on beş gün (7) ikisi her gün ceng eylediler on altıncı gün güreşdiler (8) āḥir Zergīr Zerāyim Ḥāriş Nev-cihān zebūn idüp başup (9) bağlayup alup bārgāha geldi iki leşker döndiler ol gice (10) ārām eyledüler irtesi Sehrāb Zer-pūş dīvān eyleyüp buyurdu (11) vardılar Zergīr Zerāyim ol iki kayd u bend ile alup (12) meydān-ı siyāsete getürüp çökerdiler Ḥāriş buyurdu bunları (13) dīne da‘vet eylediler bunlar daḥı ikrār eyleyüp Müselmān oldılar (14) Ḥāriş buyurdu bendelerin alup ḥil‘at giyürdiler geçüp qarār (15) eyeldiler evvel dört kerre yüz biñ ‘askerleri daḥı hep (16) Müselmān oldılar Ḥārişe bende oldılar on gün anda oturup (17) şöḥbet eylediler bir gün Ḥāriş Nev-cihān Sehrāb (18) Zer-pūşı gönderüp varup Zergīr Zerāyim Zer-pūşuñ [76b] (1) kıızı Ḥandān Bānūyı kendüye diledi Zergīr Şāh nola diyüp (2) buyurdu kıızı ḥāzır eyelyüp yedi gün toy düğün eyleyüp (3) sekizinci gün kıızı Ḥāriş Nev-cihāna virdiler ol gice Ḥāriş (4) gerdege girüp murād virüp murād aldılar irtesi gün (5) ḥammām faşılları olup bir nice gün ‘ayş u nūşa meşgūl (6) olup oturdılar rāvī eydür iki ay tamām oturup (7) ‘ayş u nūş idüp andan Zergīr Zerāyim-pūş pehlivān (8) pay-ı taht idinüp Sehrāb oğlın yerinde kodı Zergīr (9) Şāh daḥı oğlın yerinde kodı andan bunlar muḥkem yeraḳ (10) görüp Ḥāriş Nev-civān ile atı gemlü kendi yarar dört (11) kerre yüz biñ ‘asker göçüp ‘azm-i Şabāyıl eyleyüp beş (12) menzil yer gitdiler bir mürğ-zāra irişdiler kondılar Ḥāriş (13) Nev-cihān dīvān eyleyüp müşāvere eylediler andan Zergīr (14) Zerāyim Zer-pūşuñ Zer-pāyı ‘ayyār adlu bir çābuk (15) çālāk ‘ayyārı var idi bī-ğāyat merd-revende ‘ayyār idi ve (16) Sehrābuñ daḥı bir ‘Ayyārı var idi tīz pay-ı ‘ayyār dirler (17) idi bī-ğāyat çābuk ‘ayyār idi ikisin birbiriyle eş (18) eyleyüp Şabāyile cāsūsluğa gönderdiler kim varup göreler [77a] (1) göreler ki Ḥamza-i Sāḥib-kırāndan ve oğullarından ḥaber alalar (2) gelmişler mi yoḥsa gelmişler mi gelmişler ise gelüp (3) bunlara ḥaber vireler bunlar daḥı gideler işte ol iki (4) ‘ayyarlar daḥı çeküp gitmek bunlar da ol arada oturup (5) ‘ayş u nūşa meşgūl oldılar ez-īn-cānib (6) rāviyān-ı āḥbār u nākīlān-ı āşār u muḥdeddeşān-ı rüzgār (7) öyle rivāyet ve bu vecihle ḥikāyet iderler ki bizim kışsa (8) Şīr-i Siyāhān-ı Ḥüsrev-i Hindistān-ı Lendūhā bin Sa‘dan (9) geldi çünki

ol zamān Lendūha bin Sa'dan kāfir (10) çerisi İslām 'askerin şebīhūn idüp perişān (11) eylediler ve 'Ankāş Hūn-āşām didikleri mel'un (12) fırsat bulup her birine zaḥmlar urduḡda Lendūhā (13) bin Sa'd ne daḡı 'Ankāş elinde zaḥmdār olup (14) oḡulları ve lālaları ile ve bir miḡdar Hindi-nāmdār (15) ile bir tarafı tutup revāne oldılar seḡergāhda bir yire gelüp (16) ḡondılar andan Lendūhanuñ zaḡmını şardılar bir taḡt-ı (17) revān peydāh idüp bend virüp getürdi [77b] (1) uğradıkları yerleri yaḡup yıkdılar Serveruñ bir (2) miḡdār zaḡmı eyü oldı arşūn bin Lendūhā ve lālalar ve (3) bir nice Hind Serverleri ile Lendūhā bin Sa'd (4) ḡatına gelüp danışdılar ve eyitdi ey Server elḡamdülillāh (5) vücūduñuz şıḡhat buldı ne dirsiñiz bu arada oturup (6) 'asker-i İslāmdan bir ḡaber alalum mı yoḡsa (7) hemān burdan ḡalḡup Hindistāna gidelim mi diyüp (8) arada söz irādesüz çoḡ bunuñ üzerine ḡavlı u ḡarār itdiler (9) kim kimselere girüp Hindistāna gideler tekrār (10) oradan yeraḡ görüp ḡamza Mekkedden geldikde bunlar (11) da gelüp irişeler bu tedbir üzre sāḡil-i deryāya (12) müteveccih oldılar giderken bir deryāya uğradılar orada (13) iki ḡarındaşı begleri var idi birine ḡahrüz (14) Merdum-ḡūr ve birine ḡahrū Merdum-ḡūr dirlerdi ol dem (15) işitdiler ki ḡamzanuñ pāy-ı taḡt pehlivānı olan Lendūhā (16) be-Liḡānuñ ḡışmına uğrayup bir miḡdar Hind Serverleriyle (17) Hindistāna ḡitmek ister diyü ḡaber virdiler bunlar beriye gelüp danışdılar [78a] (1) yüz yere urup Bār-i Te'alīden münācāāt eyleyüp düşmene (2) zafer bulmasın diledi ābdest alup ḡacet namāzın ḡıldı (3) yatup ḡāba vardı vāḡı'asında ciddi ḡazret-i Şīt (4) deme görđi eydür ciḡer-kūşem Lendūhā ger belānuñ batusına (5) ḡarşu bir yarāna ḡal'a vardur ol seḡrūñ ḡapusu önüñde (6) bir mīl vardur on mināre ḡadar uzundur ol mīlūñ üzerinde (7) bir altun şānduḡ vardur içinde tīz-āb ile şūvārılmış (8) bir tīḡ vardur ol ḡılıḡ senüñ ola ki gerisince Şāviri öldüremezsın (9) diyüp ḡayb oldı rāvīler şöyle rivāyet iderler (10) kim cihān sarāyında şeyḡān şākirdlerinden şeyḡandan (11) soñra Zerd-huş gibi bir cāzū daḡı gelmemişdir ve böyle o settār (12) cāzū olmamışdur ḡüşḡāsb Şāḡ zamānında oḡlı İsfendiyār (13) vücūda gelicek Zerde-hūşa 'arz eylediler emr eyledi varup (14) bir ḡalāysız baḡır legen getürdiler ol legen içine yetmiş iki dürlü (15) eczā ḡoyup bir afsūn idüp şū ḡoyup ḡarışdırup (16) ol şuya İsfendiyāri ḡoyup yudı ol legen içindeki (17) şuya İsfendiyāruñ başından aşıḡa dökdi siḡir ḡuvvetiyle (18) İsfendiyāruñ gövdesi baḡır ve tunḡ oldı için İsfendiyāra [78b] (1) Rūyi-ten didiler bu ḡikāyetüñ tafşīl Şāḡ-nāmede tafşīl üzre (2) deḡer olunur murād eyleyen andan Zerde-hūşuñ (3) bir oḡlı oldı adına Mürde-hūş didiler ol daḡı 'ilm-i siḡri (4) kemāliyle tekmīl itmiş idi andan soñra daḡı bir

oğlı oldu (5) dağı adı Gerde-huř oldu ol dağı cāzūluk fenninde dedesi (6) la'īnden ziyāde la'īn oldu dağı bir oğlı oldu (7) adına Erde-huř didiler ol dağı ziyāde sehħare oldu bu (8) arada Erde-huřuñ bir oğlı oldu cecdi Mühmelātuñ adını şodılar (9) Zerde-huř şodılar bī-gāyet sehħār la'īn şoydı büyük (10) dedesine ğalebe eyledi āħter-i zemīn sultān 'Ār Sāmūra (11) vezīr oldu bir ğün 'Ār Sāmūra Zerde-huřuñ bir fi'iline (12) incinüp ma'zūl eyledi rāvī eydür meğer bu Likā didikleri (13) la'īn 'Ār Sāmūrun kılı idi ziyāde zeberdest kāfir (14) ve hem nev-cihān hem begler begi idi Zerde-huşıyla eyüce idi (15) Zerde-huř Likāya ĩğvā eyledi bir ğice fırsat bulup 'Ār (16) Sāmūrı öldürüp yerine pādīřāh oldu 'Ār bin Sāmūruñ (17) bir oğlı var idi aña dedesi adın virmişler idi Sām bin (18) 'Ad dirler idi Zümrüd řāh ol řehzādei şutup eyledüp [79a] (1) Cezīre'i 'Irķāyıda demura urup ğaps eylemiş idi (2) řoñra Likā 'asker şeküp ser ta ser biħter-i āħter diyārların tā ser (3) ğaddi bir zulumāta varınca kim şimdi şaymak lāzım ğelse ğün toğusundan (4) ğün batısı olan yere varınca düny nişfidur yā fařl (5) eylediği bütün Rūm illeri ne ğadar ğara yerler var ise öte yağa (6) degül ammā aña ğüküm eylemişdür el-ķiřřa şöyle 'adalet eyledi kim cümle dünyā (7) buña bī'at eylediler nā-ğehān 'özü ğāřıl eyleyüp Zerde-huř (8) la'īnūñ söziyle ezüp da'vā-yı ulūhiyyet eyledi ğalkā kendüyi (9) ma'bud dutındı ğalāyık ğördiler kim muğalefete mecāl yoğdur neylesünler (10) ĩtā'at eylediler ğün kim Likā-yı Zümrüd řāh řabāyıda pādīřāh (11) olıcağ Zerde-huř dilek eyleyüp Sām bin 'Adı āzād (12) eyleyüp Āħter-i Zemīne řāh eyledi Likāya bende olup itā'at (13) eyledi Serā'il-i 'Anteriyeyi Zerde-huř mağām idindi kendünūñ (14) ol cāzūlarıñ vücūda ğelen oğlanların öñüne ğetürürler idi la'īn (15) terbiye iderdi bağırlığında büyüüp bağır iderdi ve kimin demur (16) iderdi řāver-i Āhen-teng anasına ķiřřa-yı Cāzū Zerde-huř (17) la'īnūñ mağbul cāriyelerinden idi ğün kim řāveri toğurdu (18) alup Zerde-huř la'īnūñ eteğine bırağdı benim degüldür seniñdür [79b] (1) didi Zerde-huř buyurdu vardılar bir pūlād legence (2) ğetürdiler bir siħir okuyup ba'zı eczālar ile řāveri içinde (3) yudı siħir kuvvetiyle demür oldu ammā bu siħir ile demür (4) bağır tunc kemik tař her ne iderse bunlaruñ kendüye düşmen (5) olıcağların fikir eyleyüp la'īn bunlaruñ helāk olmasına siħir (6) ile bir yerağ düzüp her birinūñ yerāğıñ bir yerde ğomuş idi (7) vağt-i ğācetde ğerek ola diyü 'Ād bin Rūyen-tenūñ dağı helākine (8) billürdan bir ğürz düzüp bir bir zeminde ğizlemiş idi Ēāzret-i (9) Ēamzanuñ eline ğirüp 'Ada zafer buldı helāk eyledi řāveri (10) Āhen-teng helāk için tiz āb ile řūvārılmış bir tığ dizmiş (11) idi Lendūhāya vāķı'asında ğaber virdiler

uyhudan uyanup (12) buyurdi dīvān eyledi hep begleri dīvāna cem ‘ oldılar vākı ‘a’ı (13) Lendūha bunlara hikāyet eyledi elbetde ben anda giderüm sizler er (14) giç ol ki kim bu birkaç gün kāfirlere mudārā idesüz diyüp (15) istimālat virüp Şeperneg Tāzınuñ üzerine süvār olup (16) bir klāgüz alup ‘azm-i kūh-i belā kılup revāne olup gitdiler (17) şiş (...) haber virdügi virān şehre irdiler ol mīli (18) bulup üzerine çıkmağa dürlü tedbirler idüp çäre bulımadı (...) ³⁰ [80a] (1) burayı begendiler hemān Süheyl bin Nu‘mān kaçup Şāhib’ül-baħr kātına (2) kendiçün Ħervem şehir öñüne gelüp irişdi vezīrlar hep istikbāle (3) çıkup Ħervemiñ cümle ālāt u esbābın ve gergedānın alup karşı (4) gelüp ‘özürler dileyüp bizüm suçumuz yoқdur suç şāhımuzuñ (5) idi varup kaçup Şāhib’ül-baħr kātına gitdi didiler Ħervem daħı (6) anlaruñ günāhların ‘afv eyleyüp şālgīn ve gergedānın ve ālāt u esbābın (7) üzerine ārāsta idüp anları daħı bulam diyince Ħerveme şerbet (8) virdiler Ħervem dīvāne eline şerbet alup şüpheye varup içmeyüp (9) vezīre şundi vezīri bahāne idüp içmek diledi Ħervem şālgına (10) el urınca vezīr içdi ol dem şişüp çatlıyup geberdi Ħervem ol (11) hāl görüp ben Süheyl bin Nu‘mān komazum diyüp kandasın Şāhib’ül-baħr (12) ül diyüp revāne oldu ammā ez-īn-cānib rāviyān-ı āħbār u nākılān-ı (13) esrar eydür kim bu yaña Şāhib’ül-baħr daħı başı ‘azīm gavgāda idi (14) kim Hāşim ile Sa‘duñ kızları ile üzerlerine yüz biñ er ile (15) Pil-pāyı ser ‘asker idüp göndermiş idi Hāşim dünüp (16) Pil-pāyı helāk idüp ‘askeri tār u mār eylemiş idi ol şanan leşker (17) kaçup gelüp Şāhib’ül-baħra haber eylediler Şāhib’ül-baħr ol haberi (18) işidüp cümle leşkeriyle yek-bār süvār olup Hāşimüñ üzerine [80b] (1) yürüdi bu haber Hāşime irişdi dönüp Sa‘da eydür birader evvel (2) bize lāzım olan budur kim bu kızları şaklayuz diyüp bir kuyu ağzın (3) buldılar gördiler kim şuyı yoқdur bu kızları anda koyup üzerin (4) bıraktılar andan dönüp gelüp kendülerin (5) ol araya Gülbār ‘Ayyār çıka geldi Hāşimüñ ve Sa‘duñ kademüne (6) baş kodı bunlar Gülbār ‘Ayyāra eytdiler sen şol kuyunuñ ağzın (7) bekle diyüp bunlar ikisi meydāna girdiler girene amān virmeyüp (8) helāk eylediler āħir āħşām irüp dönüp kondılar Gülbār ‘Ayyār kāfir (9) leşkerine varup Şāhib’ül-baħr leşkerini görüp otağa varup bir (10) yerde seyre durdı nā-gāh Temsā-yı Cāzū çıka geldi hizmet eylediler (11) ammā Gülbār ‘Ayyār gelüp Haşime Sa‘da haber virdi bunlar ta‘accüb (12) eylediler ol dem idi kim Süheyl bin Nu‘mān irişdi Şāhib’ül-baħr ile (13) görüşdi andan Temsā-yı Cāzū ile görüşdi andan Temsā-yı Cāzūya (14) eydür ey Şāh karındaşım daħı yarın gelür didi ammā buyur yarın (15) meydān olsun bu

³⁰ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

‘arablarıñ haqqından geledüm didi Şahib’ül-baħr (16) buyurdu münādiler nidā eylediler kim yarın dār-ul ħarbdür didiler ol (17) gice giçüp şabāħ oldu iki leşker birbirine mükābil olup cāzū (18) la‘īn meydāna girüp siħir okuyup ol iki pehlivānlar dutun **[81a]** (1) içinde kaldılar ol dem Temsā-yı Cāzū Şāhib’ül-baħra ħaber gönderdi kim (2) bunları öldüreyim mi nicedür yoħsa dirice mi ister didi şāħ ħaber getürdi (3) kim öldürmesün didi cāzū bu ħaberi işidüp bunlarıñ (4) üzerine gelince nā-gāħ bir süvār gelüp irişdi şeh-süvār boz atlu (5) ‘ülvī saçlu Hızır-dem idi yıldırım gibi irişup bir tāziyāna urup (6) içinden öd çıķup cāzūyı yakup kül eyledi ol dem mübārek eliyle (7) bunlarıñ arkasını şıgāyıp cümle bendler maħv olup siħir bātıl (8) oldu Hızır-dem bunlara birer kılıç virdi eydür her-bār kim cāzūlar (9) size siħir ile bu kılıçları şıyırūñ cümle siħir bātıl olur didi (10) andan bunlara birer du‘a öğretti kim ol du‘ayı kim Ĥazret-i Ĥamzaya (11) kānda ta‘lim itmişdi bu du‘ayı diliñüzden gidermeñ kim cāzūya (12) fırsat bulasuz diyüp ğayb oldu bunlar şāz oldılar (13) ravī eydür meger kim kāfirler cāzū helāk olduĝın görüp perīşān u (14) ħātar oldılar meger bir pehlivānları var Çeter-burun Hüşenk (15) dirler idi burun ziyāde semerlü burun idi fīl sürüp (16) Hāşime berāber olup (...) ħarb urdu nevbet Hāşime gelüp (17) irup bir gürzle yıķup baĝladı öldürmek diledi (18) Çeter-burun Müselmān olup Hāşīme bende oldu rāvī eydür **[81b]** (1) ol pehlivānuñ seksen bin eri var idi cümlesi gelüp Müselmān (2) olup Hāşīme döndiler Hāşīm ve Sa‘d şāz oldılar taħl-ı beşāret (3) urdılar ol idi kim gök gözleyüp yağmurlar yağmaĝa başladı (4) ‘ālem murdār maħviyle tıldı meger Temsā-yı Cāzūnuñ ħarındaşı (5) Af‘ī-ser didikleri la‘īn eydür idi irişdi Şāhib’ül-baħr ile buluşup (6) ħarındaşınıñ āħvālin işidüp çeküp yakasın çāk eyledi (7) ol dem lā‘īn hemān ĝazab ile ħudurmuş kelb gibi ‘azm-i meydān (8) eyledi Hüşenk Çeter-burun eydür yā şehzadeler ĝāfil olmañ bu (9) meydāna giren cāzū derhāl nice olur didi ol dem bir toz belürdi (10) leşkeri bi-girān ile Ĥevrem dīvāne çıķa gelüp meydānda cāzūyı (11) görüp hemān berāber oldu cāzū eydür kimsin Ĥevrem eydür leşkeri (12) ‘arabdanım ādım Ĥevrem Dīvānedür didi cāzū ol ħadar siħir (13) eyledi kim çāre olup fırsat bulmadı rāvī eydür meger bu Ĥevrem Dīvāne (14) du‘ayı Hızır-dem Ĥamzadan öğrenüp yazdırup selāmında getürürdi (15) anuñ içün siħir kār ħılmazdı cāzū gördi kim siħir kār eylemez (16) kaçmaķ diledi Ĥevrem āmān virmeyüp yakasın alup iki çeriye (17) ħarşu cāyır cāyır eski bez yırtar gibi yırttı iki leşker Ĥevremüñ (18) merdligine ħayrān oldılar bu cānibden Hāşīm ta‘accüb idüp Gülbār **[82a]** (1) ‘Ayyāra eydür ‘Ayyār var gör şol cāzūyı şol ħāle koyan dilāver (2) kimdür gör bize ħaber getir

didi Gülbār meydāna gelüp gördi kim (3) H̄ervem Berda'īdir H̄āşimūñ dayısıdır H̄ervem
Gülbārı görüp (4) eydür bre na-bekār ne bakarsın aver dengin mi alursın yoħsa diyince
(5) Gülbārı bildi ħayrān oldu Gülbārı gelüp Haşime ve Sa'dı Tavķiye (6) ħaber virdi ol
dem tabl-ı beşāretler urup iki leşker döndiler (7) H̄āşim ve Sa'd ve H̄üşenk Teber-burun
karşu gelüp H̄ervem ile (8) buluşup görüşüp ħāl u ħātır şoruşdılar şāz u ħandan dönüp
(9) kondular ol gice geçüp irtesi iki leşker birbirine muķābil olıcaķ (10) Temsā-yı
Cāzūnuñ ve Temsā-yı Cāzūnuñ ulu karındaşı Lāl (11) Sarī Cāzū da geldi la'īn geldüĝin
īzhār etmeyüp ol gün (12) H̄āşimden ve Sa'dden ve H̄ervemden ħaberdār olup
nişānlıyup (13) nīşf-ı ellilik gelüp H̄āşim ve Sa'di ve H̄ervem ĝafiline (14) sihir idüp
bende gelüp alup Şāhib'ül-baħruñ önüne eyletdi (15) ve gelüp ol iki kızları da alup
bende gelüp eyletdi Şāhib'ül-baħr (16) şāz olup bir nāme yazup ol dem Zümrüd Şāha
salsun (17) diyü didiler bir pehlivān var idi anuñla gönderdi diyü (18) nāmeyi alup
revāne oldu işde bunlar gittiĝinde **[82b]** (1) bir gün Sultān-ı ħoraşān Veliyy'ul-ākṛān
Şānī-i Şāhib-kırān Şīr-ĝazān (2) Bedi'üz-zamān baş kaldırup eydür yā begler şol Çābuk
didikleri (3) nā-bekār 'Ayyār bunca zamāndur Şabāyıla gidüp bize bir ħaber getürmedi
(4) bir kişi olsa bize varup Zümrüd Şahdān bir ħaber getürse diyince (5) İrmil Gül
yerinden tırup eydür Sultānım eger fermān iderseñüz (6) ben varup ħaber getüreyüm
didi Bed'üz'zamān aferīn idüp (7) var imdi tīz gel ola kim hem yolda ol Çābuk
didikleri nā-bekār oĝlanı (8) bulasın didi İrmil Gül nola diyüp revāne oldu birkaç (9) gün
gidüp bir gün yolda segirdüp giderken ħikmet ile Çābuka (10) rāst geldi Çābukla
buluşup merħabā eyledi Çābuk Bed'üz'zamānı (11) şordı ĝül elħamdulillāħ eyüdür
āħvāl bir bir söyledi andan (12) eydür ne yāvuz eglendik aşl nedür didi Çābuk daħı
beglerūñ āħvālını (13) ħaber virdi bunlar ol gice bir yerde yatdılar şabāħ Çābuk 'Ayyār
(14) uyanup kendüyi bir ĝayrı yerde gördi İrmil Gül daħı kendüyi (15) bir yerde Çābuk
bulmayup feryād idüp çok aradı (16) bulımadan āħir dönüp kıandasın kühzer-i ābād
Şehr-ī Şabāyıl (17) diyüp gitdi ammā ez-īn-cānib bu yañadan Çābuk daħı kendüyi bir
(18) ĝayrı yerde bulduĝına ħayrān olup bunda daħı bir ħikmet **[83a]** (1) var ola diyüp
revāne oldu rāvī eydür Sālūs dīve rāst (2) geldi kim Şāhib'ül-baħrdan H̄āşim ve Sa'd ve
H̄ervem için Zümrüd Şāha (3) müjde-nāmesin alup gider idi Çābuk buña yoldaş olup
(4) revāne oldılar söz sözden açılıp Çābuk eydür kıanda gidersin (5) didi Sālūs eydür
Şabāyile giderüm yā sen kıanda gidersin (6) didi Çābuk eydür ben Likānuñ karındaşı
Rihān Şāhuñ bigiyim (7) adıma H̄ōş-āver dirler üzerine 'arab leşkeri geldi anı ħaber (8)

virmege giderim sen kandesine gidersin didi Sālūs eydür (9) ben Şāhib'ül-baḥr ḳulıyım adım Sālūsdur hem 'Ayyārım ve hem (10) pādişāhımız Ḥamzanuñ iki oğlını ve birini tutduḳ ḥaps (11) eyledik anlaruñ ḥaberini alup giderim kim nice buyurursa öyle eyliyeler (12) didi Çābuk 'Ayyār ḥaber alup ḡayrı tanımayup gice olıcak fırsat (13) bilüp Sālūsüñ başın kesdi alup nāmeleri oḳuyup (14) āḥvāl bilup andan dönüp Şāhib'ül-baḥrdan yañā revāne oldı ve (15) kendüden murādınca bir nāme peydā eyleyüp sürüp Şāhib'ül-baḥra (16) geldi buluşup nāmesin şundi alup oḳudılar dimiş kim (17) ḥāşā şümme ḥāşā benim ḳatımdan ki āḥter-i baḥter-i zemīn tañrısı Zümrüd (18) Şāhım sen ki Şāhib'ül-baḥrsın diyicek yek-bār küffār leşkeri secdeye **[83b]** (1) vardılar imdi ey Şāhib'ül-baḥr bunda otururken Ḥamza benim üzerime (2) leşker çeküp geldi ben de ḡazaba gelüp anı ve oğlanlarını ve cümle (3) leşkerin ḳahr idüp tār u mār eyledim iḳisin bir yerde ḳomadum (4) işitdüm bir iki oğlu anda senden yaña varup sen anları dārūyla (5) tutup bend eyleyüp gene ḳurtulmuşlar imdi āḥir sen anları tutarsın (6) ben ile ḥāşā taḳdir eyleyüp dururum anlar yine senüñ elüne (7) girürler hemān benim 'Ayyārım Taḡannüş 'Ayyār anda varınca sen anları (8) ala getüresin bend ile 'Ayyārım teḡannüşe viresin (9) getürür ben anları cehenneme ḳoyup çāḥ-ı mārāna şalup 'azāb eyliyem (10) dimiş çün kim Şāhib'ül-baḥr bunları işidüp Çābuka ḥidmet (11) idüp alup kendünüñ üsti yanına geçirdü Sultānım sözi (12) ma'zūr olmasun bilmedüñ didi Çābuk ile olur ḳayırmaz didi (13) andan oturup 'ayşa başladılar birazdan Şāhib'ül-baḥr baş ḳaldırup (14) eydür ey sultān-ı 'ayyārān bilmiş ol kim ben anları tutup bend (15) eylemişim şimdi anlar benim ḥapsim içindedür diyüp buyurdı varup (16) ol üç Serveri keşān ber keşān çeküp getürdiler ḳarşularında (17) toḡurdılar ammā Hāşim Çābuk görüp 'Ömeri şandı (18) ta'accüb eyleyüp bunda bir ḥāl var ancaḳ diyüp Sa'd ile ḥāl diliyle **[84a]** (1) dilleşdiler Sa'd eydür ben de ol ḥayretdeyim didi ammā delü Ḥervem (2) toḡ atan dīvāne Çābuk görüp dönüp Hāşime eydür şol turan (3) küçücük ḥerīfcik bizim o delüce dīve beñzer yoḥsa bu nā-bekār (4) oğlu mıdır bilmezem diyince Hāşim Ḥerveme ḳaḳdı Ḥervem (5) süküt eyledi ve'l-ḥāşıl Şāhib'ül-baḥr biñ ādem ḳoşup Çābuka (6) bu üç pehlivānları teslīm eyledi ḥaylī ikrām eyeleyüp 'Ayyāra on (7) kise altun virüp gönderdi Çābuk turup esīrleri (8) alup bārgāhına geldi Çābuka bir çadır virmişler idi anda (9) getürdi andan Hāşimüñ yanına varup 'aşḳ ola (10) didi Hāşim 'aşḳ ola bizim tāzūca 'Ömer 'Ayyār didi andan (11) dönüp Ḥervem eydür şaḳın zinhār bir söz söyleme diyüp naşīḥat (12) eyledi andan bunlar anda ārām eyeldiler ol gice ol biñ ādem (13) yeraḳ

görelere andan şabâh düz be düz revâne ola ammâ çün kim âhşâm (14) oldu Çabukla bile gidecek ol biñ âdemüñ on beşleri ve (15) yüz beşleri Çabukuñ bār-gāhına gelüp oturup şöbet (16) eyleyüp ‘ayş u nüş eylediler ammâ qarşularında Hāşim ve Sa‘d ve (17) Hırvem biyünların bürüp buhharlar idi ammâ çün nısf-ul leyl (18) oldu Çabuk çabukluk eyleyüp bunlara dār virüp baqup **[84b]** (1) zīr ü zeber eyledi andan Hāşim ve Sa‘ad ve Hırvem önüne gelüp kendüyi (2) bildürdi Hāşimden Sa‘ddan Hırvemden temessük diledi kim bārgāh-ı (3) Süleymānide ‘Ömürden anasının nikāhın da‘va idüp aldıkda (4) bunlar da tanıklık virüp şehādet eylileyeler andan ol maşlahat (5) dağı tamām olduğda andan ‘Ömürün Şulb oğlu Çabuk ‘Ayyār bunlar ki (6) bendelerin alup ol kâfirleri kırdılar kendüler serāpā demura (7) gark olup ol üç ejderhālar nısf’ul-leylde ol gāfil yatan (8) ‘askeri şebihün idüp kendülerin urdılar kâfir leşkerin kıra (9) kova birbirinüñ üzerine dökdiler rāvī eydür Hırvem dīvāne (10) nā-gāh Şāhib’ül-bahruñ üzerine irişdi Şāhib’ül-bahr Hırvemi (11) görüp diledi kim kaçā ammâ Hırvem bir muşt urup yıkup bende (12) çekdi andan Süheyl bin Nu‘māna rāst geldi bir muşt ile urdı kim (13) la‘īn kemerine varınca hırd eyledi ol hāl görüp leşkeri tār u (14) mār oldılar zīrā bilürlerdi kim bunlarla cenk ile başā (15) varılmaz der tār u mār oldılar bunlar dönüp Şāhib’ül-bahruñ (16) serā yerdesine sene geldiler Hırvem getirüp Şāhib’ül-bahrı yere urup (17) öldürmek diledi Şāhib’ül-bahr amān diliyüp Müselmān oldu (18) kızları hātırı için öldürmediler āzād eylediler andan cümle leşkeri **[85a]** (1) Şāh muhālefet idüm şandı Zūlfikār Şāh tebessüm eyledi (2) kase yād eyledi eydür iç yoğsa şimdi seni helāk iderüm didi (3) Hezber nā-çār alup cām nüş idince hemān düşüp bi-hüş (4) oldu Zūlfikār Şāh diledi kim ol dem başın kese nā-gāh (5) qarşudan Hırvem kapısı açılıp bir kız taşra gelüp Zūlfikār (6) Şāhdan Hezber dilek eyledi öldürmege komadı Zūlfikār (7) Şāh su‘āl idüp eydür kimin nesisin ol kız eydür bu (8) civānuñ kızımı didi adıma Serv-āzād dirler diyüp atasın (9) hādimplere yükledüp Hırvem içine alup kendi çün ol gece geçüp (10) şabāh oldu Hezber Şāh hüşyār olup kız olan kışşā (11) haber virdi andan kız gelüp Zūlfikār Şāhuñ ayağına (12) düşdi Zūlfikār Şāh şarşarı baqup kıza eydür yā nigār (13) ne dilersin didi kız eydür atamuñ günahın ‘avf eyle didi (14) Zūlfikār Şāh da kıza atasınuñ günahın bağışladı (15) bir rivāyetde bu Hezber Berrīne Mazer Berrīn de dirler andan (16) Zūlfikār Şāh eydür yā Mazer Berrīn dilerüm ki baña Serv-āzādı (17) viresün didi mazer berrīn Şāh eydür yā bu diyārda (18) dört qarındaşlar vardur Eslem-zādeler derler anlarındur **[85b]** (1) dide bu bir kıızı severler anlarıñ birine Kāpūs bin bin (2)

Eslem birine Hāmūn bin Eslem birine Hāmūş bin Eslem (3) birine Hādūn bin Eslem dirler didi Zūlfikār Şāh (4) anlaruñ işi āsandır diyüp bir nāme yazdılar Māzer Berrīn (5) ağzından kim ey Kāpūs ve ey Hāmūş ve ey Hāmūn ve ey (6) Hādūn eger kızdān murādıñuz var ise gelüp hāşmıma (7) cevāp viresüz didiler gönderdiler çün haber ol dört (8) qarındaşa irişdi anlar Qal'a-yı Hūmayıl begleri idiler durup (9) yüz biñ 'asker alup Zūlfikār üzerine gelüp bir gün (10) irüp rū be rū olup kondılar irtesi iki leşker (11) süvār olup mukābil olup şaflar bağlayup meydān (12) açdılar Meymene ve Meysere kalb-i cenāh ārāsta u pīrāsta (13) idüp ol dem Zūlfikār Şāh şarşarı mest-i fīl gibi (14) 'azm-ı meydān eyleyüp meydān yanına gelüp tarīd kırup (15) cevelān gösterüp na'ra urup mübāriz diledi ve ol (16) dört qarındaşların çağırup telāzüm-u nizā' ve telārum-u (17) cedel-i ikrār³¹ alıñuz ey raqīpler biri gelüp diyüp (18) bunları meydāna da'vet eyledi ol evvel kāpūs bin eslem meydāna [86a] (1) meydāna girüp nn sekiz hāmlen sonra anı yıkup (2) bağladı andan hāmūş bin eslem girüp yedi hāmlen (3) sonra anı dağı yıkup bağladı el-kışsa ol dört qarındaş (4) birbiri ardınca āmān virmeyüp bağlayup āhşām dönüb (5) iki 'asker kondılar Zūlfikār Şāh bu dört qarındaşı (6) öldürmek diledi bunlar ağlayup İslāma gelüp āmān (7) dileyüp Müselmān oldılar Zūlfikār Şāha bende oldular (8) cümle 'askeri de Müselmān oldılar olup imāna geldiler andan iki leşker (9) bir olup 'ayşa oturup kırk gün 'azīm toy düğün (10) eyleyüp bu dört qarındaşlar Zūlfikār Şāha şāgdıç (11) olup servāzādı Zūlfikār Şāha nikāh eylediler andan (12) gerdege girüp birbirinden murād virüp murād aldılar 'işrete (13) oturdılar rāvī eydür bir gice Zūlfikār Şāh bārgāhına (14) girdi bir āvāz geldi kim yā Zūlfikār taşra çık didi taşra (15) çıktı gördi kim yine ol kız imiş Zūlfikār beri gel diyüp (16) Zūlfikārıñ öñüne düşüp gitdi Zūlfikār Şāh (17) gitdi kız gitdi şabāha dek gitdiler şabāh olıcağ kız Zūlfikār (18) Şāhıñ öñünden gāyīb oldu Zūlfikār Şāh āh eyledi [86b] (1) ider hāy gördiği hāl diger gün oldu didi āh u vāh eyleyüp (2) beyābāna serger-dān olup revāne olup giderken öñünden bir (3) gül-ı beyābānı zāhir olup eydür ey nā-bekār adımı baña gül heves (3) dirler benim maḥbubam alup 'avret idinürsin var imdi bu beyā (4) bānda biraz serger-dān olup yūri diyüp gāyip oldu pes (5) Zūlfikār Şāh dağı biraz serger-dān olup gitdi Zūlfikār (6) Şāh varup bir pūşiyeye çıkup etrāfına nazar şaldı gördi (7) bir leşker-i 'azīm konup oturur andan sürüp leşker kenārına geldi (8) birinden şordı bu leşker ne leşkerdür didi ol eyitdi bu leşker (9) iki pehlivāndur birine Cūş 'Adī dirler birine Ātvār Zengī derler (10)

³¹ Müstensih tarafından "ikrār" şeklinde yazılmıştır.

Zümrüd Şāhuñ kılıdır kim bunlar Peleng-efgen Peleng-püş üzre (11) giderler kim yā öldürelər yā dirice tıtuş Liqāya iledeleler didi bes (12) Zülfiqār Şāh eydür şimdi anlar bār-gāhda mıdır ol herif (13) eydür belī bār-gāhdadır didi Zülfiqār Şāh sürüp bār-gāha (14) gelüp aslā bir kişiyə iltifāt itmeyüp bī-teklif cümlesinüñ (15) üzeri yanına geçüp oturdu bunlar ta'accüb idüp itdiler ne (16) kişisin Zülfiqār Şāh eyitdi erenler sultāni cihānuñ (17) şahib-i kırāni 'Arap Hamza didikleri kişiyim didi ammā şöyle ve hele söyledi ki **[87a]** (1) bunlara hem aldılar girü aldirmayalım diyüp eyitdiler gel Server seni (2) Liqāya iledelüm bahter u ahter ma'abuduyla çekişme zarar görürsin bir (3) pehlivān kişisin didiler Zülfiqār Şāh eydür sizün başuñuz (4) Liqā mıdur bunlar eyitdiler beli Liqādır didiler Zülfiqār Şāh (5) eydür imdi sizün cümleñüzün ferci liq anasınun fercine (6) olsun ve Liqāniñ başı sizün götüñüze olsun Zerde-hüş (7) tek (...) ³² Liqānuñ yüzüne bed Liqāsına olsun diyince bunlar ziyāde (8) incindiler durup yerāga puşāga gidince kapuda 'azim galebe olup (9) eyitdiler Sultānım başuñ tedārikin gör kim Pelenk-efgen Peleng-püş (10) geldi didiler çün ol cevāb ol 'adı işidüp eydür ol bu (11) na-bekāruñ haqqından geledüm andan Pelenk-puş dağı bulavuz zira (12) aşıl cümlesinüñ başı budur diyüp bunlar durup süvār oldılar (13) Zülfiqār Şāh dağı süvār olup Cüşen 'Adi ile muqābil (14) olup cenge durdılar aralarında otuz yedi hamle haşa geçdi ahir (15) Zülfiqār Şāh şar şarı ziyāde gāzaba gelüp na'ra urup (16) irişüp Cüşen 'Adiñ kemerinden kapub yere urup bağladı andan (17) Etvār Zengi gördi anı dağı bir hamleden şoñra mecāl virmeyp (18) bakup bağladı andan diledi kim bār-gāh içinde olanlara kendüyi **[87b]** (1) bir hōşça bildire ol dem Pelenk-efgen Peleng-püş irişdiler Zülfiqār (2) Şāh karşı varup gördi kim tulu'uş-şecer şecerei Zengi Meymūnei (3) Zengi bunlar gele emiri cihānuñ begleri pehlivānları birkaç vardır (4) Zülfiqār Şāh bunlar gele merhaba eyleyp görüşdiler andan Pelenk-efgen (5) Peleng-püş ile görüşüp ahvāli i'lām eylediler Peleng-püş (6) Zülfiqār Şāhuñ heybetin ve şalābetin görüp āferin eyledi (7) el-kışsa ol hal görüp Cüşen 'Adi ile Etvār-ı Zengiñ dağı cümle (8) leşkerleri birle Müselmān oldılar hep bir yere gelüp kondılar andan (9) Zülfiqār Şāh kendü leşkerine haber gönderdi anlar dağı gelüp (10) şāz u hürrem oldılar andan Zülfiqār Şāh Pelenk-efgen Pelenk-püşe (11) cümle olan ahvāl haber virdi andan ikisi bile ol aradan (12) sürüp Gül Hevesün maqāmına geldiler gördiler kim yerün altında (13) bir maqām idinmiş Peleng-püş piyāde olup önce ardınca Zülfiqār (14) Şāh mermeri açdu gördiler

³² Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

āhir bir sarāya irişdiler ol lā'īn (15) anda bulup helāk eylediler gördiler kim Serv-āzādi
 dağı (16) uğurlayup getürüp anı da ħaps eylemiş ħalař eylediler andan-řoñra (17) dönüp
 leşkere geldiler Zülfiķār řāh murādına irişdi (18) andan Zülfiķār řāh ve Peleng-püş
 ikisi tekrār yeraķ gördiler **[88a]** (1) ikiyüz biñ eriyle bunlar bir gün durup (2) 'azm-i
 şabayıl eyleyüp revāne oldular o şehre bunlar (3) gelmekte ammā ez-īn-cānib rāviyān-
 ı āĥbār u nāķilā-ı āřār u (4) muĥaddeřřān-ı rüzgār ile rivāyet ve bu yüzden ĥikāyet (5)
 iderler kim ol zamān kim leşker-i İslām hezimet idüp (6) taraf taraf tağı olup herkese baş
 ħapusu olup (7) Ĥaris Nev-civān dağı leşkerden cüdā düşüp bir yaña (8) revāne olup
 gitmiş idi bir köye irişdi bir pīr Ĥariř[i] (9) alup evine götürüp zaĥımlarına tīmār eyledi
 zaĥımlarına ĥōř (10) oldu andan pīr eydür saña bir kıızım vardır viresin (11) didi Ĥariř
 eydür nola siz bilürsüz didi pīr dağı (12) yerinden turup kıızına eydür var kıızım ġulāmlar
 ile eve odun (13) getürüp diyüp çıķup gitdi kıız diledi kim ol ġulāmlar (14) ile oduna
 gide Ĥariř okın yayın alup (15) ġulāmlar ile oduna gitdi tağa varup bir nice göġercin
 (16) oĥla urup yediler andan bunlar vāfir odun getürüp (17) yüklendiler bu yañadan
 bayır evine gelüp kıızına eydür kıızım (18) niķün oduna varmaduñ didi kıızı eydür cānım
 babacığım **[88b]** (1) ol civān yigit ħomayup gitdi didi bunlar bu sözde iken (2) Ĥariř
 nev-civān ġulāmlar ile odundan gelüp ışıkları (3) yakdılar ve bir torba tolusu göġercin
 řikār getürdiler (4) Ĥariř kııza virdi anı kıız alup pāk eyleyüp pişirüp (5) ortaya getürdi
 didiler irtesi güne gitdiler Ĥariř (6) tağa vardıkđa biraz yer seyrān eyleyüp yüridi (7)
 āhir bir yere irişdi gördi bir ulu tağdır ol tađuñ (8) üzerinde dört tağ vardır ammā her
 tađuñ depesinde (9) birer ħal'ası vardır ol ħāl'anın ortasında bir (10) mu'azzam şehir
 var idi adına Hümāniyye dirler idi kim Ĥariř (11) Nev-civānā ol cihāna ol ħal'ā yakın
 idi ol ħal'a begine Sehrāb (12) řāh dirler idi laķabına Zer-püş dirler idi ve bir oğlı (13)
 var idi adına Hümātīz dirler idi rāvi eydür meger (14) bu Hümātīz babasınıñ begleri ile
 ve cündileri şehir (15) öñinde olan meydānda turmayup ħugan oynarlar (16) idi Ĥariř
 Nev-civān dağı sürüp ol meydāna (17) cem'iyet olan yere irişdi bunlar ile seyre turup
 (18) top gözedüp turur iken topa tuş olup topı **[89a]** (1) ħapdı ayrıķ topını yere
 düşürmeyüp elinden alımadılar (2) Hümātīz eydür bre ĥerīf bu elüñde olan raĥşı baña
 vir (3) bu raĥş baña lāyıkdur didi Ĥariř eydür eger senüñ raĥşuñ (4) benim raĥşımı
 geçerse benim raĥşım senüñ olsun ve eger ben geçersen (5) sen raĥşuñ baña virir misin
 didi Hümātīz bu ħavle rāzi (6) oldu ikisi koşdılar Ĥariřüñ raĥş ħuş gibi uçub (7) tozın
 dağı göre göremadiler el-ķıřřa Ĥariř bunu geħüp (8) raĥşın virmeyüp cenge turdılar

Hāriş Nev-civān Hümātīz (9) egerinden koyup yere urup bağladı andan al'aya düşüp
 (10) öyleye degin ceng eyleyüp Sehrāb Zer-pūş daı tıutup (11) Müselmān (12) eyledi
 rāvī eydür meger bu Sehrāb Zer-pūşa ol üç tağ (13) üzerinde olan al'alar tāb'ı idi her
 birinde Sehrābuñ bir (14) pehlivānı olurdu anlara haber ulaşmış idi anlar da biraz leşker
 (15) ile gelüp Hāriş ile cenk eylediler Hāriş anları daı (16) tıutup Müselmān eyledi
 anlar daı leşkerleriyle Müselmān (17) oldılar Hārişe cānıyla bende oldılar Hāriş daı
 bunlara (18) kendüyi bildürdi bunlar şāz oldılar andan on gün anda **[89b]** (1) oldılar bir
 gün Hāriş bunlara eydür bu yakında sizüñ daı (2) düşmenüñüz var mıdur didi Sehrāb
 Zer-pūş ah idüp (3) aqladı eydür yā pehlivānzāde bu yakında bir şehir-i mū'azzam vardır
 (4) on benim şehrim kadar vardır bir pādişāhı vardır (5) adına Zergir-zerāyīm dirler
 yetmiş tokuz eriş addü vardır (6) āk Liā-yı Zümrüd Şāh aqrānı pehlivāndır ve iki
 dilāver pehlivānları (7) vardır birine Tūna Āhen-pa vezirine Semenberi Āteş-efşān
 dirler (8) ammā bu ikisinüñ daı addleri seksen üçer erişdür birisi (9) tīg-zen ve birisi
 tīz-endāzdur ve ikiyüz biñ leşkeri vardır (10) ve bir maħbuba kıızı vardır adına Hāndān
 Bānū dirler ol kadar (11) güzeldür kim baħter ü aħterde belkim cümle dünyāda güzellik
 anda (12) ħatm olmuşdur didi Hāriş ider imdi yera görün (13) üzerine varalım didi rāvī
 eydür meger bu Sehrāb (14) Şāh ile Zergīn Zerāyim ikisi birbiriyle düşmen idiler
 aralarında (15) dāyim ceng idi Sehrāb şāz olup hemān buyurdu leşker (16) gördiler
 ikiyüz biñ 'asker cem' oldu evvel ol al'ai (17) bālānuñ begi Celāverī Cūşen-pūş yürüdi
 yigirm beş biñ (18) arayla ardınca al'ai Zeydin begi Tūr Āhen-pūş yürüdi **[90a]** (1)
 yigirm beş biñ er ile ardınca al'a'ı Miyānuñ begi yürüdi (2) sālār gergedān süvār
 yigirm beş biñ eriyle ardınca al'ayı (3) Sīm Simāb begi Hālūk fīl süvār yürüdi yigirm
 beş biñ (4) er ile andan Sehrāb Şāh yürüdi iki yüz biñ er ile bir yanında Hāriş Nev-civān
 ve (5) bir yanında Hāriş Nev-civān ve bir yanında iki oğlı 'azm-i (6) Kūh-i Sīmāb
 eyeleyüp gitdiler rāvī eydür bu yañadan Zergīr (7) Zerāyim haber oldu oturup şöħbet
 iderken haber virdiler (8) uş Sehrāb Zer-pūş ol dört al'a begleri ile (9) üzerine gelüp
 yürüdiler Zergīr Zerāyim bunları aqlā ādem (10) yerine omayup kirpüğine
 şalındurmada andan vezīri 'Utfān (11) vezīr eydür ey Şāh bu özür eyü nesne degüldür
 gel kerem eyle (12) mektūblar gönder varsun leşker cem' eylesünler gāfil olma baş (13)
 terki de der didi andan rāzī oldu üstād eydür ol (14) iki pehlivānlarına daı mektūblar
 gönderdiler biri Tūn Āhen-pā (15) ve birine Semenber-i Āteş-efşān dirler idi anlar da
 geldiler ve (16) el-ħāşıl dört kere yüzbiñ 'asker cem' olup cebe-ħāne (17) görüp ālāy

düzüp Şehr-i Sāmūndan göçüp Kūh-i (18) Sīmābdan üç günlük yol bunlara karşı geldiler kondılar [90b] (1) günlerde bir gün Hāriş Nev-civān leşkeri daḥi ālāy ālāy (2) fevc fevc mevc mevc gelüp Simāb leşkerine karşı kondılar (3) ol gice ārām eyleyüp irtesi gün Zergār Zerāyime haber gönderdi (4) dīne da'vet eyledi kabul itmege gönli oldu ammā vezīri (5) 'Ufān ile Sāmūn eyitdiler ey Şāh anlardan niçün koḫduñ (6) 'askerūñ anlardan ziyāde ve pehlivānlaruñ (7) anlardan çok sizler anlardan daḥi pehlivānsuz Sehrāb Zer-pūş kim ola veya Hāriş (8) 'Arab nice kim ola veyā cihār kal'a begleri kim olalar kim anlaruñ (9) mektūblarından yayıkaralarından koḫup atañ deden (10) terk idüp dönesin varup görünmez Tanrıya kıl olasıñ (11) diyüp ol pādīşāh azdurdılar andan elçiye cevāb virdiler kim (12) yarın cenkdür didiler elçi daḥi bu cevāb iletüp ol gice (13) iki leşker de nidā-yı ḥarb olup oḫlar peykānların bileyüp (14) kılıçlar yüzlerin silüp cebe söküklere dikkiler ḥāzır (15) olup yitüp uyudılar yatmaz uyumaz Tañrı Te'ālā der kim birdür (16) andan ol gice geçüp irtesi iki leşker yek-bār süvār olup (17) birbirine muḫābil ve muḫārīn oldılar ālāylar bağlayup şāflar (18) düzdiler Meymene ve Meysere kalup cenāh-ı ārāste u pīrāsta [91a] (1) kılıp nazar bir meydān kıldılar 'aceb bu dem bu sa'at meydāna (2) kim gire dirken ol dem 'Ādīlerden Zer'am 'Ādīnūñ oḫlu (3) Erdeşīr 'azm-ı meydān eyleyüp elli tokuz eriş ḫaddüyle meyān (4) meydāna gelüp cevelān eyleyüp mübāriz taleb kıldı ol dem (5) Hāriş bin Ḥamza aña muḫābil oldu Hāriş Nev-civāna üç darb (6) urdı Hāriş men' eyledi nevbet Hārişe geldikde irişüp (7) bir gürz ile urdı kim Zergām bin Erdeşīrī Ra'd-āvāzı zīr (8) ü zeber eyleyüp bağlayup 'ālem dibine gönderdi ol dem süvār (9) olup Hāriş Nev-civān cevelān eyleyüp na'ra urup mübāriz (10) taleb eyledi ol dem Semenber-i Āteş-efşān heybet ve şalābet (11) ile 'azm-ı meydān eyledi Hārişe müḫābil oldu birbiriyle ol gün (12) āḫşām olunca 'azīm cenk eylediler āḫşām olup iki cānibden (13) ḫabl-ı ārām çalınup dönüp kondılar rāvī eydür irtediler da (14) yine muḫābil olup cenge ḫurdılar el-kışsa semenberi āteş-efşān (15) ziyāde idi Hāriş üç gün 'azīm cenkler (16) eylediler dördüncü gün Hāriş Nev-civān ḫāzaba gelüp ḫayret (17) idüp Semenberi yā Allah diyüp kemerinden ḫapup getirüp (18) yere urup bağladı küffār leşkeri 'azīḫ ḫopardılar İslām [91b] (1) leşkerinden 'aleyke 'avnullāh āvāzı āsumāna peyveste oldu āḫşām (2) daḥi irişüp ḫabl-ı ārām çalınup dönüp kondılar irtesi (3) gün yine iki leşker süvār olup birbiriyle muḫābil olup ol (4) gün evvel kimse 'azm-ı meydān eyledi Tunç Āhen-ḫaba idi irişüp Hāriş meydān diledi (5) Hāriş Nev-civān na'ra ḫayḫırup meydāna (6) girüp cenge ḫurdılar āḫir Tunç Āhen tīg çeküp irişüp (7)

Hāriṣe bir tīg havāle kıldı Hāriṣ men‘ eyledi ammā yılmān tīg Hāriṣüñ (8) başına iki barmağ bir zaḥm iriṣdi çün Hāriṣ zaḥm yedi (9) ziyāde kaçıyup şıra tīg idüp iriṣüp diledi kim çalup (10) Āhen-pāyı iki pāre kıla yine oldıgu çün kıyamayup kol tutup (11) kemerinden kaçup kolına alup zemīne urup andan piyāde olup (12) mecāl virmeyüp döge döge bağladı āḥṣām iriṣmiş idi (13) taḅl-ı ārām çalınup dönüp kondılar irtesi ceng olmadı (14) üçünci gün yine iki leşkerden meydān açılup iki leşker bir (15) birine muḳābil oldılar ol dem Zergīr Zerāyim-pūş altmış sekiz (16) erīş ḳaddüyle serāpā dumura ġarḳ olup yüzbiñ miḳdārı (17) er adınca önünce piyād dermiyān eyleyüp piyāde ‘izzet-i hürmet (18) ile meydāna getürdiler iki şāf olup selāmlayup döndiler ol dem [92a] (1) ol dem Zergīr Zerāyim Āhen-pūş el ḳaldırup iki leşkerden (2) taḅl-ı neḳḳārei degdürüp na‘ra urup eyitdi her kim beni bildi ā‘lā (3) bilmeyen daḥı bilsün āḡāh olsun benim Zergīr Zerāyim Zer-pūş (4) Melek Küh-i Sīmāb imdi sizden hiç kimsei dilemez illā kim (5) şol ‘arab piçe Hāriṣ bin Ḥamzayı diledim didi ol dem hemān (6) Hāriṣ Nev-civān daḥı Sehrāb Zer-pūş yüzbiñ miḳdārı (7) pehlivānlar ile piyāde olup ta‘zīm ile meydāna getürdiler hāriṣ (8) nev-civānı selāmlayup girü döndiler Hāriṣ Nev-civān Zergīr (9) zerāyim muḳābil oldı Hāriṣe eydür ḥamle ile Hāriṣ eydür ḥamle (10) seniñdür ben Şāhib-kırān zādeyim evvel ḥamle eylemezem diyüp (11) birbiriyle cenge durdılar Zergīr Zerāyim eline nīze alup irüp (12) Hāriṣe nīze şundi Hāriṣ Nev-civān nīze gelürken demren (13) dibinden ḳavrayup zaḅt eyledi rāvī eydür Zergīr Zerāyim (14) gergedānıyla yel gibi gelürken Hāriṣ dilāver ḳara tağ gibi zaḅt (15) eyleyüp tayadı zor eyledi Zergīr Zerāyim anı görüp (16) ve ey kim ḳaḳdı diledi kim zor eyleyüp elinden nīzesin ala (17) çok zor eyleyüb ciddi cehd eyledi alımadı āḥir Hāriṣ eydür (18) ey pehlivān nīzei öyle almazlar tut imdi gör diyüp zora [92b] (1) āḡāz eyledi Zergīr Zerāyim diledi kim virmeye iki eliyle muḥkem nīze (2) şarıldı ammā ne fā‘ide avuçlarınıñ içinüñ derisi nīzede (3) ḳalup āteş yaḳar gibi uçlarını yaḳup şalı virdi Hāriṣ (4) nīzei alup barmağları arasına bıraḡup başınıñ üzerine (5) devr indirüp iriṣüp kendü nīzesin yine kendüye havale (6) kıldı Zergīr Zerāyim daḥı diledi kim Hāriṣ gibi ḳaba tuta yine ḥavf (7) eyleyüp yüzüne ḳalkān çekdi ammā Hāriṣ dilāver iriṣüp (8) ol ḳalkāna bir nīze ile ḳondurdi kim zebān-nīze āyīnei ḳalkāna (9) rāst gelüp dimeşḳī (...) frengī ātlasdan nice güzer iderse (10) öyle güzer idince hāy na-bekār erenlere ilimi kıyarlar diyüp kendüyi (11) uğurlayınca nīze ile ḳalkān uçup yılmān nīze ḳarar almayup (12) gergedānıñ bögrüñden uğrayup çeker ḳāhin çāk idüp Zergīr (13) Zerāyim Zer-pūş zīr ü

zeber yıkıldı Hāriş nīzei kalkān ele (14) alup meydān başına gitdi iki leşker Hārişe āferīn eylediler (15) ol dem Zergīre bir gergedān getürüp süvār eylediler eline (16) gürz alup gāzab ile irişüp Hārişe gürz havale kıldı (17) Hāriş kendü gürzin berāber virüp men' eyledi ammā Hāriş (18) rivāyet eydür atası önünde kim eydür ey devletüm [93a] (1) didi ma'al-kışşa İskender Şāh bunları meydāna da'vet eyleyüp ceng (2) eylediler İskender Şāh bunları da başup bağladı 'Ādnān Muḥīṭ Kuṭb-ı (3) Şehmāyı tutup bağladı bunlar eytdiler yā pehlivān bizi bağlayup birbirimizüñ (4) eline virmeñ zīrā kim bizler hep birbirimize düşmanız helāk (5) iderüz birbirimizi didiler İskender Şāh eyitdi şimdiden biri (6) birinüzle ceng iderdiñüz ammā şimden-şoñra birbiriñüze arka oluñ (7) zīrā Zümrüd Şāh üzerine biz cenge gideriz zīrā kim benim anam ve qarındaşlarım (8) ve pehlivānlarım cümle anda gelsinler gerekdür siz daḡı benimle bile gidersiz tā kim (9) cihān bahādırları anda Bār-gāh-ı Süleymanide cem' olursuz daḡı anda qarār (10) idiñ ve Şāhib-kırān atam Ḥamza ḥuzūrunda ve benim devletimden 'izzet bulursuz (11) didi andan bunlar şāz olup cān u dilden Müselmān olup (12) İskender Şāh ben Ḥamzaya cānla bende olup birbiriyle merḥaba kıldılar (13) andan oturup şöḡbetde oldılar ammā kim rāvī eydür bunlar anda üç (14) gün şöḡbet eylediler dördüncü gün nā-gehān bir gāvga zāhir oldu bre görüñ (15) nedür āşıl diyince bir kişi iḡerü girüp Sultānım gül 'İvecān irişdi (16) didiler bu ḡaberden ol pehlivānlarıñ dördü de berg-ḡazān mişāl ditrediler (17) eytdiler sultānım bizim dördümüz da aña cevāp virmege kādir degilüz (18) didiler zīrā kim ol gül 'İvecān ziyāde ziber-dest kişidür didiler [93b] (1) gāh gāh bizim bāḡlarımızda gelüp oturup bir nice gün 'ayş u nüş idüp (2) yine gider eger ey serverān-ı rüzgār bizim gibi anide tutup bende idebilürsüñ (3) biz de bilürüz kim Zümrüd Şāh liḡaya cevāb virürsüz ammā zinhār şākın kim (4) yāvuz ḡaramzādedür ḡāfil olmayasın diyüp çok naşīḡāt eylediler İskender (5) Şāh Ḥāk kerīmdir ḡayr ola diyüp cümle ālāt u ḡarbin ve esbāb u ḡarbin üzerine (6) müheyyā idüp raḡşına süvār olup ḡüliden yaña revāne oldu bunlarıñ (7) dördide dönüp kaçdılar biraz gidince Sa'īd İskenderi acıyup döndü (8) eydür efendim nice olursa ben daḡı iyle ölürüm didi ol birileri de ḡayrete (9) gelüp döndiler irāḡdan temāşāya ṡurdılar ammā kim Sāīd İskender Şāh (10) ziyāde sevmişdi gelüp kafasında ṡurdu ammā gül 'İvecān bunları görüp (11) dönüp Sa'īde eydür bre nā-bekārlar sizler ḡod beni dāyim gördükde tenhā (12) yerlere kaçardıñuz şimdi bu bir ādemi bulup dilber mi olduñuz ammā kim (13) ben bilürüm ki şimdi size neler eyleyem hele bu ḡerīfūñ işini tamam idelüm (14) andan şoñra sizi bulam

diyüp ffl sürüp irüp İskender Şāh (15) ile mükābil oldı İskender Şāh göz terāzüsüne urup gördi kim bir (16) yekpāre tağ gibi güldür yetmiş toköz eriş kıaddi var bir pehlivāndır kim hemān (17) kıahramān yāhūd Nerīmān kendüsüdür ammā İskender Şāha irişüp haykırup (18) bir gürz urdı İskender Şāh kıa kıa tevekkül olup kendü gürzin berāber [94a] (1) virup men' eyledi ammā begendi İskender Şāh kıa nicedür bilüp (2) aña göre kıareket eyleyüp kendüyi çeküp çevirüp irişüp güla bir gürz (3) ile urdı kim 'İvecān da gürze aldı ammā kim gürz gürzden kııta idüp (4) İskenderün gürzi inüp 'İvec arkasına yüklendi ol elif kıaddin (5) dāl eyleyüp cihān başına degirmen gibi döndi ammā erlikle kendüyi zabt (6) idüp ol degül gibi oldı ammā eyü kıarb yidi bari 'İvecān ziyāde zeber (7) dest münakķāle pehlivān idi ammā da kıı 'ömründe böyle kıa kıa rāst gelmemişdi (8) bari yeka-yek olup cenge kıurdılar āķķām olup dönüp (9) kıondılar andan şabāķ olıcaķ yine süvār olup cenge kıurdılar āķķām (10) olınca yine ceng idüp āķķām döndiler ma'al-kıssa İskender Şāh (11) on sekiz gün her gün Gül 'İvecan ile merdāne cenkler eylediler on (12) toközuncü gün tekrār süvār olup birbiriyle mükābil olıcaķ Gül (13) 'İvecān eydür ey pehlivān āķsen şad hezār āferīn senün ataña anaña kı (14) kim sencileyin bir pehlivān dünyāya getürmüş diyüp Kūh-i Elburuz misal (15) gürzin başınıñ üzerine devr itdürüp İskendere kıavāle (16) kııldı İskender Şāh men' eyleyüp kendü de var kıuvvetin bāzūya (17) getürüp irüp gül 'İvecāne 'āşıķāne bir bir gürz urdı gül (18) kendü gürzin berāber virdi kıolları pāyidar olmayup gürz [94b] (1) İskender inüp (...) rāst gelüp güluñ elif kıaddi dāl olup (2) flīnün beli taķammül itmeyüp kıırıldı gül flīyle yıkıldı İskender Şāh (3) kıyāde olup diledi kim baķlıya Gül 'İvecān şıçırayup mükābil oldı (4) İskender Şāha bir muşt urdı İskender Şāh elinün ayasın berāber (5) virüp men' eyledi İskender de bir muşt urdı ol da men' eyledi (6) andan bunlar yaķa yaķaya muşt mušta kıolķaķ kıolķaķa oldılar tā āķķām (7) olınca ceng eyleyüp sürüşdiler āķķām olıcaķ gül öküz gibi (8) kıār kıār şolıyup eydür yā İskender Şāh senünle yarın güreşelim ve (9) kıavl idelimkı eger sen beni başarsañ ben saña bende olayım vāķī ben seni (10) başarsam baña bende olurmuşuñ didi İskender Şāh ben bu kıavle rāzıyım (11) diyüp kıavl-i kıarar eylediler āķķām olup dönüp kıondılar irtesi ikisi (12) berāber olup görüşdiler gül nev-civān İskenderün yetmiş (13) kıāt zencīr kemerine ayva armud ağacına şarılıp rakibi muķkem şarılıp (14) üç kerre muķkem zor eyledi çāre olup almadı nevbet İskendere (15) geldi İskender Şāh eydür yā 'İvecān sen baña üç kıamle eyledün ammā ben (16) ol üç kıamlenün birisin Allah için birsin resül için baķışladım

(17) bir hamlem vardır eger aldım sa alurum alımsam devlet senüñdür diyüp (18) irişüp 'İvecānuñ zencir kemerin tıtdı bir na'raı Allāhu Ekber ile haykırdı kim [95a] (1) Gül 'İvecān kapup bir elmā gibi kaldırup yere urdı 'İvecānuñ gögsi (2) üzerine oturup hançer çeküp hulkūmuna dāyadı 'İvecān gözün açup (3) kendüyi ol hâlde gördi amān diledi İskender Şāh eydür yā 'İvecān (4) amān ol zamān olur kim İkrār idüp Müselmān olasın didi 'İvecān (5) imāna gelüp Müselmān oldu İskender Şāhuñ elin öpdü İskender (6) Şāh bunuñ da yüzün gözün öpdü andan ol aradan 'İvecān ve Sa'īd (7) ve Muḥīt ve Kūtub Şahāb ve 'Adnan ve İskender Şāh göçdiler kandasın (8) Şāh-ı Şems diyüp gitdiler bunlar gelmekde ez-īn-cānib bu yañadan Şāh-ı (9) Şems ziyāde guşşada idi kim ey 'aceb Sa'īd tenhā-gir mübādā ol civāna (10) bir hile eyliye hayf olur yazık kim ol civān Sa'īd tenhā gire işmārladık (11) yā nice bir kaç yüz kişi koşmadık diyüp guşşada iken nā-gāh tozlar (12) zāhir olup toz içinden İskender 'İvecān Sa'īd (13) Muḥīt 'Adnān Kūtub çıka geldiler bunlar şehre irişdiler şehir-i (14) kavm 'İvecān görüp dīv şanup kaçdılar İskender Şāh korkmañ (15) didi Şāh-ı Şems bunlaruñ İskender Şāha bende oldukların görüp (16) yerinden turup vüzerāsiyla istikbāl eyleyüp şehre getürüp (17) 'azim rū'ayetler ve hizmetler ve ālī ziyāfetler eyleyüp 'ayş u nūşa (18) oturdılar on sekiz gün tamām 'ayş u nūş eylediler bir gün İskender [95b] (1) Şāh eydür yā Şems-i Şāh rū'ayat-ı ziyāfet ise ancak olur kayudluya (2) şöhet haramdır buyur şimden sonra leşker görsünler benim seferim vardır (3) Şabāyıl üzerine Likāya giderüz didi rāvī eydür gül 'İvecānı (4) İskender Şāh ser-kaplan idüp sāyirler dañı yerlü yerlerinde karar (5) eyledüler meclis-i kerem oldıkda sefer-i hikāyet olunup Şems-i Şāh āh idüp (6) ağladı İskender Şāh niçün ağlarsın didi Şems-i Şāh eydür ey (7) Server bunda bir kal'a vardır adına Felātūs Āhīnd dirler ziyāde muḥkem (8) kal'adür içinde biñ nefer Zengiler olurlar aralarında bir uluları (9) vardır ziyāde ulu pehlivānlardur her-bār gelüp benim diyārıma akmın iderler (10) adına 'İkāb Zengī dirler seksen iki eriş kaddi vardır vilāyetümüz (11) urup çıkup gider her-bār kim üzerine 'asker çeküp vardum (12) kal'aya girdi aña çäre olup zafer bulmadım ve meydāna girse aña (13) muḥābil olur pehlivān dañı bulmadım meger kim gül 'İvecānı (14) cihān der gönderesüz vara ceng idüp haqqından gele didi rāvī eydür (15) hemān ol dem Gül 'İvecān yerinden İskender Şāhuñ elin öpüp (16) 'İkāb Zengīnuñ cengin diledi İskender Şāh dañı destür virdi (17) üç gün yerağ görüp Gül 'İvecān yalñuzca Ğark Pülād olup revāne (18) oldu el-kışşa Gül 'İvecān ol kal'aya varup içerü girüp bilā-teklif [96a] (1) tavla berāber olunca Tül Elçub görüp güldi bu ne

didi Elçub şimdi (2) görürsin nedür diyüp yaçasından kavruyup yere urup bağladı (3) dīvān içinde olanlar hāy neylersin diyince kılıç çeküp yüzden ziyāde (4) ādem kırup yüz elli kişi de bağlayup kalan kaçup amān dilediler (5) Elçub dönüb Tūl Sergīn dīne da'vet eyledi 'inād itmeyüp (6) Müselmān oldılar alçupa bende oldu ammā gönülde degül idi hile ile (7) cümle Müselmān oldılar Elçub bunlara 'ītikād idüp şalıvirdi (8) gelüp elin öpdiler kulluğı kabul eylediler andan āhşām olup (9) nüzül-ü ni'met dökülüp şarāba dārū katup aqlın alup yıķup (10) bağladılar bir kafese koyup üç gün yeraķ görüp dördüncü gün 'azm-i (11) Zümrüd Şāh eylediler Şabāyıla revāne oldılar iş de bunlar da gelmekde (12) ammā kim ez-īn-cānib bizim hikāyetimiz bu tarafa geldi ol gece şebīhūn (13) gicesi leşkeri 'arab şanup Sultān-ı Dīvān-gān Mereş-i Reştīyān (14) dağı kırık dīvāne ile deve kaтары olup safları yarup taşra (15) çıkup leşkerden cūdā olup bir yaña revāne oldılar yedi gün (16) gitdiler bir gün bir hūb sebze-zāra irişdiler ol gece anda karar (17) eylediler andan irtesi kalkup revāne olup üç gün dağı (18) gidüp bir yere geldiler kim öñlerinde yol üç çatal oldu anda [96b] (1) gördiler kim bir pīr oturur Güyā Mereş -i Reştīyān eydür ne kişisin didi (2) ol pīr eydür ey dilāver-i peleng bu yakında bir şehir pādīşāhına (3) Tārik Şāh dirler bu yerler şikār-gāhıdur bu üç yol ağzı kim (4) görürsin birisi Āhter-i Zemīne gider birisi Şabayıla gider birisi (5) şehir-i Tārikiyyeye gider didi Güyā Mereş eydür yā sen bunda neylersün (6) didi pīr eydür biz arşlān avcılarıyuz bunda anı gözlerüz için (7) bu arayı beklerüz didi Güyā Mereş dağı urup bir ağacun dibinde yatdı (8) birazdan galebe peydā oldu uyandı gördi kim ol kadar arşlān (9) ve beber ve kaplan gelüp irişmiş kim nihāyet yok Güyā Mereş hemān yerinden (10) turup gürzīni eline alup birkaç dane arşlān ve kaplan öldürüp (11) derilerin yüzüp şehre varup şatup vāfir ākçe eyledi andan-şoñra (12) Güyā Mereş işçi dükkānına girdi kim ta'am yiye nā-gāh bir ürkündü olup (13) halk kimi ol yaña ve kimi bu yaña segirdüp gavgā belurdi ki Mereş (14) taşrā çıkup birinden sū'al idüp nedir bu hengāme didi ol (15) şahş eydür bre nola gerekdür bu yakında bir la'īn cāzū vardur (16) her gün gelür şehirden bir hūsnā civān alur varup anuñla şöbet (17) ider bugün gelüp pādīşāhuñ oğlın alup gitdi didiler Güyā Mereş (18) ta'accüb eyleyüp ol cānibe revāne oldu gelüp ol gavgā olan [97a] (1) yerde ol cāzū gördi bir ulu ĥarmān misāli bir taşuñ üzerinde (2) bir koça kabīh şekil şahibi birbirine girüp karış muruş olmuş (3) tahassün ekber koça kızıl şüretlü la'īn yüzün 'ömrinde yumayup anāsından (4) toğalı tırnağın kesüp bıyıkların kırıkması eger yüzün şahıra cinnī görse (5) bin yıllık yol kaçardı bir yüce taş üzerinde

oturmuş şöbet (6) ider ol dem Şāhuñ oğlı gelüp add-i amīde ılıp selām virdi (7) geçüp oturdı şöbete meşgūl oldılar Güyā Mereş dağı eyledi varup (8) cāzūnuñ öñünde selām virince cāzū Güyā Mereş bilüp hāy bre (9) nā-bekār ‘arabuñ ulı sen bunda neylersün diyüp diledi kim bir sihir (10) o ubbe Güyā Mereş bađr-ī ‘ummāna ata Güyā Mereş irişüp cāzūnuñ (11) üzerine deste çöp avāle eyledi cāzū bir sihir eyledi ol deste (12) çöp bir ulu ejderhā oldı Güyā Mereşüñ boynına dolaşdı andan (13) cāzū ahaha ile gelüp eydür ey şehzāde nicedür bu ‘arabuñ ulına (14) eyledüğüm işler didi şehzāde eydür eger kim beni seversin bunu alaş (15) eyle didi cāzū eydür neylersün bu nā-bekār ‘Arab amza be-nām pehlivānidur (16) didi şehzāde eydür ayır ayır babam pehlivānidur bunu āzād eyle (17) tā kim gelüp benim yanımda otura anuñla biraz şöbet iderüz didi ol (18) lā‘īn bir sihir eyledi ol deste çöp yine deste çöp olup yine [97b] (1) Güyā Mereş eline vardı andan şehzāde ĩşāret eyledi Güyā Mereş (2) gelüp şehzādenüñ yanında oturdı biraz şöbet eyledüler ol dem (3) cāzū mest olup Mereşüñ öñünde avlı şunup şehzādenüñ (4) ol gülden nāzik lebinden gerdānından buseye dest urunca Güyā Mereş (5) arar idemeyüp bir kere mūştın dögüp çevir getirüp cāzūnuñ (6) kellesine bir muşt pehlivāni ve sademe-i cihān pehlivāni ve yumruk ahramāni (7) ile urdı kim rivāyet iderler cāzū la‘īn inüp inüp taşa (8) yap yaşsı olup (...) paşdırmasına döndi şehzāde anı görüp (9) āferīn ey pehlivān dest-i bāzūna uvvet-i udret diyüp bunlar şāzūluk (10) iderlerken bir arraā ile çatladı kim ikisi de bi-hūş oldular civān kim (11) ‘aılları Güyā Mereş bakup gördi kim deryā-yı ‘ummānuñ orta yerinde (12) bir cezīrede tururlar Güyā Mereş ayrān oldı rāvī eydür meger (13) ol cāzū la‘īnüñ bir arındaşı var idi adına Mezhāy cāzū dirler (14) idi ol la‘īn ol aberi işitdi fī‘l-cümle irişüp bunları (15) ol aradan anda getürdi andan ‘aılların götürüp eydür (16) bre sen ne işisin kim gelüp benim arındaşım öldüresin didi (17) Güyā Mereş eydür kim bilür Allāh emr eyledi öldürdüm bel kim seni dağı (18) öldürem didi ammā ol la‘īn Güyā Mereş dīvānei görüp ‘āşık [98a] (1) oldı ve eyitdi yā Güyā Mereş sen benim anlımsın gel beni abul eyle seni saña (2) bağışladım didi yoğsa arındaşım anın senden alurum eger beni abul idersen (3) diyüp yanına geldi kim Güyā Mereş öpe ammā bir bed rāyihā peydā olup (4) Güyā Mereş helāk ola yazdı derhāl yerinden şıçradı kim bir muşt (5) urup helāk eyleye ammā elleri kendüye yār olmayup cāzū gelüp (6) eydür eger yüz yıl dağı zinde olursañ sen benim elimden canıñı (7) urtaramazsuñ diyüp durup la‘īn şehzādeye geldi eydür (8) sen bunu baña rām idebilirseñ seni āzād ideyim didi şehzāde (9) sürüp Güyā

Mereş öñüne geldi āhvāli haber virdi Güyā Mereş eydür (10) her ne dirsen di bu la‘īnūñ elinden ḥalāş olabilerüz (11) diyüp şehzāde sürüp cāzūnuñ yanına geldi eyitdi ey Melik (12) işte saña rām eyledim ammā kim üç gün mühlet ister didi cāzū (13) eydür on gün olsun diyüp çıķup gitdi rāvī eydür meger (14) şehzāde dārūnuñ otuñ bilürdi gezüp ol cerīde de (15) bulup divişirüp ķurudup dögüp un eyledi andan cāzūnuñ (16) şarābına koyup ḥāzır eyledi andan ba‘zı meclis içün yemekler (17) ḥāzır eyledi cazūya intizārda iken cāzū da gelüp irişdi (18) şehzādeye eydür neyledüñ şehzāde eydür tamām eyledüm bu gice düğündür **[98b]** (1) didi cāzū şehzādeye āferīn didi şehzāde daḥı cāzūya āferīn (2) gelin ķadın dirlik düzenlik bulmañ kedi köpek olun diyüp (3) cāzūyı alup Güyā Mereş ķatına geldi eyitdi ey pehlivān Güyā Mereş (4) bizüm ūsta cāzū ķadına rām ol saña māyıldür rızā vir (5) didi Güyā Mereş eydür eger ol bizi ister dilerse biz de anı dilerüz (6) ammā ol beni sevse baña böyle cefā idüp elim bağlamazdı didi rāvī (7) eydür Güyā Mereşden cāzū bu sözi işidüp şāz oldı gerçekdür (8) şandı bir sihir eyleyüp Güyā Mereşüñ bendeleri çözüldi andan (9) üçü bir yere gelüp Güyā Mereş ķadeḥi eline alup cāzū üç ķadeḥ (10) şafā geldüñ ṭolusı virdi üçde şehzādeye virdi düğünüñüz (11) nāmübārek olsun diyince cāzū eydür şehzāde üçde Güyā Mereş (12) der kim muḥkemce ağaç ura ve benim ‘aşķıma iç diyince la‘īniñ dārūsı (13) irişüp gözleri alaca bulaca oldı la‘īn anı şerābdan kıyās (14) idüp ķavli şundı kim Güyā Mereş ķocadur ağuş idüp bağrına (15) başa Güyā Mereş daḥı cāzūyı ķocar gibi olup cāzūnuñ boğazın (16) ķapup şöyle şıķdı kim cāzūnuñ cānı götünden çıķup cānı (17) cehenneme gitdi andan Güyā Mereş ile şehzāde bir gemiye girüp deryāya revāne (18) oldılar üçüncü gün kenāra tepdiler Güyā Mereş eydür ey şehzāde nice **[99a]** (1) ve oğlı Ken‘an ve Sālūn Şāh ve Ḥamza iki dilāverleri (2) ve yüz biñ ‘asker ile gelüp baña muķābil olup (3) ķondı didi çün bu ḥaber Cemşīd Şāha irişdi tīz buyurdu (4) leşkeri süvār olup ‘azm-i şehīr-i Mālān eyleyüp (5) revāne oldılar günlerde bir gün gelmekde ammā ez-īn-cānib bu (6) yañādan çün şabāḥ oldı iki leşker yek-bār süvār olup (7) ‘azm-i Rezm-gāḥ eyleyüp ālāylar bağlayup birbirine muķābil (8) oldılar çün iki leşkerüñ emri tamām oldı ol dem hemān Elçüb (9) Şīşīñizi ‘azm-i meydān eyledi tarīd idüp cevelān (10) gösterdi mübariz diledi ol dem Tārīķ Şāh (11) leşkerinden Esed bin Āyās meydāna yürüdi irişüp (12) Elçüba berāber oldı irişüp Elçüba gürz ḥavāle ķıldı (13) Elçüb iki ellerin egere ķoyup ol iki demürden çizmelü (14) ayakların ķaldırup berāber virüp men‘ eyledi iki ‘asker (15) ḥayrān oldılar bu ne ḥāldür bu Server nice cenk eyler didiler (16) bilenler eyitdiler

Hamza gibi ejderüñ Lendühā gibi şīr (17) ve Kāsım ve Rüstem gibi divleriñ güzlerin men´ ider ayağıyla (18) bunda ne var didiler el-kıssa üç hamle çün men´ eyledi **[99b]** (1) nevbet Elçūba geldükde Elçūb bir kerre na´ra urup rahşın (2) sürüp irişüp bir mu´allağ urup hevāya ağdı andan (3) iki depmesiyle Esed bin Āsā bir darb ile urdı kim kalkān (4) virdi tār u mār olup inüp yere gergedānıyla yap (5) yaşşı oldı şān kim üzerine tağ yıkılıp hūrd eyledi (6) iki ´asker hayrān oldılar dağı gerdi anide helāk (7) eyledi el-kıssa ne kıssadur az idelüm biribiri ardınca (8) Elçūb yetmiş kāfir helāk eyledi ayruk kimse meydāna girmedi (9) ol dem Tārık Şāh pehlivānı Şeh-bāz bin Şeh-nevāza bağıdı (10) eydür ey şol er dīve benzer görmez misin meydān da (11) neler eyledi diyüp ta´n eyledü Şeh-bāz bin Şeh-nevāz (12) hemān ´azm-i meydān idüp irişüp Elçūba mukābil olup (13) cenge durdılar el-kıssa tā gün zevāle varınca dögüşdiler (14) aḥşām oldıkda Elçūb ziyāde gāzaba gelüp gayret eyleyüp (15) emīr-i cihān ile ceng eylediği zamān emīre urduğı depmenüñ (16) buñā urayın bu işlaḥa gelmez ancak diyüp irişüp (17) bir depme ile urdı kim Şeh-bāz bin Şeh-nevāz gibi pehlivānı altmış (18) beş erīş kaddüyle kemergāhına varınca hūrd eyledi rāvī eydür **[100a]** (1) bu Elçūb kaçān kim yerinden koyup hevāya āgūp yere inerdi şānki (2) mancılık taşu gibi tokunur idi el-´īyaz u billāh eger demürden (3) tağa rāst gelse depmesiyle tār u mār iderdi zīrā şān´at (4) idi lā-cerem şöyle bir pehlivānı depmesiyle hūrd idüp helāk (5) eyledi ammā lāzım gelse bu söze kimse ´itimād almayup Hamza kıssası (6) degüldür yalan söyler dirler bu ´abd-ī fakīr bir zamān (7) diyārımızda bir pehlivān-ı zōr-bāz görüp dururum beş (8) ādem özini anı bir taşu iskele çatup meydān içinde (9) saçıyla ādem boyu kaldırup asa kodı ḥaḳīr (10) ta´accüb eyleyüp bir oğlanım var idi Murtaza dirler idi (11) baña eydür ben bu ḥerīf ile güreşürüm diyüp meydāna (12) girüp ḥerīfi kaldırup yere urdı imdi bundan (13) ma´lüm oldı kim şān´at ile ol taşu yerden kaldırdı (14) yoḥsa otuz çift şu şıgırı koşsuñ ol taşu yerinden (15) kımıldadamaz idi muḥāşşal kelām Elçūb Şeh-bāzı helāk eyledi (16) Tāk bin Tārık anı görüp āh eyledi iki leşker Elçūbuñ darbın (17) görüp taḥsīn eylediler aḥşām idi taḥl-ı ārām çalup (18) dönüp kondılar ammā Elçūba Sārık Şāh begleriyle istikbāl **[100b]** (1) eyleyüp ayağına düşdiler üzerine kise kise altunlar (2) nisār eyledüler alup bār-gāha geldiler iki leşkerden (...) (3) çıkarup ceng-i ferdānuñ kaydında oldılar oturup (4) şöḥbetinde oldılar çün ol gice geçüp şabāḥ oldı iki leşker (5) yerlerinden turup birbirleriyle mukābil oldılar şāflar bağlayup (6) meydān düzdiler Meymene Meysere kalb-i cenāhı ārāsta u (7) pīrāsta kılup nazar-ber meydān kıldılar ol dem Güyā

Mereş-i (8) destân hemân ‘azm-i meydân eyledi tarîd kılup cevelân (9) eyledi mübâriz dileyince ol dem Târik Şâh ‘azm-i meydân eyleyüp (10) irişüp Güyâ Mereşe şîl havâle kıldı ziyâde şîl-endâz (11) idi Güyâ Mereş deste çöpe alup men‘ eyledi ammâ men‘ eyledi ammâ omuzı (12) başında zaḥm urdı Güyâ Mereş zaḥmdâr olıcaḳ ziyâde (13) incinüp irişüp Târik Şâhı kemerinden tutup zôr (14) idüp ḳaldırıp yere urup baḡladı birkaç çavuş (15) meydâna seگردüp Târik Şâhı alup ‘âlem dibine götürdiler (16) ol görüp şehri Mâlânḳûm dilediler kim kaçup (17) şehre ḳal‘aya gireler nâ-gâh bir toz belürdi yüz biñ (18) er ile Cemşîd Şâh irişdi Güyâ Mereş çün meydânda gördi bilüp [101a] (1) bilüp buyurdu pây-ı taḥt pehlivânı Elmâs bin Ās eydür ey pehlivân (2) yûri var şol meydânda ṭuran uzun boylu herîf tutup (3) baḡla ḥuzûrına getir didi ve kendüsi buyurdu âlâylar baḡladılar (4) Elmâs bin Ās yûsr-i çeşm diyüp ‘azm-i meydân eyledi irişüp (5) Güyâ Mereş-i Dîvâniye berâber olunca ammâ Elçüb Güyâ Mereşüñ zaḥmdâr (6) olduḡın görmüş idi hemân ol dem ‘azm-i meydân eyledi Elmâs (7) bin Ās berâber oldu râvî eydür bu Elmâs bin Ās ziyâde (8) kemend-endâz dilâver pehlivân idi eger demür taḡı kemende divşürse (9) çeker ḳoparurdu ol dem Elçüb görüp dönüb kemend atdı Elçüb (10) giriftâr eyledi râvî eydür Elçüb Şîşîz meydânda yigirmi âdem (11) yer sürüdi çâre olup Elçüb rahşından yıkamadı ammâ (12) Elçüb gördi kim kemendden ḥalâş çâre yokdur ol dem Elçüb hemân (13) kemend üzerinden bir kerre çıkarup hevâya tökdi meded yâ pehlivân gâfil (14) olma diyince bir kerre inüp mancılık taşı yâḥûd şabân taşı gibi Elmâsıñ (15) eñsesine bir depme ile ḳondurdu kim Elmas üzerine taḡ yıkıldı (16) şanup aḡzından burnundan ḳan tûfeng gibi şıçradı ammâ fîlinüñ (17) beli ezilüp zîr ü zeber oldu Elçüb delir tekrâr havâya töñüp (18) bir depme daḡı urup yıkup baḡladı çavuşlar gelüp alup ‘âlem [101b] (1) dibine götürdiler Cemşîd Şâh ol ḥâl görüp ḥayrân olup (2) meydâna girdi Elçüba muḳâbil olup üç darb urup Elçüb (3) ayakları ile men‘ eyledi nevbet Elçüba geldükde bir kerre havâya (4) hây meded gâfil olma yâ şâh-ı cihân diyince bir depme ile urdu kim hemân (5) Cemşîd Şâhı zîr ü zeber eyleyüp baḡlayup ‘âlem dibine gönderdi leşker (6) anı görüp târ u mâr olup kaçup şehre girdiler ḳapuları bend eylediler (7) ammâ bu yañadan Sârik Şâh şâz olup dönüp ḳondılar dîvân (8) eyleyüp pehlivânları ve begleri gelüp yerlü yerinde ḳarâr eylediler andan soñra (9) Sârik Şâh buyurdu cellâdlar varup Târik Şâhı Cemşîd (10) Şâhı ve Elmâs bin Ās alup getirüp meydân-ı siyâsete (11) çökerdiler Sârik Şâhdan cellâdlar îşârete baḡdılar ammâ bunlar (12) birbirine eyitdiler erlik on toḳuzu ḥiledir diyüp birbirîne (13) îşâret idüp

diliyle Müselmān oldılar Sārık Şāh (14) şāz olup bendlerin alup hıl'atleri virüp tahta çıkardılar (15) barışup birbirini ziyāfete meşgūl oldular bir gün Tārık Şāha (16) şehrinde bir ziyāfet kaydını görüp bunları da'vet eyledi Sārık (17) Şāh dāhı rāzı olup durup cümle begleri birle şehre ziyāfete (18) vardılar ammā evvel Sālūn bin Sārık 'askerde kaldı [102a] (1) bunlara şehirde ziyāfet eyledi dārūlī şarāb virüp hep (2) bakdı Sārık Şāh ve Elçūb ve Güyā Mereş ve kırk divānei kim bunlar (3) Güyā Mereş yārānlarıdur hep bende çeküp on biñ 'asker (4) koşup Elmās bin Āsiyle Zümrüd Şāha gönderdi Elmās (5) bunları alup yola düşüp revāne oldu sekiz gün (6) ılgār idüp gitdi tokuzuncı gün gelüp bir yere kondılar (7) ammā rāvī eydür meger kim Çābuk 'Ayyār Şabāyīla giderdi (8) hikmet-i ilāhī ol şahrāya uğrayup ol leşkeri gördi (9) on biñ miqdārı ādem konup haymeler kurup oturur (10) yemedür içmedür zevk u şafālar canca şöhetler eyleyüp 'ayş u (11) nūş iderler ve varup birinden (12) haber aldı bildi kim Hamza Serverleri bunda esīrürdür ol dem (13) bir tenhā yere varup kendüyi bir sāzende şekline koyup (14) sürüp Elmās bin Ās İskender ininüñ öñüne geldi (15) bār-gāhdan taşra oturup sāz çalmağa başladılar içerüden (16) çün Elmās bin Ās İskender anı işidüp Çābuk (17) içerü çağır didi Çābuk gelüp elmās öñünde hizmet (18) eyleyüp yer gösterdiler geçüp karar eyledi gördi kim bunlar [102b] (2) oturup bāde içerler ammā biraz nīm-i mest olmuşlar ol dem Çābuk (2) sazına çeki düzen virüp a benim cānım nidem vāy ben nice ideyim (3) sizi buldum vay eyü boğaziñuz almadım vay diyüp vāfir hāle (4) münāsib her tabi'ler eyledi birazdan bunlar mest olup (5) ortalık karılar hamāmına dönüp herkes teklīf-i bertaraf (6) eylediklerinde Çābuk 'Ayyār şarāba bir üç dārūyı kattāl işledi (7) bir nevbet dāhı kadehi atmadın meclis urmeşe (8) döndi cümle yıkıldılar andan niş'ul-leylde Çābuk bir (9) sinī ta'am ile bir şürāhī şarāb alup esīrler bār-gāhına geldi (10) bekçiler başı olana pehlivāna Kemān-keş bin Ernebed dirlerdi (11) bu ta'am ile şarāb pehlivān Elmās size gönderdi uyumasınlar (12) yiyüp içsünler didi diyüp virdi anlar (13) dāhı Çābük alıkoyp yiyüp içdiler dārū yetişüp (14) yıkılıp 'ağılları gitdi andan Çābük içerü girdi Elçūba (15) güya mereşe buluşup kendüyi bildirdi el-kışşa anlar dāhı (16) hüccet alup vaktinde şehādet idecek oldılar andan (17) bendlerin alup bunlara birer yahşi at getürdi süvār (18) oldılar ol gice bunlar sürüp val'a'i Mālān revāne oldılar [103a] (1) 'acele birle gidüp gelüp Kāl'ai' Mālāna irişdiler rāvī (2) eydür meger bunlar esīr oldukda Sālūn bin Sārık kaçup (3) diyārına gitmiş idi ammā henüz Cemşīd Şāh ve Tārık Şāh (4) yerinde oturup bu şāzuluğ ile şöhet iderler idi bunlar (5) bu maħalde gelüp

irişdiler kim Cemşīdūn ve Tārikuñ cihāndan (6) pervāları yok idi oturup bār-gāhlarında
‘işret (7) iderlerken önce Güyā Mereş ardica Elçüb bār-gāh içinde girüp bunlar (8) Güyā
Mereş Cemşīd bir muşt ile urdı kim hürd-ı haş haş (9) eyledi Elçüb Tāriķ tutup mecāl
virmeyüp bağladı ol dem (10) ikisinin dağı leşkerleri tār u mār olup gitdiler ol dem (11)
idi kim Elmās bin Ās-ı İskenderānı irişdi Güyā Mereşe (12) haber oldu anı karşı varup
bir deste çöp ile yıkup (13) bende çeküp Elçüb önüne getürdi andan Elçüb buyurdı kim
(14) Tāriķ ile Elmās öldürelor mecāl virmeyeler bunlardan dağı (15) ağlayup amān
dilediler tekrār Müselmān oldular andan (16) Şīrīn Bānūyı Sālūna virdiler Sālūna adem
gönderüp (17) getürdiler şehirde yedi gün ‘işret düğün eyleyüp Şīrīn **[103b]** (1) Bānūyı
Sālūna virüp gerdege şodılar iki ‘āşık murād (2) virüp murād aldılar on beş gün bunlar
leyl u nehār (3) ‘ayş u nūş eyleyüp on altıncı gün Sāriķ Şāh ve Tāriķ Şāh ve (4) Sālūn
Şāh ve Elçüb ve Güyā Mereş kırık yāri ve cümle (5) begleri hep bir yere geldiler
müşāvereye oturdılar kim leşker (7) ile Likāya gideler ammā ol dem leşker gördiler üç
yüz biñ (8) pirār leşker cem’ olmuş hāzır on gün yeraķ görüp cebe-hāne (9) uçup
‘askere bāhş idüp on birinci gün üç yüz (10) biñ leşker ‘azm-ı Şabāyıl idüp Likā-yı
Zümrüd Şāh üzerine (11) revāne oldılar üçüncü menzilde bir hūb mürğ-zāra řondılar
(12) andan Çābuk ‘Ayyār bunlara ved’a idüp ilerüce habere (13) ‘azm-i Şabāyıl idüp
revāne oldu bir ādem bile gönderdiler (14) kim ol peyk andan haber alup bunlara haber
irişdüre (15) iş de bunlar da bunda ammā ez-īn-cānib bizim kışşāmuz (16) bu yañadan
Mālik Ejdere geldi rāvīler şöyle rivāyet (17) iderler kim çün ‘arab leşkeri şebīhūn gicesi
şikest (18) oldu Mālik Ejder dağı oğlanları ve kız şarındaşları (19) ile yaña revāne
oldılar yedi gün revāne oldılar yedi gün gidüp sekizinci gün **[104a]** (1) bir çāy-gāha
irişdiler anda şondılar bir yere geldiler Mālik (2) Ejder eydür ey birāderler derīğ-i hāyf-i
ciger Kösem Sultān (3) hādır-ı zemīn Kāsım La’līn Kābaya diyüp ağlaşdılar (4) çün
gice oldu anda şaldılar ol gice Mālik Ejder bir (5) vākı’a gördi vākı’asında Hāzret-i
İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām (6) gördü eydür yā Mālik dur yerūnden niçün yatup uyursın (7)
başuña serencām geldi diyüp ğayb oldu Mālik (8) ejder bekleyüp yerinden durup bu iş
kulaķ yine (9) degüldür hāşā kim Hāzret-i İbrāhīmnden hilāf söz (10) gele diyüp ne ola
dirken haber geldi şarındaşın çadır (11) dan bu gice ğāyip oldu didiler mālīk melūl ve
maħzūn (12) oldu el-kışşa üç gice dađı anda řaldılar üç gicede Mālik (13) Ejderūn iki
şarındaşı ve oğlı ğayib oldu Mālik (14) ziyāde melūl olup irtesi eyitdi ey serverler
leşkeri (15) siz güzellik ben giderüm şarındaşlarım ve oğlum varup (16) ararım bu bigi

nām ve nişānların haber alam diyüp atları (17) isteyü çıkup süvār olup revāne olup gitdi öyle (18) zamānı bir bāğa irişdi içerü girüp bir kaşır gördi [104b] (1) kaşruñ kapusına geldi geldi bir herīf taşra çıkup Mālik (2) aña şordı bu kaşır kimiñdür didi ol herīf eydür bu kaşır (3) ‘Aķārīb Fīl-hūr ‘Adiniñdür ziyāde pehlivāndur ve hem senüñ (4) üç nağar kişigi bu gice varup getürdiler (...) şimdi (5) ‘uryān eylediler buyurdı ki anları boğazlayup kebab idüp (6) yiye hūra geçüre kendüsi işde şimdi şarāb içe yürür (7) ammā siz kim olasız kim bunda merdum-hūrlar arasına gelesüz (8) didi Mālik aña bir muşt urup kellesi çürük imiş (9) tār u mār olup Mālik içerü girdi gördi bu cümle ‘Aķārīb (10) Fīl-hūr ‘Adī oturup şarāb içer Mālik selām virdi (11) ol la‘īn Mālike bakup eydür ne kişisin kim selām virdin (12) Liķanuñ adın añmaduñ zerd-heştüñ kel başına şıçmaduñ (13) didi Mālik eydür hūdā-persetim diyince ‘Aķarib buyurdı Qattāl (14) adlu bir ‘ādiye eydür bre Qattāl koma şol herīfi tutup bağla (15) didi Qattāl Mālike hamle idince Mālik Qattāl kemerinden tutup (16) bir herīfe daħı öyle çarpdı kim ikisi de hürd oldı andan (17) hāy neylersin diyince Mālik ilerü varup ‘Aķārībüñ (18) ensesine bir muşt urup yüzi üzerine yıķup bağlayup anda [105a] (1) ve gūla gelüp Sultānım çeşmeye şu almağa vardık idi ādem ejderhā (2) gördük dübürden kaftānlar giymiş biz de ta‘accüb idüp bakarken ol da (3) gözün açup bizi gördükde bize kırır kışa kaçdık eger kaçmasak (4) belki cānımız helāk iderdi dedük de Zerāvend Gūl bu haberi (5) işitdükde bunuñda derünuna kórku düşüp döndi vezīr (6) yine nice idelüm didi vezīr eyitdi Şāhım cümle kullaruñ (7) alup bir üğürdan üzerine ‘asker ile varalım didi (8) ammā bu taraftan Gāv-lengi göz açup ol o gūlları gördi (9) andan tīz süvār olup kendü kendüye eyitdi bu ortak (10) meger gūluñ mekānı imiş yazuk bilmedüm ve Hamzayı gördüm dirīg (11) evlādlarıma ve pehlivānlarıma ve beglerime didi ammā gördiler (12) Gāv-leng-i Kebir yerinden durup başın künbed mişāl havāya kaldırup (13) bende bir tağ gibi yürüyor mīl-i menān gibi kendülerin tarafta [105b] (1) gelür bunlaruñ cümlesi de gördükde kórkdılar andan (2) gūl vezīr ile Gāv-lengine ādem gönderüp āhvālin şordı (3) Gāv-lengin daħı biraz kendüsün bildirüp Şāh-ı Berberiyede (4) ne didi ve kemend atup ol gūlları tutdı gūl kórkup (5) cān başına şıçrayup eyitdi ey Şāh-ı Berberiyeye ne istersünüz (6) beni koyuvir ki varup sizüñ āhvālimizüñ bend sizüñ olduğunuz (7) Şāhımıza ‘ilām ideyim didi Gāv-lengin daħı şālıvirdi (8) gūl gelüp haber virdi Gāv-lengi daħı şālıvirdi (9) gūl gelüp haber virdi Zerāvend Gūl eyitdi ben (10) anuñla bir yol görüşüp imtihān olmayınca olmazam diyüp (11) andan gelüp na‘ra urup deste çöpün tutup berāber olup

(12) eyitdi ey dilāver murādım senüñle bir yol imtiḥān olmaḡdur (13) eger baña ġalabe iderseñ ḡüküm ġālibüñdür bende olunca senüñ ‘azametüñde [106a] (1) ‘Adlān Şāh eyitdi ol dīre çeküp kendüye ta‘ām pişürüp (2) yedi ata bunlaruñ her birüñ tütulurlardı varup şehirde (3) olanlar bunları şorarlardı nitdüñüz bunlar varup şehirde (4) olanları dirlerdi nitdüñüz bunlar iderlerdi ki tütüdüler ben (5) aşun alup müceddeḡ dirlerdi ‘Adlān Şāh şehre gelüp ol (6) yedi qarındaş zengīler cümle ‘Adlāna (...) olup qarşu çıkup (7) cümle ehl-i kal‘a ile ta‘zīm idüp ‘Adlān Şāhı ġartāsıyla ‘izzet ile (8) şehre getürdiler ‘Adlān Şāh şehre gelüp gördi bir sedd çekilmez (9) muḡkem şöyle kim tamām burc (...) ile berāber olmuş ‘Adlān (10) bu ḡālī görüpdükde ḡayrān olup andan ol şehrüñ (11) ḡalkında sū‘āl idüp bre şol görünen sed nāşıl (12) seddür ve bu nāşıl kal‘adur cem‘i-‘ömrümde ben böyle bir burç (13) görmedim dedükde ol ḡerīf eyitdi server sen de bu gördüğüñ [106b] (1) seddür bunu böyle anıñiçün mü kesik eylediler ki bunuñ öte (2) yüzi tamām berd-i beyābāndır ol bir berd-i beyābānda bir ġül vārdur ki (3) adına ‘İvec Kālenderī dirler diyüp vāfir ḡadd ü ḡāmetin vaş (4) eyledi ‘Adlān Şāh eyitdi ben aña varurum bunlar eyitdiler ḡāy (5) şaḡın varma aña aşlā ādemlerimiz yem olımazlar dediler ‘Adlān (6) Şāh eyitdi ol dem ol yarup çıkıdı işini nazār eyledi gördi (7) bir ḡorkunç bir dür bir ulu aġaç var idi o aġaç çıkıdı (8) ol gice anda ārām eyledi ‘ale’ş-şabāḡ aġaçdan inüp revāne (9) olup ḡüdānuñ adın okıyup ġitdi bir ḡarāb künbede (10) erdi gördi ādem başları ve cānavarlar ġemü gibi dönüp (11) yatur andan bir pīr bir ad gördi ol (...) (12) idi ‘Adlānı ḡalaş eyledi ‘Adlāna ol biri ḡodı (13) eyitdi ġel didün ġideyim didi ‘Adlān işitmezlügenle vardı [107a] (1) perīşān olup nā-bedīd olduġları görüp ve ‘askerüñ (2) beşi bir yerde ḡalmadı ġayrī gördükde bu daḡı aġlayarak (3) bir ḡarafı tütüp ġitdi ammā bir nice de zaḡımları var idi (4) āḡ vāḡ iderek her ne ḡāl ise kendi ġitdi şabāḡ olunca (5) ġidüp aşlā ādemden ādem-i zāddan bir ġemiye rāst (6) ġelmedi āḡir gördi olmaz bu maḡalde fikr idüp eyitdi (7) daḡı bir miḡdār şunda bir nere beyāban diyüp atından zemīne inüp (8) atın öte şaldı kendüyi yatup bir miḡdār rāhat olup (9) uyudu çün şabāḡ oldı yine yola gice ḡonup daḡı (10) rāhat olurdu işte yedinci ġün bunlaruñ yolu (11) bir köye iriştı ilerü varup bir evüñ öñüne (12) ġeldi ol dem eyitdi ḡāy o pis kötü kıza ḡaz (13) idersin didi çağırıldı ol dem (...) bir yigit [107b] (1) ġülüp eyitdi ḡoş ġüzel ammā üzerinde olan zaḡımlaruñ (2) nedür Melik Muzaḡfer Āḡen Kāba eyitdi ey birāder ġelürken yolda (3) nā-ġāḡ bulur daḡı ḡarāmīler inüp üzerimde olan libāsımı (4) ve altımda olan raḡşı görüp ḡama‘ eylediler andan üzerime (5) ḡamleler

eylediler ve helâkim kaşd eylediler işte bu yâreleri anlar (6) baña urdılar didi ol yigit eyitdi dilâver bu bizim köyümüz (7) güşte-gîrler çokdur gel varalım seyr idelüm zîrâ anlar şimdi (8) тұrmayup böyle zamânda itmân iderler imdi sen de (9) anda varduqda dilerseñ itmân iderler imdi Muzaffer (10) eyitdi şimdi neyler nihâyet şabâh varalum didi ol yigit (11) eyitdi hōş güzel ammâ şimdi varsın bir dağı zîrâ (12) sen de vardıq da anlar gele bir faşl nice tutup itmân (13) eyle andan râvî eydür hâblığa ol gice geçüp şabâh [108a] (1) oldı Muzaffer Şâh atına binmek istedikde Şihâb gülüp (2) eyitdi hây pehlivân neylersün bir miqdâr şabr eyle zîrâ ben (3) bu gice cümle köylüye haber eyledüm ol nice girler dağı varup (4) birbirine haber eyledüler işte şöyle bir güşte-gîr pehlivân (5) gelmiş diyü ammâ şimdi sen anlarıyla güreşmeden gidecek (6) olursañ benimle bile gidelüm didi Āhen Qaba bunuñ (7) böyle endâmın görüp imdi yâ Şihâb çünkü öyle dirsın (8) imdi var ol güşte-gîr bir eyi cem' birer birer gelüp anlar (9) dağı meydâna tutup andan Şihâb yerinde тұrub içeri vâlidesi (10) qatına varup ta'am istedi hâtün dağı südden yoğurddan (11) ve qaymaqdan her ne buldı ise getürdi bunlaruñ (12) öñünde kodı Muzaffer ile Şihâb dilâver yerinden тұrup (13) ol köylüye varup haber virüp işte şöyle bir üstâd nice [108b] (1) el-kışşâ Muzaffer Şâh anda birbiri ardınca otuz beş kişinüñ (2) nicesin yürüdi otuzbeş kişi de gelüp cân u dîlden (3) Muzaffer Şâha kul oldılar andan oturup ol nekbenüñ ta'âmı (4) gelüp yidiler ba'de ortaya basât 'ayş gelüp quruldı (5) tamâm meclis ârâste olup oturup ol nekbe 'işrete meşgûl (6) oldılar tâ ki gicenüñ bir (...) gezer şöhet eylediler andan herkes (8) yerlerinden тұrup evlerine gitdiler Melik muzaffer Şâh dağı (9) Şihâb ile ol gice geçüp şabâh oldı Server baqup gördi (10) bir rivayetde şabâh olmamışdı Server şabâh şanup (11) dağı yatdı bu maħalde yerinden тұrup atına ger şalup (12) ol dem geldi kim silâh-püş olup raħşına süvâr ola bir dem (13) Şihâb ile vâlidesi dağı yerinden тұrup gördiler Muzaffer (14) Şâhuñ dağı raħş egerlü тұrur Muzaffer Şâhuñ yanına gelüp indiler [109a] (1) eyitdiler ey dilâver qande gidersün Server eyitdi şehre (2) giderüm andan tîz Şihâb yerinden тұrup kendi raħşın (3) egerleyüp andan Server ile ikisi süvâr olup yola girüp (4) revâne oldılar bunlar sürüp şabâh olunca şehre geldiler (5) bir kâryan sarâyına qondılar ba'de raħşların bir küşe koyup (6) kendüler taşra çıkup ol şehruñ çarşusın pâzârın (7) idüp seyre başladılar râvî eydür bu maħalde bu Muzaffer (8) bir kimesne raħşın görüp begendi bu at özge raħş olur (9) diyüp yakın gelüp diledi kim sağrasın oħşaya raħş der (10) âşinâ olmaduğın bilüp ürküp bir depme urub herifiñ (11) başın târ u mâr eyledi ol dem Server de

feryâdcılar gelüp (12) ey civân-bahş rahşuñ bir âdem helâk eyledi didiler Muzaffer (13) Şâh eyitdi yâ benim ne şuçum vardur niçün yanına vardı **[109b]** (1) didi muzaffer Şâh eyitdi yâ benim ne şuçum vardur Şihâb ile (2) ol kâryân sarâyda biraz oturup şöyle kim tamâm çârşusun (3) pâzârun seyr eyledi ol şehirde dağı ehl-i dükkânları ve (4) h̃âcelere gelüp yerlerinde oturup biraz zamânda soñra (5) dellâlları bûy alma şatma olup bunlar bey'-i şerâ'a meşgûl (6) oldılar Muzaffer Şâh Şihâba eyitdi düş öñüme sen bu şehrin (7) şoğakların bilürsün biz âsla henüz misâfirüz yûri (8) şehri temâşa idelüm âhîr sürüp bir işçi dükkânına girüp (9) murâdları üzre ta'âm kıotardup yiyüp kıarınları kıoyurdılar (10) uş pâre âkçe virüp taşra çıkdılar nâgâh³³ bu maħalde gördiler ki (11) şehrin içinde dağı gulgüle olup şehrin halkı (12) pây-ı gedâ birbirin başarak bir cânibe tögri segerdişler (13) ol dem Server Şihâba yerinden su'al eyledi eyitdi **[110a]** (1) ey Şihâb bilmez misin ki işte şâhımızuñ kıulları bu gün (2) bir araya gelüp cem'iyet iderler ve nice kıutsa gerekdür bu halk (3) ise haberdâr olup işte ol pençe-gîrleriñ seyrine (4) gidelüde yürürler yâ sen gitmez misün didiler Muzaffer bu haberi (5) işitdükte Şihâba eyitdi birâder bir dağı varup seyr idelüm (6) didi Şihâb nola diyüp bunlar da ol kıaraf varup gitdiler (7) çünkü ol pençe-gîrler olduğı yere geldiler gördiler kim (8) cümle halk cem' olup gelüp ol yerde kıurup seyr iderler (9) bunlar da temâşaya meşgûl oldılar çünkü ol pençe-gîrler (10) meydân girüp birbirlerine pençe kıutup hünerleri halka (11) tamâm seyr itdirdiler şöyle kim cümlesi de kıutuşur hünerleri (12) halka (...) ³⁴ (13) hünerlerin gösterdikde artuğ kıutunmadı kı kimse kıalmadı **[110b]** (1) bir alâylyu gelüp peçesün uzadup ol meydânı kıolaşıp (2) na'ra urup eyitdi ey Şâh benim pençe-gîri sâlâr (3) 'Arap 'Acem ve Hindüstân Rûm Yûnân cümle şilâdur her kim (4) bugün erlikden dem urup pençe-gîrlik 'ilminden haberdâr (5) ise gelün biri ol da kııkdârı görsün didükde Muzaffer (6) Şâh dönüp Şihâba eyitdi birâder imdi beni du'adan (7) unutma himmetüñ bile olsun ki seniñ himmetüñden varup (8) bunlaruñ ile bende bir kerre pençe kıutup emindir ki Hakk (9) Te'alâdan ben kıuluna kıuvvet ve nuşret virüp ola ki işbu (10) meydânda bir hüner gösterüp bu kıadar halk içinde bir nâm (11) kıoyam dağı öyle diyüp Âhen Kıabâ da bre yürüñ şuradan (12) hele görelüm Hüdâ ne gösterür diyüp eşkıyâ 'Adlân (13) pahlivâna geldi diyüp kıuttu Server buña aşlâ mecâl **[111a]** (1) kıirmeyüp yürüdi biri dağı şehriñ (2) içindekilerin hep yürüdi dağı el-kıışsa cümlesün yürüdiler (3) içre bir kez meşhür âfâk

³³ Müstensih tarafından "nâgâ" şeklinde yazılmıştır.

³⁴ Bu kısım silik olduğı için okunamamıştır.

oldılar rāvī eydür meger bu şehirde (4) Görk Süvār Pençe-gīr dirler nām-ı dilāver idi bu (5) haber gelüp ol dilāverüñ kulağına irişdi tīz ādem gönderüp (6) emīrzāde ‘izzet ile getirüp gönderdüler yanına alup eyitdi (7) ey misāfir yigit sen misin ki bu gün cümle kullarımı büreñ (8) dedükde Server belī didi ammā bir rivāyetde eydür meger ol (9) yerde Server pehlivānlar ile oturup ‘işret iderlerdi (10) meclis kūrüp ya‘nī ol nicesün yürüdün mi dilāverler (11) Āhen Qabāya ri‘ayet idüp meclis kūrüp ‘işrete (12) oturmuşlardı bu meclisde Şāhuñ ādemlerüñ gelüp (13) Muẓaffer Şāhı alup buyuruñ sizi Görk Süvār Pençe-gīr **[111b]** (1) da‘vet eyler diyü tuğrayı sarāya getirüp içeri girdiler (2) Serverler de yer gösterüp ğāyet begendi meger bu Görk (3) andan ‘ayş u nūşa zevk u şafāya meşğül oldı ammā (4) göñlünden bu endīşe de idi kim şimdi bu nev-civān mağrurdur ki (5) bu Görk Süvār Pençe-gīre ğalebe itse gerekdür ‘acabā (6) bunlaruñ ser-encāmlarımı neye varur dirlerdi ammā çünkü (7) Server-zāde daħı gelüp oturdı biraz daħı şarāb (8) içildi ba‘de tamām kifayet bāde bunlaruñ dimāğlarına (9) ağup herkes mest olduĝda Görk Süvār Pençe-gīr (10) ve daħı ziyāde mest ol dem baş kıldırıp (11) eyitdi ey yigit bugün tamām pençe-girlik iden dilāverlerüñ (12) cümlesinünde pençelerin büren sen misin dedükde (13) Server belī benim imdi Allāh Te‘ālā baña bārī kılıp anları bürdüm **[112a]** (1) didi Görk Süvar eyitdi ol senüñ Tengiri Te‘ālā didüğüñ (2) kimdür didi Muẓaffer Şāh eyitdi işte ma‘abuduñ oldur ki beni (3) seni vücuda getüren ve cümle kāyınatı yaradup yer gökleri (4) dir gören didi ey civān benzer ki sen Hūdā-perest misin (5) ancak didi Muẓaffer Şāh belī Hūdā-perestem didi (6) Süvār Pençe-gīr ziyāde ğāzab-nāk olup eyitdi yā niçün (7) benimle pençe tutmazsın Server eyitdi nola senüñle de tutayın (8) ammā soñra işte seni burduĝdan soñra sen de elem çeküp (9) durmazsın didi andan pençesin koyup muħkem zabt idüp (10) (...) ³⁵ (11) (...) ³⁶ ba‘de cān u göñülünden daħı çıkup (12) ol dem bir hamle eyledi bir daħı birbiri ardınca üç gün (13) kere zōr idüp cān u göñlünden hamle eyledi olmadı **[112b]** (1) zāde ta‘ab Serverüñ kolını diretmege kādīr olmadı (2) nā-çār olup koyup şalivire diledi kim çeküp eline elinden (3) ala ammā Server de muħkem kavramışdı hemān dilāver-zāde (4) yā ma‘būd diyüp biraz şöyle eyledi kim zōrı ol da Görk (5) Süvārüñ pençesin dilāverler bu hālī görüp şabra tākāt (6) getüremeyüp bī-ihtiyār na‘ralar vurup el kılıca urup beriden (7) Serverüñ üzerine hamleler idüp daħı yürüdiler bu cānībden (8) Melik

³⁵ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

³⁶ Bu kısım silik olduğu için okunamamıştır.

Muzaffer Şāh dahı peleng mişāl yerinden atlayup hemān (9) muştın döñüp bir dilāverüñ başına bir muşt urup (10) çürük kabak gibi tār u mār eyledi ol dilāveri helāk (11) eyledi ve elinde olan tīg [u] siperi Serverüñ öñüne düşdi (12) Server ol hāli görüp şād olup hemān ol dilāverlerüñ (13) tīgın ve siperin kapup eline alup kendüsün ol ‘askere **[113a]** (1) urup na‘ralar urup bunlara bir kiriş gerdi kim bunları kütür (2) gibi dahı toğrayup kânların ırmaqlar gibi akıtdı küffāruñ (3) feryādı āsumāna çıkdı titreye bürküm sā‘atde bunlardan (4) çok dilāver katl eyledi vezīri ‘Ākıl bu hāli görüp (5) cān başına şıçrayup gördi kim ‘ālem-i fenāya vardı ol dem (6) Muzaffer Şāhuñ öñüne gelüp eyitdi ey dilāver amān (7) diyüp yalvarmağa başladı Server vezīre eyitdi ve yine (8) cenge başladı nā-gāh ceng içinde Görk var vezīre (9) rāst gelüp eyitdi ey vezīr şol na-bekār minnet idüp (10) amān istersün ammā nedür murādın bir adlu şanlı bir kimse (11) degüldür ki ben aña kul olup dīnine girem işte (12) görürsün ki bir bī-nām ve bī-nişān bir bī-gāne nā-bekārdı (13) böyle serverlerüm içinde benim ‘arzum yokdu diyüp bī-ih̄tiyār **[113b]** (1) ağladı vezīr eyitdi behey Şāhım niçün böyle buyurursun bunuñ (2) itdügi kim itmege kādirdür böyle hüner olan kimse olur (3) olmaz kimesne degüldür belkī tebdīl-i şuret itmiş ola imdi (4) kim bilür bu da ne āşıl ‘anķā-yī ‘ālemdür ve ne ulu āşıldır (5) hele gel görelüm ne āşıl dilāverdür yanına varalum hüsn-i (6) hulkuyula şorup and virelüm diyüp ‘asker der ceng (7) süvār Serveri tahtına geçürüp oturdı Server çünkü (8) ayak üzerine turup Server ma‘buduñ haķķı-çün ki size (9) ve bize cān virdi toğrı söyle ne kişisin dedükde (10) Server tekrār er kişiye kendüsün bildirüb benim dedem Hamzadur (11) dir didim Nüşīrevān-ı ‘ādil idi kim ‘Acem Şāhı (12) her ne tād-dār benim dāyımdur Mihr-i Nigāruñ oğlı Kubād Şehriyār (13) oğlım da Melik Muzaffer Şāh Āhen Kabadur didi Görk **[114a]** (1) Süvār Pençe-gīr dahı bu sözleri hep işitdi tekrār ayağına düşüp (2) eyitdi ey Server bir şāhib-kırānzādesin senden bir murādım var (3) cevāz görilür ise söyleyeyüm Muzaffer Şāh nola buyuruñ dedükde (4) ol dem Görk Süvār du‘a idüp Server senden ricām budur ki (5) dār-ı dünyāda bir kızım vardur cāriyeliğe kabul idesün didi Muzaffer (6) Şāh bu cevābı işidüp nola Şāhım diyüp rıza virdi Görk (7) Süvār da haz idüp emr eyledi düvüne tedārik gördiler yedi gün (8) ‘azīm şenlikler idüp Serveri gerdege koyup bunlar der birbirinden (9) cānına lāyık murād virüp murād aldılar ba‘de ‘ayş u nūşa oturup (10) bunlar bunda ammā ez-īn-cānib rāvī eydür ol zamānki ‘asker-i İslām (11) şandı Hamza evlādları ve begleri her biri bir tarafı düşdiler (12) Sa‘īd Tavķı dahı zaḥmdār olup kılıç ile uğrın açup kendi (13) tamām nışfü’l-leyle deg gidüp nışfü’l-

eyl ol da öñünde bir süvār zāhir (14) oldu Sa'īd Tavk 'acaba kim ola diyüp yakın geldikde baküp gördi (15) kim qarındaşı Hāşimdür gelüp selām virdi birbirin hatırın su'āl (16) itdiler Bedū'z-zamān ve Melik Qāsım ve sā'ir İslām dilāverleriçün bir (17) miqdār yās eylediler ba'de āh vāh iderek yollarına revān oldılar [114b] (1) bir nice gün gitdiler bir gün gidüp bir aqar şu kenārına geldiler atlarından (2) inüp ol şu kenārında oturup atların ota şaldılar (3) kendiler bir miqdār ārām eylediler nā-gāh otururken gördiler kim dağdan (4) bir cemā'at hātūnlar peydā oldu başların açup feryād u fiğān iderek (5) gelüp irişdiler bunlar ta'ccüb idüb Sa'īd Tavk yerinden (6) durup hātūnlara qarşu varup ey hātunlar böyle feryādınıza sebep (7) nedür diyüp su'āl eyledi ol 'avretler dönüp eyitdiler ey begler (8) bilüñ bu tağūñ öte tarafında bir şehir vardır 'Anteriyedirler āteş (9) küre-i düzde heşt anda olur ve etrafında kırk kal'a vardır (10) her birinde bir cāzū mekān tutmuşdur bir qavm kim feryād iderler anlar (11) Şehr-i 'Anteriyeye de olurlar hep āteş-perestler qaçan bir kişi bir ulu günāh (12) işlese ol kişii getürüp ol āteş kenārında mancılığa koyup (13) ol āteşe atarlar ve ol şehrin pādişāhına Şāhibü'l-baħr dirler (14) ve ol şehre yakın bir köy vardır Şāhibü'l-baħruñ anda iki pehlivān (15) kızları vardır birinüñ adına Efrüz ve birinüñ adına Bihrüz dirler meger (16) ol kızlar düşlerinde görürler kim bir pīr gelüp ol kızlara eydür siz (17) Hamza oğullarına naşib olsañuz gerekdür diyüp ol kızlara vākı'ālarınıñ [115a] oldu la'īn gene ĩzhār idemeyüp yanında olan dilāverlere eydür bugün Pelenk-Efgenüñ eceli irişdi siz anı öldürürsüz didi bu cild bu arada tamām oldu temmet tamām bu kitāb Mevlevī Munlā Sinañ oğlu oqumuşdur velākin cümlesi (...) ma'lūm ola, mim, 24 (...) sene zilqāde 1192

SONUÇ

Hamza-nâme'lerin ilk anlatıcısı olarak Hz. Muhammed'in kıssahanı olan Suheyb-i Rûmî olarak gösterilmiştir. Hz. Muhammed, insanları cihada ve islama davet etmek için Süheyb-i Rûmî den amcası Hz. Hamza'nın kahramanlıklarının anlatmasını istemiş. Oluşturulan bu anlatılar Ebu'l Meali tarafından genişletilerek 60 cilde kadar yazılmış daha sonra Anadolu meddahları tarafından 366 cilde kadar çıkarılmıştır. Bu ilk anlatılar Araplardan, İranlılara, oradan da Türklere geçmiştir. Bu anlatılar zamanla farklı kültürlerin eklemeleri ile daha da zenginleşmiş Hz. Muhammed'in zamanındaki Hz. Hamza'nın şahsiyetinden farklı bir kahraman vücuda gelmiştir. Öyle ki birçok tarihî kahramanların hikâyeleri Hz. Hamza'nın şahsiyeti etrafında birleştirilerek yeni anlatılar oluşturulmuştur. Zaman içinde Arap ve İran kaynaklı iki Hamza'nın bütünleşmiş maceraları, Türklerin kendi kavmi gelenekleri ile birlikte İslamî bir renge büründürmesiyle zengin bir malzeme ortaya çıkmıştır. Türkler *Hamza-nâme*'leri her ne kadar kendi kültürlerine göre zenginleştirme gayreti içine girmişlerse de *Hamza-nâme*'ler hiçbir zaman millî bir karakter sergilememiştir. Türklerin *Hamza-nâme*'lere olan yoğun ilgisi tamamen Hz. Hamza'nın şahsında temayüz eden dinî vasıfların tezahüründen kaynaklanmaktadır.

Anadoluda 10. yüzyılda anlatılmaya başlanan bu kıssaları ilk defa Hamzavî nisbesiyle bilinen kişi kaleme almıştır. Gerçek ismi belli olmayan Hamzavî'nin, yazdığı *Hamza-nâme*'ler vesilesiyle kendisine bu ismin verildiği anlaşılmaktadır. Hamzavî Yıldırım Beyazıt zamanında yaşayan şair Ahmedî'nin kardeşidir. Fakat Ahmedî, yazdığı *Hamza-nâme*'lerin edebî açıdan kıymetsiz ve değersiz görülmesinden dolayı şairler zümresinden sayılmamıştır.

Hamza-nâme'ler millî bir karakter özelliği taşımasına rağmen, İslam dinine ve Hz. Hamza'ya duyulan büyük ilgi ve alaka sayesinde bu hikâyeler ve maceralar halk arasında şöhret bulmuştur. Ayrıca *Hamza-nâme*'lerin içerik olarak halkın heyecan, merak ve kahramanlık duygusunu tahrik eden maceralardan oluşması esere olan rağbeti bir kat daha artırmıştır. Birçok yer ve mekânda bu hikâyeler kıssahan ve meddahlar tarafından meraklı halk kitlesine heyecanla okunmuş ve anlatılmıştır. Değişik nüshalarını gördüğümüz *Hamza-nâme*'lerin birçok yerinde nerede okunduğu ile ilgili birçok bilgiyi görmek mümkündür. Bu da halkın *Hamza-nâme*'lere olan büyük ilgi ve rağbetini göstermektedir.

Hamza-nâme'ler halk tabakası arasında her ne kadar rağbet görse de şairler zümresi tarafından efsane-i kazibe olarak değerlendirilmiş ve edebî açıdan herhangi bir kıymet ifade etmediği düşünülmüştür.

Yazılı metnin üç ayrı müstensihin kaleminden çıktığı, eserde birbirinden çok farklı üç hat stilinin varlığıyla anlaşılmaktadır. Bu üç müstensihin hattı eserin farklı sayfalarında karşımıza çıkmaktadır. Yani eser eşit bir şekilde ikiye ayrılarak yazılmamıştır. Müstensihler arası imlâ uyumsuzluğu çok sık görülmektedir. Zaten eser çalakalem yazılmış izlenimi vermektedir. Müstensihlerden ikisinin hattı oldukça açık ve iri iken diğlerinin hattı ise daha küçük ve sık bir tarzda yazılmıştır.

Anlaşılacağı üzere geçmiş dönemlerdeki tarihî eserler tetkik edilirken eserin ortaya çıktığı kültür zemininin bilinmesi araştırmacıların daha sağlam ve daha doğru fikirlere ulaşmasına vesile olacaktır. *Hamza-nâme*'lerin tarihî seyri üzerinde yapılan bu araştırmalar neticesinde elde edilen veriler eser üzerinde sağlıklı bir çalışma yapmamıza olanak sağlamaktadır. Herhangi tarihî bir eserin oluşum ve gelişim süreçleri takip edilmediği zaman eser üzerinde isabetli görüşler beyan edilemeyeceği görülmektedir.

Elimizde bulunan eserin edebî türler içinde hangisine dâhil olduğunu tespit etmek de büyük bir önem arz etmektedir. *Hamza-nâme*'ler yapısı itibariyle tarih içinde menkıbe tarzında yazıldığı görülmektedir. Herhangi bir eserin birçok türle yakın bir ilişkisinin olması, birçok eser için söz konusu olduğu gibi *Hamza-nâme*'ler için de söz konusudur. Fakat eser incelendiğinde dinî motiflerin yoğunluğu, keramet ve olağan üstülüklerin dinî mahiyete bürünmesi, eğitici ve nasihat verici bir nitelik taşıması, ana karakterin gerçek ve mukaddes bir şahıs olması, kısa, sade ve edebiyat endişesinden uzak bir dille yazılması *Hamza-nâme*'leri “Menkıbe” tarzının içinde değerlendirmemize olanak sağlamaktadır.

Menkıbelerin, İslam dininin yüceliğini anlatmak gibi önemli bir gayesini Hz. Hamza'nın şahsiyetinde görmek mümkündür. Menkıbelerin anlatılmasında ve yazılmasındaki asıl gaye kutsal addedilen şahıslar üzerinden İslam dininin yüceliğini anlatmaktır. *Hamza-nâme*'ler de bu görevi tarih içinde geniş halk kitlelerine ulaştırarak gerçekleştirmiştir.

Menkıbeler muhtevaları itibariyle toplumda eğitici ve yönlendirici bir rol üstlenmektedir. Bu yönü ile insanları etkilemek, istikamet üzere tutmak ve onlara erdemli faziletli davranışları öğütlemek amacı ile menkıbeler önemli bir görev

üstlenmektedir. Menkıbe tarzında yazılan *Hamza-nâme*'lerin bu kadar yaygınlaşmasının ve insanlar üzerindeki tesirinin arkasında da bu gayeleri görmek mümkündür.

Hamza-nâme'lerde devler, cinler, garip, fantastik ve doğüstü yaratıklar, hayalî yer ve mekânlar gibi birçok unsur da bulunmaktadır. Fakat menkıbede her ne kadar bu hayali unsurlar bulunsun da kahramanın gerçek bir şahsiyet olması ve bütün bu olayların bu gerçek kişilik etrafında gelişmesi *Hamza-nâme*'leri menkıbe tarzının içinde tanımlamaya imkan vermektedir.

İncelenen mevcut nüshanın, farklı müstensihlerin kaleminden çıktığı görüldüğü için müellif nüshası olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü eserde sık sık farklı yazı karakterleri göze çarpmaktadır. Yazma nüshanın birçok yerinde silinmeler ve aşınmalar olana bu eserin tarihlerinde yazıldığı tahmin edilmektedir. Tarihî hüviyeti olan böyle bir eserin kenar notlarından anlaşıldığına göre birçok yer ve mekânda okunduğunu tespit etmiş bulunmaktayız.

Yaptığımız araştırmalar neticesinde özellikle son dönemlerde yazılan ve tez ve makale çalışmalarında *Hamza-nâme*'lere olan ilginin arttığı görülmektedir. Bu tür eserlerin günümüz Türkçesine çevrilerek yayınlanması büyük bir önem arz etmektedir. Çünkü tarihinden, mazisinden kopuk yaşayan toplulukların istikbali hakkında söz sahibi olması mümkün görünmemektedir. *Hamza-nâme*'nin 64. cildinin transkripte edilerek günümüz Türkçesine kazandırılması geçmişe karşı bir rağbet uyandırmaya ve günümüz insanlarını geçmişle buluşturmaya küçük de olsa bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

DİZİN

A

Adlân, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,

71, 72, 73, 74, 75, 76, 140, 141, 143

Adlân Şâh, 62, 63, 64, 65, 66, 70, 74,

75, 76, 77, 78, 140

Adlân-ı Teberdâr, 66, 67, 70, 71, 72, 73,

74

B

Bânû, 81, 92, 95, 138

Ber-nâmî, 85

D

Derviş, 79, 80, 83, 84

E

Erde-hüş, 116

Erhâm Ra'd-âvâz, 85

F

Ferd, 84

Ferdhâm, 84, 85

G

Gâv-leng, 56, 62, 107, 139, 140

Gerde-hüş, 116

Girây Hân, 102, 103

Güdây Hân, 102, 103

Gülzâr, 78

H

Hândân Bânû, 114, 126

H

Hâriş, 76

Hâriş bin Hamza, 127, 128

Hâriş Nev-cihân, 114, 115

Hâriş Nev-civân, 115, 125, 126, 127,
128

H

Hârûn Pil-pâ, 104

Hâşim, 76, 101, 102, 103, 107, 108,
118, 119, 120, 121, 145

Hezber bin 'Äver, 113, 122

H

Hülkûm Şeter Kervân, 107

H

Hüşenk, 66, 67, 68, 71, 119

Hüşenk-i Ra'd-âvâz, 66

I

İhtiyâr balıkcı, 105

İ

İcl-i Ser-firâz, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84,
85, 86, 87, 88, 92, 93, 95, 96, 97, 98,
99, 100

İvec, 63, 64, 74, 77, 130

İvec Kalendar, 62, 63, 64, 74, 75, 77,
140

Q

Qamnûn Zengî, 67

Qârûn-ı Pülâd-püş, 68, 69

K

Kelâle-i Gergedân-geşte, 113

Ken 'ân bin Sarık, 110, 134

Q

Qırtâs Nere, 92, 95

K

Kirâs Merdum-hür, 107

Q

Qorucı, 87, 88

Qorucunuñ oğlu, 87

L

La 'lîn Kaba, 106, 107, 139

Lendühâ, 76, 100, 115, 135

M

Mâlik Ejder, 111, 112, 138, 139

Meymûn Zengî, 48, 65, 66, 67, 71, 73

Münüçehr, 72, 73, 74, 75, 77, 78

Mürde-hüş, 116

Ö

Ömer, 41, 56, 75, 76, 99, 100, 101, 121

Ömer 'Ayyâr, 75, 76, 121

R

Râkib Serger-dân, 106

Rehām Ra‘d-āvāz, 83

Reyhān Şāh, 82

Rezm-efgen, 97, 98, 99, 100, 101

Rūze-dād, 38, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72,
73, 77, 78

S

Sa‘īd Tavkı, 101, 102, 103, 104, 145

Sālūn Şāh, 134

Sām bin ‘Ad, 116, 117

Ş

Şārūn Zengī, 65, 66, 67, 71, 73, 74, 76,
77, 78

Şātūr Dimūr, 96

S

Server, 33, 37, 38, 49, 64, 65, 66, 68,
69, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 79, 81, 82,
84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 94, 95, 96,
97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,
105, 107, 108, 109, 110, 112, 115,
121, 124, 129, 131, 135, 137, 139,
140, 142, 143, 144, 145

Sultān ‘Ār Sāmūra, 116

Sühey Şah'ın hātūnu, 90

Süheyl ibn-i Nu‘mān, 105

Süheyl Şāh, 88, 89, 90, 93, 94, 97, 99

Süheyl Şāh'ın Vezīri, 88

Ş

Şāh Tūşī, 66

Şāh-ı Şems, 108, 131

Şeh-bāz bin Şeh-nevāz, 110, 111, 135

Şems-i Şāh, 108, 131

Şermināz-ı Şil-endāz, 67

Şīrīn Bānū, 110, 138

Ṭ

Ṭāk bin Ṭārık, 111, 136

Ṭārık bin Ṭāk, 110

Ṭārık Şāh, 111, 136

T

Tīz pay-ı ‘ayyār, 115

Ṭ

Ṭūşī Pülād, 66

Y

Yākūt Şāh, 95, 97

Yārāy Hān, 65

Yusuf-ı Cinnī, 79

Z

Zennī Bānū, 78

Zerde-hūş, 116, 117, 124

Zer-pāy-ı ‘ayyār, 115

Z

Zülfikār Şāh, 113, 114, 122, 123, 124,
125

Zülfikār Şāh bin ‘Ankās Şarşarī, 113,
114, 124

KAYNAKÇA

- Açikel, F. (2019). *Hamza-Nâme (13. Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Adıgüzel, A. (2021) “Hamza-Nâme Adlı Eserin 72. Cildinde Türk Dil Tarihinin Gelişim Seyri”. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE Dergisi*. Cilt 7, Sayı 1, 387-404.
- Akan, H. A. (2019). *Hamza-Nâme (10. Cilt) İnceleme- Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Akın, N.Ş. (2006). *Hamzanâme (8. Cilt, Yapı Kredi Sermet Çifter Ar. Kütüphanesi) Metin- İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi SBE.
- Akif, Y.M. (2019). *Hamzanâme (5. Cilt I. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Aksoy, M. (2009). *Hamzanâme 1*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Aksoy, M. (2015). “Hamzanâme Örneğinde Uzun Anlatıların Eğitici İşlevi”. *Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri, ICANAS Bildiriler 38, AKM Yay.*, 81- 113.
- Albayrak, N. (1997). “Hamzanâme”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Albayrak, N. (1997). “Hamzanâme”. *İslam Ansiklopedisi*. Cilt 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Algül, H. (1997). “Hamza”. *İslam Ansiklopedisi*. Cilt 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu H. 1191/M.1777 İstinsahlı, 06 Mil Yz A 7599 Demirbaş Numaralı Yazma Eser.
- Artun, E. (2011). *Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Asım, N. (1911). *Tarihi Encümen-i Osmani Mecmuası*, Cilt 1. İstanbul: Osmanlı Şirketi Matbaası.
- Asım, N. (H.1328). “Osmanlı Tarih-nüvisleri ve Müverrihleri, Medhâl”, *Târîh-i Osmânî Encümeni Mecmuası*, Sayı: I, İstanbul: 46.
- Aycın, H. (2007). *Sahipkiran/Nâm-ı Diğer Hamzanâme*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Aydın, M. (2017). *Hamzanâme (29. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

- Babinger, F. (1992). “Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri”. Coşkun Üçok (çev.) Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Balaban, A. (2003). *Hamza-nâme’de Geçen Zarf-Fiil Yapılı Cümleler (1-88 Varak)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Banarlı, N.S. (1983): “Destan”. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt 1. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Baysal, C. (2008). *Hamzanâme (7. Cilt) Gramer Özellikleri, Metin, Sözlük, İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi SBE.
- Bilgin, O. (2013). “Yazma”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 43. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Bulut, A. (2016). *Hamzanâme (Hamzanâme 12. Cilt Gramer-Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-Kişi Adları/ Yer Adları İndeksi)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Canım, R. (2013). “Klasik Türk Edebiyatında Menâkıb-nâmeler”. *Avrasya Etüdlere Dergisi*, Cilt 1, Sayı 43, 139-158.
- Ceyda, B.S. (2008). *Hamzanâme (7.Cilt) Gramer Özellikleri, Metin, Sözlük, İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi SBE.
- Çakmak, Y. (2018). *Hamzanâme (17. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Çay, B.H. (2017). *Hamza-Nâme (23.Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Çelik, E. (2013). “Edebiyat Eseri Toplumun Aynasıdır: Edebiyat ve Sosyoloji İlişkisi Üzerine” *Türk Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt CIV, Sayı: 738, 59-64.
- Çetin, İ. (1997). “Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri”, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çopursan, V.Ü. (2018). *Hamza-Nâme (27.Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Çorak, R. (2018). *Hamzaname- Sahibkiran ve Hamzazade Rüstem’in Maceraları*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Çorak, R. (2018). *Hamzanâme-Hamzazâde Rüstem İle Said-i Nebîre’Nin Maceraları*. İstanbul: Ketebe Yayınları.

- Çorak, R. (2019). “Hamzanâmelerde Cihad ve Cihad Ahlakı”. *İslami İlimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, 99-114.
- Çorak, R. (2022). “Hamza-Nâmelerde Alp/Alperen Tipi: Hamzazâde Rüstem Örneği” *Karabük Türkoloji Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 22-36.
- Çorak, R. ve F. Başgöze. (2021). *Hamzaname- Hamzazâde Rüstem'in Cenk ü Cidali*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Datlı, D. (2009). *Hamzanâme (2. Cilt) (Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Deniz, T. (2018) *Hamzanâme (14. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Dinçaslan, M.F. (2016). *Hamzanâme (46.Cilt, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Gramer İncelemesi- Transkripsiyonlu Metin-Sözlük-İndeks. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Dilipak, H.M. (2019). *Hamzanâme (20.Cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Transkripsiyonlu Metin, Gramer İncelemesi, Sözlük, İndeks. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE.
- Dilovan Saeed, D. (2023). *Hamzanâme (62. Cilt/1b-40b) (İnceleme-Metin-Gramatikal-Dizin-Tıpkıbasım)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, SBE.
- Durmuş, İ. (2007). “Nesir”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Emecan, F.M. (2012). “Menkıbe Tarih İlişkisinin Çarpıcı Bir Örneği İstanbul Fethinde Surlara İlk Çıkanın kimliği Meselesi”. *İ. Aydın Yüksel'e Armağan İstanbul Fetih Cemiyeti*, 251-260.
- Erdoğan, Ç. (2019). *Mevlana İsa Ve Câmi'ü'l-Meknûnât Adlı Eseri (Transkripsiyon Ve Değerlendirme)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi SBE.
- Faraşoğlu, Y. (2016). *Hamzavî'nin Hamzanâmesi (26. Cilt) Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, SBE.

- Göztepe, Y. (2018). “Menâkıbnâme ve Kuşeyrî Hayatına Dair Farklı Bir Kaynak Menâkıbu Şeyh Ebu'l Kâsım el-Kuşeyrî”, *Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, 61-79.
- Gutas, D. (2003). *Yunanca Düşünce Arapça Kültür*. Lütfü Şimşek (çev). İstanbul: Kitap Yayın Evi.
- Gülerer, S. (2013). “Türk Kültüründe Menâkıbnâmeler ve Menâkıbnâme Yazıcılığı”. *Tarih Okulu Dergisi*, Cilt 6, Sayı 16, 233-262.
- Gülerer, S. (2020). “Bektaşilik Tarikat Erkânının Oluşmasında Vilayetnâme'nin Etkisi” *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 49, 278-305.
- Güzel, A. (2009). *Dini- Tasavvufî Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erünsal, İ.E. (2007). “Reddâde”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 34. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kahraman, S.A. ve Y. Dağlı. (ed.) (2005). *Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kahveci, N. (2020). *Hamzanâme (55. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Kaplan, S. (2019). *Hamza-Nâme (6. Cilt 2. Kısım) İnceleme- Metin- Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Karadağ, M. (2004). *Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri*. Ankara: Ürün Yay.
- Karadeniz, H. (1973). *Hamzavî ve Hamzanâme 1-b/ 20b (Metin-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Karahan, B. (2014). *Hamzanâme: Metin-Dizin (14. Cilt)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.
- Kardaş, S. (2018). *Ali Nihanî'nin Manzum Hacı Bektaş-ı Veli Velayetnamesi*. Ankara Grafiker Yay.
- Kardaş, S. (2019). *Atufî İbret-nâme Metin-İnceleme-Tıpkıbasım*. Ankara: Graffiker Yay.
- Kardaş, S. (2022). “Nedîm'in Anlam Dünyası: Nedîm Divânının'da Edebî Türler, Edebî Tarzlar ve Anlatım Teknikleri”. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt 6, Sayı 3, 257-285.
- Kaya, A. (2018) *Hamzanâme (5. Cilt II. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

- Kılıç, F. (hızl) (2018). *Meşâ'irü's-şu'arâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Kırmit, D. (2017). *Hamzanâme (53.Cilt, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi), Gramer İncelemesi- Transkripsiyonlu Metin- Sözlük- İndeks*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Küçük, H. (2012). "Tasavvuf Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler ve Günümüz Tasavvuf Akademisyenlerinin Konuyla İlgili Müzakereleri". *Necmettin Erbakan Üniversitesi*, Cilt 13, Sayı 29, 185-189.K
- Kocatürk, V. M. (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Kont M. (2019). *Hamzanâme'nin 12. Cildinin Halkbilimsel İncelenmesi (Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi SBE.
- Korkmaz, A. (2017). *Hamzanâme (20. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Korkmaz, A. (2018). *Hamzanâme 20.Cilt*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Kökyar, D. (2009). *Hamzanâme'nin Otuzuncu Cildi (İnceleme-Metin)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.
- Köprülü, M.F. (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Köprülü, M.F. (1980). *Türk Edebiyat Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Kumru, Y. (2019). *Hamzanâme (18. Cilt) (İnceleme- Metin- Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.
- Kurtçu, N. (2006). *Hamza-nâme (16. cild) Kahramanlarının Türk Destan Edebiyatındaki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi SBE.
- Kut, G. (1989). "Ahmedî". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 2. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı.
- Lammens, H. (1997). "Hamza". *İslam Ansiklopedisi*. Cilt 5. Eskişehir: MEB Yay.
- Mengi, M. (2007). Eski Türk Edebiyatında Nesir: Gelişimi ve Kaynakçası. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 5, Sayı 10, 43-76.
- Mamati, Ş. (2019). *Hamza-Nâme-36.Cilt- (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Moran, B. (1991). *Edebiyat Kuramları Eleştirisi*. İstanbul: İletişim Yay.

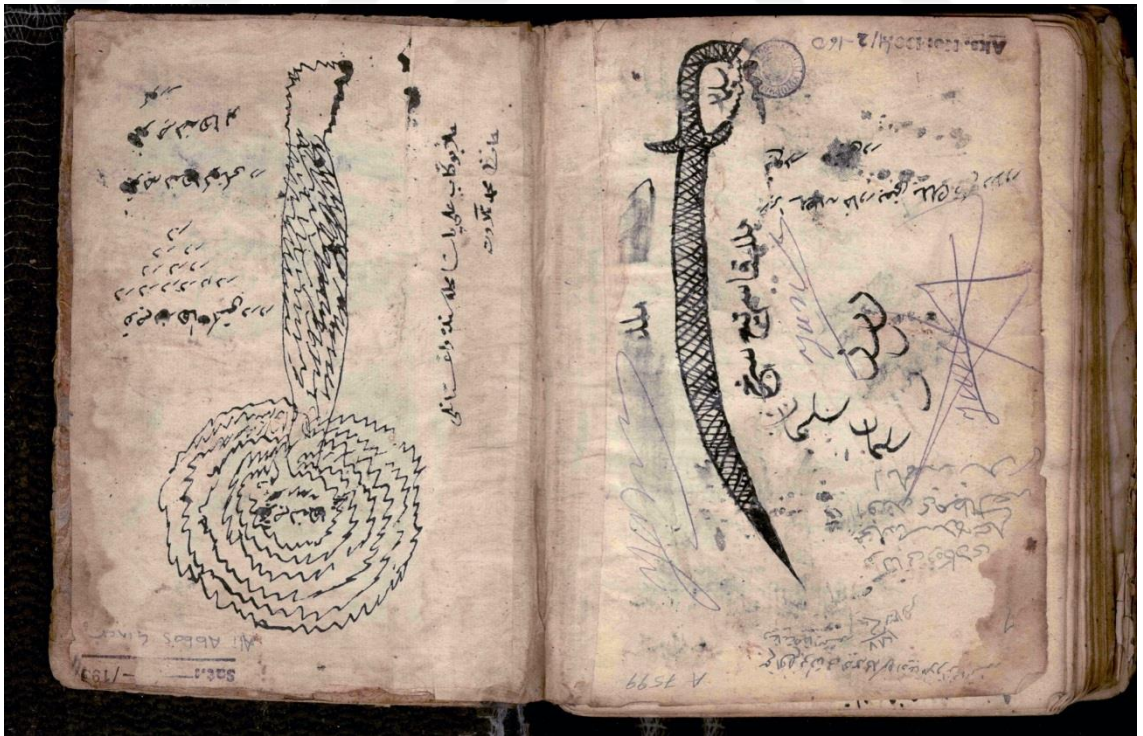
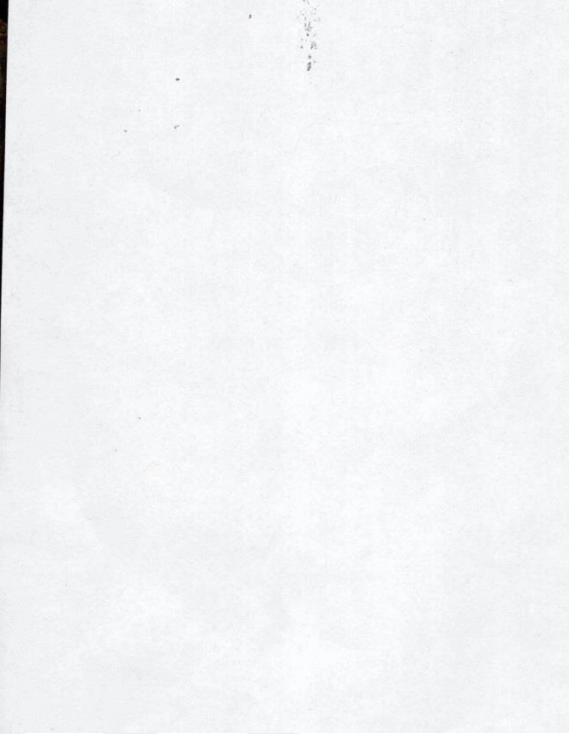
- Nutku, Ö. (2003). "Meddah". İslâm Ansiklopedisi, Cilt 28. Ankara: Türk Diyanet Vakfı.
- Ocak, A.Y. (2010). Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım) Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Ocak, A.Y. " Hacı Bektaş Vilâyetnâmesi". *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 14. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı.
- Şahin, H. (2004). "Menâkıbnâme." *İslam Ansiklopedisi*. Cilt 29. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Öncü, Mustafa. (1975). *Hamzanâme 50-a/88a (Metin-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.
- Özal, K.E. (2023). *Hamza-Nâme (25.Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Özkırımlı, A. (1987). "Hamzanâme Maddesi". İstanbul: *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*. Cilt 2. Cem Yay.
- Özkurvurduk, D.G. (2019). *Hamzanâme (34. Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Öztürk, Z. (2007) "Osmanlı Döneminde Kıraat Meclislerinde Okunan Halk Kitapları". *Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 9, 401- 445.
- Pala, İ. (2002). "Menâkıb-nâme". Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, İstanbul: Leyla İle Mecnun Yayınları.
- Sami, Ş. (1317/1901). *Kâmûs-ı Türki*, Menkabe. İstanbul: İkdam Matbaası
- Sezen, L. (1988). *Hamzanâmelerin Halk Edebiyatındaki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi SBE.
- Sezen, L. (1991). *Halk Edebiyatında Hamzanâmeler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sıvışan, H. İ. (2020). *Hamzanâme (60.Cilt/54'a-105b) Çeviri Yazı Dizin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Korkut Ata Üniversitesi SBE.
- Soyal, T. (2018). *Hamzanâme'nin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi SBE.
- Tarun, S. (2018) *Hamzanâme (33. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

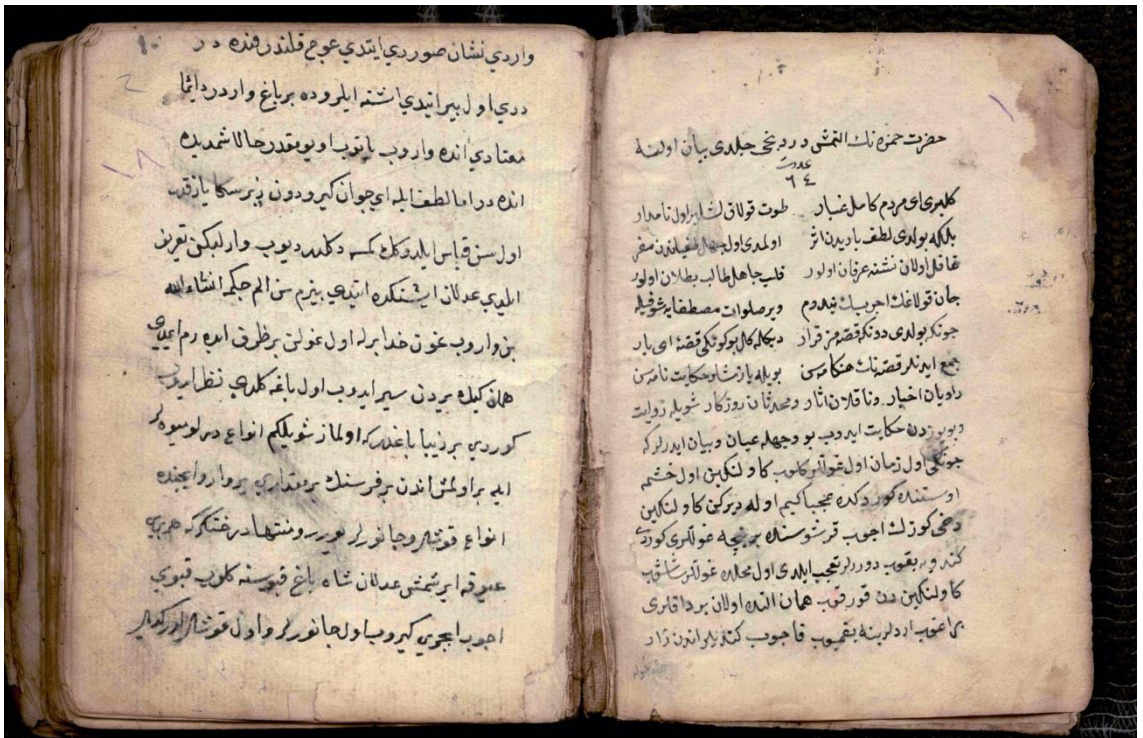
- Tatlı, Y. (2017). *Hamzanâme (9. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, SBE.
- Telli, B. (2021). “Hamza-Nâme'nin 70. Cildindeki Eklerde Dudak Uyumu”. *Bingöl Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 11, Sayı 22, 497-515.
- Turhan, A. (2019). *Hamza-Nâme (28.Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, SBE.
- Türk, O. (2015). “Hamza-nâme Adlı Eserin 72. Cildinin Atasözü, Deyim, İkileme ve Beyitlerin Anlam ve Görev Yönünden İncelenmesi”. *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 7, 325-334.
- Türk, O. (2015). “Kitap Tanıtım Ve Değerlendirme: Türk Edebiyatında Hamzanâme Adlı Eserin 72. Cildinin İncelenmesi”, *Turkish Studies*, Cilt 10, Sayı 16, 1103-1112.
- Türk, O. (2017) “Türk Edebiyatında Hamza-Nâme Adlı Eserin 72. Cildinin Nesir Üslûbunun İncelenmesi”, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Cilt 5, Sayı 2, 357-370.
- Türk, O. (2021). “Hamzanâme'nin 72. Cildinde Yer Alan Arkaik Kelimeler”, *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*, Cilt 7, Sayı 15, 135-148.
- Türk, O. (2022). *Hamza-Nâme 72. Cild Üzerine Bir Dil İncelenmesi (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük)* Ankara: Sonçağ Akademi.
- Uçman, A. (1997). “Hamzanâme”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cilt 4. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Uzun, M. (1997). “Nesir”. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 33. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ünver, İ. (1993) “Çeviri Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” *Turkish Studies*, Cilt 11, Sayı 1, 1-46.
- Yazıcı, T. (1994). “Fars Edebiyatında Destan”, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 9. İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yelten, M. (2013a). “Hamza-Nâme'nin Yeni Ciltleri Ve Okunma Mekânları”. *Turkish Studies*, Cilt 8, Sayı 9, 151-165.
- Yelten, M. (2013b). “Türk Edebiyatında 15. Yüzyıldan Bir Nesir Kesiti Olarak Hamzanâme'nin Hitap Ettiği Zümreler”. *Turkish Studies*, Cilt 8, Sayı 13, 179-247.

- Yelten, M. (2014). “Hamza-Nâme’nin Nesir Üslubu”. *Turkish Studies*, Cilt 9, Sayı 9, 17-30.
- Yelten, M. (2021). “Hamza-Nâme ve Rüya”. *Disiplinler Arası Yenilik Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 104-111.
- Yeşiloğlu, N. (2017). *Hamza-Nâme 46.Cilt) İnceleme-Metin-Sözlük-İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Yıkılmaz, A. (2005). *Hamzanâme: Metin-Dizin. (158b-250b)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE.
- Yıldırım, M.A. (2019). *Hamzanâme (5. Cilt, I. Kısım) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Yıldırım, S. (2019). “Edebiyat Sosyolojisi Bağlamında Toplumsal Gerçekliğin Edebi Esere Yansıması: “Ölüm Kurtarıcı Olursa (Gile-Merd)” Örneği”. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 2019, Sayı 63, 237-251.
- Yıldız, R. (2019). *Hamzanâme (60.Cilt/IA-53B) Çeviri Yazı Dizin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, SBE.
- Yılmaz, Hüseyin (2003). Osmanlı Tarihçiliğinde Tanzimat Öncesi Siyaset Düşüncesine Yaklaşımlar, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2003, 231-298.
- Yılmaz, Y. (2018). *Hamza-Nâme (6. Cilt 1. Kısım) İnceleme-Metin-Sözlük*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Zengin, Y. (2021). *Hamzanâme (31.cild) Metin-İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, SBE.

EKLER:

Ek-1: Tıpkıbasım

حضرت حمزه نكالتش در دخی جلدی بیان اولده

كلمه ای مردم کامل بخیار طوت قولاك اول اول نامدار
بلکه بولوی لطف بادین اثر اولدی اولدی اولدی اولدی
عاقول اولان نشسته عزقان اولور قلب جاهل باطلان اولور
جان قولاغلك اعریبك نیدوم ویرسلوات مصطفای شریفه
چونکه بولوی ددنگه قضا من قرار دیکماله بونکلی قضا ای بار
جمع ایدنه قضیتك هكلمه سی بویه یازش بوسکات نامنه
داویان اخبار وناقلان آثار وحدتان روزگار شویله زوایت
دوبور زده حکایت ایدوب بو وجهل عیان دبیان ایدر لورکه
چونکلی اول زمان اول خولور کلوب کاو لکلین اول خشم
اوستنده کور دکه محب اکیم اوله در کین کاو لکلین
دخی کوزك اجوب قرشونه بر نیجه غولتری کورده
کنده ویر بقیوب دور در تحب ایلدی اول عله غولتر شایب
کاو لکلین دن قورقوب همان الله اولان بردا قاری
ما غیب ادر لرینه بقیوب قاجوب کنه یازون زار

۱۴۶
۲
۸
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

۱۴۵
۳
۷
۱۱
۱۵
۱۹
۲۳
۲۷
۳۱
۳۵
۳۹
۴۳
۴۷
۵۱
۵۵
۵۹
۶۳
۶۷
۷۱
۷۵
۷۹
۸۳
۸۷
۹۱
۹۵
۹۹
۱۰۳
۱۰۷
۱۱۱
۱۱۵
۱۱۹
۱۲۳
۱۲۷
۱۳۱
۱۳۵
۱۳۹
۱۴۳
۱۴۷
۱۵۱
۱۵۵
۱۵۹
۱۶۳
۱۶۷
۱۷۱
۱۷۵
۱۷۹
۱۸۳
۱۸۷
۱۹۱
۱۹۵
۱۹۹
۲۰۳
۲۰۷
۲۱۱
۲۱۵
۲۱۹
۲۲۳
۲۲۷
۲۳۱
۲۳۵
۲۳۹
۲۴۳
۲۴۷
۲۵۱
۲۵۵
۲۵۹
۲۶۳
۲۶۷
۲۷۱
۲۷۵
۲۷۹
۲۸۳
۲۸۷
۲۹۱
۲۹۵
۲۹۹
۳۰۳
۳۰۷
۳۱۱
۳۱۵
۳۱۹
۳۲۳
۳۲۷
۳۳۱
۳۳۵
۳۳۹
۳۴۳
۳۴۷
۳۵۱
۳۵۵
۳۵۹
۳۶۳
۳۶۷
۳۷۱
۳۷۵
۳۷۹
۳۸۳
۳۸۷
۳۹۱
۳۹۵
۳۹۹
۴۰۳
۴۰۷
۴۱۱
۴۱۵
۴۱۹
۴۲۳
۴۲۷
۴۳۱
۴۳۵
۴۳۹
۴۴۳
۴۴۷
۴۵۱
۴۵۵
۴۵۹
۴۶۳
۴۶۷
۴۷۱
۴۷۵
۴۷۹
۴۸۳
۴۸۷
۴۹۱
۴۹۵
۴۹۹
۵۰۳
۵۰۷
۵۱۱
۵۱۵
۵۱۹
۵۲۳
۵۲۷
۵۳۱
۵۳۵
۵۳۹
۵۴۳
۵۴۷
۵۵۱
۵۵۵
۵۵۹
۵۶۳
۵۶۷
۵۷۱
۵۷۵
۵۷۹
۵۸۳
۵۸۷
۵۹۱
۵۹۵
۵۹۹
۶۰۳
۶۰۷
۶۱۱
۶۱۵
۶۱۹
۶۲۳
۶۲۷
۶۳۱
۶۳۵
۶۳۹
۶۴۳
۶۴۷
۶۵۱
۶۵۵
۶۵۹
۶۶۳
۶۶۷
۶۷۱
۶۷۵
۶۷۹
۶۸۳
۶۸۷
۶۹۱
۶۹۵
۶۹۹
۷۰۳
۷۰۷
۷۱۱
۷۱۵
۷۱۹
۷۲۳
۷۲۷
۷۳۱
۷۳۵
۷۳۹
۷۴۳
۷۴۷
۷۵۱
۷۵۵
۷۵۹
۷۶۳
۷۶۷
۷۷۱
۷۷۵
۷۷۹
۷۸۳
۷۸۷
۷۹۱
۷۹۵
۷۹۹
۸۰۳
۸۰۷
۸۱۱
۸۱۵
۸۱۹
۸۲۳
۸۲۷
۸۳۱
۸۳۵
۸۳۹
۸۴۳
۸۴۷
۸۵۱
۸۵۵
۸۵۹
۸۶۳
۸۶۷
۸۷۱
۸۷۵
۸۷۹
۸۸۳
۸۸۷
۸۹۱
۸۹۵
۸۹۹
۹۰۳
۹۰۷
۹۱۱
۹۱۵
۹۱۹
۹۲۳
۹۲۷
۹۳۱
۹۳۵
۹۳۹
۹۴۳
۹۴۷
۹۵۱
۹۵۵
۹۵۹
۹۶۳
۹۶۷
۹۷۱
۹۷۵
۹۷۹
۹۸۳
۹۸۷
۹۹۱
۹۹۵
۹۹۹
۱۰۰۰

بر مالدن سکون بر میشت ایچند بر کیند بیدا اولدی مکر
اول غولک یاشن ایدی شوکیم بر قلده نك بورجینه کیز روی
النمش ایش قدیله باشی کیند ویا رستاری جنار و قورلوی
جنار دالنه و کوزاری کچان اوجاغنه بکوز اغزی مغاره
به بکوز روی و دیشلری صفطاشنه و قولا قزلی فیلا قولاغنه
بکوز روی بو هیسنله ایکن یور طوب ایکی المکمش الممش
کلور عدلان شاه اکی کور روی حیران اولدی اسم خدادیلط
الوب حضرت ابراهیم شنبع کوز روی طور روی اندن اولر
عوی قلده ع بصوب حیران اولوب قلده ناگاه اول محله
ایکی کور دیکم اول عوی قلده ع فی اولاندن بریه بر برینه
اور روی خورد ایدوب و درین حقا رب ان بر عیبه
قازین طور روی اول باغ عزم المیدی اول محله عدلان
قراری قللیب طور بر ایکار قده کیدین رویوب
حیفه قره

بی پاک بی پروا اوچین آجوب اوخلیق طوب
 اوینا دقه طوب طوتار کی بودخی عوجک طاشنی
 طوتدی شویله کم بری ار دجمله او دطاشنی اذک
 عدلان بونک اون طاشنه طوتدی اذک
 عدلان کوردیم عوج طور مزجمله ایدر نوبت
 ندریلز اولدم کندو کندونه ایدک بوغولر
 خودجهوان صفت او بور ایدی اولدا اولدقه
 هان بوکا کدوسن بلدورمک کدردوب
 برکز خشدن مجرایوب زمینه اذک اذک
 داسن در میان ایدوب عوجک اوکت اذک
 بعد بونک او زرینه حیقروب برغی اوروب
 عوجدر ساسله اولای اولام عدلان هان
 صحیایوب عوجک قولقارین طبق وضبط
 ایلاک زبیرا اویک ایدر عوجک سائر
 عولج نسبت قولقاری و بورق قایتله سوک
 ایدک اول ایلان سرور بونک قولقارین محکم
 طوتدی بعد زور ایدوب یوزک او زرینه
 نیکه

هم ازین اولای اذک
 کوردیم عوج

یذک اذک حقیق حکوب دبلدیکم باشی ک عوج
 قلندر ایدیکم سرور دخی اولدورمه اولینجه بن
 قوگک اولیم زدی عدلان اولدوب بونک
 کوردن قالقاری بعد بوغی اسلمه کتوروب
 زنگیلر شریسه کتوردی هرکم عول اوله هیتله
 کوردیم قورقدیلر اذک عدلان شاه عولانی
 ایمان تلیقی ایلاک قولغنه خلیفه کجوروب
 بده ایلاک انا عوجک قارقن زیاده اج ایدک
 هان بوکا طعام ووردیلر ایدک قازنک صورت
 بعد اول زنگیلر ایدر سرور ایدک بوکا کور
 الات حرب کدردیم قولگنه ددیار سرور دبوکا
 الات بایدوروب بورق طوشق و اوق اتمق
 و کوز صالمق و بیج حذک او کوردی اذک
 نیجه کورنانه اولدیلر اشته بونرا او توروب
 عیش و عشرت ایدوب تمام مت اولدیلر انا
 عوجدر مت اولدقه زنگیلر عوج حدی
 طوقش اولای خطا اید بوک عوج قلندر درام

حکوب برشت اولدم اول زنگی هلاک
 ایدک برشت زنگیلر اوله اید کوزوب قاجیلر
 هان عدلان شاهدر برندن طوروب عوج
 خورایوب طوتدی عوجدر دونوب ایدک
 های سرور نیلر سن دخی بن اذک برین اولد
 وردم ایدی بودم بکا آدم کورتر سنه کور
 کیم بن اذک بجه فرارم ددی عدلان شاه
 دونوب ایدک بقه دلاور هله صبر ایله هلم
 برهتک و ایدم سخن صبا یله کتوروب لقای
 کراهک عکرم حواله ایدم هان اسندخی
 اولو زمانه تک او صاعقه ادم اولدوردی
 اولدم عوج قلندر ده ساکی اولدی انا کیم
 راویک ایدر اول کجی کجوب اذک
 صبا اولدقه عدلان شاه صبا یله لقا
 تک دو کوی و ارحی اولد و حمن صبحقرا
 کبدن کاشی مجالم و اولد حقه دن و نییه
 نمودن و سرخلمه و سرقبلان دلاور زدن
 حاج

هم ازین اولای اذک
 کوردیم عوج

هم صبا یله کلندن و کتدن و درنگ صبا یله
 ندف کیم وارد و زیاده درنگ کیم او زرینه
 در کون اما کور سن سنی بجا برضی خیر کتوریز
 ددی انا تزه سن دوب بوکا احمد ایدی
 اولدخی زیاده جا بک سیاه ایدی هان عینی
 ایله قی بلان کندو ایدک ال باشی او زرینه حقیب
 اذک حقیق کتدی بو حله عوج قلندر اید
 سروردن اجازت ایدیکم واروب اوغلرین
 دخی الوب اذک کله سروردخی اجازت ووردک
 عوجدر صقوب کتدی بریدن عدلان کور کون
 او توروب اول زنگیلر ایله مجلسی قوروب بعد
 عیش و عشرت ایدر دی ناکاه زنگیلر اولوس
 اولان مارون زنگی راه ایلاک عقله بلشدن
 کدی عدلان شاه بو حال کوروب بوک ایما
 اصله ندر دکه اولدم بحت زنگی دونوب
 ایدک سرور بوندر بر شهر وارد کتیت اید
 دیر اول شهر ک شاهتم روزه داد دیر سر

۴۰

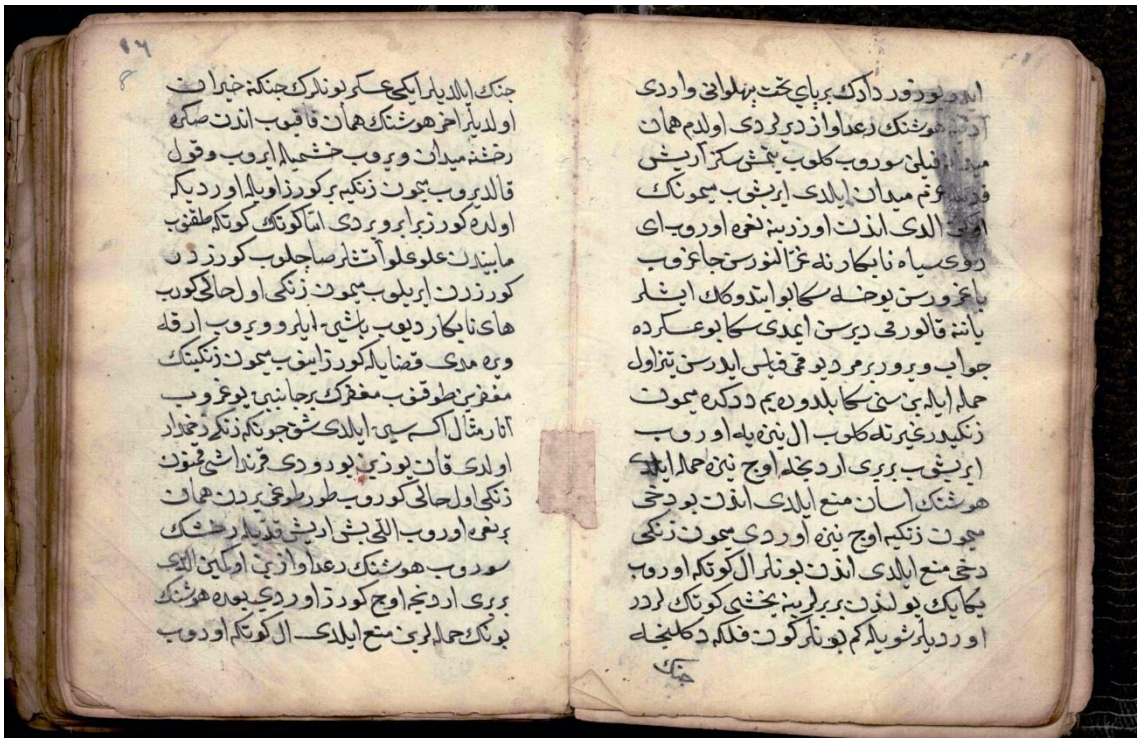
برقغ واردرغانه جميله وحسن داردر ناکاه
 صارون زنگی اشیدوب اول قرغ علق اولدی
 وروزه داره خیر کونله روب اول قرغ استری
 روزه دار قرغوسدن افراد ایلی کندی
 کوجکد صبر ایلسون دبوعلت ایلی اشته
 سرور اصلی اولدوردی برزدن صارون
 زنگیک عقلی کلای سرور سوال ایلی اولدی
 او باله جواب ویدی سرورده دونوب ایلی
 نوله هان اولدیاره وارلوم اگر قرغ ایلیکله
 ویرمز زودا ایلیکوب الذن لام زوی
 بوندر در خط ایوب اولدم زنگی عسک جمع
 ایوب بر اولدوردی اذن غم کل کیت ایازه
 وروزه دار شاه دیوب چکلوب کدی بعد
 برکون کلوب سرحد کل کیت ایازه ابر دیار
 بیدن ایلی اری اورکوب کلوب روزه شاه
 خدیو وید اولدی بوخدی اشیدوب جان
 باشم چچایوب تیز عسک جمع مشغول اولدی
 بریدن

۶
 بیدن عدلان شاه در کون کلوب اذنت
 بر ابرغوبدی بعدله بر نامه یازوب روزه شاهد
 کوندری نامه در کلوب وصول بولاق
 او قوندی دیشکله بیکه عدلانم سنکله روزه
 شاه سینی معلوم اولسونکه اولک افرادینک
 او زین ایمانه کل سن یوحه سن بیلور سن همان
 دیشی روزه شاه بوجوابه قاقوب بیوردی
 یایی جنکدردی کفار عسکری کاه ایوب
 ندرکه اولدی ابرای سینی بر لوندن قالفوب
 هرکس ات وقیل کرد افرای سینه سوار اولوب اذنت
 نظر میدان قلوب مجبای کون میدان ایلیکم
 کعبه وارکی نشانک کیم کوسه دبر کیم برده ای
 کوردیلر بیدن طرفدن بیخون زنگی میدان
 قیلمی سوروب دوردی کفار طرفدن در
 ارطلب ایلیک یارای جان میدان کوب مغابیل
 اولوب اوج تیغ اوردی بیخون زنگی اسات
 منع ایوب کدور بیکه ایلیک حال ایلیک و نخبانله

۴۱

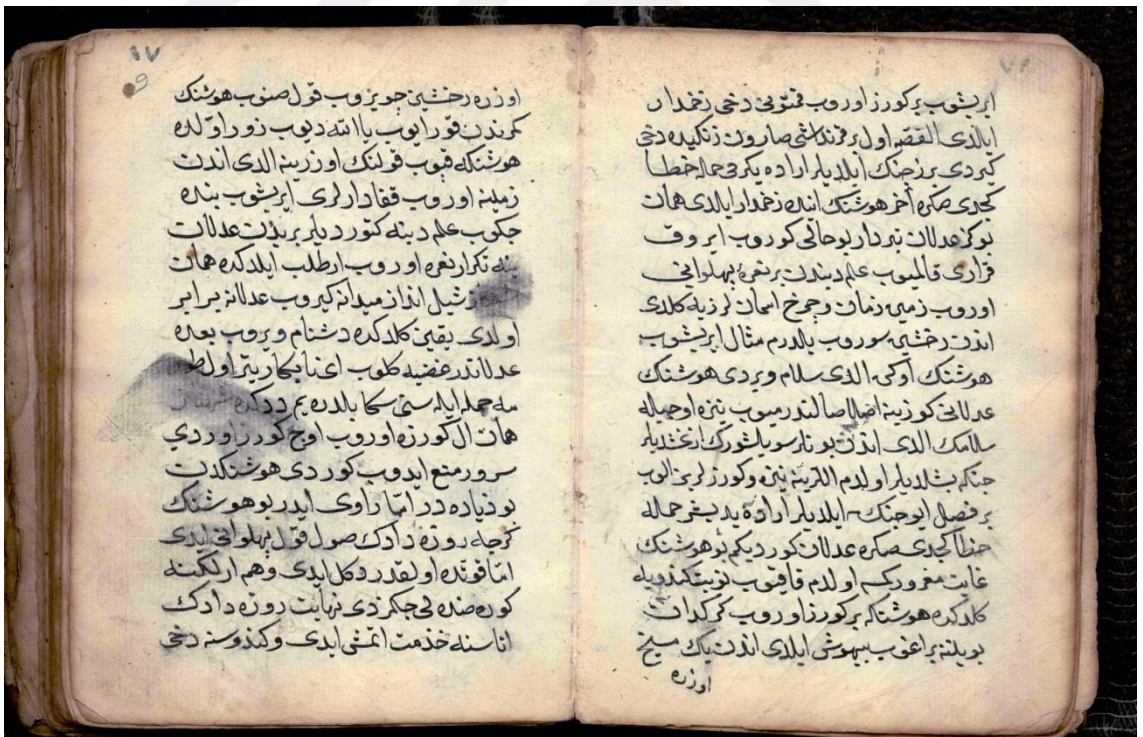
ام کلوب اولدم ارموده اوروب یارای جان
 بر کوزا ویلا اوردی کیم سینه وارنج یارای
 خانکی یلینی خوزد ایلیک اسلام عسکرت
 کوروب علیک خون الله صدای عتو ابرای
 کفار عسکرتون غریب یار اوزی قوبدی
 انک اردیج ما حان حان میدان کیدی بوکا
 بر کوزا ایله اوروب آینه هلاک ایلیک ماه
 طوشی بولاد چنگ کیدی بیخون زنگی جلجم
 سدا ولی وارادن اون سکر حال خطا کیدی
 آخر بیخون زنگی خضم کلوب دال تیغ اولوب بوکا
 بر تیغ شوید اوردی کیم کرکاهندت ایلیک یار ایلیک
 بیدن فرنداشی شاه طوشی اول حال کوروب
 ام ایوب بیخون زنگی دشنام ویدی یقین
 کلدره ال تیغه اوروب دبه طنوب بیخون
 زنگی قلیادی بیدن بیخون زنگی در قاقوب
 بونک عمل سینی منع ایوب بر تیغ اوردی
 اوله سبرین قرغ وید کیم منع ایله اولدی
 تیغ

۷
 تیغ و سبرین دورت باه ایلیکد نصکه ناکو کاهنت
 وارنج ایلیک باه ایلیک عدلان نبر دار اول حاکم
 لی کوروب بیخون زنگی افری ایلیک القصد
 بیخون زنگی اولکون میدان دوردی روزه داد
 دلاور لوندن بری اردیج اوندیشی دلاور
 هلاک ایلیک جوتکه اخنام اولدی طرفیندن
 طبل ارام جانوب اول ایلیک شکر بر بندت
 ابریلوب بعد دونوب قوندیله بریده عدلان
 شاه اولدم صارون زنگی ایله شاه جندان
 دونوب قوندیله بیدن عدلان شاه کجوب
 برنده قرار ایوب اول شوقی عیش و نوشه
 مشغول اولدیله جوت اول کجه کجوب ابرسی
 یله میدان اولدقاه هان بیخون زنگی فیانه
 سوار اولوب میدان کوروب اذنت دلاورده
 نغمه اوروب بلیت وار میدر میدان عشق
 بردلاور سروریک اشته ارشته میدان مردم
 دی کلون بری دیوب جیوردی راوی

اور بود در آنکه بر پای تخت پهلوانی واردی
 آرد هوشنگ زعدا و از زردی اولدم همان
 میدان سوری کلوب پیشی سکر آریش
 فوسم میدان ایلیک ایریشوب سیمونک
 اولدی اندن اوزرین نغمه اوروی ای
 روکی سیاه نابکار نه غزال مورس جاغروب
 باغ و رسن بوجه سکا اوستو کک اینله
 یاننه فالورق دیرسن ایدی کا بوعس کرده
 جواب و پرور بر مردی قیسی ایدرسن تیز اول
 حمله ایلیسی سکا بلدونیم در کده سیمون
 زنگیدری رنه کلوب ال نغمه یله اوروی
 ایریشوب بری اردنجه اوج نغمه حمله ایلیک
 هوشنگ اسان منع ایلیک اندن بودخی
 سیمون زنگه اوج نغمه اوروی سیمون زنگی
 دخی منع ایلیک اندن بونلر ال کونک اوروی
 یکا یک بو لوزن بر لرینه بخنی کونک لردر
 اوروی بونلر کم بونلر کون فلکله کلنجله
 چای

84
 چنگ ایلیک ایکی کونلر که چنگه خیر است
 اولدی آخر هوشنگ همان قاقوب اندن صکره
 رخنه میدان و پروب خشخیا ایروب و قول
 قالدیروپ سیمون زنگه بر کورزا و ایلا اوردی که
 اولده کورزا پروبردی اما کونک کونک طغروب
 ماینلن علو علو آفت ز صاجلوب کورزدن
 کورزدن ایریلوب سیمون زنگی اول حال کوب
 های نابکار دیوب پیشی ایرو و پروب ارقه
 و به مدی قضایا کورزا سیمون زنگیتک
 مغزین طوقوب مغزک رجانبی بوغروب
 آثار مثال کس سیمون ایلیک شیخونیک زنگه زنگه
 اولدی قان بوزین بوددی غزداشی سیمون
 زنگی اول حال کوروی بطور طغروب زردن همان
 بر نغمه اوروی ایلیک ایریشوب زنگه زنگه
 سورب هوشنگ زعدا و ازین اولدی ایلیک
 بری اردنجه اوج کورزا و اردی بوعه هوشنگ
 بونک حمله بری منع ایلیک ال کونک اوروی

ایریشوب بر کورزا اوروی قتیق دخی زخندان
 ایلیک القیم اولر قندکشی صابون زنگه دخی
 کردی بر زنگه ایلیک اراده بکر و حمله خطا
 کجری صغیر آخر هوشنگ ایله زخندان ایلیک همان
 بونک عدلان بودا و بوحالی کوروی ایروف
 فزاری قالمیوب علم دیندن بر نغمه پهلوانی
 اوروی زمینی زمان و جیح اسمان لوزیه کلاری
 اندن رخنه سوروی بلدرم مثال ایریشوب
 هوشنگ آوی ایلیک سلام و بردی هوشنگ
 عدلان کوزینه اضیال صالدر سوب نغمه اوجیله
 سلامک ایلیک اندن بونلر سوباشورک ایریشوب
 چنگه بشالدر اولدم اللری نغمه و کورزا لوی
 بر فضل اوجنگه ایلیک اراده یه پیشو حمله
 حمله کوریک صکره عدلان کوردی بو هوشنگ
 غایت مغز و کیم اولدم قاقوب نغمه کورویله
 کلا کده هوشنگ بر کورزا اوروی کورکات
 بونلر بر نغمه سیمون ایلیک اندن یک مسیح
 اوزه

86
 اوزره رخنه سوروی قول صنوب هوشنگ
 کوندر فورایوب یا نغمه دیوب زور اولده
 هوشنگه قوب قولنگ اوزرین ایلیک اندن
 زمین اوروی قفادار لری ایریشوب بنده
 حکوب علم دینه کور دیلر بر بونلر عدلان
 نغمه نغمه اوروی اربط ایلیکده همان
 زنگیل اندان میدان کوروی عدلان بر ابر
 اولدی بقیم کلا کده دشنام و پروب بوعه
 عدلان رخنه کلوب ای نابکار بونلر اولدی
 سه حمله ایلیک سکا ایلا بوم در کده
 هات ال کورزه اوروی اوج کورزا و اردی
 سور منع ایروب کوردی هوشنگ
 بونلر در ایلیک ایلیک ایریشوب هوشنگ
 نغمه روزنه دادک قول پهلوانی ایلیک
 اما قونده اولقدرد کل ایلیک وهم ایلیک
 کورده صغیر جگر کوزی نهایت روزنه دادک
 اناسنه خدمت امتی ایلیک و کورونه دخی

چوق خدمت امشی ایدک اول اجلات روزه
دادک اتاسی مرد اولدقده اتاسی پینه تختله
جلوس ایلیوب بودخی رجا ایله صول قول
بای تختک امشی ایدک صکره صولدن صاعه
کچیب اولرماندن برو صاع قول بای تختک
اولور ایدک صکره فارون پولاد پوشی
نام برطاولر کلیب حتی اختیار ایله روز
داده نیک اولدقده اول محله روز دار
کور دیکم فارون بنام بهلولند بو کور دخی
هوشکی صاعدن صوله قوب صاع قول
بهلولن قین فارونته ویرمندی اما هوشک
هر قده اکلم روز دارک بای تختی باری
اولور دیک هاله روز چوق چونکه
عدلان اوج کورن اولور دیک سرور در مع
ایدوب غضب ایله بر کورن اولیله سینله
اور دیکم بندوکی کورکد آنک بلی فریلوب
زیورن اولدی عدلاندر دختند

۱۰
صبر ایوب بیاده اولدی هاندیم سنه
سنه بولغوب بندک چکلی قفادار روی ایوب
اندن علم دینه کوندری اندن عدلات
پینه رخننه سوار اولوب بوعه نغمه اوروب
ار طلب ایلدی صارون جهان سوز نام بر
دلاور فیلی سوروب عدلان بر ابر اولدی
بر فضل چنگ ایدوب آخر عدلاندر غضبه
کلوب بر نغمه اوروب کعبه ایله کعبه نغمه
دختند قوب بیه اوروی وینده دخی
چکلی آنک اردنجه بر دخی کور دیکم
بر کورن ایله یعوب بندک چکلی اول کور
عدلان کورن قبه فلکد دیکم نغمه روز دار
دلاور ندرن نغمه کعبه کعبه سرور بر
لعل ایله ای ایلدی کعبه طرفدن بوندر جهان
اولدی عدلاندر نغمه اوروب پینه ار
طلب ایلدک بر بر نغمه یعوب تکلیف نغمه
راوک ایدرک بورونه دادک اوچبوز

بهلولنی وار ایدک بو کور روز داد کور دیکم
عدلانته که حریف اولر بو کور جهان بهلول
اولان فارون پولاد پوشی دلاور دوقوب
یوزن قوب ای دلاور سن میدانته وار اولمکم
شونجا کوری قتل ایله سن هیچ اولماز سه
باری ایدوب کور سن نغمه نغمه
بنی هلاک ایلدی بو قدر دلاور دخی
وجود ویر موب بند ایلدی سائر لوبیک
کوزی بونجا کور دن قورقدی میدانته
کر مکه که جزات ایله میور اکر سن دخی
بوکا حریف اولر نغمه نغمه نغمه بلورم
که بونجا کور دوع کوری نار مار ایدر غایت
المندن و عار و غیبتدن اغالی همان
اولدم فارون پولاد پوشی روزه دارک
بوسلایینی کوروب روز داده اوکی
کوندرک اندن بو کور ایلی ویروب
شاهم لقا همتاه و سنک ایام دولتتار

۱۱
میدانه کوروب دوک دوک بند ایدوب حضورین
کورن اسم بر دخی اردنر حضورنده ارعب
اولسون دیوب و اخلاق کذاف اوروی بوعه
اندن ایدکی ای شاه عالم جانم بوکم فلر اما
بنم دخی سوزن بر رجام واردنر کجه سین
سویله مکه حجاب ایله دم اما ارفوق صبر
مجال قالمادی ددکده روز داده دلاور
اول ندر سویله اگر نجام تخت دخی دوسن
نصفه سنک اولسون ددی فارون دوعا
ایدوب شاه تخت سیز لر ماکوی اولسون
کبی سوزن انی دیار رسکی بی قولوکی بودم
خاکد کوروب بنی داماد لغه قول ایله
سبی نیرایی قولک بو قدر زمانته اول
تکارک غشقاله زار گریانم دوکده اولدم
روز داد ایدکی ای دلاور بو حضور صده
نغمه نغمه نغمه نغمه نغمه نغمه نغمه
کدک طوب کور لقای بولغا کعبه کل

بلخی ایچون قزوئی کا و پرورم بوجمله دخی
 دوران بکار و دل اور لورث اهدا و لیسوت
 ردی زبیرا قارونک بواصل لاق کذا فالینہ
 اتانوب الذون برایشی کلور قیلی ایدوب
 فزین اوزار ایلاک قارون دخی شاد اولوب
 کوکلدن اشنه لام نکاری دیوب بعدا
 و ش بوسی ایدوب همت طلب ایدوب انزن
 رخش سوروب عدلانہ بر ارا اولدی بقین
 کلده یاه لرسویلیوب هرز کویله کلده
 بریدن عدلان بوجالی کوروب غضب کلوب
 شوپله کم المذون کوزری دینایی کورمدن
 فالدی سورعالم لوتک اوزرینہ هانت
 حیرت بیلمی لعین سن بوجوم جانکلاف
 اوصانکدی نذر بوسنک بدوکل هرز لور
 نیز اول عمل ایلا لازم کلایکم سنک وجود
 ناپاکک صحیفه روزگارون فالدو و بوم
 ددکه لعین شوپله فاقدیکم کوزری ایوب
 حور

حوروزینہ دوندی هانت دال تیغ اولوب بعد
 سورعالی دیر طنب جالک سوروسه
 و یوب منع ایلاک لعین المودوغنه فاقوب
 برینغ دخی اوردی سورور اینده منع ایلاک
 بریدک قارون در غضبتون قودورمش
 کلده زونوب هانت اولوم اری اولوب بعد
 طوعی بولدن برایشی اید مدی هانت
 حبله به سارک اولوب بری اردنجله در
 بشی کز فیلجلی سورور دورست بولندن
 منع ایدوب اما لعینک بویله اید دوکنه
 ذیاده سیله فاقوب بیلمعون هانت
 بوجوم فاقونده صوصارک دیوب برنوع
 اویله اوردیکم قارون لعین شایب انزن
 انزه اولان تیغ زمینہ دوشدی بریدن
 دلاوردخی تیرین النالیوب برکجه یا الله
 دیوب دیر طنب برتیر اویلمینہ اوردیکم
 قاروندرهای نایکار دیوب جان حویلده

تیغ و پیرین قزوئی امانه فالده تیغ پیرین
 دورت پاره ایدوب انزن کلسته انزن سینہ
 سنسنه دن آرخانه سنه وارنجه اکی شقی
 ایدوب زمینہ برافدی بریدن اسلام عکر
 پاره کورنجه حمله بی بر دن علیک عون الله
 صدای برلیم عیوی بوزایلده روزہ داد
 بوجالی کوروب عقلی کدی کفارک حور
 فزیادی اسمانه بیوسته اولدی روزداد
 عدلان تیردارک بویلمینہ تیر او روشتم
 حیران اولوب بر زمان کلدوسنی پوزدی
 اما بوطرفدن عدلان تکر اوغره اوروب
 بعدا رطلب ایلاکله ایزوق روزدارک
 عنان اختیاری الدن کیدوب برکزعد
 وار برنوع اوروب بلدرم مثال رخشین
 سوروب عدلان شاهک اویکی اللدی
 ای نایکار قولک قوسون ادم اولان هیچ
 بر دلاور قیاری درکه عدلان ایندی
 ای

ای دلاور صورق عیب اولسون بوعکرده تن
 کیدوریم اولدوغوزی بیله نوم درکه در
 روزہ داد دخی کذونک کیم اولدوغن جنیر
 ویردی عدلان دونوب ای دلاور ظاهر
 کوردرک بوجصوصا صوح ککلدر و بن خود
 میدان صبا حدت بر و جنک ایلده دم قلیج
 دلاورک اولدوردم اما بنایم اول لعین
 هلاکین استوی بجا بوقادر هرز رسویله
 دی بنای کاکرجه برتیر اوردم و الات
 حزیله سکنیاره ایلام اما سن بنم برمد
 اولانک اوت التي باره ایدردک دیوب
 اول ملعونک ایلاوی بدنیا نلقمیک
 هم جنیر ویردی روزہ داد کور دیکیم
 قلیج قارونک امیشی کوکلدن ایندی
 محل اولغی دیوب انزن صکره بونتر در
 چنکه بشلایلی بر فضل بریله ایوجنک
 ایدوب الفقه بکرم شرماله حفظا حردی

آخر عدلان اقدام صرف ایدوب برکودز اویله
اوردیکم رخشک بلی فریلوب زیر و زیر
اولک اوتله دن کفار عسکری شاهزینک
بقالده یعنی کوروب برکودز نغمه اوروب
یورلوب رونه داری قاقوب عالم دین
کنورد بیلدن عدلان اورین الوب چنگله
اغزایلدیلر عدلان اول حال کوروب بعد
کندوسن عسکر اوروب نهنک دریا
بردی یاروب بونری دست دست بسته
دسته ایدوب فرسخه بشالک نویله کم
گاه تیغله گاه نین ایلله اول بی شمار عسکر
کفاری الاق بولاق اولک آدمی آرماله
انقب کافرین کله برین برک حران کوی
دوکوب اول صحابه بولوط قضادن
قان بونری یاغورری بو طرفدن
زنکدر لشکرینک شاه صارون زنکی
وقنداشی بیون زنکی بوندره نغمه کر
اوروب

14 اوروب جمله زنکار عسکرالله جمله قالدیلر اول
ایکی عسکر برین قادی شوب نوز کردوخی بود
دی خرنیدک بوزین دونوب عالم ظلمات
اولدی اوغل انانی وانا اوغل قوندانی خود
قوندانی فرق آمدن قالدی اندک غنمده
سی وارنیک نغمه و مختار کله های هوی
وقیلیر بیجاقت جاندن جهان پوراشوب
اولکون او صحابه بازار جان کرم اولوب
کله لریوق بره سینه صانالدی جنکدر فریشوب
اشته کلوب احتیام ایشدی هر کسی جنک
میدن مست اولوب بعد کندو لرون در
کیدوب جنکدر کچیله اولشوب اندون ایکی
جانبدن مشعل برقیب کچیله کوندوزه در
دوندر دیوار ایکی جانبدن غالب مغلوب
یللو اولدی دلاور ایلله جنک در
مست اولوب هر بی کچله کوندوزن فرق
انکرودی الله آله اول جنک ساینه

ساین زیاده اولوب ایکی کچله اوج کون
جنک اولوب عدلان تیر دار عسکر ندن
بشیک ایکی بوزادم خاکم دوشدی اتا
رونه دارک عسکر ندن ایم تمام او تون
بیک آدم هلاک اولمشدی هاله ایکی کون
عصر وقت اولدقده ایکی طرفدن طیل ارام
جالنوب اول ایکی عسکر در حرکت خداهان
مستک عالمندن بیدار اولوب کوز نون
غفلت کیدوب طیل ارام صدلی ایشدی و
اول دم بیغیرین غلافزین قیوب رخشک
عنانک کشیده قلوب بارگاهزین کلا دیار
رزم طونری جقاروب بزم لیللمری کویب
زخمو اولنری زخمی صاروب اندن هر کس
شاهری دیوانت جمع اولوب بریدن رون
زاد ملول مخزون مختاره فرایلدی و جو
طونون عدلان تیر دار سنصور مطلق
بارگاهه کلوب بعد اسلام دلاور لری دخی
کلوب

45 کلوب برین غزایری قونلور لایلر اندن عدلان
تیر دار ایدوب بساط عشق کلوب مجلس
قوروب او زنا به باد کلقام دوشوب اندن
سیم بلکوسا قیلر لریینه باده ایلر معلوسراخی
لرین الوب سرور لری الذن ایاق صوندیلر
تمام شرابک بخاری بکشلرینه اعجب کله لری
کرم و خاطر لریزم اولدقده هر کسی نشندار
اولوب اولدم عدلان امر ایلاهی هوشنک
وصارون جهان سوزی اولکون
چندر طنولان بیمنی دلاور لری میدان
سیلته جوگر دیلر عدلان تیر دار بوندرک
چلمسته لطف ایله اسلامه دعوت ایلاهی
بوندره هدایت جو ایشوب بوندر دخی
بر او خوردن لغایه لعنت ایدوب جمعی
مالک اولد بیلر عدلان شاور اولوب
بوندرک بند لرین الوب خلوت کیدورب
مرتب لری کون صند لیلر و پردی بوندره

عظیم رعایت لطف ایلدی بونورده سرور کت
بوسخاوتتختی ایلدی بوعه هر یکی بویونده
فرار ایلدی اذرت مجلسی تازلی بصلح اولوق
جمله عشرت ایلدی چایی سحر و کوردی کیم
دوشمن طرفدن طیل جنگ اواردی جراحی طوتدی
جاسوس در کلوب دوشمنک اقدامی خیر
ویردی بونورده شی اسلام عسکر فی جنیدار
ایلدی اول ایکی عسکر بونورده طوروب
سلاحلری کلوب کور زین لری ازمین اویب
جاری لرینه سوار اویب بعد بر لرینه فرستو
آلایر و صاف لرینلیب اولجده طرفیندن
میدان اویب بوم میدان کیم کیم در کت
بویحده منوچهر کدوسی میدان کیم و اب
عرضه کور سروب عدالتی دعوت ایلدی
عدالت رخشی موروی منوچهر مقام
بل اولدی و سلام ووروب رت سلامدن
صاف بر بیل سویله شو رک از خوش جنگله

باش ایلدی بر لرینه اولقدر کوجک اوردی
کیم ایکی عسکر بونورک جنگله خبر اولدی
کجه عدالت بونک عمل لری منع اوردی
اما تختی اوردی اولدم منوچهر خیر نه
کلوب عدالت بونورده اویله اوردیم عدالت
کجه منع ایلدی اما قاری خم اذرخم اولوب
باشی اوت بلنته بر اویله بونک دوریا
زورنه تختی ایلدی کولندن حقتی
حضره لرینه نیاز اویب بونک اسلام کلمه
طلب ایلدی اول کون بن الصلوات اولج
جنگ اویب عدالت آل اوصیله طوتدی
منوچهر ایسه المقتصدیته عمل اوردی
اخر کور بکیم اخشام دخی یغاش ری همان
غیرتله بوکار کور ز اویله اوردیم دور
مند منوچهر ده کور زین بر اویله کور
کورن طوقد قده منوچهر کور قورای بوکار
ملاقات کور میوب ارقیه الدقه اغوند

بورندون قان روان اولوب نوزور
بیوریه دوشمن سرور کور زین در ضبط
ایوب کیم کدی بعد رخشی بلشی
جویروب میدان باشندن دون کده
منوچهر کدوسی کوجیا ضبط اویب کدو
سی او لحاله کور دکه کدویله بویله
ایشی اولدوغنه زیاده غضبه کلوب
هالدا اولرک قوتیله قذنی راست قلوب
اذت دغشتم هموز اویب نوزور
طش جفدی اما اوتور دن روزه داددر
منوچهر دن امید کسای ایلدی اولدم
صحنه کور دکه شاد اولوب طوردی
بیردن منوچهر اول غضبه رخشی سو
روب عدالتک اوزرینه کلدره کور
قراردوب قول قالدیروب عدالتک در
کری محکم طوتدی بعد فرصت غنیمت بویب
ایکی ایله بر زور سویله ایلدی کیم اولدی
عمالی

عدالتی زنه قدر نون ایزه مدی بکار
ایکی کیم دخی زور ایلدی اولدی کور دی
اخر صالوی روی چونکه نوبت عدالت کدی
اولدم منوچهر کیم کیمین دست اویب
یا منوچهر ضاقل میانی بتم زورم بر دور
دیوب بر کیم یا معین و دیوب زور اولد
ضوب قولینک اوزرینه ایلدی بعد رخشی
بلشی جویروب عسکر در طوعری
روانه اولدی صارون زنگی در اولتم
ایرشوب عالم دینه منوچهری زملینه
اوردی اوشوب منوچهری بنده جلد
بار عدالت نیر دارینه میدان کیم و اب اذت
ار طلب ایلدی ارتق کست میدان کیم ماری
بو کور عدالت دغشندن اینوب کدو
ایله زور بونکنن مستحکم اویب بعد
سوار اولوب دیلدی کیم روزه داددر
عدالتی ایشوب سرتون ایله روزداد

اول حال کورد که بلدیکم کندی ع کرده
بوکا عزم اولور یوق کوکلدن یوقی فکر
ایلدیکم یاری چنگ مغلوبه اراسته بر
ایش اولد دیوب هاندم اول فکر ایله
برگن صاخته صولنه نغمه اوروب به ملا
نه طور سز قوماک شول نایکاری اوله
کیم جو قلیق ایله حقتدن کله سز دیوب
برگن شجاق دپه دوب انده اکو اول
دریا کیمی کدی بی بایان عدالتک دخی
اوز دینه کور دیوب هر طرفدن تبع کور دلی
چکوب سوردی ارایه الدیلر دلاورد
برگن جموع وار نغمه اوروب اوریل عظیم
لی اقب کوی کفاری طوره وار دی
ان دن عدلان در تیغی عریان ای دیوب
کدوب بی کفاهه اور دی برانده بوندرک
کله لری برک خزان کی دو کله یا شادی
بوندرک الاق اولاق ای دیوب بو کز کفار
سرد

۲۶
سروردن خورشوب اوکلدن قاجر لری
اما بو جمله کفار عسکری او شونری ای دیوب
نکار سروری اور تیه الدیلر بریدن در
صاروت زنگی و میمون زنگی قزداشی
متمول زنگی جمله زنگار عسکری ایله بوندره
یور دیوب سروره قفادار اولدی بو کفار ایله
چنگه باشلایر بودم ینک بر عظیم چنگ
اولدی امانه فائده کفار عسکری عایت
ایله جو قلیق اولمقاله روزداد ایله طور سز
ایدی هر طرفه اصالوب واستالدر
ویر کندی سیدک مخزنون اشغ ای دیوب
اکتسه الان خزیلک قوشانوب ان دن بر خشی
کر کدانه سوار اولوب چنگه کور دیوب
عسکر یه شاهلر تنک چنگه کور دیوب
گوروب جمله غیر ناکلیب اولمقاله
برجسته بیک تیرانداز ملعون نرال تیر و کانه
اوروب ان دن عدلان تیر دانه تیر باران

ایلدیلر برنجده برده دخی رخم اور دیوب
سروردی زبون اولیور کفار
عسکر یه دورت جانبی قوشا دیوب
بو کور سروردک خود زخم زیاده سیاله
اولمقاله چنگه افتدایک اولم یوب اخر
لعنیلر دخی بر قاج بوز بردن کندلر
انوب نیلایر ایله ایلیوب سروردی
چکوب رخشدن بقدیله بعد هان
اوز دینه او شوب عدلان تیر داریک
هان ینده ایله هم دی کین ناکاه دخی
بر طرفدن کور دیوب کم بر عظیم نون
ظهور ای دیوب بلور دی شویا کیم هوایه
دیبرک دیبرک اولوب جقاردی هان
بریدن زنگی در بو جمله کفار عسکر یه
یازدم کله یک صانوب نا اولمید اولوب
یادوب بودم بر کز کاس صفتدق دیوب
کدوبی حق تعالی حضرت یند سلم دخی
ای دیوب

۲۷
ای دیوب مناجاته بنیدوب یازدم طلب ایله ای اما اول نور
یفیه ایر شدی کله بنوب کور دیوب کم اکسوز دن بر جهنک
نغمه ظاهر اولدی بره بونغم کیمک اوله ددیو اما یلندر
کور دیوب کور بونغم عوی قلدنر غولک نغمه سیدر جو کبی
عوی قلدنر ک نغمه سن صادر دن زنبیلک قولاغنه
ایر شدی بو کز کور کیم هانا عوی اون بیله عسکر یه
ویکرمی اولمیدل عوی قلدنر بر کز جمه ای دیوب کدور سن کفاره
عسکر یه اورده امانه فاید بونلر ایر شیمه کفار اور شوب
عدلان شاهی خان نا شاه بنده چکدی ویر بو کور کور کمان
بو کله ویر جان انوب عدلان ایله بر بیله قلعیه کوروب
قبول بوج حکم بنوا ایله بریدن عوی کفاره عسکر یه
یازدم علمایه اقراب بر جوده بونلر بر نشان ای دیوب
تار مار ایله ویر بونلر کور کبی طغرای بر ش ادم بر بیره

قال ابو جحوب بحر الره دو شوب وکيند قلعيه اسير اولدي اول
 بوجاب کنارک صونکينجاوغارت ايروب کتوب عدلان
 شاهک بارکاي اولکده برنج برده ديم دبايرون بو قدر مال
 يندلي ودي منصور مظهر دونوب کتوب تو ندرتا عدلان
 شاه کنارک اندم اسير اول قلعه محاصره ايروب برينان قرار
 ايلدي اماراوي ايد منوجهاره بر عياره وار ايد بنويج
 اير اسير اوللان بره کوزه دوي فرصت کوزلدي بوجاره
 چونکه عدلان شاهله المبدن ايردي منوجهره کوزه نکره فراغت
 ايريد شو بوجالي قوشلدي عيار جالده فرصت بولوب
 کتوب منوجهره فرزاروب کتوب کتوب اسلحه بکله
 برسي بواغزالدن خبره اولاديه چونکه ايشدبار دياده
 ملول اولدي چونکه صنابع اولدي عوي وقلندر طيندي
 سايه عسکر بر او غوردن بر لوتون طور رخساره بويش
 ايلدي

20
 21

ايلدي وزياده اقدام ايروب جولي صتلدي اراما ايل اولوب
 قنجه بر جاره ايره ايراما بوجله عوي قلندريه تهلور
 بر صرکنا رتي کتوب اول و صون غل ايروب ايدست الوب
 بال اولدي اندن کتوب براغاج سايه سنه اکتوبر اکت
 حاجت نماز قلدي اندن ال کتوب الله نيا حضرت
 نان ونيان ايروب وافر اخلاقي و عدلانک خلص اولان
 خفاي دباله المبدن عقدا ايلدي اوتوب دريدل زاريل
 قيلوي جان کنگدن سناجانه بشلدي اشته بومه بونق لقا
 داوي ايد بو طرز جابله عيار دوي رسم علم نشاه
 بائنه کتوب عيال اول جله نگاه اول بر جيت کتوب
 دقي کوردي بر عسکر قلوي ايروب ايروب طهر سير جله
 ايدر دقي جابله سورب عدلان شاه عکبر کتوب
 احوالي صوره اير بواغده جايکي بيلور باغلت عوي عدلان

شاهک اير اولدي بر جهره و بر لوتون سورب صارون
 زکي ابو عوي قلندره قابنه کتوب عوي قلندريه جايکي کورده
 خوشه کتوب بوجا کنگدن ايلدي اندن ايردي بره جن ايردي
 قابه کوتله طرفله اناکدن بلوا ايردي کتوب طوغرشي
 نه بله کورله جن اولورسن قنق جهاله جن سن بن سنجايه
 ارفاجق جن کوردم دوي جالده بوجا اختيار کتوب بونق
 بن جن دکلم ادم اولدم دوي عوي قلندريه ايردي بن غدي بيله
 هيج بوغيسا اوز بيله ادم ايدم اما هيج سله کي کوجيلش
 ادم کوردم اما اگر عدلان ساه بکا ادم عيکه اند و برش
 اولدي غدي بن سني بوم کورين مناهل ادمه ايردي
 سور کورده هم جابله ايردي عيار اول جابله عتدارم
 ذري بولور ايتار شول عمر که جن نله عيار ديمانه اولدي
 سوز دوي جابله ايردي بواشته غدي بولور کوزه دوي بولور
 صارون

22

صارون جايکي بولور کور بونق طور جابله عتدارم
 اياغند دوشدي ايردي اير جابله سله اناک عيار جابله
 کير بواغده قوتار رش سندي بونق عدلان شاهي قوتار له
 اولدي اول فور دلاور سر ايرده وار دفعه سکا امله
 ايردي بيلور سر ايردي بيم عتدارم اولور اوتونچ سکا
 قادير اولور غم قدر دن زياده سيله اهان ايردم دوي
 جابله ايردي بن ايلور کوزدن کچدم بکا کتوب ايردي
 کرکون نفايت بر سوزم واردر ايردي قبول ايردي کوز
 بنوع في ايردم عدلان شاهي سوزه قور بزه بن و هم قلندريه
 اشنانق ايم ايلور ويره بن سوزله ايلور ويره
 استر کوز هيج و ستمنا کوزي دوي بر بولور ويره
 جدي بونق دقي بوسوزون ايردي صارون زکي شاه اولوب
 جابله عتدارم اياغند دوي عتدارم ايردي هر نه بولور سله

بزم قائم زده خاد بر اولد و غن قدر سوزک جانم سنت و با نتم
 دولت در ديار اولم جابلده عتبار ايدی اي دلاورد
 اولر ناکه نام عمر عتبار حرم صاحب قرآن ایلک کله کره بر اوده
 کجور او توردنم بابام عمر عتبار سلطان عیاران کور سینه
 باو با عتبار و مند بسیدر اولر ایزه او توره و عهد بکار
 و بیل اولر بر لوز او توب سعد شهر بار دخی خاله نر خنوع
 او توره دخی لوز و هار قبله نر سوز او توره و بلله اذکن
 و بلده نر او توره بخان از دخی او توره و ستم غلنا
 و بدیع الزمان و بلله قائم و ستم جهان کور و غضب شاه
 و هاشم و سلطه مظفر اهن قبا دزم حوب زخم ارج
 دزه ارج بلشاری و فضلان شاه و شپرویه نامدار
 و حارث زویوان و طول زکی و فرطای میشه جعفری رحمان
 شاه تبر دار او توره اشته بولر جمع او توره کر القصد
 جمع

21
 جمله همزه نده او غلری و او غلی و بیل اولر و عهد بکار
 کلوب دخی او توردنم بنم بابام دن الرحانم او چینه
 بیلد الموقن انا مده نکاهی و نفض سی و ارد درانی طلیب ایلیم
 کر کله بنم اولم جابلده XXXXXXXXXX کار ایدر جیکله اول
 جابلده کرجله و ارد در دیوب بوضه و اکر سزده طاقون
 و سر سزده کوز و ارم عدلان شاهي غدی جله سزده قرقریه
 دخی اذن صادر دن زکی ایدر بینه عیار همان نر بی طاقون
 و سرور زده بی جابلده عتبار بوق سز دکل بوکاملا و قاص
 و بدیع الزمان و ستم عتبار و سعد شاه و عمر صدک
 و کریم غازی و سخاوت از نر بونه جانم غنق در د کله بر اوده
 مزله بزده طابق اولالم و بر اذن بی جابلده عتبار احتشام
 اولنج بولر ایله بیله اولدی ایشام اولد ازم بر نون طوق
 قلعوب قلع دینه و اردی کر دکی بر سوزن صوصی عتبار

حیدر سوری عوی قلندر بایته کلری اذن صادر دن زکی و همون
 زکیک و سالوله زکیک القصد او نش زکیک و ارجی الوب الی اید
 سورب اولر بر کلری بونیم ایدر ایمن قوی بایته طریقه
 و بکا منتظر اولله بونیم ایدر ایمن قوی بایته اکر جلال
 نفع دخی سز ایشده سز اول زمانه کاله دخی اولد کلدن
 جابلده ایچی و کروب طلاق توب قلع اوزر زده حیدر بوق
 کور دیکر جمع کافر ستم اولوب ساینر لر عوی اول اراره
 کند ایله بوقا دین جکری ایزه عوی ایدر کل ایدر کیم
 دین سوزید دخی زندانه کلر بر عوی ایدر کل ایدر
 سن ایله طکر بر اوده او توب بکانه غدی کلر دین
 اذن کدی سورب زندانه کلری منتحالی الله الوب زندانی
 ایچی ایچی کریدر جابغوب قتی عربله او غلی مار خور
 د بیکره عدلان شاه بونی قنبل ایله مقوب کور دخی
 جابلده

22
 جابلده عتبار در شاد اولدی نغمه اوریج دیلر امانیه صبر
 ایدر اذن جابلده عتبار بونله بایته کلر بیدر ایدر
 خدیر ایدر اذن قلعوب عوی قلندر ایدر بایته کلر
 بعد جابلده عتبار اولدم عدلان شاه ایله دوزد اولد
 د بایته کلر بر سر ایدر کندی مناسیه لانه جری بولوب
 کینر بوقشا ایدر اذن سورب قلعونله قوی کلر
 کور دیکر قیومه اصله بکی بونی جدم سز طوق اولر
 نیزه ایله باینر همان عدلان شاه نغمه اوریج
 اولر طوره ده اولان سورر اولدم ایچی و قلندری خولایر
 اذن عدلان شاه و عوی قلندر دخی و ارب دزده دایله
 سر ایدر دزده داره بولوب طوق اذن بونی
 بیدر بیکر اذن شیخ اعین عتبار جابلده بونیدر
 خلقی بوجا کور بر حیران اولد بر دخی کور در حال بویله منتظر

فایده بی یوق امر کورد که از نماز خان بر او خوردن جمله سی
 امان دیو بر جانشینش در عدلان شاه دخی یونان امان و یروپ
 اول دلاور ره تلبه الملهی ارتق قوتله دیو نوارده ارونق
 فرسعتن اله کله بر جوئی صباغ اولدی کیو بیخته اوتوریک
 اندن بیوردی وار دیو منوجها بدوزنه دادی قید بندایم
 حضرتیه کتور دیو اولدم عدلان شاه بیزلری لطف الیم ایامه
 دعوت الملهی بوزله مخالفه ایموب لغتای لغت ایروپ
 اولدم انکی سیده جان کولکله مسلمان اولدی بعد جمه
 لشکر بی دعوت ایله برانورده مخالفه ایموب کوردی
 شاه لر مسلمان اولش نوباره جمه مسلمان اولدی
 عدلان شاه بوجاه زباده شاد اولدی بعد کلزار بی دوز
 دادن دلیوب مازون زانکه نکاح الملهی صارون قن
 فرزندانی ذی با نوبه منقوس نکاح اسیر بی وریویداروی
 ایروپ

ایرو اول کلزار دن دخی کوزل ایدی منوجھی دخی کوردیم
 کلزار دن دخی کوزلدر زباده خط ایله ای اندن جابانه عیاره
 طشه ده اولان بکله کونره حظ الملهی اندن جابانه
 عیاره طشه معویا بکله کلوبا عوالی خبر وریویدن ده
 ایله و کله عدلان شاهله خله اولدی دخی روز دارک
 و منوجھی جمه عسکر بر لاسلمه کله و کبر و قلعه
 فتح اولدی و غنیمت خبر وریوید کله جمه سینه اولوب قلعه
 کلزار بکله کوز زده دادله عدلان شاه سیردی عسکر
 بر قلعه کوردی که جمه عسکر بی تمام دهرت کوره بوزله
 سلج دلاور که جمه ارتق عدلان شاه شاد اولوب
 اندن روزداد و منوجھی خبر وریوید عسکر عوالم
 وریوید و جمه خانم اجروید لشکر بی مدح اوج کورت
 حکم بران کورد دهرت بی کون بر ساسمه ساق اولدی

ادادن کوچ ایروپ قن سن شهر صباغ ایروپ بولم دوش
 کتله امانیم حکایت بر کادن محل سرفرازه کله دای
 ایرو کراول شینین کجه سنده محل سرفراز دخی ارتق سن
 دن نفع سن اشید ویا و زوید جمه الملهی دخی دلیکم ارتق سن
 قائم سن محل سرفراز فی بوزک ناچار شلون بر زمین بولیم
 طسوب بر طر ذهیغوب کله شکر کرمان نالان نل و تنها
 بر کون بر کجه المیار بر بکله کله اما قن سن کتور کون
 بلزدی بر کون بر کجه دخی کله ایلامد بر اباد ایلمد ایلامد
 اخر ایلمی کون کلوب بر شوق اوستی اولگون بر اناج دیندی
 اینوب قرار ایله دخی دنوزنا اولوب بوز کدن قالمش
 ایوی اول مراده همان سنل یولارین الویا و تمه صالای
 اول مراده بر سوله و ایدی انله کنارته کلوب
 دخی دغلین صاروی و صارملدی قارونی ایروپ و هم
 زباده

زباده بورغون ایدی اول مراده یا یوب فالدی ایلمی کون
 کلوب بئله اوچون کوز اجوب او بعودن او یانین یا یوب
 کوردی ایچا و صند بری نفیس طعام اید بر کله ارب بولدی
 ساد اولوب بر نون طور وپ وار وپ اول بعودن بوز سن
 بویوید بعد کلوب اول سیننده باقی اجینه اوتور بر مراد
 اوزره اولطما مدن بوب باک قار سن هتیرده حق نیایه
 شکر ایلمی انده اول ارب الوپ باک باینه کلوب بارون
 اتذاصدی دخی بر او خوردن وریوید قور قیدی دیزا اوب
 کون ارب و نه بولای و اوت میمشدی بعد بکله اوتور
 اوتور دی رخشمه حظ ایروپ ارب سن بیچ اندن آنصوبی
 وریوید اندن شاد اولدی اما داوی ایله مکر محل سرفراز
 بوجله اوله ارب ایله اول بری نفیس طعام اول مراده
 کلوب باقی اجیندن قربان بوز سن ایلمی کتور نلک فایده

اناسيد اور زبنه ايکي موکلر خوشددي دایم کوزه در لودي
 بر محله باشتم بويله حال کدو ايک کور دکرنه بوطعام ايله
 اول ادا به مقدار ايو بکتور بقريلو انون اغاج دبنده
 بر قاجه کون بجل سرفراز ايله اول اراده صورده خاطر اغنه
 کله بوردن بچ بوندن اوردولت اولودي بويله غريبت محله
 هله بر قاجه کون کلوب بر شتره اوتور مدن برون اوتور ب
 کلوب بونزه دیکلنم ديوب کتور بکلندي بر مقدار
 ايو ب اولدي بکرنه محله قانني نه اجندي اولدم بوندن
 طوب تير وکامن الله اوي بوندن طوب بچيا شول
 طاعنه و عبادي بچيش کار ايله جله يروار بکرتي ني
 ايتي هله بر قاجه کون دغي شير اولتور ايم بواجيله محمل
 ايو ب ديوب صبر ايلدي کذي کدو بيله دوشوب اولکي دزي
 وسلطنتي خاطر بکلوب اولتور بکلوب و ايران اير خاطر
 کتور ب

26
 26

کتور ب و برادر ب دغي خاطر بکتور بيا غلدي هله اشتم
 بنم حال بويله شکو الله تعاليه که الحمد لله کوندن کون بن ايو ب
 اولم بوم اما عجب انورک حالدي بچ در ديوب کتور ب
 بر بجه حال بوره نوب الله دستماله اوب بوزنه طنز اولتور ب
 طسطنوا غلوب کوز باشيريه دوکوب طور رکي ناکاه اول
 محله بقبوب کور بکم نوز کذي جان بکلور بر حوشي بذي کور ب
 بولکن کتور بيا و با لکيز در بچيا کم اول ديکن بقبوب کلور
 کور بکه بر بوشيد اولدم بقبوب کلور بچيل سرفراز اولدم
 و بديوه سله من اوب بورد سوال ايو ب ايتوي اي در بوش
 کيمني ددي اولدم بر بقمير ديوب کتور ب بوز بون بچيل
 اوکته قور ب ايتنده وافر بقتلر و ارا ايله اولدم بيدر
 سدر دغي خداب شکر اولوي اذن بورد و بش ايتوي
 بنه شوکا بر سوال ايو ب امله بديوم ناصل کس در ددي

دوزدي در بوش ايتوي اي بکلور شاهي کسنا خلق اولسون
 نه کسي سن ددي دغي فندن کلوب وقتون کيدرسن ددک
 سرفراز ايتوي اي در بوش اول هدم سويله کور ب سن
 اکئي سن ددي در بوش ايتوي اي دلاور بونزه بر شتر وار
 ديه شوکتم بار شاهند سميل ديز الله بر قز و ادر
 ادي صاحبه جمالهد و بدي اول شهر ده نم و بيم اتم خواب
 در شوکتم دغي ماله ارفقوه دغي هفتاي بديقه و بس
 سميل قز ب دغي ببقار بيب بکا اتم صا غلبنده
 نامز ادميشده عاقبت بکون اتم وفات ايلدي بنم
 بانه اول بزم شعله بکيلنره اوشوب بکا هدم ايم
 مصاهبا اولوب و بوز بکولوب تمام هر وجه نعمت بر
 بوب اتم جز بقلعه بدياي ناد اتم سبيل اتم
 جيم عاليه هبا ايلدم احوکار جيم قالمير بعلوس
 اهرم

27
 27

احمد مخاج اولدم صلکم بو مار بولم بندن بوز بوبر
 د بکره و کور دکلي بیده کور ب ليک اور منف ببلديار
 بنده عار مدن زايم بکيم بي ديوب اشته ناچار اولوب
 بوي کور ب باه بويل بر اعلا نور لاق ايش اولوب
 قلندر مشوب اولدم و او غلنلوم ارديم در شين
 بندي شغل قبوسنه کلورم ناکاه قز ب کوردم عاشق اولدم
 والوم ايجي قبوسنه کلورم ناکاه قز ب کوردم عاشق
 اولوم اولوم ايجي طاشي ارب باشه باشه بوز و کلورم
 اذن کوسمه اورو ب اشفته حال اولوب بويله نالان
 وسو کوردان اه واه ايو ب کوز بوز بکن ناکاه بکون
 بر در بوش ابا بوش اوشوب بنم حالدن صورده
 بنده کوردم بر بپر کلورم کتور در وسوز بيه بيدر بصيحت
 در کوردم بنده بوکا بوبر اهرم بر فصل در ددي

1193
 1194
 1195

بیان ایلام بودی تمام بنی دیکلای اصله سوزم فریق
 لدی تمام بنه سوزم غلام ایله وگله صکره دوندی بکا
 اییدی ای کوزم عاشق اییدی اگر سن بودده در زمان
 استوسک برکسه دن المغه لاجم صاحب فراندن اولور
 ددی بنده ایسته اولور ویسندن ایربله لدن بری غم
 صاحب فرانی استوسکده رم دلو لاکم اولر صاحب فرانت
 عالمک در لندن بوشکل ایتم اشافه و جهل فریح اولوب
 صولم بریوشه اریشه و بو قهر فندان خلدی اولوب
 بودر ایم الله تعالی ایرکوره ددی اییدی ایسته نیم جم
 اخو الم سکا بولیم اییدی سندا خیمه کبشی سن لطف
 ایله بکا حاله راسته سولید ددی اما عهد سرفراز اول
 درویش دن فین جمیع نامن ایستدی همان اختیاره
 الدن کیدر بولیم اخلدی بولک اغلد و غیب کدی
 های

۳۸
 ۲۸
 های کوزل عاشق نیکله بیخون بولید ایلمدن رسکا اولوب
 بن سندن برشته استنرم باسن بیخون بولید اغلوسن دیکر
 کم سن بندن زیاده بله ره اوغرامس سن ایخ ددی اندن اندن
 بجل در ویش بوسوز رف ایستدکه اولدم فکره واروب
 برال اندیشیه طالیدی اندن اییدی جمیع مکیه کنده و عسکریه
 حاله بریشان اولدی در رسم غایب ایله عقولده دیوب
 اولدم دونوب اییدی ای در ویش بن ایسته دیشلر که
 سهیل شکره خواجه صنم اولدی کاردان سهیل قرینه عاشق
 اولدی سکا مدد استیدکله بورر دیو جهر ویریه قرینه اندن
 سرور بولید اییدی سوزل دیکم وارور کور واروب اول
 در ویش بولوب مرادینه ایرکوره بو خزمه باشی ایله در کیه
 برکسه جواب ویریدی اولر خلد بن ایتم اییدی اهلان که
 ایلم سن زاریم انشا الله بو خزمه برینه کتوره هم دیم

قرنانه هم دخی نوله و ادا ای کوره هم سخی بو خزمه برینه
 کتوره هم دیم بنه بولید دوستوب ایسته بر قاجر کون
 ای بیک سخی ارا یوب کریم هله الحمد نجا سخی بولسدم
 کل اییدی بکا قولاقوز اول یورین کیده هم اول قزی سکا
 هنر و جهل اولور سا ایوبره هم و سخی بودر دیکه ایر شیم
 ددکه در ویش بن اختیار کولدی اییدی بی دلاور
 قره اتاسله التی بیکه عسکریه ایله بو قورده نامدار
 بهلر انیوه واردر باسن ایلیکوز برایش کله بولور که
 قنقی بریز جواب ویروب جهل ندن کولوب اول قزیه
 بکا ای ویرس و دخی حرف لاه ده عکلی بو غیبی بو مشقه
 سخی کوندره سن لغت هنر ماکسن که برایش کله بو عظیم
 ایستی عهد که اروپا ایدیه دم دیود عوا ایلمدن
 لست کله کاردر بولر عهد که سندن کل من کل
 فریقت

۳۹
 ۲۹
 فریقت اب یون بره انشاهه عوغایه اوغور بکن بو عظیم
 حرف اوغرایسن و بکاده ایله اییم دیرکن بر طرور
 طقونه همان بولید سولید کلدن زیاده حظ ایلام بکا
 سوز کفایت ایله دریا بو قورده جه سوز کل بنم خاطر م سخی
 بولوب کفایت ایله دریا بو قورده جه سوز کل بنم خاطر م سخی
 اییدی کدی علم کیزده اولور ددی عهد سرفراز اییدی
 خید دلاور صلوع اولدی که سن قد سناسی کل من و بر
 ده بیک اولور غم سن دخی بلج من عجب دکل قدر اسن
 دخی سن بنم هنر کم کوردره اما سن کلدر سکره خوست
 کلن سکره کله اییدی سن بواش با بیکر واروب ایدیه م
 لکن بواش باش ایله کله صکره سخی ارا یوب بولوب
 بکا عظیم دید اولور اییدی جو که سن سخی بولیم بول
 سوز کولر ایلم البت سن بواش انشا الله انشاهه عوغایه

و همی تا غیر نام شدن کبریا المذاکمه ده و کم لکمه ده خلاصی
 اولیازم سنی بیلد الویکه هم و سنی بانزایم بر مراد ایندیج
 صالحی بریم در این سنله جوق ایلیکله کوردم دردی دروش
 اییدی خوشی کوزل دلاور الکن کوردم کیم نه در سنی استم
 باعضوی معشوقه ایویوب بر مراد اولام لکن بو سنله
 کاره دکله بو برامی عظیم در کل فراغت ایلیجور که بر سر
 در سویدله که همان ایلی قده اولدله و اگر بختک ایدم در کله
 بو رب و ارسکا انالک سویدیکه جلال اولسون طریقه اولدی
 اسکین قار انام مالی ایلیکم ساری المزم کیم جور ندیم
 کرم ایلی بنی بن قوغوغاش اینم و کندی در مدله بیان
 تلک همان سکا ده بر حیدر ایسون و بکا ده بر دخی تکرار
 در داوستن بر در دخی اولسون در بی اما استاد ایلی
 بر مراد استم کتنا کتنه ایکن تا بو بخلد آکوزدن
 سرفوز

بر تون سیدا اولدی ناوله دی اول طرفه بده و سدی ر سوز
 در بقین کلویا بر شد که کور دیلر دعت النون باشون علم
 ظاهرا ولدی دعت بیلک اریک نشانه سید بنویز کلویا
 ابر شد بلر عمل سرفراز کور دی دعت یوز قطار مقدار
 دوه بو کلویا اولوب اولد دعت بیلک ادم ایله اول ارایه
 کلویا خیمه و عرکاه لریه قریب قرار الیدر اما او یج
 ایدن مکرر فایده قریب ایشی ریحان شاه بودرت یوز قطار
 مالی بوکلویا کوه اوطاس بدن صبا ایله لقایه دعت
 بیلک ادم ایله در همام اولوب بر جملو انی بو قدر ادم کور
 ایویوب کورده سنی دین اول ایلیکم کلویا قریب ایشی کلویا
 سرفراز دخی بو لری کور دیه دونی اولد و دروش عاشق
 اشقی ای در دیش وار سونلور دن بر جزر صور کوزر کیشی در
 وقندن کلویا قنده کیدر بر صحیح جنرا لوب تیر کلویا

اول قانق ندرار کوره لم و سنله ندرار کور بو اولدی
 کورده ایویوب جاشیزوب ایتهی های الا ادم دوست کوزل
 عاشق عشق اولد دی بری ایتهی دروش هنوز نولوق
 کلر و شمدی وار عمل کوزی نه کل بر دن بر اده دکله لم دیه
 دروش اولد ادرن سوروب بر قشیر خیمه وار دیه ایزه ده
 شیدا اییدی یوز و بر عدل بر خیمه دخی وار دیه کز شیدا
 دینی ظالمه بری بودر و بیله کورنه بر نلله اوروب
 قوغدی اما دروش بو کز عار سز لیدر باشلدی بر قشیر
 دخی وار دیه الفقه همد محمد سنی بلیغ ایویوب نه ایسه
 طغرا حقیقی نعت ایله طرد لب بعده جنبا لریکم لقانک
 قریب ایشیله عسکر بده لقایه مال کوزنه در همان دونویب
 بخل سرفراز کلویا اول طعنا ایلی و کتده قیوب انون الدخی
 جنری بیان ایلی بخل سرفراز ایتهی اییدی دلاور تیر
 اول

اول قانق ندرار کوره لم و سنله ندرار کور بو اولدی
 کورده ایویوب جاشیزوب ایتهی های الا ادم دوست کوزل
 عاشق عشق اولد دی بری ایتهی دروش هنوز نولوق
 کلر و شمدی وار عمل کوزی نه کل بر دن بر اده دکله لم دیه
 دروش اولد ادرن سوروب بر قشیر خیمه وار دیه ایزه ده
 شیدا اییدی یوز و بر عدل بر خیمه دخی وار دیه کز شیدا
 دینی ظالمه بری بودر و بیله کورنه بر نلله اوروب
 قوغدی اما دروش بو کز عار سز لیدر باشلدی بر قشیر
 دخی وار دیه الفقه همد محمد سنی بلیغ ایویوب نه ایسه
 طغرا حقیقی نعت ایله طرد لب بعده جنبا لریکم لقانک
 قریب ایشیله عسکر بده لقایه مال کوزنه در همان دونویب
 بخل سرفراز کلویا اول طعنا ایلی و کتده قیوب انون الدخی
 جنری بیان ایلی بخل سرفراز ایتهی اییدی دلاور تیر
 اول

ایک نوجوان کجوب از تو رب بگزشتادادین درویش اول
 جمہ المیو کی طعامی کتوب اول ہوا اللہ او گنہ قوی بودہ
 بر آدم کونہ رب از پی و ارادہ شولا غا جملہ اللہ شول
 درویش ایما و تو راں حوا نہ شکلی جو اندر صبرہ بکا
 جز کتوب ددی اول حریف دخی نولہ دیوب جمل سوزانہ
 دن بکار و از اولی بریدن درویش او نور دخی بر دن
 کور دیکم بر آدم کونہ دیو کلیدر درویش بر فرانہ اندی
 بن سکا دیم دھمکہ وار نیز اول بانلہ اللہ جی کتہ سن
 متیب اولادہ استہ کور باشیکہ بلہ کتور ددی
 اما دل حریف بوزیرہ جتہ کلہ کہ معلوم ویر و رب اندی
 ہای نہ کتہ سوز بندہ بویہ تنہا بالکونہ ہا و تو بر
 رفتن کلوب قنہ کتور سن و ہم شول رضن قنہ بر لیکم
 دد کہ جمل سوزانہ اندی بن حرم صاحب قرآنہ قرآنم
 عمر

۳۲
 حرم لغایہ خبر کونہ رب غرابہ استدی زمر دشتاہ دخی
 نولہ دیوب جملہ استدی اولہ سنہ بوئینہ ارطاید
 دہ نیم قرآنم دن مال کجکد کلہ کہ سکا جوب ہم ددی
 حرم اندی خوش کونہ اما نہ فایہ مال کج کلہ در سن
 اییدہ اگر استر سگ وار کور کند و جاد ملکہ کہ سن استہ
 ادی کونہ قارشو وار و با اول مالی نولہ قارشو
 لسن کتورن اد ملورک اللہ بندن اللہ سکا جوب
 کتور سن ددی اول دخی استہ بن کتور بندہ کلوب
 جیکہ سوزہ بولم انشاء اللہ ایستہ راستہ اییدہ سنہ
 وار سولہ وار دھام دخی او از اولان دلا و سول مالی
 بکا کتور سن بندہ اللہ جمنہ بکتور ہم اگر تو فی بن سکا
 مال ویر زدر کتور بنہ اول مالی اللہ ہمہ اللہ حکم وار
 ہلد سولہ کتور بیلور ہم بکا جمنہ ملکہ کتور دیوب

۷۰
 حوا کتورہ غدر ہانہ اولون ددی جی کوی اول سوار عجلین بوزر
 لری ایستہ جفتہ اللہ کولوب ہای کجی جوبی دعوایہ بر اول
 مالی دھامہ اللہ اللہ اللہ جانہ سنسی جوبہ سکا بکوز دخی
 ہوقایہ بیلہ ام وار سید ددی اندی بوسوز سولہ کہ بخ
 سوز کتورہ عجلہ دیا ایستہ حالی دکل بوسوز کہ سولہ کہ
 جمنہ سن و با جوب دھامہ نہ کونہ دلا و اولوغن بلی سن
 دیوب جانہ دیوب ار ہامدن بکار و اتہ اولی اما بری ددی
 درویش عجلہ اندی برادر ہوا دلا سوزہ برینہ درویش
 دیو کجی کجی تحقیق سن جمنہ بکوز سن رزا عقلی بتون
 اولان ادندن بولہ سوز کلہ زانستہ کوز کورہ بر ماغلا
 بر تا بولہ تارہ کتہ حوا قوسن ہلا اول بولہ وہ اللہ سن
 کتورہ بانی کہ قور تران دن صلی بواصل سوز لری سولہ ددی
 اما بوزر اول کتہ دخی دھام وار بکجیل سوزانہ کہ
 سوز

۳۳
 سوز لری حوا لری دھام غضب کلوب قتی ثورہ بر مرہ بوئینہ
 واروب شول جانی بولیب حوضہ کتورہ دیکہ علان اولم
 دلا و لردن فرد خام اولو بر مرہ کتہ برندن طور ب
 اجازت اولون سن بن قولہ واریم اول نا بکار بولیب
 حوضہ کتورہ ہم ددی دھام بکا اجازت ویرہ و فضا
 رضنہ سوار اولوب جمل سوزانہ بکار و از اولو کجی
 اما بولہ فضا درویش دخی کور دیکم بر سوار دخی کتور کونہ
 بکا کلور درویش سوزہ اندی نجیب غریب ادلم اولور
 قور قیب شول کلہ ادلم شولہ بی معنی سوز لری سولہ کہ
 ددی سوز لری بانی جمنہ قور قوم بوئینہ صاخر مال
 البیخ کہ ددی سن سوزہ اول غدی اگر اول مالی اللہ
 بر قضا دنی سنلہ دو کونہ کہ خوج لری ہم ددی درویش
 ایستہ ہلد بن کجیم خوج و احوا بعدن اگر ہوشما دملہ

النون كندى بائله قورنم بيلور سله منده بلدهم كنجوت
 دلاور ديكيتا عيش من ددما نون سرفراز كوردكم اولار هامله
 كوند دوكي دلاور نونم كويبا بر شدي همان بوده بر نون
 حبر ايويد چيد و جوشن كوي بر خند سوار اولوب نون سن
 الم الوب طورينه دروش ايدني هاندني عتلا كدي
 ايدني اول طوريم اول سوار او شويور يوري بر جان الوب
 يوري و اكو يكا ديسله بن بروش و نون قديم نيم البشهر
 قولا ايد نيم الم جوج ديه بوسوزمه ايكن تايكه
 اول سوار كلوي شدي سور و سلم و يوري اي ناكار
 نيز اول جود الله سني بغليوب رهاه كوردوم و هم قورنم
 انه وار دق سني دلاور ايديم بن سني نيز قورنم و هم
 اما كرسلا كرا ايد ديك سنده اصلا غناد ايدني
 لقايم ايويد رهاه ايدني لوقن قول ايدني حياطين
 جيفار سن

۳۴
 ۳۵

جيفار سن دكهن سور و اي ناكار نه هرزه بروش نون
 اول لقا باخت ايويد الله يوري بيلو بيلو بر شدم او كند
 بياده اولوب دكاه اوب بوشم سني نون اصلا جهانه كورنم
 دوزن و دروم دكهن فرود هام عقيد كوي همان ال نون بر اوي
 ابر شوب بر نون منندي سرفراز قول صوب نون سن
 طوب دندن قاور ايويد صفا المدي و كوي السدن
 الوب كندي نون سيله بوكا اولباي نون اور دكم بر قاب
 بن قندار ق سندن بلان كوستوي بكيوب نون سن
 الدقم فرود هام اه ايويد با نون ايدني بيلو جان
 و يوري اول كنده سرفراز دروش ايدني اي نون
 كل قه بياده كردل خواته بن سون سوار اول دوي
 دروش ايدني كل الله سور سله بن بكا قنم عالم
 بكا قنم اي نون ايدني م در دكهن سرفراز جوق البتق

بنون ددي بوق البتق بنم سات كيمه حوقن بنون دك سون
 لدا شوب اولدرد دك كورنم سن بنون نون جوي ايويد بر نون
 ددي اما حوقن اوتد نون قدامك هلدرد اولر كيمه كورنم
 فرهار شوب غضب كيم جهاني كورنم كورنم قالدني اما
 راوي ايدني بوجله ارهامله بر بيلوان وار ايدني نون
 بزايي ديم كورنم ارهام رها و زونوب بوكا ايدني اي
 دلاور يوري وار نون ناكار بغليوب بكا كورنم اي
 دروني و سلمه هيل سله اولسون اما صا نون اولدرد
 در دكهن ديك كورنم انكه ايدني جوقن دكهن اولدني
 سوار اولوب ابر شوب عجل سرفراز له او كيمه الله نون
 ايويد نون كورنم در طوب سرره بي جا به نون
 عريان ايدني نون كورنم دجه طوب سورن
 بر نون خواته ايدني اما برون سور دني دال خنغ
 اولوب

۳۶
 ۳۷

الوب بري نون ايويد يوري كوز الم سور و جمله ايدني كيمي
 بر يوري نون و يوري كوز كورنم بر ايويد يوري نون
 جمله نون تمام منغ المدي حكره جا كورنم و نون قونيه
 كديكم با نون نون كوش بركه كوي معيان باشه جيفار سرفراز
 همان نون سله ايدني معيان نون بر نون ايويد بيلون
 ايكي باره المدي القصد سورن عالم فرق منقعه بيلوان نون
 هلدرد المدي اما بوجله اولدرد نون عاشق بوجالي كورنم
 قورنم سندن عتلي كندني و صدق بوانه اليك اور و نون
 و كورنم بلنج سورن و اكي دوه كورنم بلنج المدي الوب بيري
 اور و نون نون نون نون ايويد باله فرق بلنج ديوان
 دوندي بر يوري نون نون كورنم كورنم ديه نون بر نون
 در كورنم نون نون نون كورنم المدي ايويد نون نون
 ديه نون و نون ديار كورنم ديه نون نون نون نون

زاوی ای در بوجله اوردن ارقام بعد اواز بوجالی
 کورد که تیز ابراهیم اوردن ادم بر او خوردن یور یوب
 سووریه اوریت الموبان یزدن اوزدیه حمله ابراهیم یور
 اما بوزار دخی ایچدیج بره بقوب دروشده بوجالی کورد که
 مرادن بیلوب اوزر تیه حقیقوب ای نادکا رحله خراده کلوش
 صدورتا و غریب بوی حرا خراده لاه ایدوب دروشی لک
 صدورت نیکه کورد که احوال انکون صدقا اطعام دلیب احوال
 واقف اولوب کلوب ناکاره اغوا ایدوب یوقی بزم اوزر غریب
 حواله ایدوب کورد که کیر و جکلوب غندی بوی ایزر سن
 وهم دخی دیوانه نیکه اورد که صورتی بوهلک اوارندن
 بوی دیوانه دیوب کس سن ایچتسون دیملا استرس
 ایدوبی برج طور لاق کیدی سنبله احوال معلوم اولوب
 بن نله حقلک کلم لم هله بونا کای ای الم کوردیم

حکم سنی بولق قولاید کوره سنکسن دلو سنی بویسه
 اوصلوب سنی ددکه اولدم دروشی لک عقلمی کندیج
 انون دو یوب استیجی وادعاشی بن کجدم کجندن علقلق
 وعاشقلق جوقدن ترله ایدوم دنیه اما بوجله ارقام
 بعد اواز لک کوزردکی اول غمز دلاور کرم عمل بوزار
 اوزر تیه اوب حمله اوستیجی دیب سوورده همان بر کرم
 غمز اوروب کلدن سن بولوبه اوروب دالی شیخ اولوب
 انون همان اول درت بیلک کنار عسکرت بر یول و یور
 بر طوفوش طوفونیم بر ساعده مقداریه ارنجی اول درت
 بیلک عسکریه تار مار ایدوب کیمه قویب کتن قاهره
 بولوبه بر فنا ویردیم اولوزد کل بولوبه دیکه قارشی
 طر سوج قابل کل همان بارگاه نیگاه کوی و حیره
 کوی بر اغوز قویب سن دانسن بر بره قالدوب بعد

سوور عالم کلدی اول حمله دو یوب مکان اولدرخت دنیه کلر که
 دروشی قارشی کلوب بر جبال ایزر ای سوور ققتله قزلب
 اولون اشته بلم سنیکه جهاده دلاور ایچی سن اقا بورد
 کوی و بوی کلوب یو کلکله دوه جیلوب و قردیم دیب سوور
 بوجوالی اشته کور اول حد حصاره جانغوب استیجی های
 در جیلوب قده کیدر سن کلرک اشته بو صنف قلدن یوز
 صدقندن بره سز که اولورن دیلای حیرت اول در حصار
 بوسوزیه اشته ایزر همان دو یوب کلوب طور دیم دروشی
 استیجی اخیر بنیادی غندی بله کیمه اگر مراد ایدر سله
 اول معشوق اولان قزیه الی ویره سز دیب سوور استیجی
 هله سوزیه قوتیز اول غریبان اول در دیب بوده نه عزیز
 قده بوفدر مال انیکه کوردیم دخی طویا لک بنی دخی
 صویام نضایت دیکه مکه بوی کوی اوارام دوی دروشی

استیجی وای بن عاشقلق دن کجدم بنی بون اولدر سن دوی
 سوزاز صوبه خلی ایدر دوی انون دروشی اغلی بوزق
 صونیدی عقل نیکه بنلیدی عمل استیجی نه اغلوسن دروشی
 استیجی بجه اظلمایه نیکه بنی اولدر و بوزر کده عمل کولدی
 ایدوب شول بشقال حرا ایدر دوی اما بنزل بشقال اید دخی طه
 سلیق باله اول دوی دروشی استیجی بوششقال حرا ایدر دوی
 سوور استیجی بابانه سولیم تیز اول بوغز اما ایدر دوی
 اولدم دخی دروشی ناچار صونیدی بونوی بره کلوب اول
 بشقال ایدر سنقوب بن کندرینله اسباب بوی کیمه استیجی
 سوور قوما یوب دروشی اولدم باشدن باشه کیمه یوب
 قوشاندی سولیم کیم بوی کام صبح شیخ صبح سپر و یوب
 دقاظ حیرت لباس و مفتانار دخی و تیز بولوب و لایح
 بوی کیمه دکه حکیم بر رخساره سوور ایدوب انون اول خراده

سوار اولوب اندن عجل سرفراز بوله دروش بردان اولوب
 اتا بودر ویش جمله دن او کج کلک صباغ و قند و صمغ
 قور و سدا ایشدی بنادر کلوب قور و وحی کلوب
 دروش اندن ایدی ات دروش العیب برز برکتور
 سور دیوب یوزی کوزی دروشه الویب بری اولوب و کج
 بر قاج برده دلا و دلا اولوب حال کوزی ایشوب قور
 بر مشنه اوروی بکنی دروش کلوب ایی تار مار اولوب
 اولوب اول حال کوزی فریاد و فغان اوره کلوب
 صمغ اولوب داد جاغور و اصران عرض اولوب
 و باجم اولوب دلا و دلا ایدی اویسینه دلا و
 وار سون اول آدم هر قند ای طوبی حضرتیم کوزی
 سنغی بیابک برینه اولوب درین اندن امر اولوب
 جاوشلور و واروب کوزی اولوب تار سار بر ایشوب
 سوار

سوار اولوب اندن عجل سرفراز بوله دروش بردان اولوب
 اتا بودر ویش جمله دن او کج کلک صباغ و قند و صمغ
 قور و سدا ایشدی بنادر کلوب قور و وحی کلوب
 دروش اندن ایدی ات دروش العیب برز برکتور
 سور دیوب یوزی کوزی دروشه الویب بری اولوب و کج
 بر قاج برده دلا و دلا اولوب حال کوزی ایشوب قور
 بر مشنه اوروی بکنی دروش کلوب ایی تار مار اولوب
 اولوب اول حال کوزی فریاد و فغان اوره کلوب
 صمغ اولوب داد جاغور و اصران عرض اولوب
 و باجم اولوب دلا و دلا ایدی اویسینه دلا و
 وار سون اول آدم هر قند ای طوبی حضرتیم کوزی
 سنغی بیابک برینه اولوب درین اندن امر اولوب
 جاوشلور و واروب کوزی اولوب تار سار بر ایشوب
 سوار

ایشوب کوزی ایشوب قور ویش براق سبانه بان التندق برین
 او قوروش اتا بو بونونان بر حسب و صلا بت واردر که بوزینه
 دیور بونونان بو بونونان هله بر باره المرو کلوب سور
 تاننا ایوب اندن بر برینه برین المور سن وار سون ایوب
 ایدی باغوبی ناولوبم دیوب بر برینه کوزی امسا
 بو محله دخی اولوب عجل سرفراز سبانه بان التندق اونور
 دوخی برین سیرا دیوب طور سن بنامو که احوال کوزی
 ایشوب بره صور که کوزی ناسور ددی اول محله
 بریدن بو بونونان هله خیر کلوب سبانه بان او کوز کلوب
 بر او دیوب دعا ایدی اندن سور سوار ایوب نه خبر
 ادرارونه اولایت بر شاهنک قور و سید ناکاه بر
 قاج کرا قور و صلا اولوب کلوب آسن اولوب کلوب
 حیدر دیور اولوب زیاده الم کلوب برین کوزی دیور
 کلوب

۴۲
 ۱۹

حالی تسلیم بودیم زیرا ما از حقوق خودمان و از آنچه ما را از
سرایه فرزند خود کوی برقرار بود بر تنها برادر بر قونوق اقا
اکثر الموده از عیان اولیدی بلکی اول قوروجیده هلاک
اولییدی کوی بیع ادم کوی سید بلیر واد بنسزک المیدی انک
چون هلاک اولدی ددی اندن بیوزیه اولکن انکی اغایه
اون بیله المتون بریدیلر و بیله کلن خن متکاریم بشنوز
المتون و یروب دخی جهمی سنه فخر خلفتلی کورده بار اندن
برازده دعا ایروب بولری کوندره کوی طویل سوزنات
دیدکی سوزنیه و المیدی کوی رعیتی بیان المیدی اولدم
طویل وزیریه اییدی سویله اندی نجه انیه لم وزیر اندی
نجه استله کره اگر دیدکی که کوی جله عمره نله قرانی
و باخود اولغلی ایسه اکلیم جواب و یوب فرزندیک
حیل اریه ککه شرا بنوا خود هاند دار متور حیل ایل
طیبه

طوب بده دله و کله کوی سندن کل سن بوخه غیری حال المیدی
المیدی سویله من سن ددی و هم غندی برینی مسقیه ادلم کوندم
کلون ضیافت ایوب دار و یروب بنداییم ددکه حیل نله
وزیر نیله بیوزیه معقول کورده دخی ایتمه سی تیزاد مر
کوندره بسوریه دعوت المیدی اما بریدن حیل شاه اجریه
عورقی فانت کوی و یوب سوزنات کورده کوی سولدی عورت
اییدی صافیه زینهار انکله دشمنله ایتمه اولن زرا اتم
صاحب قران علم برودنی بوکله کورده کایت وارد با اسکند
ذوالقرنیه دنانه بر یوب نصیحه اون دینار و اون بنار لوج
بصیحه تیز دیار و یوز دینار لوج نصیحه بیک دینار میرزیه
اول حله اسکند شاه دخی بیک دینار و یوب برید المیدی
اول کچی اییدی نصیحه بود که هر ایتمه اصلیه کورده کوی
کور یوب اندن اول ایتمی اشک مباشرت ایه خودیه اسکند

الغیر زحمت واقع اولدی مقصد آنکه بشدی مکرر اسکند
بر دوشمنی و ارایه اولانده جراتی باقی سیند یعنی ایوب
هر نه دکو فلوری دیسله کوریم کله همان نیلین المیدی
بوز هر لوشن ایلد توکا بر قان الی دیسله کله اولسه
ددی جراج اییدی دخی سویله کوریم و بر سن جریز اییدی اون بیله
المتون و یوب م ددی جراج نوله دیویا دلون بو انون نشتی
الوی کدییم فان ادا اولدم نه کله دار دین اول بند خاطر نیه
کلر اول نشتی جیغارش ایکی نصیحه بر غیری نشتم
دخی جغاریه انکله فان المیدی اسکند اصلیه سوال ایوب
حالی معلوم اندن اییدی ای بند و بر کئی سنه بدوله اون
بیله المتون دکر ایتمی ددی ایدی سنه هر ایسه صرکیم
کولرایله ددی حیل اییدی بز دینیزی و بلتیزی تره ایتمیز
ددی یار نداس وزیر دار و یوب سوزنات دعوت المیدی سوز
شاه

شاه استر بپورله ددی سوزنات بو کخلت کیددی بصد
قالقوب کله کوی حیل نله بولشور شاه بوئی مانه المیدی
اما شریفه زهر قوب مراد المیدی کورده کورده کورده
بو حال کورده شربت قاشقینا زنده اول اولان احوالی
اعلم المیدی اما حیل سوزله خخلین صورتی حله کله
انندن شربت کورده حیل کندوس طرش حقدق سوزنات
بشعوب باقریه تربت قاشقینده احوال بازلتی دخی کورده
حیران اولوب انندن حدنگار لیه انی کله کله کله حیل
بکا جانرولن اگر کله نطریه طریقه باطریق بیلید کورده
ددی برینجو ادمار سهیله فانت کلیر ایتمه سوزنات
سوزنات سوزنات دیر حیل حله دارم ددکه دینار جهان
یا بشعوب سوزنات سوزنات کورده کورده کورده
کل و کیم کورده اییدی ای جرازده بن سکا کله المبع

صدا که تصدیقاً بشهرت زهر قند سن ددکه سهیل آید هاشا
دلاور بن شهرم یوقد و موسر ضافق سوزید و دیوب بالادن
اندا چیدی سوزان آید چونکه اولدور بن سزله سوزد که اینا نغم
دیوشتره زهر یوقد دیوشن الاید اول سن ایچ نهایت
حکم بن ایچم ددی بوکن سهیل کوردیه اینا سنون کجایی
ارتق حیدری فاشی اولدی راون ایید که هر از ده بنیچ دلاوریه
پر سلاغ ایوب بر صلا کویب خاطر باشی قران کوردی کورکنا
ایشار نه بقر کوردیه اما بوجله سهیل آیدیه ای بانکار عرب
زاده سن اولدی قیاس ایید تنک بن حالاً باشو یانیه بر ولایت
شاهی ایکن سکا خند تنکار اولوب سزله بندک اولام اییدی
اول اولمن بره نه طور سن نیز اوله کلاک شو بانکار ی قتل
ایلیع ددکه اولدیم اول پوصوده اولان دلاور لر یور
دیوب المردن باله تیغار سوزد که اوزنیه هر طر فدن

۵۰
۹۲
جلد اولدی بوسرور و بجالی کوردی همان برندن طویب
ایچارندن برنله المذن تیغیه همه اییدکن قبضه سندن
طویب المذن الویب همان بزله اور دین یلی بر مدع بدنام
فنا ویردین و قروب تار مار المدی بر محله سوزد که قورلری
دخی اول ارادن سکود نوب در حاله ارب سوزد که برانین
جهد و جوشیده کتوب سور کویب طویب بوئی اولوب
توا بعید نوال بر کورنی کردیم بو یاری کتوب کبی طغایور
سهیل شاه بجالی کوردی مراد المدی کجی باشی المدی کوردی
دفعه اوروب اوردینه دوشوب ابر سزله دالیکم بر تیغ اوم
انکی یاره ایله امانیه فکر اییدیه آیدیه بالکی نکار دیم کم
سن بنم بیایم بچون قتل ایید کوردی دیو در ویش
وارمید دنو دخی نکار که خاطر ی کوزه دیوب اولدیم همان
المذن یلی جویوب بوزله المدی المذن اور تاشنم یلیج

۵۱
ارفعی ایله اوروب دیو زبیر المدی و طویب بیز کجی شهر خلق
بجالی کوردی امان ایید بوسرور دخی امان بر دین بوکن بویش
سهیل خاتون ایشیدیه اولدیم کلویب سوزد که اولدیم یوز
اوروب امان دیوب برماق کوردی سلان اولدی و سهیل
دجا المدی اذن سهیل سلان اولدی لطفای سوزد سوزد
اولدیم بجم خطا ایلم بوسرور کجی دیوب غدر کوردی
سوزد دخی غدریه قبول ایید بوسرور عفر المدی اذن امر
المدی دیوشن سهیل المدی سوزد اذن سهیل سوان
کلویب کوردی المذن سهیل حیدر اسندی بوسرور کوردی کلویب
بای غنخ اوزوریه اذن غنخ کلویب اولدیم اوزن اولان
سکری قالدیب ایه المدی بوسرور شاد ایید مجله قورب
عشره مشغول اولدیم قانم نیم صبح اولوقه امر المدی غنخ خلق
کرد که کلویب سوزد که اولدیم امانه کلویب چونکه اول کجی کوردی

صباح اولدی همه ارباب دیوان جمع اولوب کلویب قار المدی
اول محله دغی در ویس کلویب سوزد که امری اوزن غنخ
حیوب و زین صفتد قار المدی امانه عاتق سیم
منبر ایچ غنخ اولدیم کونار برادر لوشن امانه یار لاری
قیاس ایید کوردی بوجله نیز مجله اوسته اولدیم عشقونه
تشلدیم هر کس کین کور که اولدیم سوزد سهیل بوزینه
بقوب آیدیه یسهیل سندن دجا ایید که بونجه امانه من کجی
اللهک بوسرور دخی اوزر تیه و حضرت سار ایلم عم شوبن اوزن
نکار اوروب دریه سوزد که سهیل دافنی اولوب درونیم
قرین نکاج المدی اذن ایچ کون دو کون ایید سوزد
کجی کون کیم سی در ویش کرد که قورب در ویش اولدیم
مراد الویب مراد ویردین بوسرور در لیه ایید حیرت کلاک بکوردی
عاشقین جاننا کار انیش ایید بویچ زمان بوسرور کوردی

اجوی طوب دوشله اودننه نکاریه او یوب نداد الیدی
 مصطلحه شبله عاقبت هر اید میوب ایکند قویب
 کتوردم هلم بردن جالنه قودم ددی اندن دیوانه
 اوغلی قرین کتورب تخت او زین جقاروب عورت امر الیدی
 قرین عقیلن باشند کتورب او کتو طعام قویب و شراب
 قویب برینج دیو عورتایه اندن درویش محکم بنده
 حکویب حبس الیدی اما بریدن بانواله جوعال زیاده
 کوجت کتورب الیم حکویب جیران اولدی اولدی دیو عورتایه
 واروب هر بیه ادم راد قریندن نه جنگی سازنده
 قرین کتورب او قویب دو کون تدارکده مشغول
 اولدی اولکن سازنده لر دخی قورقور بیدن اللری
 ساز و سوز لر الوی جالور جانمغه شبله قرین
 کورب بلدی کتورب کتورب بنده شاهلر ناله قرین کتورب
 کتورب

46 کتورب بو کتورب نکاره تسللی و یوب الیم حکم شام محل
 سوزان بنده ظهره الوفه انشا الله کتورب سوزین
 و یوب قوتیا درهان کتورب کتورب سنده دخی سوزان مدان
 ایدوب بر قیاج کتورب دیکه اولکم برولورندون بصلت
 الیم سن دیوب قیزین اجمازین بصلی ایدوب بصلت
 الیدی قیز دخی بو کتورب المنجام الیم ناچار نونام مدار
 ایدوب هر برید کتورب عسرت بشله اما قرطاس
 دیوب اوغلی قرطاس نزه همان بو کتورب کردل اولورم
 دیوب اماق بصلدی بو یوب قیزه ددی ددی کتورب
 یوب نزه قرین اعلیوب اشرف بنم سطر اده غفرین
 عجم بوقده اولدی بنانی استردم اما تمام الکهدن
 بولسونک بنی اولدی برطرا لاق لایه در بیدر ایدوب
 بنده سطر اده غفرین رجا ایدوب کتورب کتورب

مهلت ویرسدن وهم ماد انکه اول محل سوزان ددی کلوی
 دلاور صاعده بنم حضرت بوقده ایدوب سوزان غفرین
 دجا ایدوب کتورب استیوب دلیور سوزان اولدی بیسی
 کتورب کتورب بنده دخی اوغلی اکارم اولوب هیچ
 برجهله خدمتدن بوز جویم ددی مرطاله لای
 واروب بوسوز کتورب قویب اولان قرطاس ایدوب
 اشته نکار جویم ددی اولور اوغلیک ریازه عاشق
 ایق اما هر قیامت یا اسله ایق وین ای جانمغه استیوب
 دیور اما با امله در یانه کلوی بی اول ایوب
 سوزان زین قویب هر دم دهم دیکه اوچ کون بصلت
 هر یوب محله باشن کتورب اکارم اولام نرفه
 شو ببن اکارم اولام کتورب دیوب نکار ایدوب
 کتورب کتورب هلاک ایدوب ددی قرطاس نزه دخی

47 اوغلیه دعوت اولن اعلیم ایدوبیا و غلندن کرجله
 صاقوب اوچ کون بصلت ویرین اندن دخی ایدوب
 هلاک شوید دو کون تمام اولون بوقده نزه شاهلرین
 کلوی بر فرستی صیافه ایدوب لوم دو کون تمام اولور
 صکر محاله دخی باشن کتورب دیوب شرط الیدی
 اندن کلوب ایدوب نکاره ددی کتورب شاد اولدی
 حفه مناجات قلبدن حلو صلیق دیور اشته بوزار
 ده بونیه اما ازین جانب داوی ایدوب کتورب اول
 در حقیق او کتورب کتورب محل سوزان ایقر نزه
 انک سخیل شاه کردل خانه قبر سنه او کتورب بوقده
 نکار ایدوب دولوب بر ایدوب ایدوب ایدوب ایدوب
 نکار اول کتورب محبو قویب عسرت او قویب دیکه
 قام اول کتورب جباهده دخی ایس سوزان صیام اولور

کورد بر قزل قصیده فریاد تو بیه سخیل شاه ایچردن
 اولان فریاده اولم دخی اشغلهک حان نشین سحر ایوب
 برینه بوغز اولده اصلین تیز کورد ددکه کورد بر قزل
 خاد نرندن و جاریه زندن بر قاجی یان ایاق باجی
 قبا صاحبیه طاعنیه بویزه کوزیه بر توب
 فریاد ایبره کلوی سخیل او کوزه باشلریه حالت
 قورباراق اغلیو نکلر یلنده درویش نصف اللیه
 تا بدیر اولد قلمی القصد ما فی سن بلور سن دیوب
 اغلیدیر اول عخله عجل سرفراز سخیل اشغله ای شاه
 عجان هیچ قردکی سندن اکل برکه اسغدی می شام آیدیه
 بی دلاور نه بلیه بران کخی حریف کسنا سغدی
 و اعلی ان کنا فی سخیل آده شوه اوردی اول طاعدن
 کوی کورد بر اول طاعن قوطاسی اولو بر دو

وارد ادینه قوطاسی نزه دیر لری بر قباوه کوه اول کلوب
 قومی سندن اوغله اسغدی بن اییم نندن لازم کلیم
 سن نیم قیزی سندن اوغلیکله دلیس هیچ دیناده بو
 اولور می اول لعله اشغله یوقی البده و بر سن زریا
 بنم اوغلم ای کور و سکنور عاشق اولوب بکا اشغله اربکا
 اول قیزی ایوریز قوی کغدی اولورم دیوبر عیبه
 اشغله اشغله ای شاه اشغله ای شاه دواد کله کفر
 بنم اوغلم خلله اولد اینده اول بلکه مادا کور صانع
 ای اشان و ما خود بو سندن عینه اللیم دهم
 ایلکله دخی و بر سن سال بر کور کلور میا اولر کبیم
 و سندن ولا سئله بقوب سرفراز ایوب رم باج و سخیل
 باده و بر ورم ددی جو کله بو لغده سندن بو یولار
 اشغله اغز قور قوتون مراد ایوب ای ننه بر سئل

اوغلیکدن غم صافتم غایت کبجی بیوبه زبر کور قیم دخی
 ای دکلک زریا کویکلن و قور باره مبر سن دم اول
 اشغله جو کله دخی اول کویکلک عدا عیبه بنم اوغلم له قوتنک
 بو یوب ددی زین اشغله در قور جان ارکله قوتن
 تیز بیدر دخی اولد ددی بده کوردم کوزم کلله اولر نان
 بری اشغله تام او بملیه ددکه عجل سرفراز اشغله عقیق
 وار ب بو ایی انده اول لغیندا ای کله بکا اول
 لغینده مکتن کور سکره اولاکم وار و اول لغینده
 بکا کور سکره اولاکم قتل ایور ددی سوریه اولوب
 اول طاعدن بکا روان اولدیر تمام طاعن اکل کلوب
 ایرشدی کلریه سرفراز اشغله ای سندن بورا
 طور بیتی خبر عادن اونتماله دیوب کوزده دله
 دیوب عجان کوزدی دامن در میان ایوب و کور

دوا دیوبه ای کور ددی ای کور ددی ای کور ددی تیغ
 کور زریه و سهریه الذالوب بیاده اول داغ طهری
 طور سناوب کتدی بریدن سخیل شاه بکلر یله دعا یاشنول
 اولدیر و منسقل اولوب طور دیر جو کله عجل طاعن کلیم
 جوقدی ناکه اول اراده قولانغ طبل نقاره و سحر
 و جنله عباد بو رده ناکه ای کور ددی کم بر طوقوت
 برغول بیابانی می اولدی سور ایوب وار و بر سحر
 طور ددی عول دخی اول نغم سئله هیندن سراسمه
 اولدی طوره وار و سخیل لغیه کلوی اشغله ای لغیه
 سدر بو طاعن اولان ساز و سوز اوارین بیزه عول
 بونزه بوساز نه ار ددکه اول عول اشغله دوت
 واردر بو طاعن قوطاسی یه دیر لری بر دو واردر الله
 جواوغلی واردر ادینه قوطاسی عرفت دیر کله

سبيلك برتقي وارايشي بي بادم زاده دن بروريش نامده
 بر جوان اولده تمام كرده اولدوقه ايكبي بر بردن قابوب
 بوند كنورده ايسته شدي قرين اوچكون هفت الماش
 بر دوشني وارايش اني اولدو نچي قابل اولوب كليها اولم ديه
 ديوده شرط الميكيم دوكون تمام اولدوقه اولدوشن اولدوق
 بعد قير بولم بوقر طالب مدار المين قوزل بوتد اولد
 تحبه المدي اندن عمل قول صونوي اولدو نچي قوزل
 ارقه سوزار اولوب قورقمن سوزدي اولوب اولد
 مقام كنورده سوزكلوب كورده بر عظيم مغاره قورس
 كلوب ايرتدم سوز عالم كورده غايه قرا كورده
 هان الورب ميانم الماس حجاروب مغاره اعينه
 نيردي وچيغنه خله سون مغاره كوخته سوزلوي
 دريا حير اولدو نچي كورده بوقر سون زاده سوزلوي

50
 طاش وارايشي چوكني سوز برضيلي بر كند يكلوب بر ديوان
 خانه نله اورده بوندن برورده خالصد دوشلش بر سخت
 شاهي قوراش نله اوزنم قوراش نچ نوركي اديش
 قديله اوزا نوب مسع اوكار يقلوب باقور سوز دره هان
 بوند قوراش نچ اولدو نچي يقلوب المير و كلوب اولدو نچي
 چقورده و باشا و جند كلوب بوند باشق بر ديم اورده ديوش
 بله كلوب كورده سوزن طورده بوند حبال اولد ديوش
 باقوب باقور و جند سوزدي كورده المده ناله نچ
 اياق اوزره طورور چوكني كورده بولم كورده اياق
 ناچار طاش نچ بوند نارس سوز نچي كورده بولم
 صحرا يوب بوندن طورده كورده نچ فاوش سوزن طور
 دي هان كورده نچ قابوب سوز بر كور زاوردي
 دلاور عالم كورده نچ برورده ميم المدي اندن

بوند قوتيه عمير المدي اندن يگانه اولوب افشام اولدي
 جنده المير افشام اولدوقه سوز بويي بده كورده قابوب
 بوه اوروب سوزه حكيم اندن لسلم دعوت المدي قوراش
 مخالفت اتميمور سلمان اولدي سوز شا ذاولدي نيدج
 المدي اندن قوراش نچ به المدي واروب بانوايد دروش
 بوند حجاروب بكنورده بوند المير و كلوب بوقر سوز
 كورده نچ شاد اولوب صوردي بوند اولار اده جوق
 مال و طوار بولوسالم اليكوردن سوز اولار اده
 سهيل قانده كلوب سهيل كورده شاد اولدي اندن
 ادهر كورده بار غار اعينه اولدي صاحب مالي
 و اسبابي دده كورده قاطر كورده كلوب حلت بولم سهيل
 قانده كورده بار اندن ديوش نچ كلوب ده نچي
 نچا ووشه حورديانه كورده اوتورده نچ سوزلوي

61
 اولدو نچي نچي بونم اما نچ حجاب راوي اينده
 بو طرفه اولر نچي ادهم دعدا واز كورده بوند
 قطار دوه بويي مال ايله صبا كيم كورده نچ سوزلوي
 راست كلوب نچي سوزلوي ايله حلال ايووب بونورده
 بعضي قورده و بعضي نچ اول مالي فراواني بر اغويوب
 كندو بويي نچي كورده ديوش كورده صبا ايووب
 لقاديو نچي كورده نچي اعلمتوب فرزان المير احوالي
 اعلم المير ايتدي ايشاه سوز سوز نچي نچ نچ
 فرزان نچي نچي سوزلوي راست كلوب حله المير دند
 العرب بھلوان قتل المدي ديار انا بوردن نچي
 لقادر نچي نچي شاه دكلمتو باقور شاه زياه
 ملول اولوب نچي نام ياروب لقاب زمرده شاه كورده
 احوالي اعلم المدي چوكني زمرده شاه جنر كورده

واصل اولدي اوقيدى نامك مفسر من بلده خان بوقون
 ۷۸۰
 طوروب تيزدارك كورب بولم كورب مخم سجيل ديوپ
 ۷۸۲
 كندى كوتورون بركون خيم كورب قرار ايلد ايلد
 ديوان اولوب سجيل بونام يازوب كوتوردي دغي كوتورون
 بلده دي سجيل دغي الويا و قوتدي كوردن احتياج كلور
 بنجه بر اولاسن و سجيل سرفراز دار و وروپ طوب
 بنده حكيم سن اكر بوق ديوپ غناد ايلد و قوتور قاط
 اوله سن دغي سجيل قاقوب نام سجيل سرفراز كوتورون
 اوله بونوب الجينك اوزر سقا اوقيا لحي معاز لوطم
 سوردي الجيسر بكونه طارقه احواني بلده دكره صكه
 طارقي غنيد كلوب جلد جاغز تدي اولكون اول
 كچه طرفه تدمار كوردي ميرانه كلوب بيريه قارنو
 مهنه جلوب طوروب طرفه نون ميدان اجلدوق عجبديان
 واصل

كيم كورديكن خان سجيل ميدان كورب طارقي ميدان دعوت
 ايدوب نفع اوروب جولان ايلدي طارقه دلاور كوتون
 صا طوروب ديوپ جدم ميدان ايلدي طارقه دلاور
 كوتون صا طوروب اولكون كشتي فده فلكه ديكچي بونام برونه
 اير كوتورون اوردي اير صا طوروب بركونز اوروب
 اوله كوتورون برادر دكره كوتورون قاقوب
 خطا ايدوب سجيله بنجه طوقوب بنجه بونام اوروب
 سجيله بونوب كوتورون فان بوردن اما سجيل كندوب
 بولم حال اولدوغند دغي بونام سجيل و سجيل سرفراز
 دن عجاب ايلد كوتون خان دغنه اجبوب دار سنج
 اولوب اير سوب ويره طوروب بونام صا طوروب ديوپ
 سويل اوروب كيم سندن وارجه اكر باره ايلدي خان
 طاروق دغاوان نفع اوروب دغي اير سوب بونام
 سجيل سرفراز

عقلگر با نیکو زده ایه لغت ابرویا و لوسوره فرزان
ایوب او کتخ سلمان اولوب طبع اولان یوق دیوب عناد
ایدر کوز فایله یوز اولوب سوز که جم کوز به فرار
در که بشار کوز دای فی الواقع جولای برینه جان برافور
دن جانجوب اییدیر ای دلاور سن سنک قوکن اولان
بزم حمزه ایچنیک سن قلمی اتمله ایچون اییچونیک
سن سلمان اولان سن قلمی ایله بزم کونه انور دیوب
جم سی بر او غور دن سلمان اولای کلور سوز فرزان
او کتخ مایش قودیر قولور قوبه ایله ایله انور سخیل
شاه ایله طارن رعدا و از عجل سوز فرزان ایله کلور
قوب او تور دیر امار او یه ایبر بودیکان بو فیر
ماقوت شاه ایرد که زهر بوغوش کلور دیوب انور
بزم بر لقا لغت عرض ایوب بو فیر دن اکا
اولوب

اولوب المنتن جانلید یازدی اما صورت ناصیه با کوز
الدر میو یکید بلده بری اما ملعون المنتن ایچ ایچی
کعبه دیر اولدم دیوب اییچ بوده حکمتدیر بول اولور
کوز اما ارام نیریندن جم سنه عجم ایملر دیوب
بو کوز هرزه برید بود امر ایله نیر بزم
بزم سوار ایله رزم افکن کوز کوان سوار کوندردی
نام و اصل اولدور نینهار اکتمیر بریم نیر فرزان
ایوب اندن بریم بو عجل در کوز قلوب اکا درام
اما هله لقا نینف خوشنود کوز کوز دیوب هان القتی
اوچ اریش قدیم برینون طلوب کوز سن کوم کول
بولان عجم ایوب بوز سکان بیله ایله و کچی
صدلی نشی دلاور کوز ایله عجم ایوب کتدی کوزده
بزم کون کلور اوشدی عجل و طارن در صلی ایله مقابل

اولوب سخیل شاه دخی کلور اکاه ایله ایسی حساب
اول ایچ بود عکر دشمن سوار اولوب میرا کتدن
کلور ایله بظیور طور دیر اول محله هان بودیکان
طارن عجل دن اجازت ایوب عجم میدان ایله افکن
بر ابر اولوب سولش کوز غشور جنگ ایوب هان الا
نیز کوز زاوروب بر فصل جنله ایوب ار الزم اون
اکم جم خطا کلور ای افکن غصنه کلور بکوز زاوروب
طارن دخی کوز بر ابر و یوب مردانه ضم ایله
اکم المنتن اولان دشمنه بی طاقت کتدی
قرای افکن کوز بریم جنط ایوب کتدی اولدم بریدن
هان عجل سوز فرزان اول حال کوز عجم میدان ایله
طارن قرای بریدن نیشده بر میدان جیقا دیر
دیو اکم عجل میدان کوز کتدن بلدی کوز ایوب کلور میدان
عجم

ویر کتدی ای کتور ملک دیور هم ایچون دن حیدر منتن
سوزور دن عجم رزم افکن جواب ویر کوز بوغدی چون
سوز سوز فرزان رزم افکن او کیه ایله سولش از
غشور بال نیزه و کوز زه اوروب بر فصل ایوب کلور ایله
ارادن نیر جم خطا کلور کلور حکم بود سوز اییچ
ای دلاور اشته کوزده حال کلور کلور ایله هان دشمن
ایوب ر کام ایوب و نسیه لغت ایوب سلمان اولور
اکر یوق دیر سن سولور سن عزمه تیغور اما عزمه
دخی عجل ایوب اولور کوز عجم کلور اما عزمه
کلور اولور سکا ایوب کوز دکه در افکن اییچ
بیم با کوز کوز نیر زیاده سنه قادر اولدیر جونت
بیم اووه ایله در اشته قوشلق زانی اولوب صید
نیر مانده جمله ابر رز شید دکه نیر قادر اولور

دخی عجل ایوب
کلور اولور
سکا ایوب
کوز دکه
در افکن
اییچ
بیم با
کوز کوز
نیر زیاده
سنه قادر
اولدیر
جونت
بیم اووه
ایله در
اشته
قوشلق
زانی
اولوب
صید
نیر مانده
جمله
ابر رز
شید
دکه
نیر قادر
اولور

اور دبی روزم سورده الایمن فارشور در که در دست
 ویرمیو بیست کویاوست فاشنه راست کوی فاشنه
 یار دبی قابی بویزه بورد که سورالم حکوب دال قیغ
 اولوب دزم افکنده کچیج سور بر تیغ اور ورا و موزینه
 باشند درت یاریج قدر زخم اور دبی افکنده مجله
 دوندی ایکی دخی کویب قوتیبر انقن بار کاهلر نه کویب
 قرار ایله بلانندن زغلییه صاروبی بویع دفع غم ایچون
 مجس قورویب عشرته بنلدیر جو تک صباغ اولدی اول
 کون طرفیندن جنله اولیب هر کس الحوده حال
 اولدیبر انقن دیوان تک کویب بندی بویع محلی دخی
 ارسته اولوب او تروپ عینی و فوشا تکده اما
 بو طرفن راویب ایر جابله مبارکه دخی ناکله بری
 اول ار ایله کورده کورده کورده کورده کورده
 هنر اولوب

خبر اولوب تمام بلدیکم محل سرفراز در همان خورده مجله
 دیوانه کویب فارشورنده طوره وارده محل مایکی
 کوردر که بو طرفن قیافت کوردر که حیدان اولوب
 بی احتیاطی رجا یکی بویله کوردر که اولدی انقن
 اولان دلاور نه کورستردیه بنزاده بقویب کوردر
 اما جابله بقویب سور که بویله کوردر که اولدی کوردر
 استی ای شاه بنم اتام مکه در بن ای استیوب کلیم لعا
 ای بلادم در بن محل سرفراز دخی بقویب کوردر که بو
 همان عینیلیم عمر در بو کورده ایله استیوب کوردر
 کل کورده بن مکه ده کورده او علی سنی در کورده جابله
 استیوب سلطان بن قولله مکه ده بابانله او علی در کورده
 کوردر خوش کورن بلدیک بابانله او علی سنی اتا
 بابانله ادی بنده در جابله استیوب بابانله خواجی عمر

هنر اولوب

در دبی اشته انامک اون ایکی بیله القون تکاچی
 واردر ای استمکه کلوم ددی محل استیوب بی اوغل
 اول سنله انانک دکلویب عمر وقت اولور که ایقن ایله
 کاجیقاروب ویرد کورن القون ایما زرفنده قالد کیم
 سن اناکل جمعیتی اله سنی ددی انقن مجله دونوس
 استیوب ای حیا ریکل امدیج هر کیم عمر له او علی سنی کلا عیده
 سندنیم شول یارم بو کورن لارم در بر عمر مجله
 نشنه لرح تیمار ایتمک بنالور بود ده جابله استیوب
 نوله سوردر دیوب کلیم یاره سن بقویب انقن آل
 اوروب قونیندن عیار نام جیقاروب کورن کورده
 قام علی سنی بر لوب و اوروب نه ایسه مرهم دوروب
 کوردر بویله یوب خوش اولدی انقن جابله استیوب
 استر کلا اون بیله القون مریع ام اردی جابله استیوب
 بکا

بکا القون کورن کورن ایله همان بابانله اولان اون بیله
 القون شهادت ایتمک کورسن ددی محل سرفراز استیوب
 ای عیار بن سکا اون بیله القون ویرم سن انقن کورده
 اتامه اون بیله القون انانک تکاچی واردر کل اکا
 شاهدالله ایله ویرسن بو ناهل سورده ددی جابله
 عیار استیوب ای سور بکا القون کورن زینا بن حمار
 دکلم کورن بویوله القون جمع ایدیم بکیم قارونم
 مالله اولوردم اعیاد بنم مرادم القون دکلم
 شو لایم بویله القون ویرله مقبولم دکلم
 سور الا بکیم کلیم تسلیم ایتمک بویله بکا شهادت
 ایدی سن کبابانله انانک اون بیله القون تکاچی
 واردر دیر سن انجی مرادم بودر ددی سور استیوب
 خوش کورن طونام اشته سن شهادت ایتمک اتا بکیم

60
 به عبادت مملو اولم و دخی جابلک دخی دونوب قاسمی ویدی
 دخی رستی و خلیفه و لندوها و سایر بنیاده لری آلدی
 بزمنه شاهزاده در دخی بحال سرفراز بنویشتند که
 او ایرویل غلغلی اندن ایندی کوزم نوری بدیع وقاسم
 و جوق سوریلم خلیفه بنیاد شهادت ایسیرسه بنیادخی
 اند طاق اولونکو شهادت ایسیرسه دخی اندن جابلک
 بوزم رسع خطبه ایسیرسه بعد از نری اول ایسیرسه
 سوار اولوب ززم آفکن میدان کیروب بحال سرفراز
 طلب ایسیرسه اوله میدان کیروب بحال سرفراز اون ایسیر
 کون جنگ ایسیرسه بر برینه کتد اندیر ززم آفکن
 اوچه کوه زور ایسیرسه سوریه اوچه اوم نیک کیروسه
 سوریه اندن سرفراز دخی اشته هموز ایسیرسه اول
 سیر ایسیرسه سلیمان صلیط ایسیرسه ززم آفکنک

60
 اول محمدی منغ نوبت کندیم کلردک بر کر زنده محمدی

اوروب تازبان کورستروب بر جانیه شوبل انیلم ززم آفکن
 کیمی دلاوردیه المثنی اوج ارش قدیم بر کوه جسد کورک اندید
 کاهه غنیمه و کاهه ارقی اوزرته سوروب ناسیخاف دینه
 الوب کتدی ایسیرسه اول اراده بنده جیکدی ایسیرسه
 اول ایسیرسه کورک اوجالی کورک دخی دونوب قوردر اصله
 فی الفایته بر بعد سوریه دیوان ایسیرسه سوریه ززم
 طرزه بر حصاروب بنیم طرزه بر کیدیر اندن هر کیم کیروب
 بر نده قرار ایسیرسه اندن سوریه امر ایسیرسه بنیاد رویه
 بنیاد ایسیرسه ززم آفکن میدان سیاسته کتدر بر سوریه
 امر ایسیرسه بر نده ادرله یو کتد بر جانیه کورک دخی لغان
 دیلج سوریه صالی ویردیه کلر سلطانی اولدی ایسیرسه
 بیله اریله ایسیرسه سوریه ده قول اولدی اندن کتد

61
 شور دخی بوزدی لشکر جمع ایسیرسه بر اق کورب دهرت
 کتد بوزدی کلک رسع دکنی بر ارجاظر ایسیرسه جابلک
 ایندی عایدی و ارجاظر ایسیرسه بر جنر کتد کوره لیم حمیم
 صاحب قران و اولاد کورب و سایر بکلی کلر ایسیرسه
 وار لیه تیز کلر بر جنر کتد ددی بوز دخی
 اول ارادن واروب لغانله اوزرته واروب دخی اشغالی
 اللام ددی اندن جابلک ایندی ایسیرسه وار لیه
 دوشن سوز اوکوم کیده لم ددی بوزلر جابلک عیاریه
 عوردن غنیمه جیقاروب جابلک دخی بوزم و ارجاظر ایسیرسه
 عزم صیالی ایسیرسه روانه اولدی اشته جابلک کتد
 قسطنطینک دخی ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه
 قسطنطینک دخی ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه
 قسطنطینک دخی ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه
 قسطنطینک دخی ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه

61
 اول جوانی کورسترو ندر دخی عاشق اولوب بی قران اولوب

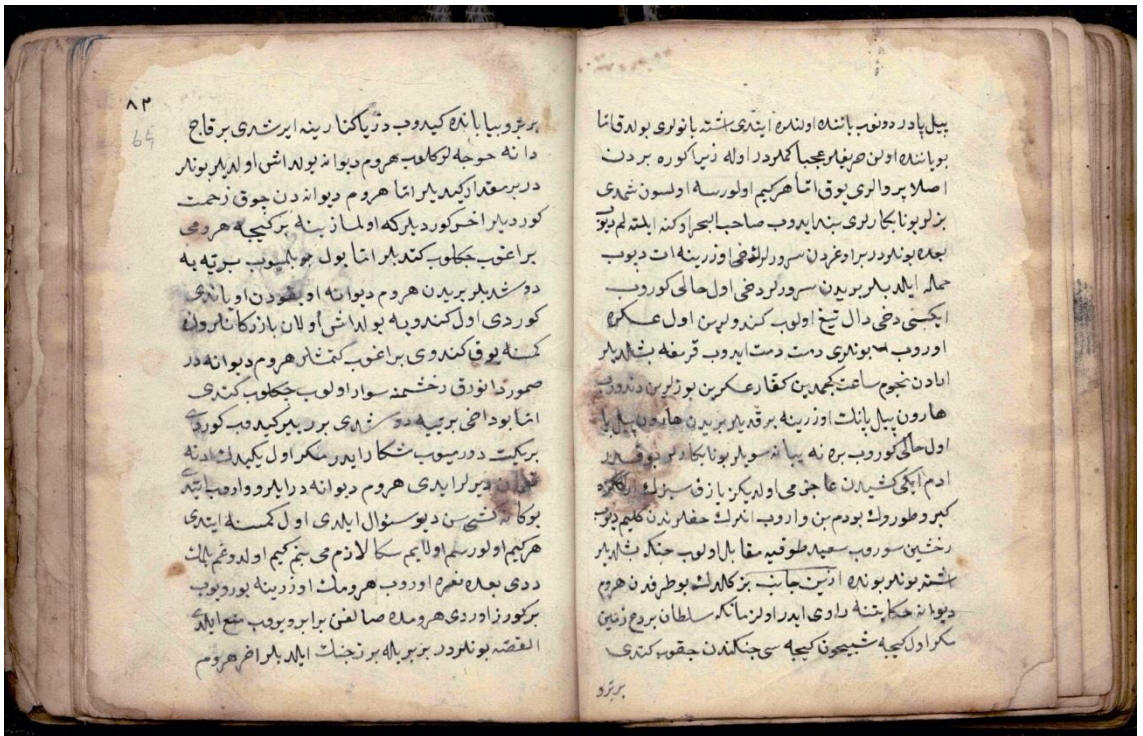
61
 به او باقی بر بریه مشاونه ایسیرسه بر اق حاضر ایسیرسه
 قران اولان جنر کتد لونا کاه اول قولک قرند اشغالی بو
 احوال دن خبر دار اولوب ایسیرسه غلبه صاحب البحر کتد
 کتد و نوا اولدی ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه
 اشته اشته کتد قور لیز دخی اول احوالی بویسیرسه قران
 قالمیسا اول قولک بی کناه اشته اشته اشته اشته اشته
 ایسیرسه ددی بر سعید طوقی ددی بویسیرسه کتد اشته
 کورب دخی قران عاشق هاشمک با ننه کلر ایسیرسه
 خبر بوزدی برادرته دیر سین شول قولک اگر اول کتدی اولدی
 بر دزمان ایسیرسه ددی ایسیرسه بولم بوسوزده ایسیرسه
 قاج سوار لوقه بر طرزه کلر ایسیرسه ایسیرسه ایسیرسه
 دجلیت سکوت اولدی بر برین سعید طوقی و هاشم دخی بر برین
 هر دم دیوانه دخی بیلم ایسیرسه اول سوار لوقه ایسیرسه
 بلا قدر بهمان بود سکوت اولد اشته اشته قولک قرند اشغالی
 ایسیرسه بر نیک اوبه کرای خان دیر نیک اوبه کرای خان دیر
 سکوت اولدی اولد اشته کتد ددی کتد قرند اشغالی اوده مالک

داود ایله کور صاحب الجملک بر قزی دخی وارا ایدی بو حالمی
کور و بونام زیاده اجددی برندن دور و ب پدی صاحب
الجملک ایغنه دو شوب منتت ایله اری هاله قز قز ترا شمرین
اشنه اتمقدن منع ایله می کور صاحب الجملک کونین یقین
بر کوی دخی وارا اید اول قز و بو یکتا نمانده اولوردی
اول ایله کیم بونهار ووب صاحب الجملک قز قز ترا شمرین
قوتی ادر کیم بر لودی بونهار اولاراده سعید طوفی ایله حاجتی
کور و ب عجباً بونهار کیم و اله دیوب هم بر ادم کونور و ب سرور
لرین کیم اولور و غناک سوال اید ووب اولدی کیم بونهار
کمز سر و بوارده او تور سعیدن مراد بونهار دور و ب سعید
طوفی ایدی بزم کیم اولور و غن سوال اولور ایسه اول
نای و لکرده داستان اولان خرم نک اوغول و بونهار و ارسوله
اول دیلا و لر کلوب سلیمان اولونور بوخسه بوندر صفر
کورد لرد دیلا و لر کلوب بوخسری اله کلوب سرور و لر بریه
دکده بونار و غصیه کلمه اولسون بره نایکار لرین منع صحیح
اوغلی اولغی کور کیم هم دیوب همان کرای خان بونهار لک
اوز برنه عجم ایدی بونهار بو حالمی کور ووب همان سعید طوفی
برندن

برندن طور ووب رختنه سوارا ووب کرای خان نه مقابل اولدی هم دور
بو کاسلام و بریدی اوله علیک العوب ایدی نایکار کمز و بون
چون او باه جواب کونده دره سین دکده سرور ایدی نایکار
بتم کیم ایدو کم سکا ده بو چون مخالف ایدمک ددی کرای
خان ایدی سن و بابا کخره کیدر دیوب سو بوشک جنک
بشک ایدر ارنده بر قز حله خطا کیم کفک کرای خان قاقیز
قال شیخ اوب بیدرم مثال ایدر شو ب سرور و حواله ایدی
سخت طوفی صلا سبزه مقید و بوب بلیجدر لک بونهار
انکره قول ووب و لیک لندن الوب و چوبره کور ووب
بو کاسلام ایدر ایدر دیکم کیم بریه وارده لیک پاره ایله کرای
خان بر مقایس جان و بریدی کور بو طرفن هاشم دخی کرای خان
جنک ایدر ددی کور کیم قز ترا شیخ کرای خان ایله باه ایدی
بوده کرای خان نه برتخ اور و بیا لیک باه ایله قفا ایدر اول
سالی کور ووب بونهار کور لر بریه عجم ایله بونهار دخی اولدی
دوشد بونهار کیم ایدم کور کیم قز ترا شیخ سرور لرد بونهار می تار
سارا تکمین مسکه کور و بونهار کیم طاغلت بلشنه بر ایدی دار سوار
پیدا اولدی بره ماله کلوب ایدر بر رخت برندن ایغ سوار

ایغنه دور و بونهار سرور کور و بونهار کیم ایدی دانه قز لرد کیم فلک
مشک کور کیم قز ترا لک عقالی چاک اولور سرور و بونهار قز لرد
کمز دیوب سوال ایدر کیم قز ترا ایدر بونهار صاحب الجملک قز
بوز بر کیم بر و اقع کور ووب بزم ایدر بونهار اولاد حرم دن
هاشم و سعید طوفی نام دلا و لر لک نصیحا اولور سن لکن سلا
کالک دیوب بزمی همان ایله یجه سز لر بزم کور سز دی
بزمه جانله عاشق اولدی با بزا اول سرور لر یقینه بو بوز لرد
ایدر بر خالان سمته وار لک ددی بزم دخی او با نوب کور دیکن واقف
بر بر بزم نقل ایدر و بر بر بزم له مشافه اید ووب کور کیم
او بونهار بر رختنه سوارا ووب اولد و کرای کور ووب
اولدی کیم شمه هلمش کیم سز یبولدی دیوب سرور لر لک
اینها ایدر بونهار و بونهار کور کور کور کور کور کور کور کور
اندر اولاراده بر اغناج سار سینه او تور و بونهار و بونهار
مشغول اوله ایله بونهار لرد و قیاسا بونهار سرور لرد بونهار
نوش اتمک زما ف کادار کور کور کور کور کور کور کور کور
کیم بونهار کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
دیه سرور لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد لرد
ای

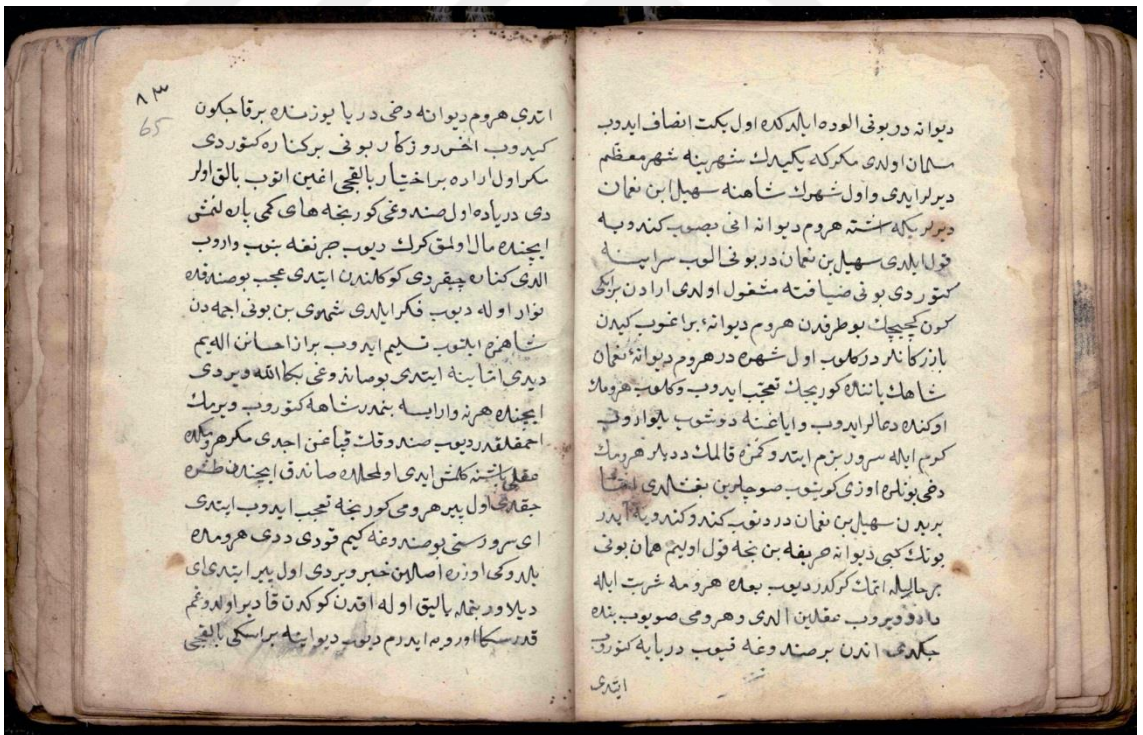
ای بانو لر شمه نکرو الم بچک کور دینا طلوسی عکرا و بونهار
بزم الیزدن اتمه قدار لید دیوب بونهار دور او تور ی صفا
لورنده اولدیر اما ازمین حاجت بو طرفن ایدر سی صبا اولدی
اول قز لرد کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
بولد بونهار کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
شاهم بو کیم بانو لر غایب و لشر بر بزمه یوق بلشنه بزمه
اولدیر و دیلا و لدم صاحب الجملک انکار یقین و بیا اول
اطلاقی ایدر ووب بولد بونهار اول ارا بونهار و بونهار کیم
سز و لر کیم عشق ایدر ووب کور کور کور کور کور کور کور
بانو بونهار کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
ایدر بونهار کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
بلشنه ایدم کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
بعله رختنه بزمه زبر بونهار کور کور کور کور کور کور
ویر ووب سولاقا ووب اول تور کور کور کور کور کور کور کور
بریدن اول تور کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور
هاروت بیل ایدر لردی بونهار کور کور کور کور کور کور کور
قز ترا ایدر ووب صلا کور کور کور کور کور کور کور کور کور
دور ووب

بیل پادرد و دغوب بانده او شده ایتدی ایتدی ایتدی بونوی بولوق انا
بویانده اولن صیفا عجبیا کله مرد اوله زسیا کوره بردن
اصلا پروانوی بوق انا هر کیم اولور سه اولسون شیدی
بز لوبونایکای روی بنه ایدوب صاحب البحر اکنه البته لم دیو
بعده بونلورد سرد غردن سرور لر لثقی اوزرینه ات دغوب
حاله ایله بلر بریدن سرور لر دخی اول حالی کوروب
ایکسی دخی دال تیخ اولوب کندولین اول عسکر
اوروب بونلوری دست دست ایدوب قرغه بشله ایدوب
انادن تخیم ساعت تخیمین کفار عکرم بوز لوب دندوب
هارون بیل بانک اوزرینه برقه ایدوب بریدن هارون بیل
اول حالی کوروب بر نه بیانه سولار بونایکای کوروب
ادم ایکی کتیلان عاجی اولدیکن اوزرینه ایدوب
کبر و طور و ک بودم بن واروب انلرک حصار نیدن کلیم دیو
رشتین سوروب سعید طوقیه مقابل اولوب حنکله بشله ایدوب
باشته بونلور بونده ایتدی جانین بز کالرشه بوطر فدن هریم
دیوانه حکایتنه راوی ایدوب اولر زمانه سلطان بوم زین
سکرا اولر عجبیه شیعونی کعبه سی چکندن جقوب کندی

بر بوسیا بانده کیدوب دریا کنارینه ایرتدی بر قاج
دانته حوجه لوبکایب هریم دیوانه بولداش اولدی بونلور
در بر سقا ایدوب ایتا هریم دیوانه دن جوق زحمت
کوردی ایشور کوردی ایشور اولر ایشور بر کیمی هر وی
بر اعش بکلوب کند بلر ایتا بول جو بلیوب سوتیه به
دوشد بلر بریدن هریم دیوانه او بونلور اولدی
کور دی اول کندوبه بولداش اولان باز دکانلور اول
کنه لوق کندوبی بر اعش کتله هریم دیوانه در
صوردان لوق رخشند سوار اولوب حکلوب کندی
ایشور ایتا بونلور بریده دوشور ایدوب بر بریده کندی
بریکت دور سوب شکار ایدوب سکار اول کیدک ایتا
بیر لرایدی هریم دیوانه در ایدوب ایدوب ایدوب
بوکا ایتدی سن دیو سوال ایدوب اول کتله ایتدی
هر کیم اولور سولایم سکا لازم می سیم اولدو و تم بلک
ددی بعد نغم اوروب هریمک اوزرینه بونلور
بر کور زاوردی هریمک صالغی بر ایدوب ستم ایدوب
العقده بونلور بر بونلور بر زینک ایدوب ایتا هریم

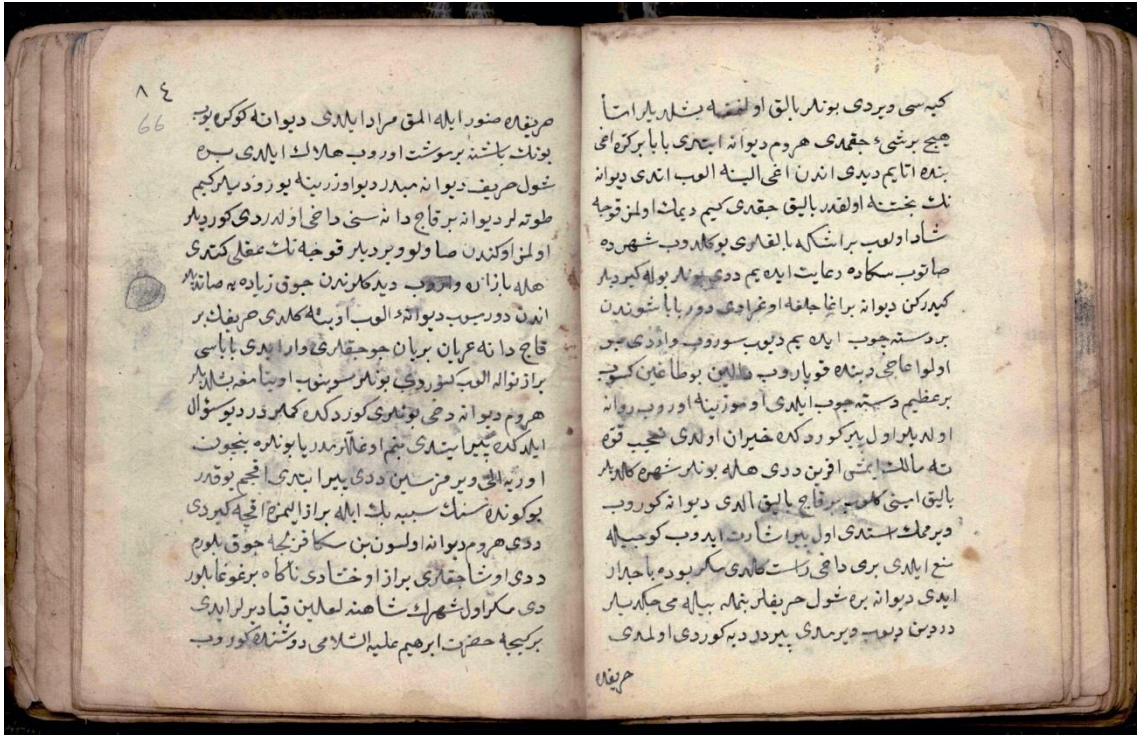
بر بوز

ایتدی هریم دیوانه دخی دریا بوزنده بر قاج کون
کیدوب الخس روزگار بونی بر کناره کوردی
سکار اولر ایدوب ایتا ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
دی در ایدوب اولر سنده دخی کورنجه های کچی پانه لشی
ایچنده مال اولمق کرک دیوب صرغنه سوب واروب
الدی کنانه چقردی کولاندن ایتدی عجب بونلور
نوار اوله دیوب فکر ایدوب شیمی بن بونی ایتدی
شاهنغ ایتدی تسلیم ایدوب بر ایتا ایتدی
دیدن ایتدی ایتدی بوسانده دخی بکالقه دیدن
ایچنده هر نه وارایسه بندر شاه کوروب و بریمک
احمقلقد دیوب سنده وقت قبا عن ایدوب مکره
عقلی باشنه کلش ایدوب اولر ایتدی ایتدی ایتدی
حقال اولر ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی
ای سرور سخی بونلور و غه کیم قودی ددی هریم
بالدوی اوزره اصلان نغم و بریدی اول پیر ایتدی
دیلاور بنده بالیق اوله ایتدی کولدن قادیلاور و غم
قدر سکا اوروب ایدوب دیوانه بر اسکی بالیق

دیوانه در بونی اوده ایدوب اول بکت ایتدی
مسلمان اولدی مکره یکیمیک شهرینه شهر معظم
دیر لرایدی اول شهرک شاهنه سهیل بن نغان
دیر لرایدی شهرینه هریم دیوانه ایتدی بونلور
قول ایدوب سهیل بن نغان در بونی ایتدی سر ایتدی
کتوردی بونی ضیا فتنه مشغول اولدی ارادن بر لکی
کون کچیک بوطر فدن هریم دیوانه بر اعش کیدوب
بازر کانه در کلوب اول شهر در هریم دیوانه نغان
شاهک بانده کور بیک عجب ایدوب و کلمه هریم
او کنده دعالم ایدوب و ایتدی دوشوب ایتدی
کوم ایدوب سرور بزم ایتدی کور قالمک ددی ایدوب
دخی بونلور اوزی کور بونلور صوجا بن نغان ایتدی
بریدن سهیل بن نغان در دغوب کند و کند و ایدوب
بونلور کچی دیوانه صرغنه بن نغان اولر ایتدی
بر مالیه ایتدی کور دغوب بعد هریم شربت ایدوب
داد و ویردوب نغان ایتدی هریم صوب بونلور
جکله ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی ایتدی

ایتدی

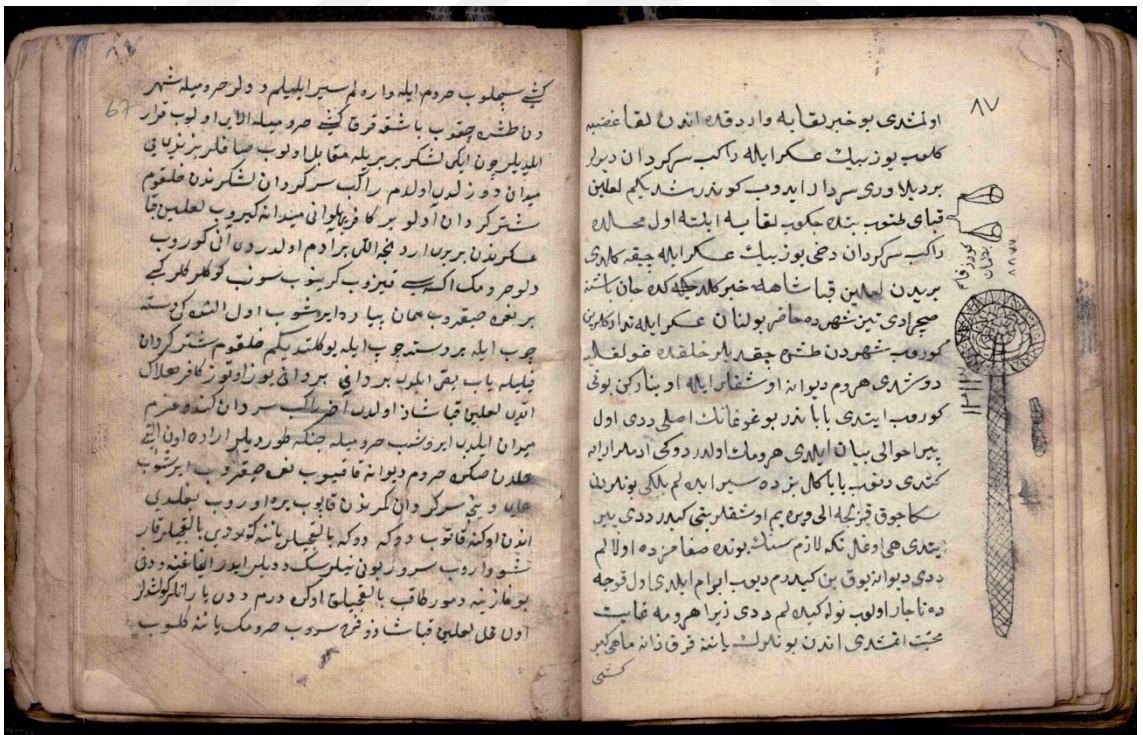

کبیه سی ویردی بونار بالی اولفته بشله برامتا
هیج برشی جقمده هر دم دیوانه ایتدی با بایرکن اخی
بنه اتایم دیری اندن اغی البینه العیب اندی دیوانه
نک بختنه اولفقدر بالیق جقمده کیم دیمش اولمن توبه
شاد اولوب برانکه بالقداری بوکلادوب شهسره
صا توب سکاره دعایت ایله هم ددی بونار بوله کیردی
کیرکن دیوانه برانغا حظه اوغرا دی دور با باشوندن
بر دسته چوب ایله هم دیوب سو روپ و ایدی
اولو اعاجی دینه قوپاروب طالعین بو طالعین کسوب
بر عظیم دسته چوب ایله او سو زینه اوروب دیوانه
اوله با اول بیکور کورکده خیران اولدی شخب قون
نه مالک ایتدی افرین ددی هاله بونار شهسره کالدر
بالیق ایتدی کلمه بر قاج بالیق ایدی دیوانه کوروب
دور ملک سندی اول بیا شاد ایدوب کوب ایله
سغ ایله بری دافی رست کالری سگ بوده با حیدار
ایله دیوانه بر شول حرفتسینه بیایه یی کالری
دردین دیوب ویردی پیردی دی کوروی اولدی

حریفه

۸۶

صریفه صور ایله المق مراد ایله دیوانه کورک بوی
بونک بلشته بر سوشت اوروب هاله ایله ایله سب
شول صریف دیوانه مبدار دیوانه زینه یوز و دیویم
طوتور دیوانه بر قاج دانسی داخی اولدی کوریدی
اولم اولکدن صا ولو و بر دیر قوجه نک عقلی کندی
هاله بازاره و سوپ دیدکلندن جوق زیاده صانه
اندن دور سوب دیوانه الوب اوبه کالری صریفک بر
قاج دانه عریان بران جوق کالری دار ایله باباسی
براز نواله الوب کوروی بونار سو سوب اوبتا موبت ایله
هر دم دیوانه دخی بوناری کورکده کالری ذرد سو سوال
ایله کله پتیرا ایتدی شهم و غل از ندر با بونار بونار
اوریه الخ ویر منسین ددی پیرا بیری انجی بو قدر
بو کونده سنک سببه بلک ایله بران ایتدی اخی کوروی
دوی هر دم دیوانه اولسون بن سکا فریجه جوق بلوم
دوی او شاجق ای بران اوختادی ناکاه برغو غل ایلر
دی سکار اول شهلک شاهنه علین قباد بر ایلر
بر کجه حضرت ابرهم علیه السلامی دوشمنه کوروب

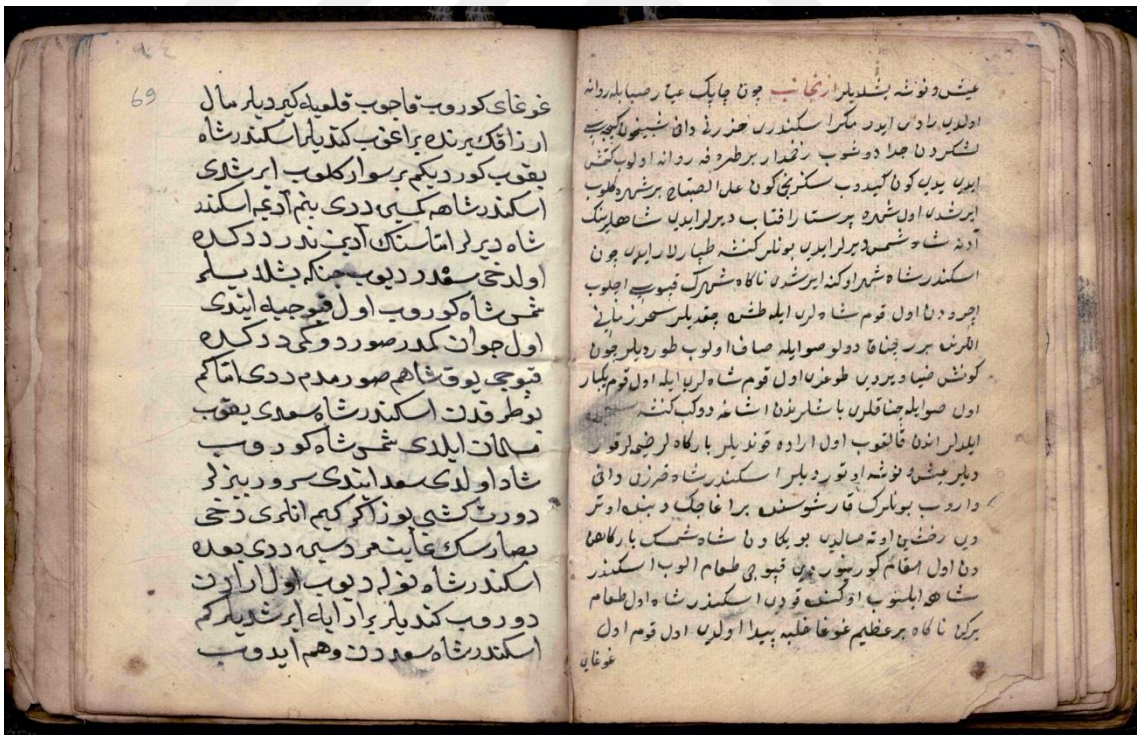
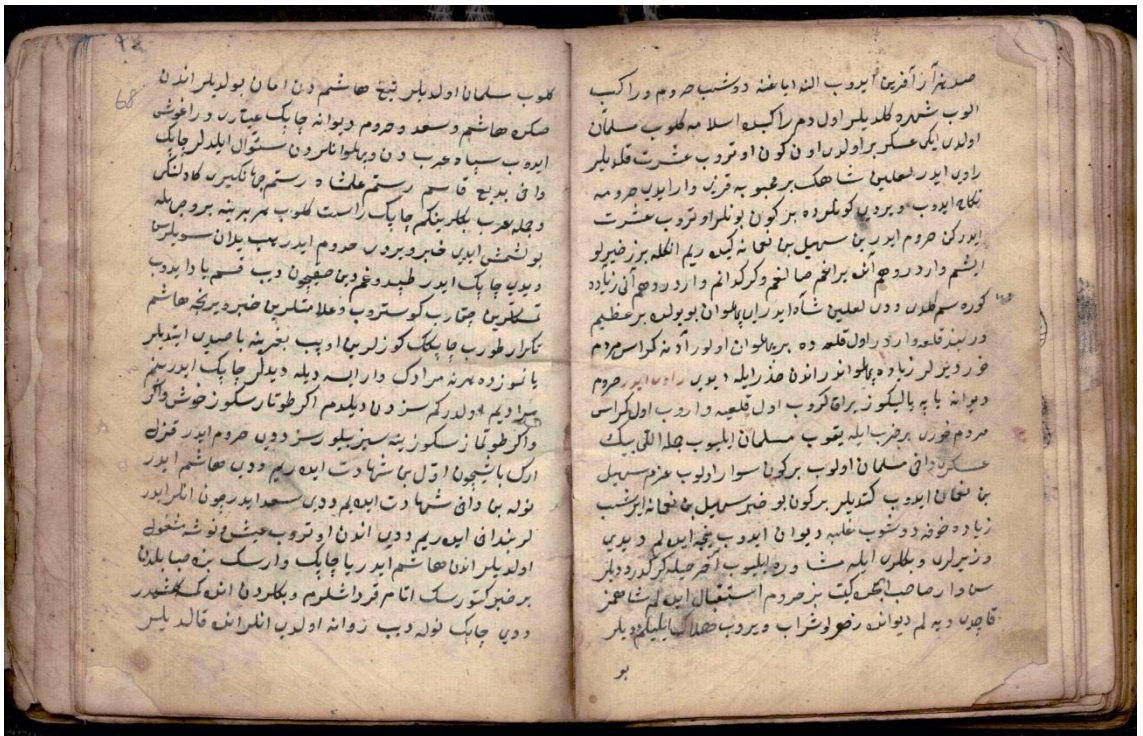
اوندی بو خیر بقایه وارد قده اندن لغا غنیه
کلمه یوز بیلک عکرا ایله راکب سرگردان دیر
بردیلا وری سردا ایدوب کوندر سندی کیم علین
قبای طغوب بنه کوب بقایه ایتله اول حاله
راکب سرگردان دخی یوز بیلک عکرا ایله جقمده کالری
بریدن ایله بن قبا شاهله خبر کالری کله جان بکته
میجادی بن شهسره حاضر بولنان عکرا ایله توار کلری
کوروب شهسره دین طش جقمده بایر خلقه قونل
دوشم دی هر دم دیوانه او شفا ایله او بنا کین بونی
کوروب ایتدی با انا ندر بو غوغا نک اصل ددی اول
پیرا حوالی بیان ایله هر وقت اولدر دوکی ادمه ارام
کندی دغوب با کمال بزده سیر ایله لم بالی بونار دن
سکا جوق قز قلیه الی ورم هم او شفا برتی کیرد ددی بیر
یتدی هی اوغل نک لازم سنک بونده صفا حزه اولم
دوی دیوانه بوق بین کیدم دیوب ایلام ایله اول قوجه
ده ناچار اولوب نوله کیده لم ددی زرا هر مه غایب
حبت ایتدی اندن بونار لک یا ننه فرق زانه مایه کیر
کندی

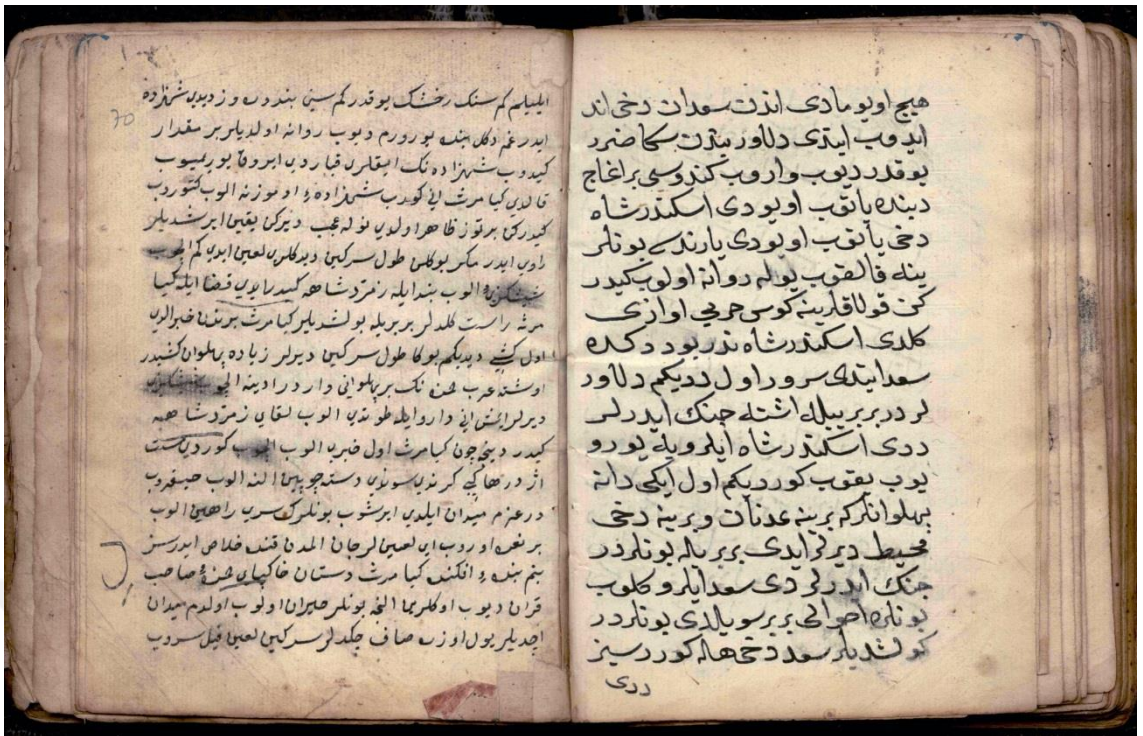
۸۷

۸۶

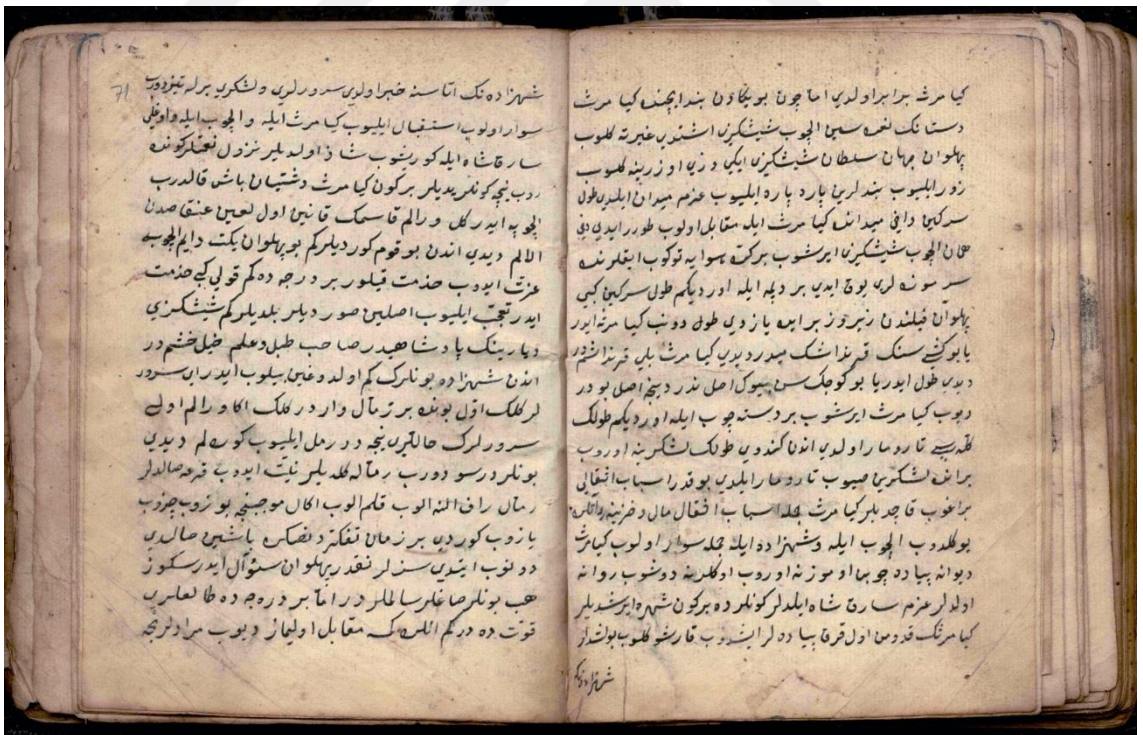
کینه سبیلوب هر دم ایله واره لم سیر الیم و دل و حر و میل شهر
دن طش جقمده باشق قرقا کینه هر میله الا یان اولوب قور
المیلر چون ایکن لشکر بر بر یله مقابلا دوب صا غلر بر نری
میران دور ز لدر اولدم راکب سرگردان لشکر ندن خلقوم
شتر گردان اولور بر کله فریغوانی میدانه کیروب تعلیم قبا
عکرندن بر بران اردن خالک بر ادم اولدر دن ان کوروب
دلور هر ملک اکتیسه فیزوب کوروب سوب کولور کلر کینه
بر نغمه صبقروب همان پیا ده ایر شوب اول شهسره کینه
چوب ایله بر دسته چوب ایله بولکند کیم خلقوم شتر گردان
قیلمه یاب بقا الموب بر دانی بر دانی بوز و تون کافر علال
ایتن علین قبا شاد اولدر انض ملک سردان کنده هر دم
میران الموب ایرد شوب هر میله جنله طور و یلر اراده اولدی
هلدر صکنه هر دم دیوانه قاقیوب لغ صخره چوب ایتوب
هاله دخی سرگردان کوندن قاقوب بر او روب بیلدی
اندن او کینه قاقوب دو که دو که با شفا مانه کوروی بالیق غل قار
شور و روب سرور بونی نیلر سگ دیلر ایور ایتاغنه دخی
بو غل زنه دور طاقب بالیق اولک درم دون پارا کلر
اون قلی علین قبا شاد فرخ سوب هر ملک یا ننه کلوب

هیچ او بود مادی اندک سعادت دخی اند
 ایوب ایستک دلاور سندان کجا ضرر
 یوقدر دیوب واروب کنویسی بر اغاج
 دینه باقیب او بودی اسکندر شاه
 دخی یا نقیب او بودی یازندس یونگر
 یننه فالقوب یولم روانه اولوی کیدر
 کن قولاقربن کوس حمی اواز ک
 کلدی اسکندر شاه ندر بود دکه
 سعادتیک سرور اول ددیکم دلاور
 لوردر بر بیله اشته چنگ ایدر لر
 ددی اسکندر شاه ایتمویله یورو
 یوب یقیب کوردیکم اول ایکی دان
 بهلواندکم بر سه عدنان و بر سه دخی
 محیط دیر یوادی بر بیله یونلور
 چنگ ایدر یودی سعادتیک و کلوب
 یونانه اصحابی بر سویلیدی یونلور
 کولدیله سعادتیکه کوردیسی
 ددی

70 ایلیام کم سنک رخسک یوقدر کم سین بندوس وز دیوب شمرزده
 ایدر غم دکلمه بنده یورورم دیوب روانه اولدی یور مقدر
 کیدوب شمرزده ننگ ایقلر قباروب ایروفا یور میوس
 قالدی کیا مرش لاکوب شمرزده و اونوزنه الوب کتوروب
 کیدرکن برتوزن ظاهرا اولدی نوله عجب دیرکن یقیب ایبرشیدیلر
 زوب ایدر مکر بولکلن طول سرکیم دیر کلرین لعین ایوب کم ایوب
 شمرزده الوب بندایله رنمزوشه کیدر ایوبی وضا ایلیکیا
 مرش راست کلدلر بر بر بیله بولشیدیلر کیا مرش برتوزن خبر الوب
 اول کتیه دیریکم بولکلن طول سرکیم دیر لر زیاده بهلوان کتیدر
 اوشته عرب شن تک بر بهلوانی دار در ادینه ایوب شمرزده
 دیر لر ایستقانی دار و ایله طوبی الوب ایستقانی زمروشه
 کیدر دخی چون کیا مرش اول خبر الوب ایوب کوردیکست
 از درها کچه کوردی سوزن دستچو بیله الله الوب حبیبوب
 در عزم میدان ایلیدی ایبرشوب بولکر کسرب راهیب الوب
 بر نعه او روب ای لعین لر جان المدنا قنص خاص ایبر سر
 بنم بنده و انگن کیا مرش دستان خاکبیلر شن صاحب
 قران دیوب اولکلریم ایله یونلر صیرلان اولوب اولدم میدان
 اجدیلر یول اوزر صاف جلدلر سرکیم لعین قبل سروب

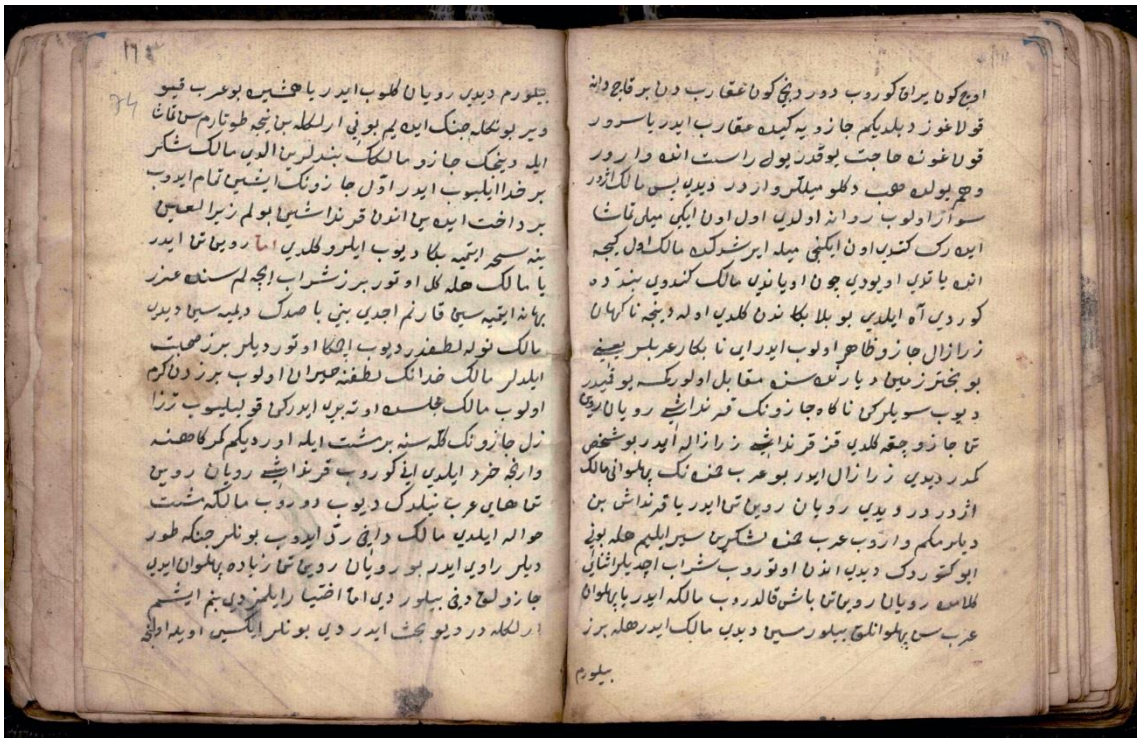

کیا مرش بر او لیدی اما چون یونجاون بند ایچن کیا مرش
 دست تک نفس سین الوب شمشیر کن اشندن غیرته کلوب
 بهلوان بهان سلطان شمشیر کن ایکی وزی اوزرینه کلوب
 زو الوب بند لرین یارده پاره ایلیوب عزم میدان ایلیدی اول
 سرکیم دانی میدان کیا مرش ایله مقابل اولوب طور اییدی
 حق الوب شمشیر کن ایبرشوب برکتی سوایه توکوب ایتموننه
 سر سونه لر یو ایوب بر دیلم ایله اور دیکم طول سرکیم کبی
 بهلوان فیلسدن زبر توز بر اینه یازوی طوق دوش کیا مرش ایبر
 یایونکته سنک قمر نازشک میندر دیر کیا مرش بل قمر نازشک
 دیوب طول ایدر یا یو کوجک سنک ایسک اصل ندر دیمه اصلی بودر
 دیوب کیا مرش ایبرشوب بر دستچو ایله اور دیکم طولک
 قده پیسته تا رومار اولدی اندا کندوی طونک لشکرته اوروب
 بر ناه لشکریم حبیب تا رومار ایلیوب یوقدر سباب ایستقانی
 براغوب قاجد بلر کیا مرش جلد سباب ایستقانی مال و فرزند و اتلر
 یوکلدوب الوب ایله شمرزده ایله جلد سوار اولوب کیا مرش
 دیوانه بیاید چو بها او موزنه اوروب اولکلرینه دوشوب روانه
 اولدر عزم سرق شاه ایلدلر کونلور ده بر کون شهره ایبرشیدیلر
 کیا مرشک قدیم اول قرقا بیاید لر ایبرشوب قارشو کلوب باشن
 شمرزده

71 شمرزده تک آسند خیرا دلری سرد لرین و لشکر بر لر تیزویا
 سوار اولوب ایستقانی ایلیوب کیا مرش ایله الوب ایله اولکل
 سارقاشه ایله کورنوب شت ذ اولدی لر نزول نعلک کونف
 روب بچو کونفر یولر بر کون کیا مرش دشتیان باشن قالدرب
 ایله به ایدر کل و رالم قاسمک قانیم اول لعین عتقا صدان
 الالم دیدی اندن بو قوم کوردیلرکم بو بهلوان یکت دایم ایچوب
 عزت ایوب خدمت قیلور بر درجم ده کم قولی کج خدمت
 ایدر تجتبه ایلیوب اصلین صور دیلر بلدیلمکم شمشیر کنی
 دیارینک پادشا هیدر صاحب طبل و علم خیل خشم در
 اندن شمرزده یونلرکم اولد و خیم ایلیوب ایدر ای سرور
 لر کلک اول بوننه بر زمان دار در کلک اکا و رالم اول
 سرور لرک حالقیر نیچ در رمل ایلیوب کوسه لم دیدی
 یونلر در سو دروب رمال کلدیلمر نیت ایوب قهره صالدر
 رمان راف الله الوب قلم الوب اکال موجیب بو زوب چرورب
 یازوب کوردین بر زمان تفکرت و تفکرک باشین صالدر
 دد نوب ایستقانی سنلر نقد ر بهلوان سسوال ایدر سگوز
 عجب یونلر صا غلر ساطلر در اما بر درجه ده طالعاسرین
 قوت ده درکم الله ک مقابل اولعاز دیوب مراد لریجی

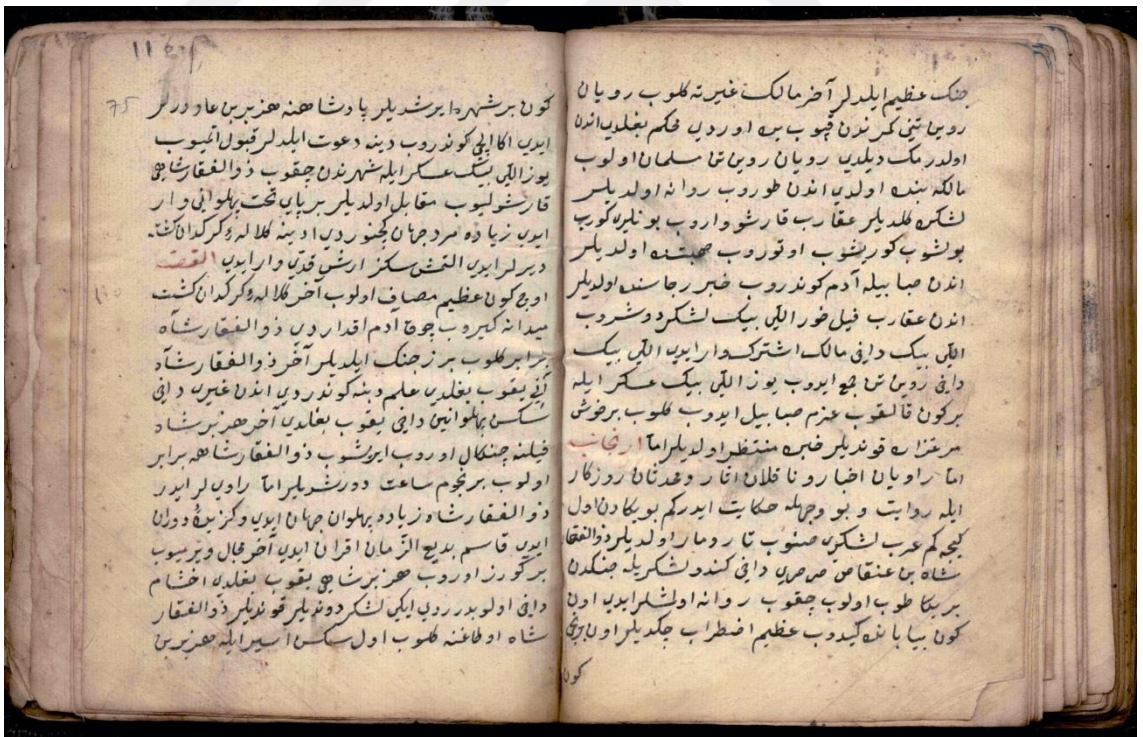
خبر و بر دین بونگشت ز اولد لر انون او توروب باشد و فرتم
 اولد لر عیشت و نوشنه شغون اولد لر مکر بوشنه بدان سارغ
 شاه برقدن نشانلو ایوب اتاسنه اول نشانلو قوگک طاق
 بن طوطا دیبر لر ایوب چشیدن نو ارک قنر نایب ایوب بونگر
 ایکی قنر نایب طوطا دیبر طوطا دیبر چشیدن نو بونگر ایوب
 لویه وار ایوب برینه الماس برینه اس دیبر لر ایوب برینه
 ششها زها ششها نواز دیبر لر ایوب بونگر نقش نقش
 قدیر و وار ایوب اول بادشاه لریک دانی قرقا ششها
 قدیر و وار ایوب اما اول بهلو انگر زیاده قوتلو و جید و
 صلا شلو بهلو انگر ایوب ایکی سبیل کنده انداز لر ایوب
 اما اول طاق با طوطا شیل انداز ایوب چشیدن شاه
 سلطان اولوب لشکر یله تقادین یوز دو بندش دیبر
 بونگر چون بو خبر به ایشدوب زیاده غضبه کلوب لشکر
 لر یاق ایوب ششها لر نون طغنه صقوب با نگاه لر قروب
 سراق کورنگ اوزنه اولد لر اما بو کجاندن برون ساق
 شاه اوغلی کسغان با سارقا ایوب اولدیم انا کاشمندان
 دیک طاق با طوطا خبر کونور بتم نام زادم شیرین با نوب
 کونورین

زیاده بهلو انگر و هم شیر انداز در د چشیدن شمشیل
 انداز در و طاق شاه ده شیر انداز در
 طاق شمشیل انداز در د چشیدن شمشیل انداز در بونگر
 بونگر بیک مکر بهلو انگر و اوزن دین انون کیم مرث
 ایوب به ایبر سلطانه ندر سینه چینه ایلیکم دین ایوب ایبر
 او زر لرینه واروب جه لرینه دینه لم دیدن اندن ایوب
 بونگر لشکر کور دیبر بونگر بیک لشکر حاکم ایوب
 اول ارادن کوجدی لر بونگر بیک عسکر ایله قنده سین
 طاق بن طاق دیوب روانه اولد لر برون کلوب
 ایبر شملر طاق بن طاق سینه ایبر دیبر کور دیبر کم
 طاق بن طاق ار قه سینه شنده و دیوب قنوب حاکم
 مرث طور لشکر سارقینه دانی بونگر بیک مکر ار
 الان ایوب کلوب طاق لشکر سینه مقابل و مقارن قنوب
 سراق بونگر قروب قرار دیبر اما **ارغاب** بو کجاندن
 چون طاق بن طاق کور دیبر اوزر سینه سرقینه دن سارقا
 شاه کلدی لشکر یله مقابل قنوب تیز بر نامه یازوب
 قنر نایب سبیل بادشاه چشیدن شاه کونور دین
 دایب بتم قنر نایب معلوم اولدیم سارقینه شاهی
 داوغلی

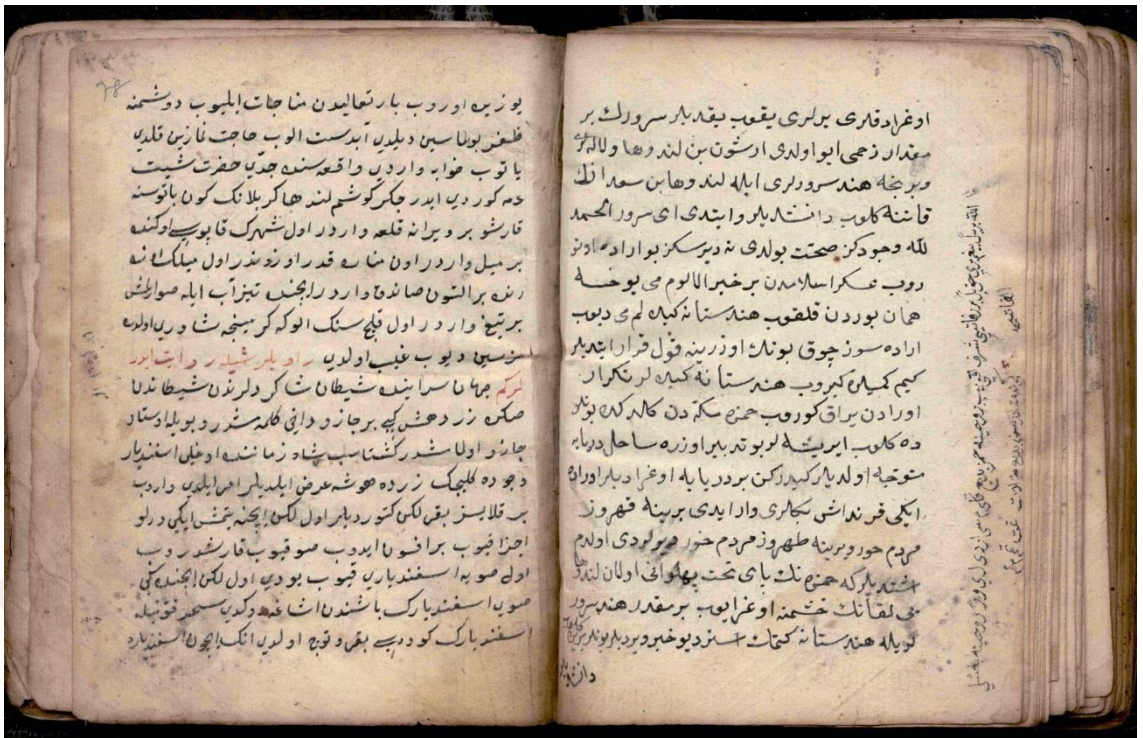
اوج کون براف کوروب دور دینج کون عتقارب دن بر قابج دینه
 قولاغوز د بلدیلم جا زو یکینه عتقارب ایدر یاسور
 قولاغونه حاجت بو قدر بولور راست انده وارور
 وچه بولده عجب د کلو مبلکر وازور د بویه بس مالک انور
 سوز اولوب روان اولون اول اوی ایکی میار تاش
 ایسه رک کتوب اون ایکنی میله ایر شد کنه مالک اول کجه
 انده یا توب اولوب چون او یا نون مالک کندوی بند د
 کور دین آه ایلدین بو بلا بکله نون کلدن اوله دینج ناکرمان
 زرا زال جا زو ظاهر اولوب ایدر این ناکر عر بلر بیضی
 بو بخت زینجا د بار نه سنه متقابل اولور کسه بو قدر
 دیوب سولر کمن ناکه جا زونک قدر نداشتی رویان ایضا
 تن جا زو جقه کلدن قن قدر نداشتی زرا زال ایدر بو شخص
 کدر دیدین زرا زال ایدر بو عر ب هغه نیک پهلوانی مالک
 انور دور ویدی رویان روین تن ایدر یا قدر نداشت بن
 د بار منکم واروب عر ب هغه لشکر کمن سولر بلیم هله بونی
 ایو کتور دک دیدن انون او توروب شتراب اچدی بلر نانی
 کلاسه رویان روین تن باش قالدروب مالک ایدر پهلوان
 عر ب سن پهلوانج بیلور سیم دیدین مالک ایدر هله برز
 بیلوم

بیلورم دیدین رویان کلوب ایدر با هفتیسه بو عر ب قیو
 دیر بو کله جنگ ایله یی بوئی ار لاله سن نجه طو تارم ساقاش
 ایله دینجک جا زو مالکک بندلر سن الدن مالک شکر
 بر خدا ایلوب ایدر اول جا زونک ایشتم تام ایدوب
 برداشت ایله سن انون قدر نداشتی بولم زرا لعین
 نینه سحر ایتمه بکله دیوب ایلور کلدن اما روین تن ایدر
 یا مالک هله کل او تور بر شتراب اچمه لم سنه عر ب
 بهانه ایتمه سیجا قارنم ایدر بن با صدک دلمه سیجا دیدین
 مالک نول لظن قدر دیوب ایلکا او تور دیلر برز صحت
 ایلدر مالک خدا نیک لظنه صحران اولوب برز دن گرم
 اولوب مالک جلسسه او توره ایدر کمن قولیلوب نرا
 نزل جا زونک کله سن بر شست ایله اور دیکم کرا هغه
 دار فقه خرد ایلدر این کوروب قدر نداشتی رویان روین
 تن هاین عر ب نندک دیوب دوروب مالکک مشست
 حواله ایلدر مالک دایق رقی ایدوب بو نلر جنکه طور
 دیلر راوید ایدر بو رویان رویان تن زباده پهلوان ایدر
 جا زو لاج دینی بیلور دی اما احتیبا ر ایلر دی نیم ایشتم
 ار لاله در دیوب جت ایدر دی بو نلر ایلسن اویدر ادا

جنگ عظیم ایلدر آخر مالک غیره کلوب رویان
 روین تنی کس نون چوب بره اور دی حکم بغلوی انون
 اولدر مک دیدین رویان روین تن مسلمان اولوب
 مالکک بنده اولدی انون طوروب روان اولدی بلر
 لشکره کلدیلر عتقارب قارشو واروب بو نلر کورب
 بوشوب کور شوب او توروب هجسته اولدی بلر
 انون صبا بیله آدم کونزروب خبر رجاست اولدی بلر
 انون عتقارب فیلی خور ایلیک لشکر و شتروب
 ایلیک بیک دایق مالکک اشتیرک وار ایلیک بیک
 دایق رویان تن چو ایدوب یوز ایلیک بیک مسکر ایله
 بر کون قالشوب عزم صبا بیل ایدوب کلوب بر خوش
 مرتزاه قوندیلر خبره منتظر اولدی بلر اما **ارغاب**
 اما رویان اضا رونا قلان اتار و عهدتان روزگار
 ایله روایت و بو وجه حکایت ایدر کم بو بکا دن اول
 کجه کم عر ب لشکره صسوب تاروما اولدی بلر ذوالفقار
 شاه بن عتقارب صحران دایق کندو لشکر ایله جنگدن
 بر سکا طوب اولوب چقوب روانه اولدیلر ایدر اون
 کون یا با نه کیدوب عظیم اضطراب جلدیلر اولدی
 کون

کون بر شهزاده ایر شدیلر پادشاه هغه هم برین عا در لر
 ایدر ایلیک کونزروب دینه دعوت ایلدر لر قبول ایلوب
 یوز ایلیک مسکر ایله شهر نون چقوب ذوالفقار شاه
 قارشو ایلوب مقابل اولدی بلر بر بابی تحت پهلوانی وار
 ایدر زیا ده مرد جهان بچنور دی اینه کلا لره و کرا کدا نشو
 دیر لر ایدر القش سکر ارش قون وار ایدر **القش**
 اوج کون عظیم مصاف اولوب آخر کلا لره و کرا کدا نشت
 میدانه کسره ب چوق ادم اقدارون ذوالفقار شاه
 بر ایلر کلوب برز جنگ ایلدی بلر آخر ذوالفقار شاه
 کله یقوب بغلدر علم دینه کونزروی انون غیره دایق
 سگسن پهلوانین دایق یقوب بغلدر آخر صدر بر شاد
 فیلسنه جنگال اوروب ایر شوب ذوالفقار شاه هر برابر
 اولوب بر نجوم ساعت دور شدیلر اما راوی لر ایدر
 ذوالفقار شاه و زباده پهلوان جهان ایدر و کز سینه دوران
 ایدر قاسم بدیع الزمان اقران ایدر آخر مجال و بر سوب
 بر کورن اوروب هر بر شاد یقوب بغلدر اختتام
 دایق اولوب دردی ایلیک لشکر و نولدی بلر قونلر ذوالفقار
 شاه او طاعنه کلوب اول سگسن اسیر ایله هر بر سن

در بدین زرده هفتست بیور روی وار دیلبر بر پولاد لکجه
 کتور دیلبر بر سحر او قیوب بعضی اجزا را ایلد شاد و ریاضت
 بودین سحر قوتیله کونک سبب دمور اولدی اما بو سحر دموور
 بقی طوبی کک فاشی هونه ایدرسه بو نلرک کندویه دو شمن
 ادجا فایزین فکر ایلوب لعین بو نلرک هلاک اولما سینه سحر
 ایلد بر پراقا دوزب هدر بر نیک پراغیا بر برده خوشی ایوب
 دخت حاجت کک اوله دبو عادی روین نیک دانی هلاکته
 بلقورون بر کوز دوزوب بر بر زمین ده کز لشن ایوب حضرت
 هغه تک الله کیردب عاده طعن بولویه هلاک ایلوب شاد و ریاضت
 آهی نیک هلاک ایچون تیز آب ایلد سوار لشن بر تیغ دوشن
 ایوب لشن هاید واقع سینه خبر دیر دیلبر او یخو و ایلوب
 بیور دی دیوان ایلوب هجب بکلون دیوانه هیه اولدی واقعه
 لشد ها بونله حکایت ایلدی البت بن انه کینرم سزل لدر
 کیه اولک کم بو بر قاج کون کافزس مدارا ایه سزد دیوب
 استقامت و بر و سبب شکر نیک تازینک کوز بر نه سوار ایلوب
 بر قول او خونی الوی بنزم کوه بلا قیوب روانه اولوب کتدر
 سکتت هم طبر بر بردگی و بران شهره ایدر دیلبر اول میای
 بو لوب او زرنه جقعه در و در لوب تدر با بر لوب چاه بولما
 ناک

۸۰
 یورای بکنه بلر هان سربیل بن نعمان قاجب صاحب البحر قاشه
 کند چون مردم شهر او کینه کلوب ایرشون دزیرلر هاستهاله
 قیوب مردمک جمله الات اسباب بین دکر کوا نین الوی قاشو
 کلوب دزیرلر دیلوب بزوم صوبو زوقه رصوب شاد و ریاضت
 ایوب واروب قاجب صاحب البحر قاشه کلوب دیرلر مردم دق
 نلرک کن جلیرن عفو ایلوب صالغین دکر کوا نین والاسا
 بین او زرنه راسته ایوب نلر دانی بولم د بجه هر دوشه
 و بر دیلبر مردم دیوانه ان نشوب الوی شیمیه واروب با قیوب
 و زرنه صوبزه دزیر بانه ایوب ایهک دیلوب مردم صالغته
 ال او رجه دزیر ایدر اولدم ششوب جاتلیوب کیروب مردم دل
 حال کورب بر سبیل بر افغان قومازم دت خنده سبب صاحب
 البحر دیوب روانه اولدی اما **شاد** را دیوان اخباره افغان
 اسرار ایدر کم بو یکا صاحب البحر دانی باشه عظیم غوغا ده ایوب
 که هاشم ایلد سحر کتدر لری ایلد او زرنه یوز نیک ایلد
 بیل پای سحر کتدر ب کتدرش ایوب هاشم دت بیل پای
 یلاک ایوب عسکر تارو مار لشن ایوب اول صنان لشکر
 قاجب کلوب صاحب البحر قاشه ایلد ایوب اول هاشم
 ایشوب جمله لشکر یکه رسوار اولب هاشمک او زرنه

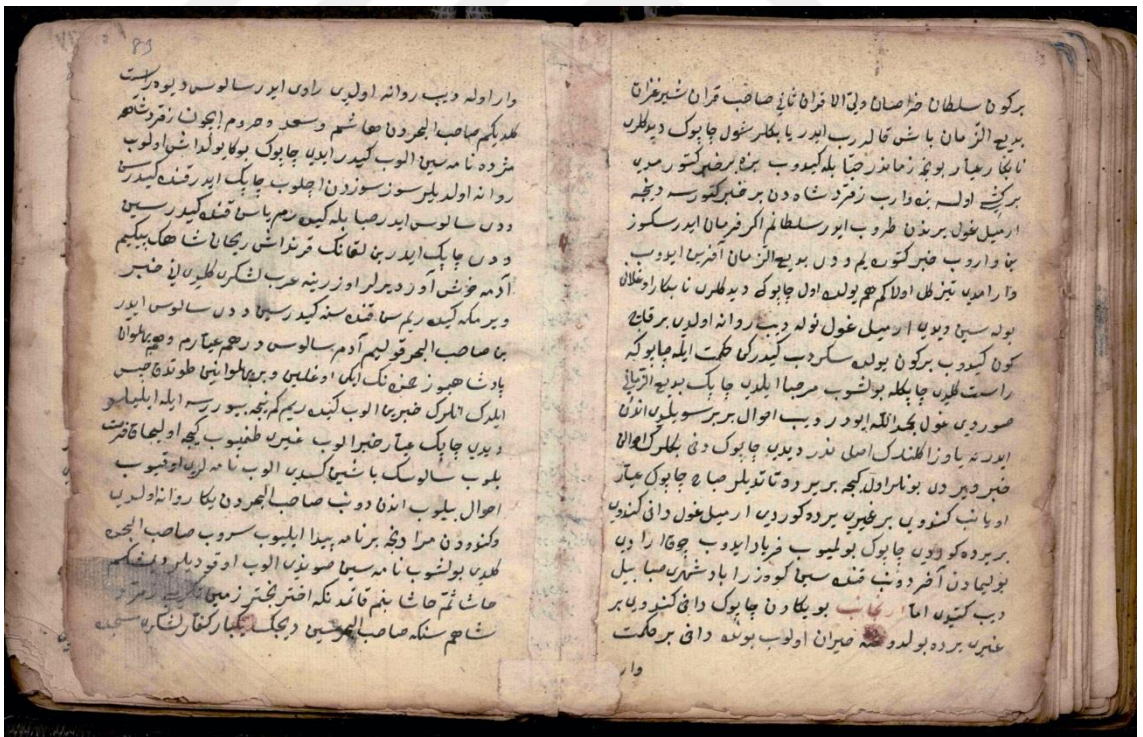
یورای بو خنده هاشم ایرشون دت سبب مسعد ایدر بر لرد اول
 بنه لازم اولدان بودر کم بو خن لری عقیده و زوب بر قیوب اغزین
 بولدی کور دیلبر کم صوبو بو قدر بو خن لری انیه قیوب ایرشون
 بر کتدر لردن دت سبب کلوب کتدر لری اول لشکر کتدر دیلبر قاشه
 اول آریه لکلیا داصغی نانی جقه کلوب هاشمک و سحر کتدر
 باش قودن بولدی کلبا دعبا رده ایدر سنا شول قیوب کتدر اغزین
 بلکه دت بولدی کلبا میدانه کتدر دیلبر کتدر نمان و بر میوب
 هلاک ایلدی لردن ایشتم ایوب دت دت قوتدی کلبا و عبا کافر
 لشکرینه واروب حاصل لردن لشکر کتدر کتدر او تاخه واروب بر
 برده سینه و درون ناکه کتدر جان و جوقه کلوب حزم ایلد
 اما کلبا دعبا کلوب هاشم مسعد خبر و برود بولدی کتدر
 ایلد لردم ایدر کم سربیل بن نعمان ایرشون صاحب البحر ایلد
 کتدرشون اندن کتدر جان و زولدی کتدرشون اندن کتدر جان و
 ایوبان شاه قریزاشتم دانی بار سنا کلوب دت اما بیور بارینا
 میدانی اولسون بو نلرک حقتن کله لم دت صاحب البحر
 بیور دین مناد بولندا ایلدی کتدر بارینا واروب کتدر اول
 کتدر کتدر صاحب اولدی ایکی لشکر بر برینه مقابل دیلوب جازو
 لعینا میدانه کتدر و بر سحر او قیوب اول ایکی بولما لردن و تون
 ایچنه

۸۱
 ایچنه قالدیلر اولدم قشایه جا روصا صاحب البحر کتدر کتدر
 بولنر اولدی بولدی کتدر کتدر کتدر دت شاه خنده کتدر
 دیکم اولدی سونا دت جان و جوقه خبر ایشوب بولدی کتدر
 او زرنه لکلیا ناکه بر سوار کلوب ایرشون شسوار بولدی
 حلو صالحو حضرت دم ایوب یلدر کتدر ایرشوب بر تا زینا ایلد
 ایچندانه دت جقوب جازوین یاقوب کتدر ایلد اولدم مبارک ایلد
 بولدی ارقا سینه صفایه جمله بندلر تو اولب سحر باطل
 اولدی حضرت هم بولدی بر قیوب و برود ایدر لردن کتدر جان و
 سزد سحر ایلد بو قیوب صبر و کتدر کتدر ایلد اولدی دت
 اندن بولدی بر دعبا او کتدر کتدر اول دعای حضرت کتدر
 قاضه تعلیم ایشوب بودعا و دیلبر کتدر کتدر کتدر
 فرصت بولدی دت بولدی بولدی بولدی بولدی بولدی
 راوی ایوب کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر
 خاطر اولدی کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر
 دیرلر ایوب بولدی زیاد و سحر بولدی ایوب فیل سوب
 هاشم بر ایلوب اوبه ضرب اوردن نوبت هاشم کتدر
 ایوب بر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر کتدر
 بولدی مسلمان اولب هاشم بنده ایلدی راوی ایدر

اول باوانك سگن بگ ارب و ارايون جمله سگلوب ممل
 اولب هاشم دو نوبلر هاشم و سعده شاد اولد بلر طبلن نش
 اور و بلر اول ايديكيم كوك كوزلوب بغير لر با هفت با شلدري
 عالم مردار غول بله طولون مگر سايان جا زونك قزدايشه نسا
 اضي سر د بولكرن لعين ايدن ايرشون صاحب لجر ايله بولشوب
 قزدايشك احوال ان بشدوب چكوب ببق سيني چان ابلون
 اولدم لعين حمان غضب ايله قودر شولك كچه عزم ميران
 ايلون هوشنگ تبر بورن ايدربا شهنرا در غافل و ملك بو
 ميدانه كرن جا زود رحال بنجه اولورد در اولدم بر تو ز بلو ز
 لشكرن بگرا ن ايله حرم ديوانه جفته كلوب ميدانه جا زون
 كورب حمان بر اولدولون جا زوايدو كسي حرم ايدر لشكرن
 برب دلم آدم حرم ديوانه در ديوب جا زوايدو لشكر
 ايديكيم چار اولب زهرت بولوب **لاون ايدن** مگر بوم ديوانه
 دعاء حرم نوم هفت دن اوكه نب با زوروب سلاضه كتور
 دن اكل ايچون سحر كا قلم زون جا زوكور ديام سحر كا ايلماز
 قاچاق ايدون حرم اما ن اير سوب بقا سها اولب ايلماز
 قارشو چاير چاير اسكي بيز يرسوكيه بر تو ايك لشكر حرمك
 مردلكه حيران اولد ايلر **يون سون** هاشم تجب ايدوب كليا و
 عياره

عياره ايدربا عياره و اركور شول جا زون شول حال تو مان دلاور
 كدر كور بن بر خنر كور ديوب كليا و ميدانه كلوب كور ديكيم
 حرم مرد عياره هاشمك داييسيد حرم كليا دايوب
 ايدربا تا بكارنه بقر سيني اور دكلمه ان الور سيني بقر
 كليا و بلون حيران اولون كلب و كلوب هاشم و سعده طوطيه
 خبر و يردن اولدم طبلن نشرت اراو رب ايك لشكر دو نوبلر
 هاشم و سعده و هوشنگ تبر بورن قارشو كلوب حرم ايله
 بولشوب كور شوب خال و خا طر صو رشو ارش ز هندان دوش
 قونلر اولد كچه كور ايرتسي ايك لشكر بر برينه مقابل اديجا
 تلمه جا زونك دكلمه جا زونك اولور قزدايشه نسا
 سارن جا زود ايلون لعين كلد و كليه اظهار ايتيوب اولون
 هاشم و سعده و حرم و حرم و حرم و حرم و حرم و حرم و حرم
 ايلوب نصف الليلن كلوب هاشم و سعده و حرم و حرم و حرم
 سحر ايدوب بنده چكوب اوب صاحب لجر كوك اوكه الليلون
 و كلوب اول ايك قزاري و اوب بنده چكوب ايلون صاحب
 العرش ايلوب بر تا م با زوب اولدم ز قزدايشه نسا
 ديود در بر لر بلوان و ارايون اكله كدر در س لوس ديوب
 نامه و اوب روانه اولون اشد بولر كچه اما **عياره**

بركون سلطان خراسان و نالان قزاق صاحب قران شيراز
 بويح الزمان باشن خالرب اير يا بلكر شول چابوك ديولون
 ناچقا عياره بو تو زمانه صبا بله كيدوب بر خنر كور سون
 بر كشي اولدم بنه واروب ز قزدايشه دن بر خنر كور سون
 ارميل خول بر نون طروب اير سلطانم اكر فرمان ايدر سگوز
 بنا واروب خبر كوشه يم و دن بويح الزمان اير سون ايدوب
 و ارامه بيز كل اولدم بولسه اول چابوك ديولون نا بكاره خلان
 بولسني ديوب ارميل خول نوله و بنه روانه اولون بر قاچ
 كون كيدوب بر كون بولسه سگوز كيدركا حكمت ايله چابوك
 راست گلون چا بلكه بولشوب مرصبا ايلون چابوك بويح الزمان
 صورت خول بلكه ايدوب احوال بر بر سوبلون انون
 ايدون با ورا اكلندك اصل نذر ديوب چابوك دني بلكر كليا
 خبر و يردن بونام اولد كچه بر سر و دتا تدبلر صبا چابوك عياره
 او يانب كندوب بر خنر بر دود كورون ارميل خول و اني كندوب
 بر بر دودون چابوك بوليوب فر ادا ايدوب چقا را و
 بولسا دن اكر دوش هفت سها كود را با و شهنر صبا
 و ب كشي اما **عياره** بويك و ن چابوك و اني كندوب بر
 خنر بر دود بولدو حيران اولوب بولسه و اني بر حكمت
 و ا

وار اولد و برب روانه اولون اراون اير سون و بويه است
 كلد كيم صاحب لجر دن هاشم و سعده حرم اچون ز قزدايشه
 مزده نامه سني اوب كيدر ايدون چابوك بولا بولدايشه اوب
 روانه اولد بلسوز سوزون اچلوب چابوك ايدر خنر كيدر
 و دن سون ايدر صبا بله كيدوب حرم با سها هفت كيدر سيني
 و دن چابوك ايدر سني قزدايشه نسا حمان باش هك بلكيم
 آدمه خوش او و بر لر او زرينه عرب لشكرن ايلون ايل خنر
 و بر نامه كيدوب ريم سها هفت سني كيدر سينا و دن سون اير
 بنا صاحب لجر قوليم آدم سون و حرم عياره و حرم بلوان
 پادش هبوز هفت نك ايك اخلين و بر بلوان ايتو طوندا چيس
 ايلرك ايلرك خنر اوب كيدوب ريم كچه بوير سه ايله ايلدا
 و يردن چابوك عياره خنر اوب خنر طغيوب كچه او ايلجا قزدايشه
 بلب سونك باشن كيدوب اوب نامه لره ايتيوب
 احوال بلب انون دوش صاحب لجر دن بكاره ايلون
 و كنودن مراد و بچه بر نامه بيدا ايلوب سروب صاحب ايجن
 كيدون بولشوب نامه سها سوندي اوب او تو ديار و بيشك
 حاشا تم حاشا بنم فاندنكه اختر بختر زمين اير سون
 شتم سلكه صاحب لجر سيني و بلكه بكاره ايلون سني

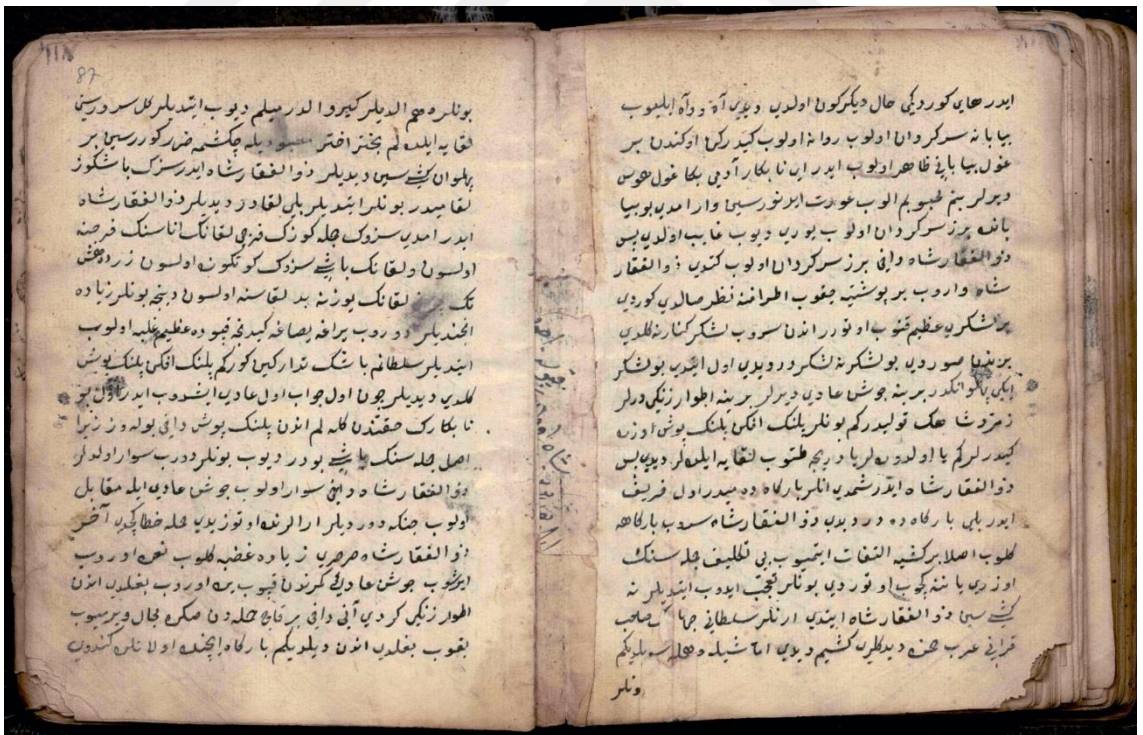
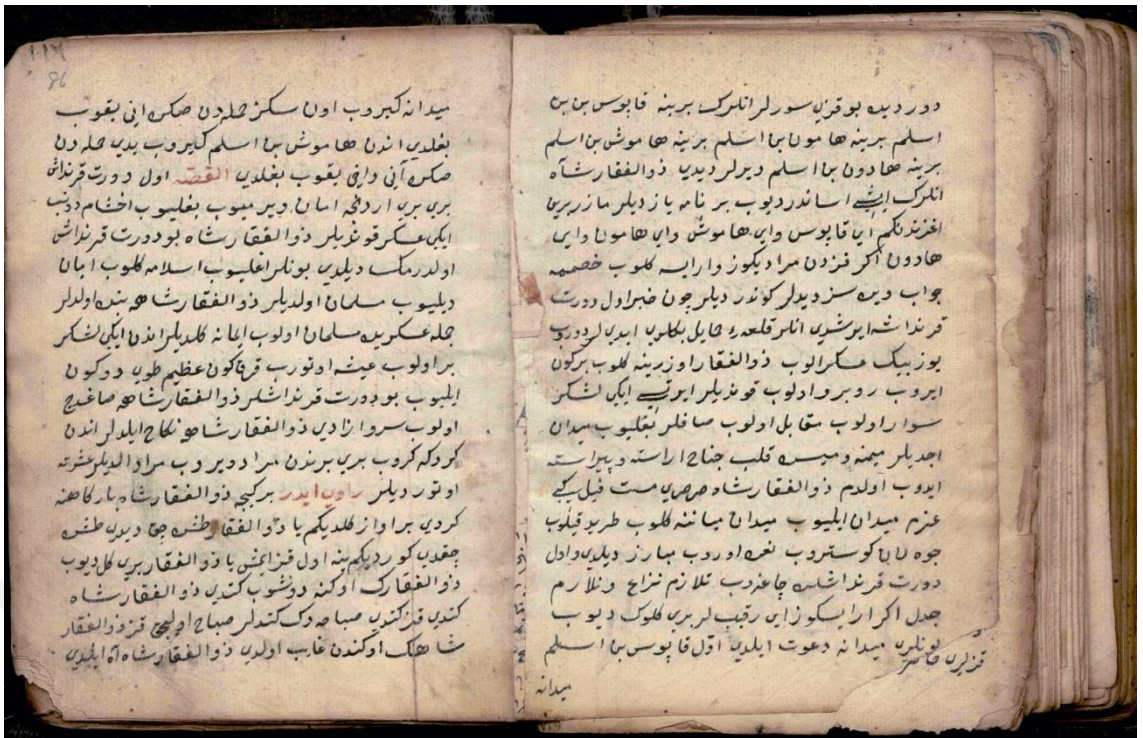
به وادارای امیر این صاحب بحر بودند او تورکی محض بنام
 ربه لشکر چکوب کلید بنده غنیمت کلوب آبی و او غنیمت را در جمله
 لشکر با همراهدی تا روز ما را ایلمد بکسیها بر سر دره تو ما دم
 اینستندم بر یکی او علی الله مستند بکا و ارب سنا انلرن دار و
 طوب بند ایلیوب کند تو رتک لشکر امیر آفرسن انلرن طوتار
 سمن بیایله حاشا انلرن ایلیوب دو روزم انلرنه سسنگ لکه
 کبر و لر عیان بنم عیارم تقاضی عیارانه وارنجه سن انلرن
 الکتور رسین بند ایلم عیارم تقاضی و بره سسنا بکا انلرن
 کتور رسین انلرن جهتم قوب چاه مارانه صلوب عزاب ایلیم
 دیش چونک صاحب البحر بولنر اینشوب چا بکه خدمت
 ایروب الوب کتور بک اوستی با سنا بکوردی سلطانم سسین
 سعوز اولسون بیلدک و دی چا بک ایلمد او تو رقا بر ما زویدن
 انلرن انلرنوب عیفته باشدل بر زدن صاحب البحر باشن قاله
 ایرو این سلطان عیاران بلنشی اولکم بن انلرن طوب بند
 ایلمش شخیر انلرنه حبس اچنجه در دیب بیور دی و اچ
 اول اویج سرور کشتن بر کشتن چکوب کتور دیلر قارشو
 لر نه طو رفور دیلر اما هاشم چا بولگ کورب عیور صاندن
 قیج ایلیوب بونف بر حال و ارجی دیوب سعوز ایلمد دلیلله
 دلقیلمر

۶۵
 و بکنش یلر سعوز ایلمد اول صیرتنه یلم دین اما دلوسوم
 طوب اتان دیوانه چا بک کورب دو نب هاشم شول طوران
 کویچک صرین جک بزوم او دلوسو دیو بکیز بوض بونا بکار
 انک او علی حیدر بلنزم و بجه هاشم حردمه قاقون صروم
 سکوت ایلمد و انا صا صا صا بحر سیک آدم قنوب چا بکه
 بود و بجه بملوانلرن تسلیم ایلمد خیل ارام ایلیوب عیاران
 کیه انلرن و برو بکندر دین چا بولگ طورب اسیر لری
 الوب بارگاهنه بکلرن چا بولگ بر جا زد و برمشرا ایرو انه
 کتور دی انلرن هاشمک با سنا و اروب شفا اوله بملوان
 دیدن هاشم عیفته اوله بزم تا زده بوجور عیاران دیوان
 ذوب صروم ایرو صقین زنا بر سر سو بولم دیب نصیحت
 ایلمد انلرن بولنر انه ارام ایلمد لر کم اول کچه اول سیک آدم
 براج کوشلر انلرن صیاح دز بوز روانه اوله لر اچونک هاشم
 اولدی چا بولم بیلد کیه جک اول سیک آدمک انلرن
 و بوز بشلرن چا بولگ بارگاهنه کلوب او ترو بدهعت
 ایلیوب عیفته بولنر ایلمد اما قارشولرن هاشم و سعوز
 و هر دم بیولنرین بوروب بقا را ایرو اما حو نصف البیل
 اولدی چا بک چا بک ایلیوب بولم و اروب بروب

۷۷
 زید و زبیر ایلمد انلرن هاشم و سعوز هر دم او کتور کلوب کتور
 بیلر دی هاشم انلرن سعوز دن هر دو انلرن شک بیلد بک ما
 رگاه سلیمانیه سعوز دن اناسنگ نکاحین دیوا ایروب الوب
 بولنر ده طانلقن و بروب شرا دت ایلمد انلرن اول مصیحت
 دانی قام اولد قنده انلرن سعوزک صلب او علی چا بولگ
 بند لری انلرن الوب اول کافر لری قردیلر کتور لرن سزایا و موس
 عیور ایروب اول اویج انلرن و بار نصف البیل اول غافل بمان
 سکون نشینون ایروب کتور لری او رده بیلر کافر شکرینه فین
 تو و د بر بیلک او زرنه دو کدیلمر **ما و ایرو هر دم دیوانه**
 ناکه صاحب البحر کتور او زرنه ایرو شون صاحب البحر صرو
 کورب بیلد بک قاهره اما هر دم بر مشق اوروب بقوب بخله
 چکون انلرن سسین بن نهانه راست کلوب بر مشق ایلمد و بکم
 لعین کتورنه و ارجی هر دو ایلمدی اول حال کورب لشکر با تارو
 مار اولدی لر نزل بیلو لر دیکم بولنر لر صنگ ایلمد باشه
 وار لملار و رتار مار اولدی لر بولنر و ونب صاحب البحر لرت
 سزایا و سسین کتور هر دم کتورب صاحب البحر بر مشق
 اولدی لرگ دیلر صاحب البحر اما دیلیوب سلمان اولدی
 قزلرن خاطر ایچون اولدی رده بیلر انلرن بیلد بیلر انلرن جمله لشکر
 کلوب

۷۶
 شاه قالیقت ایلمد صانیر ذوالفقار شاه تبسم ایلمدی
 خصم باد ایلمد ایرو لایحه شکر سسین عیلاک ایروم دیوب
 هوزیر ناچار الوب جام نوشن ایرو لایحه و نوش ب سینهوش
 اولدی ذوالفقار شاه بیلد بکم اولدم باشین ک ناکه
 قارشو دن حرم قیوسه اچلوب بر قز طشه کلوب ذوالفقار
 شاه دوز هوزیر بیلگ ایلمدی اولدی رده کتور ما دی ذوالفقار
 شاه سسین ایروب ایرو کتور سسین اول قز ایرو بوی
 جوانک قزیم دیوب او مه سروا ترا د بر لر دیوب اتاسین
 خاد ملس بولکدوب حرم اچنجه الوب کتور چون اول بکچوب
 صیاح اولدی هوزیر شاه هاشم را الوب قز اولان قصه و
 خبر و بر دی انلرن قز کلوب ذوالفقار شاه هک با غننه
 دوشن ذوالفقار شاه صر مره بقوب قن ایرو بانکار
 نه دیلر سسین دیوب قز ایرو اما کتور هاشم عیور ایلمدی
 ذوالفقار شاه ده قن اناسنگ کن هاشم با غنشدک
 بر سر و سینه بو هر بر برینه ما ز بر برینه و بر لر انلرن
 ذوالفقار شاه ایرو ما ز بر برینه دایر مکه بک سوز اولدی
 و بره سسین دیوب ما ز بر برینه شاه ایرو با بملوان بودیار
 ده ورت قزنا شکر و انلرن اسلم ترا ده لر د لر انلرن کیه

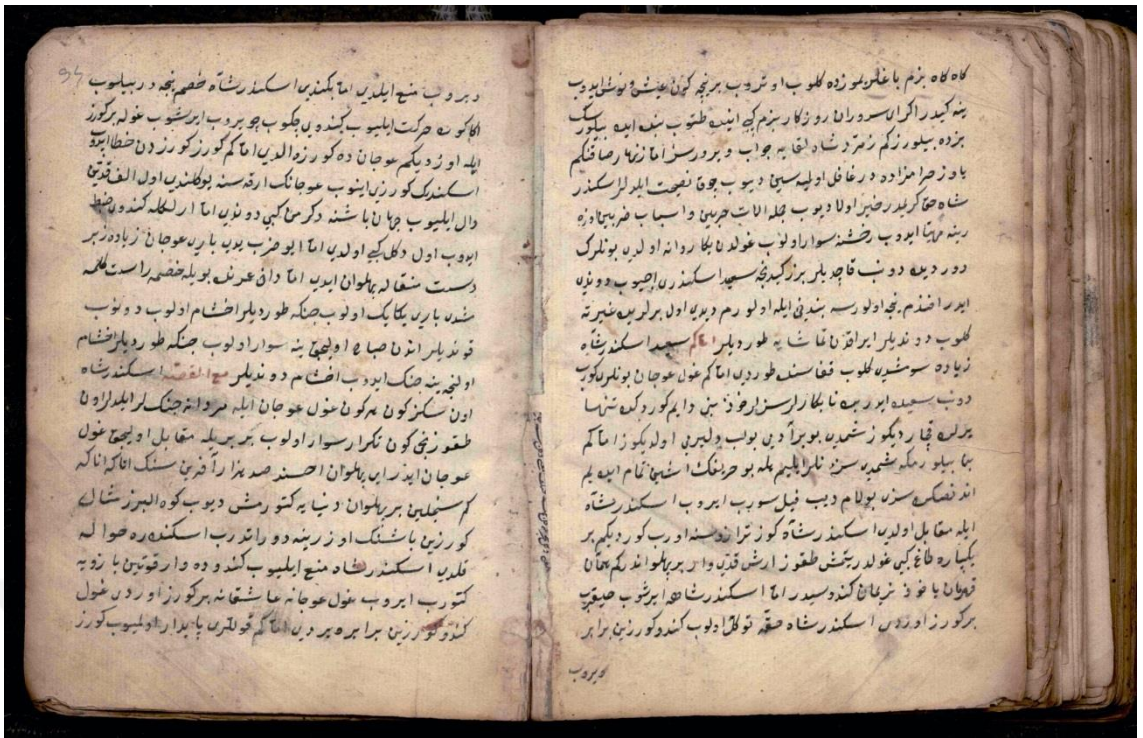

اولدیلر برکون حارث بونلره ایبرر بویقینه سبیرگ دایق
دوشمنلر واریدر دیور سهراب زر پوشی آه ایوب
اغلی ایبرر باهلوان زاده بویقینه بر شهنی معظلم وار
دراون بنیم شهرم قدر وار در انک بر با دشمنی وار در
آدینه زر کیم زرایم در لر شمش طغوز ایش قوی وار در
جاق لغای زمره شیه انتران بهلوانذر و ایکی دلا و بهلوانلر
وار در برینه توج اهی با جهلینه سمنبر آتش افشان دیر
اما بواکنک دایق قدر سکن اوچو ایش در بریسه
تیغ زن و بریسه تیر انداز در دایکیو زیبک لشکر وار
در و بر حیوید قرین وار در آدینه خندان بانو دیر لر لغدر
کوزل در کم شتر اخترده بلکم جمله دینا ده کوزل لک انه
ختم اولغدر دیور حارث ایبرر امین بر اف کوروک
اوزرینه وار علم دیور راوی ایبرر مکر بوسهراب
شاه ایلم زر کیم زرایم ایکی بر برله دوشمن ایبرر لر لغ
دایم جنگ ایبرر شهراب شاه اولوب همچان بیور دیو لشکر
کور دیر ایکیو زیبک عسکر هج اولدی اول اول قلعه بالا
لک یکی جلادری جوشن پوشن پور دیو یکرم بشن یک
ارایله انک اردی قلعه زندک یکی طور اهی پوشن پور دیو
یکرم

یکرم بشن یک ارایله انک اردی قلعه و میانک یکی پور دیو
سالار کرکوان سوار یکرم بشن یک ارایله انک اردی قلعه
سیم سیماب یکی خالوچ قیل سوار پور دیو یکرم بشن یک
ارایله اندن سهراب شاه پور دیو ایکیو زیبک ارایله
بر باشنه حارث فوجان و بر باشنه ایکی اولغلی عزم
کوه سیماب ایلیوب کتدیلمر **راوی ایبرر** بو یگان دن زر کیم
زرایله خیر اولدی او توروب صحبت ایبرر کن خبر و بر دیلم
اوشن سهراب زر پوشن اول دورت قلعه ننگ بیلر ایله
اوزر که کلو بو بر و دیلم زر کیم زرایم بونلر اصلا ادم
برینه قویوب کر بویقینه خالدر رموی اندن و زین عطفان
وزیر ایبرر ای شاه بوخرد راوشنه دلدلر کل گرم ایله
مکتو بلر کوندر ارسون لر لشکر هج ایلسونر خال اولد باش
ترکیده در ویدن انتران با فی اولدی اوستا دایبر اول
ایکی بهلوانلر نه دای مکتو بلر کوندر دیر برین طوی اهی با
دبرینه سمنبر آتش افشان در لر ایبرر انترده کلد بلر
دای صل دورت کله بوشن یک عسکر هج اولوب وجه
خال کوروب الا دن و ذوب شهرس موندن کوجوب کوه
سیماب دن اوچ کونلک بون بونله قارشو کلد بلر تونیلر

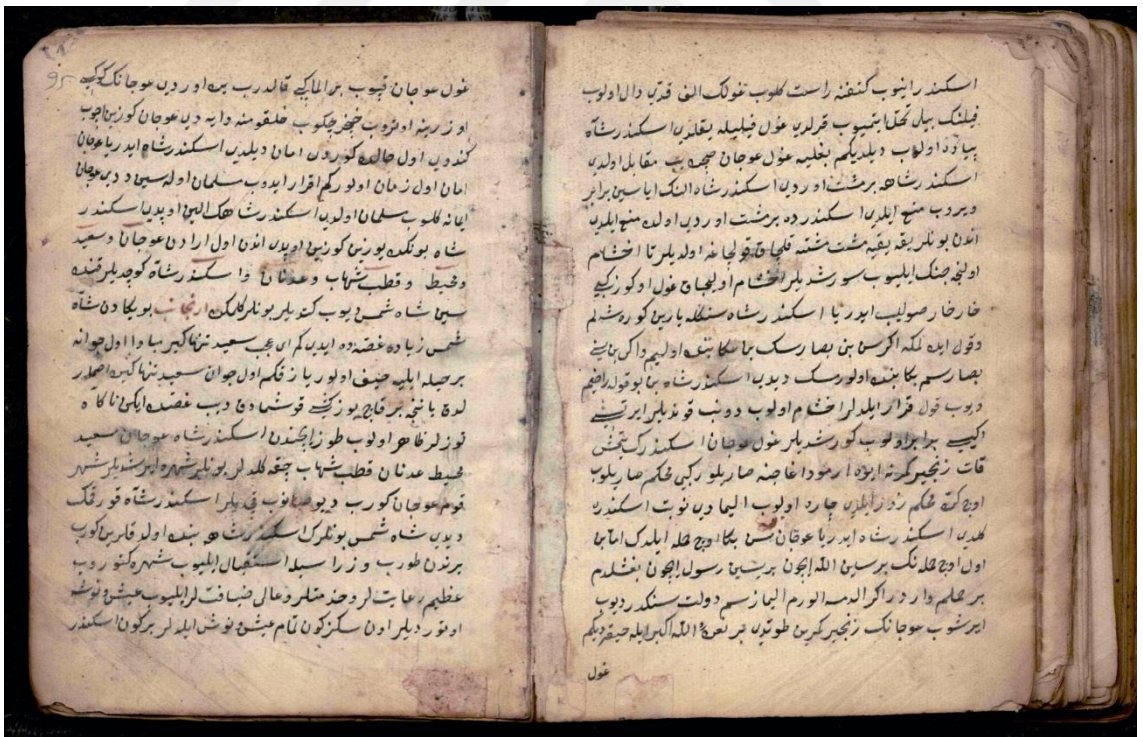
کوندره برکون حارث فوجان لشکر دایق آلاب الای
فوج فوج سوچ موچ کلوب سیماب لشکر نه قارشو فوندیلمر
اول بجا رام ایلیوب ایبرر یسه کون زر کیم زرایم خبر کوندر
دب دینه دخوت ایلمن قبول انک کولکل اولدی اما و زین
عطفان ایله سامون ایش بلر ای شاه انترده چون فونک
عسکرک انترده دینا یوده و بهلوانلرک انترده چون و سزلمر
انترده دایق بهلوان سز سهراب زر پوشن ک اولد و با حارث
عرب بجه کم اولاد و با چار قلعه بکلر کم اولد کونک انترده
مکتو بلر نون یا بستیقر لر نون قورق انک دگ دینن
ترک ایوب و دینه سیم و اوب کورنر تکر نه توان اولدین
دیوب اول پادشاه از در دیلم انتران ایله جواب و بر دیلم
بارین جنگ در و دیلم ایچ دایق بو جواب ایلسوب اولدی
ایکی لشکر دینان حرب اولوب او قار بکلر سیماب
تایلمر بوز لرین سیماب جبه سوک لرین دکلر خاطر
اولوب سیماب او بو دیلمر بتا زادیو مازنیر تعالی دلم بر در
اندر اول کجه چوب ایبرر سیم ایکی لشکر یکبار سوار اولوب
بر برینه مقابل و مقاریم اولدی لایلمر ایلیوب صافلر
دور دیلمر نیمه و سیمه قلب صابحی راسته و پیر راسته
قلوب

قلوب نظر بر میدان قلدر هج بودم بوساعت میدانه
کم کیمه دیرکن اولدم عا دیلمردن زرعام عادی لک ویش
در دشر عزم میدان ایلیوب الی طغوز ایش قلد بلر ایان
میدانه کلوب جوه لان ایلیوب بهار طلب قلدی اولدم
حارث بی هج ان مقابل اولدی حارث فوجان اوچ ضرب
اوروی حارث منج ایلمن فوبته حارثه کلدک ایبرر شوب
بر کور زایله اور دیکم زرغام بی اردش بر رعوا و ایز زین
وزیر ایلیوب بغلیوب علم دینه کوندر دی اولدم سوار
اولوب حارث فوجان جوه لان ایلیوب نهن اوروب بهارز
طلب ایلمن اولدم سمن بر آتش افشان هجیت و هجیت
ایله عزم میدان ایلمن حارثه مقابل اولدی بر بریلد ایلیون
اختام او فوج عظیم جنگ ایلمر اختام اولوب ایکی جانبدن
طلبل آرام چالوب و دین فوندیلمر راوی ایبرر ایبرر اولد
بنه مقابل اولوب جنگ طور دیلمر **انترده** سمنبر آتش
افشان زباده بهلوان ایبرر حارثه اوچ کون عظیم جنگ
لر ایلمر دور و فوج کون حارث فوجان خضد کلوب عقیبت
ایوب سمنبر با الله دیوب کوندن قیوب کتوروب
بره اوروب بغلر کهار لشکر عزم فوجا بر دیلمر اسلام

گاه کلاه بنام باغلو نوزده کلوب و شردوب بر تپه کوه عیش و نوش بود
 بنام کیدر اگر اسد روان روز را بر زمین کیه اینده طوب است سب اینه سیکور
 بزده سیور زکم زهر دشت افغان به جواب و بر در سن اما زما رضا قلم
 با و ز صرا مزاده در غافل اولی سب سب و یوب چو نعت الی الی اسکندر
 شاه چو کرد ز صرا اولاد یوب جمله الی تهرین و اسباب ضرب بهما و
 رسته مهتا ایوب در خشنه سوار اولوب غول را بکار روانه اولی بونلرک
 دور دیده دو شب قاجر بلر بر ز کیده سید اسکندر ایوب و دون
 ایوب را خندم خیر اولو رسه بندنی ایله اولو رم دور اول بر لر به خیر تهر
 کلوب و دون ایوب را قزاقا غاشیه طور دایله **ام** سید اسکندر شاه
 زیا و سوسنیه کلوب قفا سنن طور دی اما کم غول عوجان بونلرک
 و د ب سید ایوب به نا بکار رسن لر خود بن دایم کورد که تنها
 بر لر قیو ز کیده ز شید بر بر اولوب و لیر اولو کوز اما کم
 بنا بیلو ر مکه سفید سوز نایر ایلم کله بر حور حاکم اشیا نام ایله لم
 اند نیکه سوز بولام د ب نیل سورب ایوب اسکندر شاه
 ایله مقابل اولی اسکندر شاه کوز تر از سنه اورب کورد بکم بر
 یکسره طایغ کیم غول در پیش طغوز ارش قزاق و بر بلو اند کم عجان
 قویان باغوز نیر غان کند و سید اما اسکندر شاه ایرتوب صیغ
 بر کوز اولی اسکندر شاه حقه قول اولوب کند کوزین برابر

در و ب منج ایلیه اما بکندر اسکندر شاه صحرایه در سیلویوب
 ایا کوز حرکت ایلیو ب کند و ب کلوب چو بر د ایرتوب غول بر کوز
 ایله او ز دیکم عوجان ده کوز اولی اما کم کوز کوز در ذن خطایه
 اسکندر کوز ز را یوب عوجانک اده سنه بونلرک اول الف تهرین
 وال ایلیو ب چان باشند دگر سب کیم دون اما ار لکل کند و بیض
 ایوب اول و کل کیه اولدی اما ایوب ضرب یوب بار عوجان زباده زهر
 دست شقا در بلوان ایوب اما دانی عورف بولید خضر راست کلمه
 شدن بارین یکا یک اولوب صیکه طور دایله احشام اولوب و د یوب
 قوندر ایتران صبا و اولی یوب سوار اولوب صیکه طور دایله احشام
 اولی یوب صیکه ایوب احشام دو دایله **مع** اسکندر شاه
 اولی سکن کون هر کون غول عوجان ایله هر دانه صیکه بر لیر اولو
 طغوز زنجی کون نکرار سوار اولوب بر سب کله مقابل اولی غول
 عوجان ایتران بلوان احسنه صد هزار آفرین سنگ ایا که
 کم سب کله بر بلوان دنیا به کوز مش دیوب کوه البرز شالی
 کوزین باشند او ز رینه دو را تر رب اسکندر ره حواله
 ندرین اسکندر شاه منج ایلیو ب کند و ده وار قوتین با زو به
 کوز رب ایوب غول عوجان عا شقا نه هر کوز اولو غول
 کند کوزین برابر بر د ای اما کم قولترین با بیلو ایلیو ب کوز

اسکندر ایوب کشفه راست کلوب غولک الف قزاق وال اولوب
 فیلیک بیل حکما بنیوب قزاق غول فیلیله بقدر اسکندر شاه
 سب زده اولوب و دایلم بخلیه غول عوجان صحرایه مقابل اولی
 اسکندر شاه بر مشق اولی اسکندر شاه ایلیو سب برابر
 و یوب منج ایلیو اسکندر در بر مشق اولی اسکندر شاه
 اندان بونلر بقه بقیه مشق قلیا قزاق با نه اولی بلر تا احشام
 اولی صیکه ایلیو سب سوز بلر احشام اولی عوجان غول او کوز کیه
 خار صولیب ایور یا اسکندر شاه سننله بارین کوز مشق
 دقون ایله لکه اگر سن بنیو رسک با سکا بنه اولی و اکی بنیو
 بصار سم بیا بنه اولو رسک دایلی اسکندر شاه با بونلر ایلیو
 د یوب قول قرار ایله احشام اولوب و د یوب قول بلر ایلیو
 اکیلیه بر بلو یوب کوز مشق غول عوجان اسکندر کوشش
 قات زنجیر کوزت ایله ار خود اغا جنه صا بلو رکی فاکم صا بلو
 اوچ که حکم زدر ایلیو چار اولوب ایلیو نوب اسکندر
 لدرین اسکندر شاه ایر با عوجان سب بیا اوچ قله ایلیو اما
 اول اوچ قله نیک بر سب ایلیو ایلیو رسول ایلیو انشکدم
 بر حکم دار دگر ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو
 ایرتوب عوجان نیک زنجیر کوزین طویون بر نعه ایلیو ایلیو ایلیو
 غول

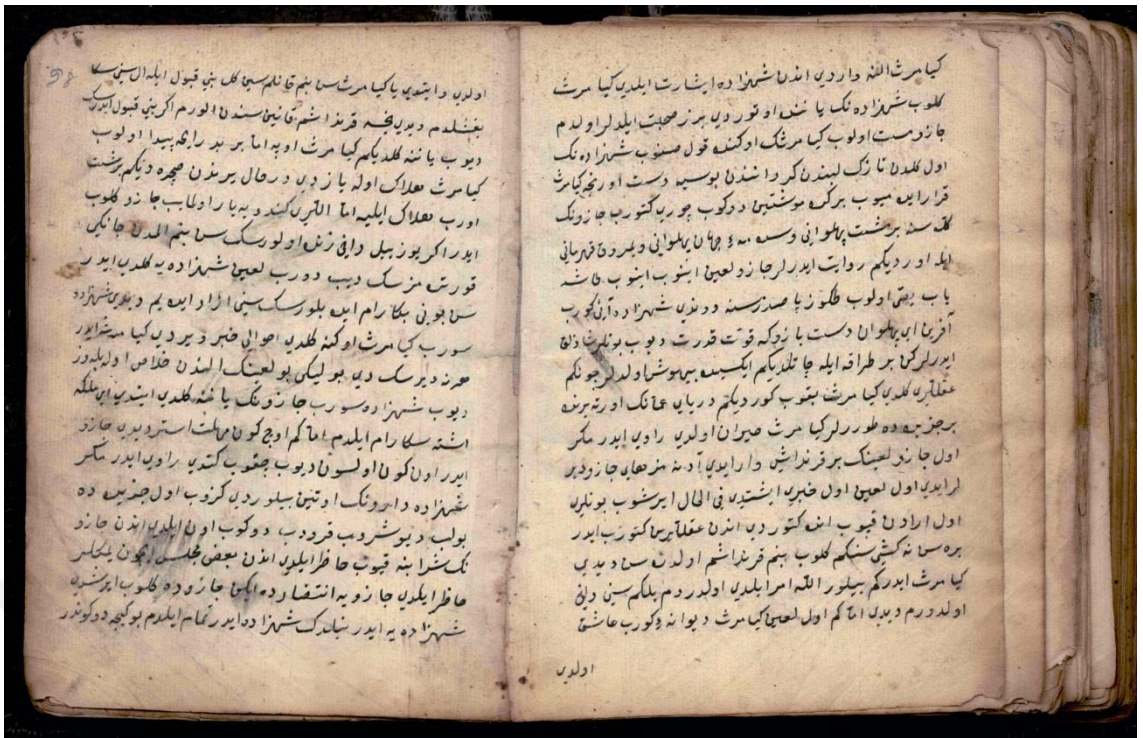
غول عوجان ایلیو بر ایلیو قالدرب به اولی عوجان نیک کیه
 او ز رینه اولی عوجان حلقه مند دایره و یوب عوجان کوزین ایلیو
 کند و یوب اولی عوجان کوزین ایلیو اسکندر شاه ایلیو عوجان
 ایلیو اولی زمان اولو رسک اقرار ایلیو سب ایلیو سب دایلی عوجان
 ایلیو کلوب سب ایلیو اسکندر شاه حکم ایلیو ایلیو اسکندر
 شاه بونلر یوزین کوزین ایلیو ایلیو اولی اراد عوجان با سید
 و خط و قطب شهاب و عدنان و اسکندر شاه کوزین ایلیو
 سب شاه شمس یوب کوزین ایلیو ایلیو اسکندر شاه بولیا و شاه
 شمس زباده خنده ایلیو کم ایلیو سب سید شهاب کوزین ایلیو
 بر صله ایلیو صیف اولو ریا ز فاکم اولی عوجان سب شهاب کوزین ایلیو
 لوه با نجه بر قزاق یوزین عوجان و د یوب خنده ایلیو ایلیو
 قوز لر ظاهر اولوب طور ایلیو اسکندر شاه عوجان سید
 خط عدنان قطب شهاب بقه لدر بونلر شهاب ایلیو سب شهاب
 قوم عوجان کوزین د یوب عوجان فیلیو اسکندر شاه قورقک
 د یوب شاه شمس بونلرک اسکندر شاه سب اولی عوجان کوزین
 برین طور و زرا سب ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو ایلیو
 عظیم رعایت لر د حذ مشق و حال ضیافت لر ایلیو عیش و نوش
 او تور دایلیو اسکندر کوزین نام عیش و نوش ایلیو ایلیو اسکندر

شاه ایدر یا شمس شام رعایت منبت نیت است اینجی اولور بیدر لیه
صحبت هر امر رسو رشتن نیک لشکر کورس نلر بنم نسقم وار در
صبا بل او ز رینه لقا یکینه روز دوی را دی ایدر غول عوجان
اسکندر شتر سر قیلان ایدوب سا بر لردانی بر لور بر لورن قرار
ایدلر غلس گرم اولوق سسز حکایت اولوب شمس شاه آه ایدوب
اغلا دی اسکندر شتر بر چون اغلا رسیم و دی شمس شاه ایدر این
سرد بوش بر قلعه وارد آینه فلاطوس اهنید دیر لور زیاده حکم
قلعه در اینجی بیگ نغز نگیلر اولور لارا لار نه بر اولورین
وار در زیاده اولوب بلو اندر هر بار لوب بنم دیار ایدر اولور لور
آونه عقاب بزنگی و بر لور کسک اینی ارشش قهرین وار دودلا
رستور ایدوب جتوب کیدر هر بار کم او ز رینه سسز جتوب ایدوب
تلمی کورین اکل چاره اولوب طغز بولما دم و میدانه کرسه اکل
سقا بل اولور پهلوان دانی بولما دم مکرک حول عوجان بولما آن
چا ندر کور نه سسز وار و جنگ ایدوب سسزندان لده و دی را و ایدر
بمانا اولدم حول عوجان بر نون طوب اسکندر شتر هک این ایدوب
عقاب زنگینک جنگین دیرین اسکندر شاه دانی دستور و بر دیه
ایچ کون بر ایدوب حول عوجان یا لیکو زیم غرق بولا اولوب روانه
ایدوب لغت حول عوجان اول تابعه دارد بجز و کور ب بلا کینه
ایدوب

خوله برابر ایدر طون ایدوب کور ب کور ب کور بونه دیرین ایدوب سسزین 96
کور رسیم ندر ایدوب بقا سسزین قهر و یوب سه اوروب بعلوه
دیوان اینجی اولنار هجان بنلر سسزین دینی قلیچ کلب یوزون زبانه
آدم قهر ب یوز المی کشیمه بخلیوب فلان ایدوب امان دیر لور
ایچوب دوش طول سسز کین دینه دعوت ایدوب غنا و ایمیوب
مسلمان اولدیر ایدوب سسز اولورین اما کولدن دلی ایدوب حیدر ایدوب
جلد مسلمان اولدیر ایدوب بونلر احتشاق ایدوب صابی دیرین
ایچوب الیم ایدوب اولورین قیول ایدلر ایدوب احتشاق ایدوب
نیزول نعت اولوب سسز ایدوب ایدوب عقاب عسقلین ایدوب بقیوب
بطلدیر بر قسقه قسب ایچ کون بر ایدوب کورب دو دین کون سسز
دغز دوش ایدلر صید ایدوب روانه اولور ایدوب ایدوب کولدن
اما کور ایچوب سسز صلا سسز زبونه کولدن اول کیم سسزین
کیم سسز لشکر عرب صیبه سلطان دیوان ایدوب کیم سسزین
دانی قرق دیوانه ایدوب ده مطرب اولوب صا غنای ایدوب لطف
ایچوب لشکر دین جدا اولوب بر یکا روانه اولور ایدوب کون
کند بلر بر کون بر خوب سسزین زاره ایدوب ایدوب کیم ایدوب قرار
ایدلر ایدوب ایدوب سسز قاقوب روانه اولوب ایچ کون دانی
کیدوب بر سسز ایدوب کیم ایدوب کیم ایدوب ایچ کون ایدوب ایدوب

کورد ایدوب بر سسز ایدوب کیم مرشد سسزین ایدوب کیم سسزین دوی
اول پیر ایدوب دلا در بلکلکم بو بقیوب دد بر سسز وار در دوش هسز
فارتا شاه دیر لور بر لور ایدوب کیم سسز کیم دوی ایدوب کون ایدوب کیم
کورد سسزین بر سسز ایدوب زبونه کیدر بر سسز سسز کیم
شیرین فارتیه کیدر دیرین کیم مرشد ایدوب سسز ایدوب کیم
ددین پیر ایدوب سسز ایدوب کیم کور بونه سسزین ایدوب کیم
بوار این کیم کور دوی کیم مرشد دانی ایدوب بر ایدوب کیم
برزدن بر قلعه پیدا اولورین او یا نوب کور دیکم اولور ایدوب کیم
دیر و قیلان کلب ایدوب سسزین کیم زبونه کیم مرشد همان بر نون
طوب کور زبانه ایدوب بر قباچ وانه ایدوب کیم دوقیلان ایدوب
دیر این بو زب شهره وار دد صا سسز و ایدوب کیم ایدوب کیم
کیم مرشد ایدوب کیم کور دیکم طعام سسزین ایدوب کور کور ایدوب
خلک کیم اول کیم دیکم یول کیم سسز دوب خوفا بلور دوی کیم مرشد
طغز جتوب بر نون سسزین ایدوب ندر بو هسز کیم دوی اول
شخص ایدوب سه نولسه کور کور بقیوب دد بر لورین جازو وار در
بر کون کور سسزین بر سسزین جوجان اولور ایدوب ایدوب هسز
ایدوب کون کلب ایدوب دوش هک اولورین ایدوب کیم دوی کیم کیم
تجرب ایدوب اول جانه روانه اولورین کلب اول خوفا اولان

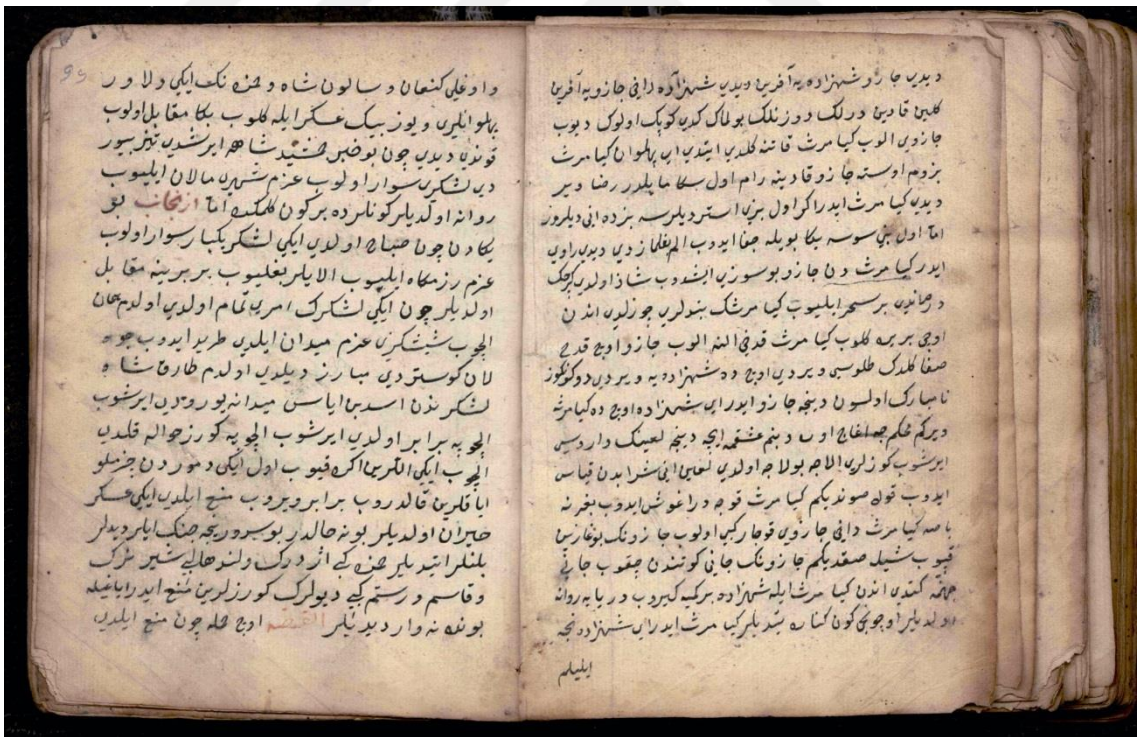
برده اول جازو کور دوی بر اولور صرمان مثالی سسزین کور سسزین
بر قویوب سسزین شکل صا صسزین بر سسز کور ب فارتین بو سسزین دوش
نخس کیم قویوب قزل صورتلو لورین بر سسزین بو سسزین ایدوب سسزین
طوغان طرنا غنا کسب بقیوب سسزین فرق سسزین ایدوب کور بونه سسزین
سک بلق بول جهر دین بر یوبه طاش ایدوب سسزین ایدوب سسزین
ایدوب اولدم ش هک اوغان کلب قدر حیدر قیلوب سلام دیرین
کیم ایدوب ایدوب سسزین اولور ایدوب کیم مرشد دانی ایدوب وار ب
جازو کیم ایدوب کیم سلام و بر سسزین جازو کیم مرشد بیلوب همان سه
نا کیم مرشد کول سسزین سسزین ایدوب دیکم بر سسزین
ایدوب کیم مرشد کیم سسزین ایدوب کیم مرشد ایدوب کیم
اوز رینه دسته جوب حواله ایدوب جازو بر سسزین ایدوب اول دسته
چوب بر اولور ایدوب کیم مرشد کیم سسزین دولا سسزین ایدوب
جازو قسقه ایدوب کیم ایدوب ایدوب سسزین دوی کیم کولدن
ایدوب کیم سسزین ایدوب سسزین ایدوب کیم سسزین کیم سسزین
ایدوب دیدی جازو ایدوب سسزین جازو کیم مرشد کیم سسزین
دیر دیرین سسزین ایدوب سسزین جازو کیم سسزین ایدوب کیم
کیم کلب سسزین ایدوب ایدوب کیم سسزین ایدوب کیم سسزین
ایدوب بر سسزین ایدوب کیم سسزین ایدوب کیم سسزین ایدوب کیم

کیا مرث الله و اردی اندا شهنزاده اشارت ایلدی کیا مرث
 کلوب شهنزاده تک یا شش او تور دی بر صحت ایلدی اولدم
 جا زوست اولوب کیا مرثک او کشفه قول صفت شهنزاده تک
 اول کلدن تا تک لبتدن کردا شندن بوسید دست او رنجی کیا مرث
 قرار ایله سوب برکته موشتیما دوکوب چورین کتوب جا زونک
 کاف سن برشت پهلوانی و سه سه و چنان پهلوانی و پسرودن قهرمانی
 ایلد او ردیکم روایت ایدر لر جا زو لعین ایوب انوب فاشد
 یاب یسی اولوب کلون یا صدر سینه و دندی شهنزاده آن کجوب
 آفرینا ای پهلوان دست با زونک قوت قدرت و جوب بوتلمش دفا
 ایدر لر کما بر طراقه ایلد جا تلدیکم ایکسینه بیوشنا اولدی چونکم
 عقلمن کلدی کیا مرث بتوب کور دیکم دریا تک امانک ادرت برنه
 بر جزیه ده طور لر کیا مرث حیوان اولدی راوی ایدر مگر
 اول جا زونک لبتک بر فرزندیش دارا ایدی ادرت مزه های جا زو در
 لر ایدر اول لعین اول خیرین ایشیدنی فی الحال ایر شوب بوتله
 اول ارادان قیوب انده کتور دی اندن عقلمن کتور کیا مرث ایدر
 بره سنا نه کشن سیکم کلوب بنم قرنا شتم اولدن سنا دیدی
 کیا مرث ایدر کم سیلور الله امر ایلدی اولدر دم بلمک سین دانی
 اولدر دم و دیل اما کم اول لعینا کیا مرث دیوانه و کورب عاشق

اولین

اولین و ایتدی با کیا مرث سنا بنم قانم سنا کن قیوب ایلدی سنا
 بنشلمد و دیدی قلمه قرنا شتم قانم سنا اولدرم اگر قیوب ایدر
 دیوب یا ننه کلدیکم کیا مرث او پد اما بر بدر را کجوب ایلوب
 کیا مرث هلاک اولد یا زدی در حال سوزن صحره دیکم برشت
 اورب هلاک ایلدی اما القری کلدی و بیبارا و غلاب جا زو کلوب
 ایدر اگر یوز بیل دانی زلف اولور کس سنا بنم ایلدی جا نکی
 قورتن مزک دیب دورب لعینا شهنزاده یه کلدی ایدر
 سنا چون بکا رام ایله بلور کسینی اراد ایله یه و بیوشن زاده
 سورب کیا مرث او کمنه کلدی احوالی خیر دیدی کیا مرث ایدر
 هرز دیر ک دیه بولیک بولعنتک ایلدن خلاص اولدی و ز
 دیوب شهنزاده سورب جا زونک یا شنه کلدی ایشیدنی ایلد
 اشته سکا رام ایلدم اما کم اوچ کون مالت استر و دیه جا زو
 ایدر او کون اولسون دیوب جفتوب کتدی راوی ایدر مگر
 شهنزاده دارونک اوتین سیلور دیه کتوب اول جزییه ده
 بولب دیوشن و ب فرودب دوکوب او ای ایلدی اندن جا زو
 تک شرا بنه قیوب جا فر ایلدی اندن بعضی مجلس چون بیکس
 خاطر ایلدی جا زو زیمه انتقادده اکی جا زو ده کلوب ایشیدنی
 شهنزاده یه ایدر شکرک شهنزاده ایدر تمام ایلدم بویک دو کوندر

دیر جا زو شهنزاده یه آفرین دیدی شهنزاده دانی جا زو یه آفرین
 کلین قادیان در لک و زونک بولمک کدی کوبک اولوک دیوب
 جا زوی الوب کیا مرث فاشد کلدی ایتدی ای پهلوان کیا مرث
 بزوم اوسته جا زو قادیان رام اول سکا مایلر رضا دیر
 دیدی کیا مرث ایدر کراول بری استر دیلر سه بزده ای دیلور
 اما اول پهن سوسه بکا بویله جفا ایدوب المظالم زدی دیدی راوی
 ایدر کیا مرث دنا جا زو بوسوزن ایشدوب شتا اولدی بیک
 د جهانین بر سحر ایلوبت کیا مرثک بنولری جوزلور اندن
 اوچی بریم کلوب کیا مرث قدنی الله الوب جا زو اوچ قدح
 صفا کلدک طلوس و بر دی اوچ ده شهنزاده یه و بر دی دو کونور
 نا سارک اولسون دینجه جا زو ایدر ای شهنزاده اوچ ده کیا مرث
 دیر کم علم جه افواج او ب دینم مشقه ایچ دینجه لعینک دار دین
 ایر شوب کوزلری الا جه بولاج اولدی لعینا ایشداین قیاس
 ایدوب قول صوندیکم کیا مرث قوج در اغوش ایدوب بغرنه
 با صد کیا مرث دانی جا زو قوجا رکب اولوب جا زونک بغرنه
 قیوب شیلد صقدیکم جا زونک جانی کوشندن جقوب جا زو
 جهته کندی اندن کیا مرث ایلد شهنزاده برکته کتوب دریا یه روانه
 اولدی لر اوچ کون کسانه بند بلیر کیا مرث ایدر ای شهنزاده دینجه

ایلیلم

دا و غل کنعان و سالون شاه و همنه تک ایکی دلا و ر
 پهلوانلری و یوز بیک عسکر ایلد کلوب بکا مقابل اولوب
 قونون دیدی چون نوضن هشتادش هه ایشیدن بیز سوز
 دی لشکر سوار اولوب عزم شهنر مالان ایلوب
 روانه اولدی لر کونلر ده بر کون کلکنده اما **ایلیلم**
 بکا دنا چون صتاچ اولدی ایکی لشکر کیا سوار اولوب
 عزم رزمگاه ایلوب الا یلر بغلیوب بر بر سینه مقابل
 اولدی لر چون ایکی لشکرک امریه تمام اولدی اولدم همان
 الجوب شیشکرین عزم میدان ایلدی طری ایدوب چو
 لان کوستردی مبارز دیلور اولدم طارح شاه
 لشکر نذن اسدین ایاسن میدانه بورودن ایر شوب
 الجوبه برابر اولدی ایر شوب الجوبه کوز حالم کلدی
 الجوب ایکی القریما کنه قیوب اول ایکی دوزدن چنیلو
 ایا فلرین قالدروب برابر و بر و ب منج ایلدی ایکی عسکر
 صبران اولدی لر بونه حالدر بوسیر و برجه جنک ایلر و بدل
 بلنلر ایتدی لر همنه کبه انز درک ولسو هالی شتیر بزرگ
 وقاسم و رستم کیه دیولرک کوز لرین شنج ایدر یا بنید
 بوننه نه وارد بیدر نلر **ایلیلم** اوچ هله چون منج ایلدی

نوبت الجوبه كند كنه الجوب برکت نفع اوروب رختن
 سردوب ایریشوب بر معلق اوروب هوایر آغلی اذن
 ایکی دیلمه سیدل اسد سماسه بر هذب ایله اور دیکم تعلقان
 ویردی ناروما بر اولوب انبوب بره کمر کد انبله باب
 بعض اولدی صانکم اور زرنه طایغ بقلوب خرد ایلدی
 ایکی عسکر حیران اولدی بر زنی گردی آینه هلاک
 ایلدی **الفصله** نه قصه دراز ایله لم بره برین ار و نجه
 الجوب بتشن کانه هلاک ایلدی ابرو فکسه میدا نکریدین
 اولدم طارقه شاه بهلو ایستشها زما شش نوازه با قدر
 ایدر این بهلوان شول اردیه بکیز کور مز من میدان
 ده نثر ایلدی دیوب طعن ایلدی ششها زما شش نوازه
 عیان خرم میدان ایدوب ایریشوب الجوبه مقابل اولوب
 جنگه در دیار الفصه تا کون زواله وار نجه دو کوشدیلر
 الحشام اولوقه الجوب زیاده غضبه کلوب غیرت ایلیوب
 امیری جهان ایله جنگ ایلدی وکی زمان امین اورده بی دیله
 تک برین بوکا اورده بر اوصلا کله زانجه دیوب ایریشوب
 بر دیله ایله اور دیکم ششها زما شش نوازه به بهلوانی الفتن
 بنش ارش قذیمه کانه و وار نجه خرد ایلدی راوی ایدر
 الجوب

بر اولوب قنکم بر من قجوب بیو ایله اغوب بره ایتر دی هند
 مقلح طایفه کین طوفنور ایدر العیا ذبا الله اگر دوردن
 طایفه راست کله دیله سیدل ناروما ایدر دی زراعت
 ایدر ناروم شیلد بر بهلوانی دیله سیدله خرد ایدوب هلاک
 ایلدی اما لازم کله بو سونه کاعتی و انبوب هفتقه
 بیله دکلر ایلان سویلر لر ویرلر بو عیدر نقیوس بر زمان
 دیار بلورده بر بهلوان زور بار کوروب دوروم بشن
 آدم او زونی اوچ آدم ایله بر طایفه اسکلله جالوب میدان
 ایچنه صاجیله آدم بو بی قالدروب اصد قودن حقیقیر
 نجه ایلیوب بر اولغانم و ارا ایدر مرتضی ویرلر ایدر
 بکا ایدر بره بو حریف ایله کوبه شوروم دیوب میدا نه
 کیروب حریف قالدروب بره اور دی امدی بو دن
 معلوم اولدی که صنعت ایله اول کایه بیرون قالدردی
 حینه او تو زجفت صوصیرن قوشک اول طایفه بر زمان
 قلمه ده مز ایدر عصق کلام الجوب ششها زما هلاک ایلیوب
 طایفه جالوب ایله کوروب آه ایلدی ایکی لشکر الجوب بکله بر
 کوروب تحسین ایلدی اختتام ایدر طبل آرام جالوب
 ددوب قونولیر اما الجوبه بره سارق شاه بکله استعجاب

ایلیوب ایلمنه دوشدیلر او زرنه کیمه کیمه التو نثر
 نشا ر ایدر لوب با حیا هو کلدلر ایکی لشکر دن طلایه
 جقا روب جنگ فردانک قیدنه اولدی اورتوروب
 صحتنه اولدی چون اول کجه کچوب صباغ اولدی ایکی لشکر
 بر لردن طوروب بر بر لریله مقابل اولدی صافلر نیلیوب
 میدان دوز دیلر میمنه و میسن قلب جناحی اراسته
 و بیواسته قلوب نظر بر میدان کلدلر اولدم کیم مرث
 دستان عیان عزم میدان ایلدی طریوق قلوب جو ه لان
 ایلدی مبارز دیلیج اولدم طارقه شاه عزم میدان ایلیوب
 ایریشوب کیم مرث شکیل حواله کلدن زیاده شکیل نوازه
 ایدر کیم مرث دسته جو به الوب منج ایلدی اما اموزی
 باشنده زخم اوردی کیم مرث زخم دار او بیجا زیاده
 انبوب ایریشوب طارقه شاه کورندن طوب زور
 ایدوب قالدروب بره اوروب بعلدی بر قاج چادوش
 میدا نه سکر دوب طارقه شاه الوب عالم و بیگتور
 دیلر اول حال کوروب شهره مالان قوم دیله یلیم قجوب
 شهره قلمه کیمه لر ناگاه بر توز بلور دی یوز بک
 ارا ایله بشید شاه ایرشید کیم مرث چون میدان کور دی
 بیلبوب

بیلبوب بیور دی بای تحت بهلوان الماس بره آسته ایدر ایله
 بو بر وار شون میدان طورا نا اوزون بو یلور حریف طوب
 بند حضورید کور دیدن کند سبب بو روی ایلایر بقلمه
 الماس بره اسب بر جقم دیوب عزم میدان ایلدی ایریشوب
 کیم مرث دیوانه برابر اولجه اما الجوب تک مرث زخمدار
 اولد و عیان کوروش ایدر عیان اولدم عزم میدان ایلدی الماس
 بره اسه برابر اولدی راوی ایدر بو الماس بره اسه زیاده
 کند انداز دلا قور بهلوان ایدر اگر دور طایفه کند و بر شور
 چکر قور دی اولدم الجوب کوروب ووب کند انوب الجوب
 کورن ر ایلدی **راوی ایدر** الجوب ششکرین میدان کیم آدم
 بر سوریدی چاه اولوب الجوب رختشند بقه ما دی
 الجوب کور دیکم کندون خلاصه چاه بوهر اولدم الجوب عیان
 کند او زرنه برکت حیقرو به بیوایه تو کدر مدد بهلوان عیان
 اولد و نجه برکت انبوب مقلح طایفه یا خود صبان طایفه کیم الماس
 آسه سینه بر دیله ایله قوندر دیکم الماس او زرنه طایفه بکلر
 صانوب اخزندن بورشدن قانا قوشک کجه حیران اما نزلک
 بل او زیلوب زور زبر اولدی الجوب دلیر بکیز بیوایه تو کب
 بر دیله ونی اوروب بقوب بعلدی چادوش کلوب الوب علم

و بنام کتور دیلم بنفشه شاه اول حال کورب هیران اولوب
 میدانه کردین الجوبه مقابل اولوب اوج ضرب اوردوب الجوب
 ایتکون ایلد منیع ایلدین نوبت الجوبه کله کله برکت هوایه کوب
 های مدو خانی اده یا شایع برهان درجه بر دله ایلد اور و یکم
 بنفشه شایع نبروز بر ایلدوب باغلیوب علم دینه کونور ویشکر
 ائی کوروب تارومار اولوب قحب شهره کور دله یولری بند ایلد
اما بویغان ساره شاه شاه اولوب دوش تو نذیر دیوان
 ایلدوب برهوانیون د بکلیون کلوب بر لور برنه قرار ایلد انده کون
 ساره شاه بیورون جدا دلد اوردوب طارک شایع و بنفشه
 شایع و الماس بن اس اولوب کتور بی میدان سیاسته
 چوگر دیش ساره شاه دن جلا کور ایشاره با قله اما بونلر
 بر برینه ایتد بیلر ارتک اونا طغوزین جمله در دیوب بر برینه
 ایشرت ایدوب دلیله سلیمان اولد بیلر ساره شاه
 شاه اولوب بیلرین اوب خلعتور و دیوب ختمه ختمه دیلر
 با رشوب بر برین ضیافته مشغول اولد لر بر کون طارک شاه
 شهنشاه بر ضیافته قیدین کوروب بونلر دعوت ایلدوب ساره
 شاه دانی راجی اولوب دروب جمله بکلیون بر لوشهر ضیافته
 وارد ایلر اما اول اس لوک بن ساره عسکرده قالدین **القصه**
 بونله

بنام کتور دیلم بنفشه شاه اول حال کورب هیران اولوب

بونله شهرده ضیافت ایلدین دارولی شراب و بر دیوب
 بقدر ساره شاه و الجوب و کیمارش و قرق دیوان کیم بونلر
 کیمارش باران بر دهره بنه کلوب اون بیک عسکر
 قشوب الماس بن اس بیلد زمردنش هم کونوروب الماس
 بونلری اوب یوله دوشوب روانه اولدین کتور کون
 الفار ایدوب کتدی طغوزین کون کلوب بر برینه تو نذیر
اما ساری ایدور مکر کم چاک عیار رهبا بیلد کتور دین
 حکمت الاصح اول صحرا به اوغره به اول لشکر کتور دین
 اون بیک مقداری آدم قشوب خیمه لر فرود اوتور
 بیدر ایدر دوزخ و صفالر جا جا محبتلر ایلدوب عیش
 نزش ایدر لر چاک عیار ایلر و اروب بر نزن
 خبر ایلد بیکم هج سرور لر بونله اسپر در ادم
 بر تنه بره و اروب کتور بر نزن شکلنه قشوب
 سروب الماس بن اس اسکندره ایشنگ اوکته کلرین
 بارگاه دن طشه اوتوروب ساز جالمعه بنشد بیلر بچر
 دن چون الماس بن اس اسکندره رانی ایشدوب چاک
 اچر و چاچر دین چا بوک کلوب الماس اوکته ضیافت
 ایلدوب بر کتور دیلر کج قرار ایلدین کور بونلر

او تور دین با ده اچر لراما بر نزم مست اولش لرام اولدم چاک
 سازه تک دوزن و دیوب آیم جانم بندم وای بن بویانیم
 سیز بولدم وای اویغا زنگون ادم وای دیوب وایر حاله
 مناسب مرتعل ایلدین بر نزن بونلر مست اولوب
 اورتای قاریلر قاننده دونوب عکس تکلیف بر طرف
 ایلد لکن نه چاک عیار شراب بر اوزع و اوی قنالی اشدین
 بر نوبت دانی قدم دور اقامتین جلس طلو اور مشقه
 دوزن جمله یقلد لر اندن نصف التسلله چاک بر نینه
 طعام ایلد بر هر ایشدوب اوب اسیر لر بارگاهه کلدی
 بکلیلر با شیشه اولان بلهوانه کمان کشن بر اویسدر بر لردین
 بو طعام ایلد شراب بلهوان الماس سینه کونور دین ابر
 ماسونلر سیوب اچسو نلر دین دیوب و دیون انلر
 دانی چا بوک البقموب سیوب اچدیلر دارو بنشوب
 بغلوب عقللر کتور اندن چاک اچدی و کور دیا الجوبه
 و کتور نه بولوشوب کتور بیلر دین **القصه** انلر دانی
 حجت اوب و فتنه مشه دت اینه چک اولد بیلر اندن
 بندلرین اوب بونله بر نیشدات کتور دین سوار
 اولد بیلر اول کیم بونلر سروب قلعده مالا نه روانه اولد بیلر
 حله

جمله بر لره کیدوب کلوب قلعده مالا نه ایشدوب ایلر
 ایدر مکر بونلر اسپر اولد قله کون بر ساره قشوب
 دیار بند کتور ایلد اما همنوز بنفشه شاه و طارک شاه
 بر نینه اوتورب بوش ذلق ایلد محبت ایدر لر ایدر بونلر
 بو جمله کلوب ایشد بیلر کم بنفشه ک و طارک هر نزن
 بر والری بوغ ایلر اوتوروب بارگاه لرنه عشرت
 ایدر لر کون اوکته کیمارش از دهر الجوب بارگاه اچنه کپروب
 بونلر کیمارش کوروب هجان نه حالدر و نه حلاقتور درجه
 کیمارش قشیده بر شست ایلد او رو بیکم خرد و خشناسن
 ایلدین الجوب طارک قشوب جمال و بر میوب بغلدین اولدم
 ایشنگ دانی لشکر لر تارومار اولوب کت بیلر اولدم
 ایدیکم الماس بن اس اسکندره رانی ایشدین کیمارش
 خبر اولدین اینه قارشو و اروب بر نینه چوب ایلدوب
 بنه چاکوب الجوب اوکته کتور دین اندن الجوب بسود بیکم
 طارک ایلد الماس اولدوب لر جمال و بر میوب لر بونلر دانی
 اغلیوب اما ن دیلد بیلر تکرار سلیمان اولد ولر اندن
 بشیرین با نون سالونه و بر دیلر سالونه آدم کونوروب
 کتور دیلر شهرده بون کون عشرت و کون ایلدوب بشیرین

با نوب سالونه و برو بگرد که تو دیار یکی عاشق مراد
 و برو ب مراد الدین اودا بشن کون بونلر ایلدنا بیشتی
 و فوش ایلیوب اودا التبی کون سارق شاه و طار شاه
 و سون شاه و الجوب و کیم مرث قره یار و بیلد
 بکلری عجب بر سر کلدیلر مشا و سه یه اودور دیار کوشکر
 ایلد لغایه کین لر اما اولدم لشکر کوردیلر او جیویزیک
 برار لشکر بیج اولش خاطر اودا کون برار کوردوب جبه
 خانه اجوب عسکه بخش ایدوب اودا بری کون او جیویز
 بیک لشکر عزم صبا بل ایدوب لغای زمر و شاه اوزه
 زمر روانه اولدیلر او جی منزلت بر خوب مرغران قون
 لر اندا چایک عیار بونلر و داغ ایدوب ایروم ضمه
 عزم صبا بل ایدوب روانه اولد بر ادم بله کوندرلر
 کم اول بیک اندون ضمه اولوب بونلر ضمه ایدوب
 اشعه بونلر ده بونه اما **ارحی** بزم قصه موز
 بو یکا دن مالک اثر و سه کلدیلر راولر کشفله روایت
 ایدور لیک چون عرب لشکره بیجیون کجه سین شکست
 اولدین مالک اثر درونی اوغلنلر و قیز قونداشیلر لر
 ایلد بر یکا روانه اولدیلر بوی کون کیدوب سکنجی کون

بر جا یکا معه ابریشد یار اهنه قونلر بر سر کلدیلر مالک
 اثر در ایدر ابر برادر لر در یخ حیف جگر کوشمش سلطان
 خاور زمین قاسم لعلین قبا یه دیوت اغلشد لر
 چون کجه اولدین انده قالد لر اول کجه مالک اثر بر
 واقعه کوردین واقعه سنف حضرت ابراهیم علیه السلام
 کوردین ایدر یا مالک دور بر کدن بچون یا توب ایدور
 سهما باشکه سر فجام کلدیلر دیوب غلب اولدین مالک
 اثر در بلکلیوب بر نزنن دوروب بوایش قوللا بنه
 دکلدر حاشاکم حضرت ابراهیم دن خلاف سوز
 کله دیوب نه اولاد بر سر صبر کلدیلر قونداشیلر چادر
 دن بو کجه غایب اولدین دیدیلر مالک ملول و خردن
 اولدین **انقش** اوج کجه دانی انده قالد لر اوج کجه ده مالک
 اثر در ک ایکی قونداشیلر و اوغلان غایب اولدین مالک
 زیا ده ملول اولوب ابر تکیس ایتدین ابر سوز لر لشکر
 سوز کوز لک بنا کینه رم قونداشیلر و اوغلم واروب
 ارازم بولیک نام دنشا ناسرین خبر الام دیوب انلر
 استیو جقوب سوار اولوب روانه اولوب کسین اولد
 زمانه بر باغه ابرشدن ایچر و کیروب بر قصر کوردین

بقی لانر

قهرک قابوسند کلدیلر بر حریف طشه جقوب مالک
 الا صور دین بو قصر کک در دیوب اول حریف ایدر بو قصر
 عقارب قیل خورعا دینکدر زیا ده پهلو اندر و ج سنک
 اوج نغز کشیک بو کجه واروب کسور دیلر اوشد شمید
 عریان المدلر بود دیکه انلر بوغز لیوب کباب ایدوب
 بیه خونه کچه کسند سین اشده شمید شراب ایچ یوردور
 اما کم سنکم اولد سنکم بونلر مردم خور لر اراسنه کله سنز
 دیدین مالک الح بر مشنت او روب کله سین چور کسین
 تا رومار اولوب مالک ساچر و کوردین بو جله عقارب
 قیل خور عادی او قورب شراب ایچر مالک سلام دیر
 دی اول لعین مالک بقوب ایدر نه کشته سنکم سلام و بودک
 لقا تک آذین الما دک زرد عشتک کل باشند چیمارک
 دیدین مالک ایدر خدا برستم دینج عقارب بسور دین قتال
 اولو بر عادی ایدر سه قتال قونمشول حریفن طوت بغله
 دیدین قتال مالک قله ایدر بیجی مالک قتال کسندن منتوب
 بر حریفه دانی ایلد چا ریدیکه اکیسیده خرد اولدین اندا
 هجان نیلر سین دینج مالک ایلر واروب عقارب بیک
 اگه سنه بر مشنت او روب بوزن او زرنه بقوب بعلیوب
 انه

وندغور کلوب علامت حسیه صولف و اوردق ایدی ادم نده
 کوردک دور دن قفتا لکم بن برده نجبا ایدر بتر کون اولن
 کوزین اجوب بری کوردکلر بره قوردیلر قجدا کج خلق
 کلبی خلیز هلاک ایدوی دکلره زور اندخول بو جبرج
 اینشکلر بولکر درونه قور خور و نیوب دوننج ویز
 نیج ایدر لوم دینج ویز ایدر نیج نام جلی قولرک ااکم
 الووب بر او خور دن او زرنه عسکر ایدر وار له ددیک
 اتا بو طوفان کاف لکلی کوز اجوب اول غولر کج کوردیک
 اندن تین سوار اولوب کتدو کتدوی ایتدی بو وارالت
 مکر غولر کجانی ایمن بازق بلدم و عزم کوردم و مایج
 اولاد لر عیب بعلو انلر دیکلر عیدوی آتا کوردیلر
 کار لکبر مردن دوروب باش کتدینثال هوا یه قالدیلر
 بلع بر طلاع کجی بو یوز میل منار کبی کتدر لرین طوفان

کور و نوروک جلد سیده کورد که غور قیله اندن ز راوند
 غول و زبیرایه کار لنگینه ادم کونده رو با حوائی صورتی
 کاو لنگینه دخی بز کدوسن بلور و شاه بر بریده
 نه ددی و کفند آتوب اول غول لری طوندی غول قورقوب
 جان بختن بجای یوسایدی ای شاه بر برید بدن نه استرین
 بنی قیوریکه واروب سزله احوال سزله بند سزله اولر
 و غیر شاهزاده اعلم ابعیم ددی کاو لنگینه دخی جا
 لیس بریده غول کلوب جنر و بریده کاو لنگینه دخی مایلو
 بریده غول کلوب جنر و بریده ز راوند غول ایندی بن
 انکله بر یول کور و نوری استمان اولمجه اولمزم دیوب
 اندن کلوی خور اوروب دستن جوین طنوب بر اولوب
 ایندی ای دلا و مرادم سنگل بر یول استمان اولمجه
 اگر بکا غلبه ایدر سله حکم غانکله بند اولمجه سنگ
 غورقوب

عدلان شاه ایتدی اول دیرم جلوب کدوبه طعام بشورید
 106
 بدی آتا بنور لهر بریل طن لور کدی واروب شهر ده
 اولانم یونلری صور کدی سندر کوزلور واروب شهر ده
 اولانلری دیر کدی سندر کوزلور ایدر کدی طونلر بن
 استن الوب محمدت دیر کدی عدلان شاه شوره کلوب اولر
 بدی قوزاش زنگله جمع عدلان بنیق اولوب قار شوب
 جمع اهل قلم ایله تنظیم ایدر عدلان شاه غرق ایله
 شهره کسزدر عدلان شاه شوره کلوب کور دی برسد کلون
 حکم شوایکم تمام بورم باروی ایدر بر اولش عدلان
 بو عالی کوروب دکه حیران اولوب اندن اول شوره
 خلقنور سوال ایدر دیوب شول کورتن سداصل
 سدر و بو ناهیل فله در جمع عمر مد بن بولم بر بوج
 کوردم دکه اول حریف ایتدی سرر سله بر کور دکه

سدر بونی بیل انکیون می کسکه ایلدی کور بولر اولر
 نوزی تمام بر یو با بند اول بر یو با بند بر غول واروب
 ادینه عوج قلندری دیر کدی و افی قد و فایق وصف
 ایلدی عدلان شاه ایتدی بن کا واروم بو نوز ایدر طای
 صافیه واروم کا اصله ادم لریم اولیازر و دیل عدلان
 شاه ایتدی اولدم اولبار و جیفیدی ایتی نظر ایلدی کور
 بر قورقوب بر در بر اولواغاج وارا ایدی او اغاج خوری
 اول کجی انده اولم ایلدی علی الصباغ اغاصدن اینر بوانه
 اولوب عدلان اوبن اوقیوب کدی بر خراب کونین
 ایدر کدی کور دی ادم باشلری و جانم ور کور کدی دو کوب
 اینر اندن بر بر برید اذ کور دی اول بر نیا و بند ایل
 ایدی عدلان اینر خالص ایلدی عدلان اول برین قور
 ایتی کل دکن کدی عم ددی عدلان ایتدی کل کجیله
 واروب

بریشان اولوب ناید اولد قلمی کورب و عکرت
 107
 بشی بریده فالما به غایه کور دکه بودی اغلیور
 بر طره فی طنوب کندی اما برینجه ده دهمی و وار ایدی
 آه واه ایدر راک هر حال ایسه کندی صباغ اولنج
 کبیر ب اصله امدن ادی زاد دن بر کیم راست
 کلیدی اضر کور دی اولماز بو کله فکر ایدر ایتدی
 دخی بر معقلار شونم بیان دیوب اندن زمین اینور
 این اوته صالحی کندی اینر بر معقلار راحت اولوب
 ایدر دیه حیران صباغ اولدی نه بود کجی قونور دخی
 راحت اولور دیه ایستخه مد شجی کون بو نوز کور
 بر کیم ابر شمای ایلر واروب بر اولر اولر
 کلیدی اولدم ایتدی هابه اوبسی قنوقنر حفظ
 ایدر سن ددی جا غز دیه اولدم بکوردن بر کیت

کولوب انیدی خوش کوزل اقا باور زکده اولان زخمی که
 ندر ملاک مظفر آهن قبا انیدی ای براد دکور کن بولد
 تاکه بولد دخی حرامیل انیور او زرفی اولان الباسی
 و الحق اولان دخی کورب علم الیدراذن او زریع
 حمد لرا الیدر و دلدکم صد الیدر اشته بو ابروی امر
 پکا اور دیکر دخی اول کیت استیج دلا و ربو بزم کو بزم
 کشته کور جو قده کل وار لم سیر آیه لغ دیا امر شعی
 طور سیرب بیلد زاننه اطمان ابر کرا الیدر سنده
 انزه وارد قده دیر سه اطمان ابر کرا ایدر مظفر
 استیج تدی بنار خفای صباغ وار لم ددی اول کیت
 انیدی خوش کوزل اما شعی وار سن بر دخی زیا
 سنده و لیدر قده انار کله بر فضل نج طوب اطمان
 الیدر ایند ر اوی الیدر کور اول کجه کجده صباغ
 اولدی

اولدی مظفر شاه اشته استیج شهاب کولوب
 انیدی های بهلوان بلورج بر مقدار صبر الیدر ایس
 بو کجه جده کولوب جنرا الیدر مع اولنج کور دخی وار
 بر بر نه جنرا الیدر اشته شویله بر کشته کور بهلوان
 کلش و بر اها شعی سن انار کور شویله کیده جده
 اولد سده بنده بیدر کیده لم ددی آهن قبا اولد
 الیدر اقدان کمدب آیدر یا شهاب کور اولد بر سن
 ایدر وار اول کتبه کور برای ای صبر بر کوریا
 دخی میان طو تر اذن شهاب بر دن طو رب ایجری و لیدر
 فانه وار و طو طام استیج حانقن دخی سوردن بر غور
 ددن دخی قده هنر بولدی لبر کور دخی بو کور
 او کده قوربه مظفر الیدر شهاب دلا و بر سن طو رب
 اول کولوب وار و رب جنر و رب اشته شویله بر کوریا

انیدی لوی دلا و قده کیدر سن سورا شعی شعی
 کیده م اذن نیز شهاب بر دن طو رب کندی دخی
 اگر لیدر اذن سورا الیدر کی سوار اولوب بولدی
 روانه اولدی بر بر سورب صباغ اولنج شعی کلدر
 بر کار بان سرانیه قوربه سیه و شعی بر کشته قورب
 کند و طو حقیق اول شعی جانشین با بر دن
 ایدر سیر باشلای راوی انیدی بو جمله بر مظفر
 بر کده دخی کیدر بکندج بوانه او زک دخی اولور
 دیوب بیجه کورید لیدر بک صفر سن او شعی دخی
 اشنا اولدی دخی بیلوب او کور بر دجه او رب بر دن
 باسن نار مار الیدر اولدع سوره قوربا صبر کور
 ای جولن بخت دخی بر ادم هلدن الیدر دخی مظفر
 شاه انیدی یا بجه بر صوم واردر بجه مانه وار دخی
 انیدی

در مظهر شاهنشاهی...
 اول کاربان بر این بر سر او سوختیم تمام جانش
 سن بازار بن سیرالهدی اول شکر ده دخی اهل دکانان
 و خواب بره کلوب بر کوزه او تو رب بزر زادنه مکر
 دلا المویس نوب المصانه اولوب بوالبع سزاه مشغول
 اولدی مظهر شاهنشاهی ایندی دوش او کوه سن بو شکره
 صوقا قهریم بیلدوست بر اسله هنر نیا فرزند
 شکره عانتا ایه لوم اف سو روپ بر انجی دو کانه کیردی
 مراد کور او زین طعم قوتار دو بیور قازیلر طوریار
 ایشباره انجی برور طش جیدر تا کا بو جمله کور دیار
 شکره ایندی عو فی غلغله اولوب شکره خلق
 بای کد او بر بن بصاری بر جان طری سکر دینار
 اولم سو در شهای بریند مواله الملی اولدی ایندی
 ای شهای

710
 این شهای لمز بستکد اشته شاهزاد قوتلری تو کتبت
 برار ای کلوب جمعیت ایدر ونجی طونه کور کد بد خلق
 ایه هنر دار اولوب استه اولنجی کور کور سیرین
 کیده لیه نوردر این کیمز بسین ددر مظهر بو فیرین
 استدر که شهای ایندی برادر بر دخی وار بر سیر ایه لم
 در مظهر ایه اولد بو بوندره اولم عو وار بر کتبت
 هو کیم اولنجی کور اولد دخی بر کله کور کور
 جمع خلق جمع اولوب کلوب اول بره طری سیر ایدر
 بوندره تا شای مشغول اولدی هو کیم اولنجی کور
 میدان کیردی بر بر کیم نچی طری هنر کور خلق
 تمام سیر ایندی بر شو کیم جمع بره طری سیر ایدر
 هنر بر کور کور کور کور کور کور کور کور کور کور

بر الیک کلوب بیسن او زادوب اول میانی طول استوی
 نفع او روپ ایندی ای شاه نیم نچی کیر بیالار عوب
 عجم و هند و سنات روم یونان همه صلاه در هر کیم
 بکون ار لکدن دم او روپ نچی کیر لک عیلمدن فیدر
 ای کون بری اولد مقدار بر کور سن دد کور مظهر
 شاه دونی شهای ایندی برادر امیر بخی بنی دعادن
 اونته جمله بید اولسون کسند همتکدن واروب
 بز موز اید بند بر کیم نچی طری ایدر کیم حق
 نقادن بن قولنه قوت و نظرت ویردی او که اشبو
 میانی بر هنر کور سرب بد خلق ایندی بر نام
 قیام دخی اولدی روپ اهن قیاده بر نورک شوراند
 همه کوره لم فنانه کور ستر روپ اشقی اولان
 بولوا کله دیوی طری سیر سوز بکا اصله جمال
 ویر سیر

711
 ویر میوب بور دی بر بر دخی نور بر بر دخی شکره
 ایندی کلوب هب بو بر دخی عقد جمع سن بوریه
 اجه بر کور سنهو افاق اولدی راور ایدر کور بو شکره
 کور سوار نچی کیر دیر کور نام صابجی دلاور ایدر بو
 هنر کلوب اولد دلاور قولاغنه ایشدی تیز ادم کور
 امیر زاده عو ای کور سیر کور دیر بانه الوپ ایندی
 امیر سافر کیم سن بستکد بو کون جمع قولدی بور
 دد کور سو روپی ددی اما بر و ایندی ایدر کور اول
 برده سو روپ بولوا ایندی او تو بر عیشت ایدر
 دی بخی قورب یعنی اولنجی سن بور دخی دلاور
 اهن قیام رعایت ایدر بو بخی قورب عیشت
 اونتر شکر دی بو جمله شاهله ادبار کله کلوب
 مظهر شاه الوپ سیر سوز کور کور کور کور کور

کبر و عوت ایلدی دین طغری سزایم کوز ب ایچره کوردی
 سور دره بر کورت و غایت بگنجه مکر ب کورک
 اندن عیش و نوشه دوق صنایه مشغول اولدی اما
 بو کلندن بواندیشده ایلدی کیم عذیبی بو نوجوان عفر
 در که بو کورک سوار نیچ کیم غلبه ایتسه کورک مجیا
 بو نولده سر نیچا ملومی نیوار دردی کورک اما جو کیم
 سور زاده دخی کوی او نوردی برز دخی نیچ
 ایچله یی بویه نام کفیت باده بو نولده دما طغری
 اغوی هر کس مست اولدوق کورک سوار نیچ
 کیم و دخی زیاده مسه اولدم باشی فالده دست
 ایلدی ای نکیته بکون تمام نیچ کورک ایدن دلاور کورک
 چهره سنگه مجریم بوران شمشیر ددکه سور
 بی بنم ایلدی الله تعالی کباری قیلوب ایلدی بوری
 دره

712
 ددی کورک سوار ایلدی اول سنک تنکوبه نقالی دیر
 کند دره بظفر شاه ایلدی ایتسه معبودک اولدکه بی
 سنی وجوده کورک درجه کایاتی برادرب بر کورک
 دیر کورن ددی ای جوان بکوز که سن خدا بر سنی
 اجن دنه بظفر شاه بی خدا برستم ددی کورک
 سوار نیچ کیم زیاده غضبناک اولوب ایلدی یا نجون
 بنام نیچ طراز سن سور ایلدی بول سنکله ده طراز
 اما کله ایتسه سنی بوردق حکم سنه الم چکوب
 در ورسن ددی اندن نیچ سن قیوب حکم ضبط ایلدی
 بده جان کورک دخی صیور
 اولدم برجه ایلدی بر دخی بریر ارنجه اوج کون
 کورک دوز ایلدی جان کورکدن جمله ایلدی اولمادی

زده قعد سور کورک قولیم دیر تنک فادرا اولدیک
 ناچار اولوب قور صالی وره دیلر کیم چکوب الیه انون
 الم اما سورده حکم فاور ایتدی هان دلاور زاده
 یا معبود دیوب برز شوب ایلدی کیم زور بی اولد کورک
 سوار که نیچسن دلاور بو حال کورک مبره طاقت
 کوز مویوب بی اختیار نغم اوروب ال فله اوروب بوردن
 سور که او زرنه جمله اوروب دخی بوردی بو جان بون
 ملده بظفر شاه دخی بلنله مثال بریدن ایلوب هان
 مشین دو کوب بر دلاورک باشنه برمشت اوروب
 جو که قباقی کیم نار مار ایلدی اولد دلاور بی هلهک
 ایلدی والذ اولان نیغ سرب سور که اوکنه دلاور
 سور اول حال کورک شاد اولوب هان اول دلاور که
 تیغی و سرب بی ذوالوب کوز سن اول حکم
 اوروب

713
 اورب نغم کورک اولد بر کورک کورکیم بولیم کورک
 کیم دخی طغری بو قانلیج ایرما فاکیم قندی کفارن
 فواریه اسانه جقدی تیر بر کورک ساعده بولدن
 حوق دلاور قتل ایلدی وزیر عاقل بو حال کورک
 جان بخت مجریم بو کورکیم عالم فنیار وار دین اولم کیم
 مظفر شاه اولد کورک ایلدی ای دلاور امان
 دیوب بیلور مغه بتلای سور وزیر ایلدی وینه
 حنک بتلای تاکاه جنگ ایچده کورک سوار ورم
 داسه کورک ایلدی ای وزیر شول تاکار منت ایلدی
 امان استرسن اماندن مرادنه برادرو صانلو برکیم
 دکله کیم بن کما قول اولوب انله دینه کیم ایتسه
 کورک سنک بریمی نام وری نشان بریکانه تاکار
 بولیم سور کیم ایچده بی عرفم قیدی دیوب بی اختیار

